Paul Ștefănescu

ISTORIA SERVICIILOR SECRETE ROMÂNEȘTI

DIVERS·PRESS

PAUL ŞTEFĂNESCU

ISTORIA SERVICIILOR SECRETE ROMÂNEŞTI

CUVÂNT ÎNAINTE

Revenim cu acest volum (al nouălea) asupra unei probleme şi domeniu de care ne-am ocupat de foarte multă vreme[1]*. De astă dată ne-am oprit asupra istoriei serviciilor secrete ale României. Este un subiect de strictă actualitate, dificil de abordat, mai ales dacă ne referim la epoca contemporană (după 1944). Este drept că au existat autori*[2] cu *preocupări în domeniu, dar care toți s-au oprit la anul 1944.*

După cum cititorii îşi pot da seama am avut de întreprins o muncă extrem de laborioasă în direcția documentării şi strângerii materialului, mai ales în privința fostei Securități. Am considerat util să creionăm şi biografia câtorva dintre cei care au avut funcții de răspundere. Viața lor se împleteşte cu istoria serviciilor secrete. Lucrarea noastră este o

---

[1] Spionajul economic, Ed. Militară, 1976.
Agenți secreți şi misiuni confidențiale, Ed. Militară 1978;
Enigme ale războiului secret Ed. Militară 1983;
Front fără tranşee, Ed. Militară 1985;
Ultima misiune, Ed. Militară 1986;
Duelul nevăzut, Ed. Militară 1988;
KGB atacă Bonnul, Ed. Alux 1992; Istoria secretă a serviciilor secrete, vol. I Ed. Alux, 1992.

[2] Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu, C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu, Horia Brestoiu şi Gh. Buzatu.

încercare de scriere a unei istorii mai puțin cunoscute. Nu avem pretenția că am găsit soluția cea mai potrivită. Poate că cei care ne vor urma vor beneficia de experiența noastră. Am încercat să fim cât mai obiectivi şi imparțiali, de aceea nu am pedalat pe latura politică şi nu am împletit descrierea evenimentelor politice cu cele ale evoluției serviciilor secrete. A fost un punct de vedere, poate nu cel mai fericit.

Intenționat nu am abordat domeniul diplomației secrete. La drept vorbind nu am dispus nici de timpul materialmente necesar. Poate că într-o lucrare viitoare să cuprindem la un loc toate aceste direcții, dar aceasta este o treabă de mare anvergură.

Nu ne-am propus nici să interpretăm materialul documentar, lipsă care ne-ar putea fi reproşată. Fără să ne motivăm, dar lucrurile nu sunt încă complet clarificate, există multe pete negre.

În încheiere îi asigurăm pe cititorii noştri de onestitatea noastră şi aşteptăm completări şi sugestii pe care le vom primi cu plăcere şi le vom acorda atenția cuvenită. Vă mulțumim.

Prof. Dr. PAUL ŞTEFĂNESCU

P. S. Menționăm că de un real folos în actualitatea de documentare a fost colecția publicației „Spionaj-contraspionaj" de sub conducerea domnului Neagu Cosma. Îi exprimăm întreaga noastră gratitudine.

PARTEA A I-A

ÎNFIINȚAREA SERVICIULUI DE INFORMAȚII

Apelul de la 24 ianuarie 1859 care a consfinţit Unirea Principatelor Române şi aducerea la cârma ţării a lui Alexandru Ioan Cuza impunea rezolvarea grabnică a unor probleme ce nu mai suportau amânare. Încă de la început independența tânărului stat a fost amenințată de unele țări vecine. În atari condiții se impunea cu acuitate cunoaşterea operativă a intențiilor adversarilor unirii, aceasta constituind o problemă de viață şi de moarte. Marile puteri recunoscuseră Unirea Principatelor Române. Acum, printre numeroasele sarcini ce trebuiau a fi rezolvate se impunea cu precădere organizarea justiției, a armatei şi bineînțeles a aparatului de informare şi represiune.

Pe deplin conştient de importanța şi dificultatea deciziilor sale, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a trecut de îndată la emiterea unui decret grație căruia lua ființă Serviciul de Informații. Rădăcinile acestui act trebuiesc căutate în activitatea desfăşurată de Alexandru Ioan Cuza încă din perioada premergătoare Unirii, când în calitate de ministru de interne şi locțiitor al hatmanului şi pârcălab de Galați, a avut posibilitatea să se inițieze în subtilitățile diplomației secrete, să se pună la punct cu modul în care sunt obținute informațiile şi mai ales cum să fie utilizate.

Deplin conştient de utilitatea acestui serviciu, ca o consecință, în fruntea acestui organ şi în posturile mai importante, Cuza anumit persoane pe care le cunoştea bine, prieteni ce se făcuseră remarcați prin ataşamentul lor şi prin sentimentele patriotice şi de devotament față de țară.

Inițial activitatea Serviciului de Informații a îmbrăcat forma unor misiuni speciale sau a unor reprezentanțe particulare, cu caracter semioficial. Astfel, Domnul l-a trimis pe poetul Vasile Alecsandri în misiune specială, la Paris şi Londra iar la Berlin şi Viena, pe doctorul Ludovic Steege. În acest timp, Ştefan Golescu a plecat de asemenea cu o misiune specială în Franța, Prusia şi Sardinia.

Misiunea acestor emisari a fost să se introducă în cele mai înalte cercuri politice – cum ar fi de exemplu în preajma lui Napoleon al III-lea, Victor Emanuel al II-lea, Cavur, primul ministru al Sardiniei etc. - unde să pledeze cauza Unirii Principatelor. Aşa după cum arăta Radu Rosetti[3]: „departe de țară, lipsiți de informații, luptând singuri cu uneltirile reacționarilor şi cu şiretenia diplomaților, deseori răuvoitori, însărcinații cu misiuni speciale ai tinerei diplomații româneşti şi-

---

[3] Radu Rosetti: Amintiri din prima tinerețe, Editura Cultura Românească, Bucureşti, 1927, p. 10.

au îndeplinit satisfăcător datoria”[4].

Subliniem că în această perioadă de debut, activitatea diplomatică a Principatelor Unite şi contactul lor cu statele străine s-a realizat practic cu ajutorul misiunilor speciale. Membrii misiunilor au militat punând mult suflet pentru cauza Unirii, scoțând în relief cu pregnanță dorința nestrămutată a poporului român pentru unitate şi dragostea de care se bucura domnul din partea aleşilor săi.

Sunt demne de reținut rândurile pe care le scria Vasile Alecsandri în noiembrie 1859, când se referea la activitatea depusă de aceste misiuni: „numai patriotismul o poate motiva, că numai luptând cu dârzenie împotriva unor duşmani care erau cu atât mai primejdioşi, cu cât aveau acces pretutindeni”.

Aflați pe meleaguri străine, luptând cu uneltirile reacțiunii şi culisele diplomației secrete, cei însărcinați cu misiuni speciale şi-au dat toată silința cu prisosință. Dând dovadă de ingeniozitate şi inventivitate, pentru expedierea în țară a informațiilor, se utilizau curieri improvizați, cum ar fi studenți români aflați la studii în străinătate,

---

[4] La întocmirea primei părți a lucrării noastre am consultat valoroasele lucrări ale domnilor C. Neagu, D. Marinescu şi R. Georgescu: Fapte din umbră, Editura Politică, Bucureşti, 1977 şi Ion Bodunescu şi Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, Bucureşti, 1975 fată de care îmi exprim întreaga gratitudine.

rude şi prieteni ai însărcinaților, precum şi agenți diplomatici şi consulari străini, care veneau şi plecau din țară.

Prin intermediul misiunilor speciale s-au efectuat o serie de tratative oficiale şi semioficiale, cu guvernele unor țări apusene, privitor la recunoaşterea de către acestea a Unirii Principatelor. Mai mult, în foarte multe cazuri, emisarii trimişi au reuşit să stabilească legături şi contacte secrete cu unii capi ai revoluționarilor maghiari şi polonezi aflați în exil, care în schimbul unor promisiuni de sprijin politic şi ajutor material, au pledat la rândul lor pentru cauza Unirii Principatelor.

La scurt timp după înființarea lor, tinerele organe create pentru apărarea țării din punct de vedere informativ şi contrainformativ, s-au pus la treabă, depunând toate eforturile pentru a suplini numărul insuficient de cadre ce constituiau noul Serviciu şi mai cu seamă gradul modest de dotare, ca să nu mai punem la socoteală lipsa unei pregătiri speciale.

Sarcinile care le-au fost trasate noilor organe priveau deopotrivă, în primul rând, de a afla şi cunoaşte intențiile duşmanilor ştiuți şi mai ales potențiali, şi în al doilea rând de a proteja propriile secrete. În acest scop au fost reorganizate de urgență şi adoptate conform noilor condiții poşta şi telegraful. Ambele instituții au fost luate din mâna particularilor, fiind trecute imediat în

proprietatea statului român. Treptat s-a trecut la generalizarea cifrării şi codificarea corespondenței oficiale, ce avea caracter secret şi confidențial.

S-a efectuat un inventar al locurilor şi mediilor propice urzirii de comploturi împotriva statului român, implantându-se cu discreția cuvenită agenți informatori.

Nu a fost uitată nici Sublima Poartă, şi la Constantinopol au fost trimişi agenți capabili ai serviciului special nou creat. La alegerea şi selectarea acestora, un accent deosebit s-a pus pe incoruptibilitatea lor.

Rezultatele nu au întârziat să apară. Astfel, grație străduaniei agenților trimişi afară, a fost dejucat complotul pus la cale de boierii reacționari, antiunioniştii Constantin Şuțu şi Panait Balş, care urmăreau compromiterea Domnului şi în final înlăturarea lui. S-a dovedit fără tăgadă că aceşti boieri se ocupau cu furnizarea de informații Turciei şi urzeau în mare taină înlăturarea Domnului. A mai fost descoperit agentul de taină al lui Şuțu însărcinat cu transmiterea documentelor, în persoana doctorului Lamberti. Ajuns din urmă la Giurgiu, acesta a fost arestat, descoperindu-se asupra sa documente compromițătoare referitor la amestecul unor înalți diplomați turci în organizarea unui complot şi recompensarea acestora în caz de reuşită. Din documente rezulta că Constantin Şuțu ar fi urmat să fie făcut mai

întâi caimacam şi apoi domn al Țării Româneşti. Drept urmare a descoperirii făcute, s-a dispus arestarea lui Constantin Şuțu şi a lui Panait Balş.

Despre importanța documentelor descoperite asupra doctorului Lamberti, ne putem da seama din scrisoarea pe care şeful de cabinet al lui Cuza a adresat-o la 10/22 mai 1864, lui Iancu Alecsandri, la Paris: „Hârtiile ajunse în mâna autorităților, constată existența unui complot având ca scop răsturnarea principelui domnitor, despărțirea Principatelor Unite, întoarcerea la vechiul sistem şi numirea unui vechi ministru al lui Ştirbei, Constantin Şuții, drept caimacam. Şuțu a fost arestat împreună cu un doctor Lamberti, agentul său, care a sosit ieri de la Constantinopol. Hârtiile îl compromit pe Ali-Paşa, pe Sanfet Efendi şi pe Haggi-bey, ale căror pecete şi iscălituri figurează în josul unui act relatând scopul complotului”[5].

S-a bucurat de un mare răsunet dejucarea acestui complot, ca şi demascarea publică *a* imixtiunii în afacerile interne ale Țării Româneşti de către înalta Poartă. A fost un apreciabil succes al organelor informative şi de siguranță ale Principatelor Române. De subliniat că Alexandru Ioan Cuza dând dovadă de o mare intuiție diplomatică nu a folosit documentele capturate

---

[5] Gheorghe Duzinchevici: „Cuza Vodă şi revoluția polonă din 1863”, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1935, pag. 2.

pentru a-i compromite pe înalții demnitari turci, ci i-a obligat în schimbul tăcerii să lucreze în favoarea sa.

Trebuie să subliniem faptul că pentru înfăptuirea politicii sale, urmărită cu consecvență, Alexandru Ioan Cuza nu a ezitat să apeleze la serviciile a numeroşi străini, prieteni devotați ai poporului român, care prin relațiile şi experiența lor au adus servicii deosebite Principatelor. Din numărul mare al acestora, i-am cita în primul rând pe Baligot de Beyne, cunoscut om politic, diplomat şi ziarist francez, care ocupase funcția de secretar al Consulatului Franței la Constantinopol; publicistul filoromân A. Ubicini, conducătorul primului centru de presă de la Paris al Principatelor, medicul Carol Davilla, organizatorul şi făuritorul serviciului sanitar al armatei române, precum şi diverşi mulți alți simpatizanți francezi, greci, polonezi, turci şi maghiari. O mare parte dintre aceştia au făcut-o în mod complet dezinteresat ca urmare amarii simpatii manifestate față de poporul român iar o mică parte fiind stimulați material, conform regulilor conspirative ale serviciilor secrete de pretutindeni.

Informațiile secrete călătoreau între Bucureşti şi marile capitale ale Europei, apelându-se după caz în funcție de împrejurări, fie la poştă sau telegraf, fie prin apelarea la curieri speciali sau ocazionali. Majoritatea corespondenței era cifrată sau

semicifrată, lucru care a avut ca urmare păstrarea secretului corespondenței.

Până în anul 1958, activitatea poştei interne din Principate era prestată de persoane particulare, iar corespondența externă era expediată grație birourilor speciale aparținând consulatelor, francez, austriac, rus, grec şi britanic. Din acel an Alexandru Ioan Cuza va numi la conducerea serviciului telegrafic pe unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai săi, Cezar Librecht, un vechi agent secret Acesta avea vechi state de serviciu, fiind utilizat cu precădere în misiuni cu caracter informativ. Librecht şi-a sporit încrederea Domnului, mai ales datorită rapidității şi modului sistematic în care îl informa, apelând din plin la rețeaua telegrafică şi telefonică, cenzurarea corespondenței, ca şi a datelor furnizate de diverşi informatori plătiți.

Alexandru Ioan Cuza îl cunoscuse pe Librecht încă de la Galați, când acesta din urmă îndeplinea funcția de şef al Oficiului telegrafic al Comisiei europene a Dunării. Ajuns domn, Alexandru Ioan Cuza nu va întârzia să-l folosească pe belgianul Cezar Librecht ca agent secret, numindu-i în fruntea serviciului de poştă şi telegrafie. După ce reorganizează pe baze moderne serviciul, Librecht are de acuma posibilitatea de a-şi culege informațiile de care avea nevoie. Dar nu se rezumă la o activitate pasivă şi organizează o rețea personală de agenți informatori, plasându-şi

oamenii în diverse locuri. Cu o abilitate ieşită din comun, Librecht şi-a făcut prieteni printre mai marii zilei, oameni politici ai vremii, printre funcționari şi conducători din aparatul administrativ, fiind capabil în orice moment să-l informeze pe domnitor despre activitatea desfăşurată de rivalii săi politici.

Dar în viață se ivesc şi rateuri. Aşa a fost cazul rupturii care a intervenit între Alexandru Ioan Cuza şi colaboratorul său cel mai devotat, Mihail Kogălniceanu, în care un rol negativ l-a jucat din nefericire tocmai Cezar Librecht. Importanța evenimentului ne determină să-l menționăm pe scurt.

În toamna anului 1864, Mihail Kogălniceanu a întreprins o călătorie în Muntenia şi Oltenia. Bineînțeles că Cezar Librecht l-a urmărit pas cu pas pe primul ministru, raportându-i lui Cuza modul cum se desfăşura călătoria, cu cine se întâlnea şi ce spunea Kogălniceanu. În materialele trimise, Librecht a strecurat şi o serie de păreri strict personale, prezentând cu de la sine putere în mod vădit denaturat călătoria întreprinsă de Kogălniceanu. De notat că această deplasare fusese întreprinsă începând cu a doua zi după anunțarea publică a legii rurale. Librecht a raportat dacă şi în ce măsură primul ministru şi-a atribuit personal meritul legii. Drept urmare, la revenirea acestuia la Bucureşti a survenit o ruptură neaşteptată şi ireconciliabilă între Cuza şi

primul său ministru, spre satisfacția reacțiunii, care a reuşit în acest mod să-l lipsească pe domnitor de serviciile unui colaborator capabil şi devotat. Apare întrebarea firească dacă nu cumva Librecht a fost cumpărat sau şantajat de opozanții lui Cuza. În orice caz s-a ajuns ca în ianuarie 1865 guvernul lui Kogălniceanu să demisioneze.

Aflându-se în bune relații cu consulul general rus, baronul Offenberg, Cezar Librecht a obținut de la acesta informații importante referitor la activitatea opozițională depusă de principele Barbu Ştirbei la Paris, date pe care le-a furnizat neîntârziat domnitorului.

Pe bună dreptate, ca urmare a organizării eficiente a rețelei sale de funcționari şi informatori, Librecht a reuşit să pună pe picioare un veritabil serviciu de informații şi contrainformații. Ca urmare a relațiilor dobândite în sânul aparatului de stat, el reuşea să afle la timp ce se petrece şi îl informa pe domn asupra comportării şi loialității prefecților, şefilor de instituții şi chiar a miniştrilor şi a însuşi prim-ministrului, Mihail Kogălniceanu. În acest sens, la 9 octombrie 1861 el îi prezintă o informare privitor la activitatea depusă în ultimele zile de către ministrul de interne, precum şi asupra activității poliției.

La drept vorbind, aparatul informativ de care dispunea şi pe care-l coordona Cezar Librecht, reprezenta în fond o dublură a organelor informative ale statului, având ca destinație

efectuarea unor operațiuni cu caracter cu totul special destinată Domnitorului.

De reținut că Librecht îl informa pe Cuza despre tot ce se petrecea, adăugând şi aprecieri personale, uneori chiar permițându-şi să avanseze soluții şi măsuri asupra unor probleme referitoare la cadrele de conducere ale administrației şi armatei, la comportarea şi la anturajul pe care îl frecventează etc.

Urmare a volumului mare de informații, diversității şi mai ales a exactității datelor furnizate, Alexandru Ioan Cuza îl aprecia în mod deosebit pe Cezar Librecht. Cunoscând acest lucru, oamenii politici aflați în anturajul Domnitorului, se comportau atent şi prevenitor cu Librecht, iar cei din opoziție, în schimb, îl detestau pe față. Mai târziu, după înlăturarea lui Cuza, toți opozanții şi-au dat mâna şi au dispus arestarea lui Librecht care a fost imediat destituit şi judecat, fiindu-i sechestrată întreaga avere.

În concluzie, se poate spune despre Cezar Librecht că trecând peste toate afacerile pe care le-a tranzacțional în virtutea relațiilor avute cu Alexandru Ioan Cuza, el a jucat un rol important în domeniul activității informative, impusă de conjunctura politică şi economică din acei ani. În ciuda faptului că era străin, se pare că totuşi l-a slujit cu credință pe Domnitor, mai puțin episodul petrecut cu primul ministru Mihail Kogălniceanu, care a rămas până în zilele noastre un mister

neelucidat. Ne întrebăm dacă a fost o eroare sau…

Ar mai fi de menționat că în domeniul activității informative din acei ani, un rol important i-a revenit unei femei, Maria Obrenovici, fiica cea mai mare a lui Constantin Catargi. Acesta era cunoscut ca fiind drept unul dintre cei mai înverşunați antiunioniști. Maria Obrenovici a constituit prototipul femeii fatale: văduvă, tânără, frumoasă şi ispititoare şi-a închinat viața activității din umbră. S-a bucurat de o reputație îndoielnică în societatea ieşeană pe care o frecventa. După alegerea sa ca domn, tânăra femeie plină de ambiții şi-a îndreptat atenția spre noul ales, reuşind să-l subjuge cu pasiunea cu care l-a urmărit în toți anii de domnie şi chiar mai târziu.

În ciuda strădaniilor depuse deopotrivă de către cei doi, legăturile intime dintre ei nu au putut fi ascunse publicului, acestea cauzându-i Domnitorului însemnate prejudicii, mai ales ca urmare a înstrăinării unor prieteni apropiați şi devotați şi înlocuirea lor cu linguşitori şi afacerişti.

Nutrind proiecte secrete, Maria Obrenovici a intenționat să-l determine pe Cuza să divorțeze şi a organizat o campanie susținută împotriva doamnei Elena, urmărind-o pas cu pas până în străinătate.

Pe de altă parte, Maria Obrenovici a reuşit să-i câştige încrederea Domnitorului fiind nu o dată utilizată de către acesta în folosul activității

informative. Astfel, prin intermediul ei, Cuza a trimis la Paris o scrisoare confidențială, pe care reprezentantul României, Iancu Alecsandri, a înmânat-o împăratului Franței, Napoleon al III-lea. Prin relațiile sale cu diferite cercuri din țară, mai cu seamă cele ce aparțineau opoziției antiunioniste, Maria Obrenovici a constituit pentru Alexandru Ioan Cuza o permanentă sursă de informații deosebit de prețioasă. Dar în nemăsurata ei ambiție de parvenire cu sau fără voia ei, în ciuda sentimentelor declarate domnului, ea a făcut şi jocul complotiştilor, sprijinindu-i în mod inconştient în acțiunea de răsturnare a lui Cuza. Ca punct culminant, în noaptea fatală a complotului ce a avut loc în noaptea de 10 spre 11 februarie, când s-a produs răsturnarea lui Cuza, Maria Obrenovici a colaborat cu complotiştii, arătându-le drumul în palat spre camera în care dormea Domnitorul.

Deşi a jucat pe acest plan un rol mai puțin important, o altă femeie care avea să îndeplinească o misiune secretă pentru Domn, a fost soția acestuia, Elena Cuza. A fost o femeie virtuoasă care a dat dovadă de multă dragoste şi devotament față de soțul ei şi interesele țării. Amintim un ultim episod, când corpul ofițeresc al garnizoanei Bucureşti i-a încredințat Doamnei o misiune secretă, spunându-i că aşteaptă cuvântul Domnitorului pentru a-l readuce la tron. Din păcate, misiunea secretă a principesei, s-a lovit

însă de dorința neclintită a lui Cuza, care în ideea de a evita o vărsare de sânge provocată de vina sa, a refuzat cu hotărâre ajutorul armatei care îi rămăsese credincioasă.

*

Putem spune fără a greşi că Alexandru Ioan Cuza şi-a dat perfect de bine seama de importanța activității informative, de exploatarea informațiilor în rezolvarea unor probleme, fără a apela la forță. În vederea obținerii de informații Domnitorul a făcut apel la utilizarea absolut a tuturor mijloacelor ce îi stăteau la dispoziție, începând cu tinerii patrioți aflați la studii în străinătate şi sfârşind cu agențiile diplomatice. A recurs la întreaga gamă de posibilități. Unora dintre străini, de pildă, le oferea mari sume de bani pentru a-i atrage de partea sa, iar la alții apela la sentimentele lor patriotice. Astfel, a reuşit să-i atragă pe foarte mulți de partea sa şi în cele din urmă să depună o activitate informativă. Am amintit printre aceştia, dintre foarte mulți alții, pe poetul Vasile Alecsandri, pe fratele acestuia Iancu Alecsandri, Costache Negri, Nicolae Bordeanu, Dimitrie Bolintineanu, M. Marghiloman, Baligot de Beyne şi Cezar Librecht.

Astăzi, la aproximativ 135 de ani de la înlăturarea lui Cuza, a rămas tot atât de vie şi actuală întrebarea: cum de a fost posibilă schimbarea domnului în acest mod?

Rememorând mersul evenimentelor, ne amintim

că la sfârşitul anului 1865 şi începutul anului următor, acțiunile complotiştilor s-au intensificat, crescând în amploare. Într-una din nopțile lunii ianuarie 1866 a fost răspândit ziarul clandestin „Clopotul" condus mai întâi de Eugen Carada şi mai apoi de D.A. Sturza. Prin conținutul articolelor sale, ziarul îndemna la revoltă şi asasinat. Mai mult, pe zidurile caselor începuseră să apară lipite afişe ce îndemnau opinia publică la nesupunere şi chiar la opunerea de rezistență față de autorități.

Ca urmare a situației grele economice şi financiare, guvernul condus de N. Crețulescu demisionează. După 4 zile de reflecție şi tatonări, Cuza respinge demisia guvernului, hotărând doar înlocuirea ministrului de interne, Savel Mânu şi a celui de război, Ion M. Florescu, în fond oamenii cei mai devotați şi dornici de a-l sprijini pe domn. Măsura luată a căzut cum nu se poate mai bine pentru complotişti. Astfel, schimbările produse, mai cu seamă la Departamentul militar, a uşurat intrarea complotiştilor în acțiune, determinându-le succesul final. Fapt incredibil dar domnul nu era câtuşi de puțin informat despre starea de spirit şi situația din armată, despre planurile şi intențiile complotiştilor. În schimb, prin natura funcției lor, consulii străini, care ce e drept erau mai bine informați, au prins de ştire ce se punea la cale în anturajul complotiştilor. Drept urmare, la 2/14 august 1865, Tyllos, consulul general al Franței la Bucureşti, a transmis la Paris, vestea că în

Bucureşti se vorbeşte de iminentă unei revoluții. Mai mult, el a avut chiar o discuție în acest sens cu Domnitorul, cu care prilej i-a făcut cunoscute unele deficiențe ale guvernării.

Eder, consulul Austriei la Bucureşti, făcea cunoscut la Viena, faptul că „unii din fruntaşii celor două fracțiuni – conservatorii şi liberalii radicali – luaseră parte la o întrunire în seara din ajunul mişcării, obiectul discuțiilor fiind modul în care s-ar putea debarasa de Cuza”.

Istoricul T.W. Riker menționa referindu-se la situația din anul 1865 din România că: „există elemente ce fac să se bănuiască ițele unei conspirații”.

„Nu este mai puțin adevărat că Domnitorul era la curent cu complotul pregătit de monstruoasa coaliție, dar ce e drept nu i-a acordat importanța cuvenită. În schimb, diplomații străini, după cum am menționat, l-au avertizat, chiar cu câteva săptămâni înainte de data izbucnirii complotului. De exemplu, în seara zilei de 24 ianuarie 1866, cu ocazia balului care a avut loc la teatru, consulul general al Italiei, cavalerul Aibal Strambio, i-a spus lui Alexandru Papadopol-Calimah, ministrul de externe, următoarele: „Domnule ministru, țara dumneavoastră stă pe un vulcan; regret că sunt consul; nu pot să vă spun mai multe”.

O avertizare, ce e drept mult mai voalată, a venit şi din partea consulului Rusiei, baronul Offenberg, care i-a prevenit în aceeaşi zi pe unii miniştri,

cerându-le să-l informeze pe Cuza să nu participe la balul organizat cu prilejul aniversării Unirii. Dar cu acest prilej a fost liniște şi nu s-a petrecut nimic deosebit.

În seara zilei de 10 februarie, Cezar Bolliac l-a încunoştiințat pe Cuza despre cele ce se punea la cale, înmânându-i o scrisoare printr-un om al său de încredere, Gheorghe I. Dogărescu. Tânărul Dogărescu a fost introdus cu mari dificultăți în palat şi i-a predat scrisoarea chiar în mâna Domnitorului. Acesta impresionat de conținutul scrisorii şi mai ales de faptul că aducătorul a refuzat sub orice chip să primească vreo recompensă, a dispus să vină imediat şeful siguranței statului, Ioan G. Valentineanu, prefectul Poliției Capitalei Al. V. Beldiman şi pe colonelul Alexandru Zefcari, comandantul comenduirii garnizoanei Bucureşti. Aceştia erau complet în afară şi lipsit de informații s-au grăbit să-l liniştească pe Domnitor. Mai mult, Al. V. Beldiman, prefectul Poliției Capitalei, deşi era prevenit, în seara conflictului în loc să ia măsuri aflând despre ce se punea la cale, s-a dus la petrecerea organizată în casa lui C. A. Rosetti, unul dintre principalii complotişti şi aici a fost atras la jocul de cărți, unde câştiga mereu, adversarii săi având grijă să-i facă jocul, pentru a-l reține cât mai mult timp pe loc şi a-i distrage atenția de la obligațiile profesionale.

În mod inexplicabil, Alexandru Ioan Cuza fără să

întreprindă imediat acțiuni ferme de cercetare, demobilizare a organelor de stat, armată, siguranță şi poliție şi a face apel în ultimă instanță chiar la populație, Domnitorul s-a rezumat doar la faptul de a ordona numai să se dubleze garda palatului, fără a şti că însăşi conducerea acesteia trecuse în secret de partea complotiştilor.

Complotiştii au organizat în cel mai desăvârşit secret, deplasarea, după miezul nopții, spre palatul domnesc, a câtorva subunități din Regimentul 7 de linie, precum şi a două baterii de artilerie. La palat, erau aşteptați de garda palatului comandată de maiorul Dimitrie Lecca. Acesta a permis accesul în palat a grupului de complotişti şi ofițeri ce urmau să facă presiuni asupra Domnitorului pentru a-l determina să abdice.

O primă greşeală care i se impută Domnitorului a fost neglijența conceperii unui sistem de informare operativ în rândurile armatei.

Dacă ar fi existat, complotul putea fi prevenit la vreme. O a doua greşeală imputabilă lui Cuza a fost lipsa de fermitate în reprimarea acțiunilor complotiste şi antistatale. După cum se ştie, Cuza era un om blând, căruia nu-i plăcea răzbunarea. Astfel, în momentul în care reacțiunea a declanşat o mişcare în Bucureşti şi în alte oraşe din țară, vizând înlăturarea domnitorului, acesta îi grațiază pe răzvrătiți, în rândul cărora se număra Ion C. Brătianu, C. A. Rosetti, Eugen Carada, Brăiloiu,

Golescu şi mulți alții. Drept urmare, doar la câteva luni mai târziu, conspiratorii amnistiați în 1864 şi 1865, pregătesc actul din 11 februarie, reuşind în final să-l înlăture pe A. I. Cuza.

Această atitudine nejustificată nu servea la întărirea autorității statului, a domnului şi impunerea respectului legilor. Nu mai puțin adevărat este faptul că Cuza se împăcase de acuma cu ideea renunțării la domnie, pentru a evita declanşarea unui război civil, ca dovadă declarația cuprinsă în mesajul de deschidere a corpurilor legiuitoare din decembrie 1865. Mai mult, acest fapt este confirmat şi de scrisoarea trimisă de Cuza din casa lui Ciocârlan lui N. Golescu, unul dintre cei trei locotenenți domneşti. Aspecte cu privire la o posibilă abandonare a tronului o descifrăm şi în scrisoarea trimisă la 21 octombrie 1865 de Cuza lui Napoleon al III-lea, împăratul Franței.

Pentru a înfrânge împotrivirea moşierilor majoritari în Cameră şi a realiza împroprietărirea țăranilor, Alexandru Ioan Cuza a fost nevoit să recurgă la o „lovitură de stat", adică să dizolve Camera (2/ 14 mai 1864) şi să înlocuiască Constituția printr-un Statut care sporea considerabil drepturile puterii executive şi diminua pe acelea ale puterii legislative. Supus plebiscitului, Statutul a fost în cele din urmă aprobat în mod copleşitor de către popor: 682.621 de voturi – da, 1.307 voturi – nu şi 70.220 de

abțineri. Pe temeiul Statutului, legea rurală a fost promulgată la 14/26 august 1864 şi împroprietărirea țăranilor s-a îndeplinit.

În afară de secularizarea averilor mănăstireşti (care a readus în patrimoniul statului 25, 26 la sută din teritoriul țării) şi împroprietărirea țăranilor, în timpul guvernării lui Mihail Kogălniceanu (11/23 octombrie 1863–26/7 februarie 1865) se votează o suită de legi care organizează noul stat al României moderne.

Citățm astfel Legea comunală, Legea consiliilor județene şi Legea contabilității publice, Legea Curții de Conturi şi Legea Consiliului de Stat, Legea învățământului, Codul Civil, Codul Penal şi altele.

Lovitura de stat şi Legea rurală i-au adus lui Cuza mulți duşmani.

Moşierii erau nemulțumiți fiindcă li se luase o parte din pământ; o parte dintre fruntaşii politici, îndeosebi muntenii, învinovățeau pe domn de dictatură. Starea critică a finanțelor țării, existența în anturajul lui Cuza a unor persoane interesate şi cu moralitate îndoielnică, toate acestea au creat o atmosferă grea.

Pe acest fond s-a ajuns la un complot al opoziției alcătuit din liberali şi moşieri conservatori în care a fost atrasă şi o parte din armata Bucureştilor, care şi-a călcat astfel jurământul de credință, în noaptea de 11/23 februarie 1866, conjurații au intrat în palat (garda fiind alcătuită de ei) şi l-au

forțat pe Domnitor să iscălească actul de abdicare. Ultimele cuvinte ale lui Cuza înainte de a pleca în exil, au fost: „Să dea Dumnezeu să-i meargă țării mai bine fără mine, decât cu mine! Trăiască România!”

Domnul Unirii şi al marilor reforme şi-a petrecut restul vieții dincolo de hotare, mai ales la Viena şi Florența. O boală necruțătoare îi curmă zilele la 3/15 mai 1873 la numai 53 de ani, pe când se afla la Heidelberg, în Germania. În semn de cinstire, trupul i-a fost adus în țară şi odihneşte astăzi în biserica „Trei Ierarhi” din Iaşi, alături de Dimitrie Cantemir.

După abdicarea lui Cuza urma să fie ales un principe străin pentru a se îndeplini astfel dorința exprimată de divanurile ad-hoc.

La început, tronul a fost propus Contelui de Flandra, fratele regelui Belgiei la sugestia împăratului Napoleon al III-lea; el nu a primit însă. Atunci cei ce detronaseră pe Cuza, s-au gândit la Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, în vârstă de 27 de ani, al doilea fiu al principelui Carol-Anton. Napoleon al III-lea se arătă favorabil acestei candidaturi. De altfel, principele Carol se şi înrudea prin mama sa Iosefina, cu împăratul Franței. Anglia a adoptat aceeaşi atitudine. În preajma războiului ei cu Prusia, Austria nu privea cu ochi buni prezența unui Hohenzollern pe tronul României... între timp, avusese loc plebiscitul din țară, organizat în grabă de autorități pentru a

ratifica alegerea făcută de guvernul instaurat la 11 februarie 1866.

Carol I traversă Austria sub un nume şi o înfăţişare schimbată şi cu paşaport elveţian. La 8 mai, călătorul purtător de ochelari al unei clase a II-a (aşa ni-l înfăţişează Nicolae Iorga), coborî în oraşul Turnu-Severin, unde-l aştepta Ion Brătianu, ca să-l însoţească în mare triumf spre Bucureşti. La 10 mai el a depus jurământul, fapt care a consemnat urcarea pe tronul României a Regelui Carol I.

Scurt timp după aceea, s-a alcătuit noua Constituţie a României, înlocuind Statutul lui Cuza. Ea avea ca model Constituţia Belgiei, faţă de care, însă avea şi o serie întreagă de deosebiri. Era o Constituţie liberală dând multe drepturi cetăţenilor, între care şi prevederea că nu pot deveni cetăţeni români decât creştinii (art 7). Legile erau votate de către Cameră şi Senat; Domnul le promulga, dar putea să exercite şi un drept de veto. Responsabili de actele de guvernământ erau miniştrii şi numai ei. Persoana Domnului nu putea fi pusă în discuţie.

Noua constituţie a fost votată cu unanimitate în ziua de 29 iunie (11 iulie) 1866. Primii cinci ani ai domniei Regelui Carol I au fost anii cei mai dificili din punct de vedere intern. Patimile şi resentimentele politice erau vii. Ministerele, instabile aveau şi ele o viaţă scurtă. În acest interval, s-au schimbat 10 guverne şi au avut loc

30 de remanieri. Criticile nu cruțau nici pe Domn, manifestând, uneori vădit, atitudini antimonarhice. Presa opoziției avea un limbaj extrem de violent.

În 1870, a fost ales ca deputat de Mehedinți – şi Camera a validat alegerea fostului Domn A. I. Cuza. Acesta însă nu a primit mandatul şi a refuzat să vină în țară.

Momentul cel mai critic pentru regele Carol I s-a consumat în ziua de 10/22 martie 1871 când s-a desfăşurat o puternică manifestație în favoarea Franței, înfrântă în războiul cu Germania şi contra acesteia din urmă şi, când manifestanții au strigat pe străzi „Trăiască Republica".

A doua zi Carol a vrut să abdice. Intervenția rapidă şi energică a fruntaşului conservator Lascăr Catargiu, care a format în aceeaşi zi un nou guvern, a împiedecat însă acest act.

ACTIVITATEA INFORMATIVĂ ÎN PREAJMA ANULUI 1877

În 1866 locotenentul de dragoni Carol de Hohenzollern-Sigmaringen acceptă tronul României sub numele de Carol I. În istoria țării noastre începe o nouă epocă, caracterizată prin lupta pentru găsirea unei identități naționale, a făuririi statului şi a căpătării independenței. În această perioadă în Europa şi mai ales în Balcani aveau loc importante pregătiri de modificarea granițelor.

Turcia, ca o mare putere ce stăpânea o vastă arie geografică, subjugând numeroase țări şi popoare, se străduia să fie perfect informată atât despre ce se petrece în vastul său imperiu, cât şi în țările europene ce o amenințau. Ea îşi urzea cu viclenie o adevărată rețea de informatori care apelând la întreg diapazonul sentimentelor omeneşti: lăcomia de bani, viciile, ambițiile, invidia, dragostea sau ura față de patrie, se ocupa cu atragerea şi expedierea de agenți capabili să afle tainele pe care dorea să le cunoască Constantinopolul.

Care era situația României: pe plan intern se zbătea în nevoi, orânduirea existentă oferind maselor largi, mizerie şi sărăcie. Pe plan extern, relațiile cu Sublima Poartă erau proaste. Turcia nu recunoştea numele de România şi îi contesta dreptul de reprezentare diplomatică, nefiind recunoscute cetățenia şi paşaportul românesc, în fond, Turcia trata Principatele Unite ca pe o provincie otomană.

În acest timp evenimentele se precipitau. Națiunile subjugate de Imperiul Otoman se pregăteau pentru începerea luptei finale, care să le conducă la dobândirea independenței de stat. De pildă, sârbii îşi reorganizau armata, se înarmau şi se instruiau, pregătindu-se de lupta finală. Popoarele din Bosnia, Herțegovina şi Muntenegru se pregăteau în acelaşi mod. Bulgarii nu erau mai prejos şi cu sprijinul conaționalilor lor din România se înarmau în vederea războiului.

Într-un cuvânt, toate popoarele subjugate îşi dădeau perfect de bine seama că Imperiul Otoman se afla în declin şi că se apropia momentul când trebuia să acţioneze. La 19 iulie 1870 a izbucnit războiul franco-prusian. Printre cauzele care au condus la izbucnirea acestuia se numără şi acceptarea tronului Spaniei de către fratele lui Carol, prinţul Leopold de Hohenzollern. Napoleon al III-lea care se temea să nu fie înconjurat de Prusia, declară război, Franţa pierzându-l.

Poziţia ţărilor europene faţă de frământările ce agitau popoarele din Balcani, constituia un adevărat şi veritabil nod gordian. Supoziţiile contradictorii lansate voit sau în mod inconştient au făcut cape arena vieţii politice internaţionale să domnească o atmosferă apăsătoare de teamă şi suspiciune, de nesiguranţă şi confuzie.

Iminenţa izbucnirii unui război ruso-turc plutea în aer. Modul în care era privit de marile puteri europene şi mai ales atitudinea adoptată, era diferită. De pildă Anglia, ale cărei interese economice erau vizate imediat de tendinţele expansioniste ale Imperiului ţarist ce priveau, alungarea turcilor din Europa şi ocuparea Constantinopolului de trupele ruseşti, oferind astfel ţarului controlul asupra strâmtorilor Bosfor şi Dardanele, afirma că în caz de izbucnire a războiului, nu se va rezuma să joace doar un rol pasiv de simplu spectator.

În ceea ce priveşte imperiul Austro-Ungar, în

ziarul „Politik” din Praga se menționau următoarele: îndată ce se vorbeşte despre duşmanii Rusiei, totdeauna e vorba despre Austria actuală, deşi atitudinea ei e necontenit misterioasă şi întunecată. Ştirile despre atitudinea Austriei față de evenimentele din Balcani sunt contradictorii. Unii susțin că Austria ar negocia cu Anglia ca într-un moment dat să între în activitate contra Rusiei, iar alții, din contră, afirmă că Austria va coopera cu Rusia împotriva Turciei. Maghiarii propagă alianța cu Anglia în contra Rusiei, însă cine ştie dacă vor reuşi să se realizeze programa lor de alianță?

În ziarul berlinez „Național Zeitung” s-a ventilat ştirea ce circula în cercuri bine informate cum că între Rusia şi Austria ar exista o deplină înțelegere şi de aceea se pare a fi exactă ştirea că Austria va ocupa Bosnia.

Cât priveşte Germania, despre care se considera că ar fi aliata potențială a Rusiei, într-un raport adresat țarului Alexandru al II-lea, la data de 26 decembrie 1876, marele duce Nicolae arăta că, după declarația consulului rus Stuart la Bucureşti, România se găsea „sub influența secretă duşmănoasă nu numai a Austriei, ci şi a Germaniei”.

Cât le priveşte pe Franța şi Italia, se presupunea că vor fi de partea Rusiei. Izbucnirea conflictului ruso-turc a fost precedată de o vastă activitate informativă dusă atât de cei implicați direct în

conflict, cât şi de ceilalți potențiali beligeranți, printre care şi România.

Rusia îşi împânzise cu agenți Balcanii pentru a nu scăpa nimic din activitatea febrilă a Turciei. O atenție deosebită se acorda viitoarelor zone operaționale cum ar fi problemelor logistice de hrănire şi încartiruire a trupelor, organizarea spitalelor de campanie, amplasarea depozitelor de alimente şi muniții, asigurarea mijloacelor de transport, folosirea drumurilor etc.

Turcia, la rândul ei, depunea eforturi să fie operativ informată despre evenimentele întâmplate.

Se pune în mod firesc întrebarea: care era stadiul de pregătire la marile puteri europene privind munca informativă?

Țările europene se străduiau să găsească o formă nouă, atât din punct de vedere al concepției cât şi al organizării artei de a culege informații. Până la sfârşitul sec. Al XVIII-lea existau birouri speciale de spionaj numai pe lângă statele majore ale comandamentelor supreme şi numai în timp de război".

Se făcea tot mai mult simțită nevoia de a se dispune de informații cât mai complete, de utilizarea lor la momentul oportun, lucru care impunea o organizare cu caracter permanent, care să funcționeze atât pe timp de pace cât şi de război.

În perioada premergătoare războiului din 1877

spionajul trecea prin mari prefaceri, cuprinzând treptat toate sferele vieții politice, militare, economice şi sociale, cu vădite tendințe de spionaj total ca în Franța şi Prusia. Spre deosebire de marile puteri europene, Rusia rămăsese cu mult în urmă, aflându-se abia în faza organizării „unui serviciu secret în misiunea modernă. Ruşii lucrau – menționează Max Runge în lucrarea sa: Spionaj şi contraspionaj – fără sistem şi fără energie".

Centrul de greutate al activității de spionaj continuă să se afle în armată. Unui ataşat militar priceput nu-i era dificil să îndeplinească acest serviciu cu atât mai mult cu cât el rămânea la post nu pe termene prestabilite, ca în prezent, ci cât mai mulți ani, uneori reuşind să-şi îndeplinească într-un singur post întreaga activitate de ataşat militar, de ofițer specializat în spionaj. Călătoriile în străinătate pe care le efectuau sub pretextul unor misiuni, de către ofițerii spioni pentru a culege nemijlocit de la fața locului, informațiile de care marele stat major avea absolută nevoie, constituia o metodă des folosită.

În fine, mai trebuie menționată metoda utilizării în ministerele de externe, sub acoperire diplomatică a agenților, ofițeri din statul major.

Care era situația în România? Țara noastră nu dispunea de un serviciu de spionaj specializat, lipsa de profesionalism fiind înlocuită de spiritul de patriotism şi abnegație față de țară.

Astfel, la 13 septembrie 1876, conducerea

statului a primit de la Roma o informare trimisă de reprezentantul diplomatic al României în Italia, G. Cantacuzino, ce furniza informații exacte privitor la politica marilor puteri. Reproducem un fragment: „Informările pe care le pot comunica excelenței voastre (…) le dețin din notele mele redactate în urma convorbirilor cu personalul ambasadei austro-ungare acreditat pe lângă Maiestatea Sa Regele Italiei, fie mai ales din notele secrete scrise de la Viena, de către o persoană sus pusă şi în situația de a putea comunica date importante, de cele mai multe ori extrase chiar din izvoarele diplomatice şi din cercul restrâns al contelui Andrassy", cancelarul Imperiului austro-ungar.

Se naşte întrebarea: e de aşa mare importanță oare pentru România informațiile ce se puteau obține din cancelaria de la Viena? Conform spuselor lui Cantacuzino „mai ales în baza notelor de la Viena" schimburile de păreri ce aveau loc între guvernele de la St. Petersburg, Londra, Viena şi Berlin se impunea să fie cunoscute. Diplomatul român îşi întemeia afirmația pe conținutul verificat al notelor prin care sursa din Viena îl informa că: „Domnul Novikov se ducea în fiecare zi la domnul Andrassy cu câte o propunere (…) împăratul Alexandru ar fi făgăduit împăratului Germaniei să nu facă niciodată niciun demers în chestiunea Orientului fără consimțământul prealabil al celor două puteri din Nord şi împăratul

Wilhelm s-ar fi angajat, în cazul în care Rusia ar fi fost silită să pornească război împotriva Turciei, să păstreze neutralitatea".

Se impunea cu acuitate completarea şi verificarea şi din alte surse a informațiilor de mai sus. Drept urmare, la 18 octombrie 1876, generalul Ghica, agentul diplomatic al României la Constantinopol, raporta o informație cum că împăratul Rusiei a însărcinat pe generalul Ignatiev „să declare sublimei Porți că dacă în termen de două zile nu acceptă un armistițiu de şase săptămâni sau de două luni şi nu dă ordine imediate pentru oprirea operațiilor militare, ambasadorul va părăsi Constantinopolul cu tot personalul ambasadei şi legăturile diplomatice vor fi întrerupte". Era de fapt un ultimatum adresat de Rusia, Turciei.

Conducerea țării noastre analizând în mod realist informațiile, din care am reprodus o mică parte, a trecut la inițierea unor măsuri adecvate. Printre acestea menționăm telegrama trimisă la 22 oct 1876 către toți reprezentanții noştri diplomației, prin care li se cerea să sondeze cu cea mai mare discreție „dispoziția guvernului" în legătură cu obținerea unei garanții printr-un act internațional, privind neutralitatea României.

La informațiile provenind din sursă diplomatică s-au adăugat rapoartele informative înaintate de pichetele de pază a frontierei, de punctele vamale şi de căpitanii porturilor dunărene, ca urmare a

unei dispoziții exprese a primului ministru de a fi la curent cu toate bastimentele de război otomane ce trec în susul Dunării, asemenea şi cu orice concentrare de trupe din partea dreaptă a Dunării. Astfel, căpitanii porturilor româneşti au raportat cu operativitate despre prezența navelor de război turceşti, armamentul de care dispunea la ord, concentrările de trape, armamentul şi lucrai la fortificațiile militare ce se edificau cu repeziciune. Rezulta că este vorba de pregătiri specifice de luptă. Aceste informații coroborate cu cele care se refereau la activitatea informativă şi de cercetare reținută în sarcina turcilor şi despre care autoritățile române aveau cunoştință, duceau la concluzia indubitabilă că Sublima Poartă nu va ceda presiunilor Rusiei, ci va căuta numai o conjunctură favorabilă pentru a porni lupta. Din acest punct de vedere, este sugestivă următoarea informație: generalul maghiar Clapka a trecut prin Viena venind din Constantinopol. El a transmis confidențial ambasadorului francez că turcii vor ocupa patra puncte pe malul nostru pentru a distrage calea ferată şi a ocupa Bucureştiul".

Forurile conducătoare şi-au dat repede seama că trebuie curmată starea de improvizație şi neprofesionalism, şi pregătirea de luptă se impunea a fi asigurată. Drept urmare, prin Decretul nr. 380 din 17 martie 1877, s-a organizat „Depozitul general de război", în cadrul căruia s-a constituit şi Secția a II-a cu însărcinări de

informare şi cercetare.

La 4 aprilie 1877, generalul Cernat, noul ministru de război, dă un ordin de zi prin care cere ca armata să fie gata pentru a-şi face datoria.

Se continuă măsurile de organizare şi de instruire superioară în armată; se înființează unități şi subunități noi, se fac numiri de comandanți, se elaborează planuri de operații. Se înțelege că s-a intensificat şi preocuparea pentru obținerea de informații.

În anul 1876, Serbia şi Muntenegru declară război Turciei, primele operațiuni de luptă începând să se desfăşoare pe linia Dunării, între Vidin şi Lom-Palanca. Pentru a opri trecerea Dunării pe teritoriul românesc, este trimis în zonă Alexandru Cernat, colonel şi mai apoi general.

Alexandru Cernat îşi stabileşte cartierul general în localitatea Gruia, județul Mehedinți şi urmăreşte cu ajutorul trupelor sale mobile evoluția luptelor dintre sârbi şi turci, observând în acelaşi timp vasele turceşti care navigau pe Dunăre. Pentru a putea transmite imediat informațiile obținute şi a primi ordine de la eşaloanele superioare, colonelul Alexandru Cernat solicită să se urgenteze organizarea legăturii telefonice între turnu-severin şi Craiova. Într-un raport adresat ministrului de război, Alexandru Cernat cere să i se pună la dispoziție cât mai urgent un „dicționar de corespondență”, cu alte cuvinte un cifru. Dar operația de la Gruia rămâne

singulară în acea perioadă. În general activitatea informativă a armatei a fost neglijată şi problemele privind înzestrarea şi pregătirea ei.

În ziua de 6/18 aprilie este decretată mobilizarea generală, iar trupele române ocupă poziții de apărare de-a lungul Dunării. Prima ciocnire dintre armata română şi cea turcească a avut loc în ziua de 26 aprilie, moment în care artileria română, situată în zona Calafat, deschide focul şi bombardează Vidinul. La 9 mai 1877 cu prilejul unei sesiuni extraordinare a Adunării deputaților, este proclamată independența de stat a României. În perioada care a trecut de la mobilizarea generală până la intrarea în luptă, armata română a luat măsuri eficace de apărare a hotarelor țării, desfăşurând totodată şi o hotărâtă activitate informativă. În ziua de 30 august 1877, zi rămasă memorabilă a avut loc cea de a treia bătălie pentru Plevna.

Un istoric[6] arată că: „Statul major rus ignora cu totul forțele turceşti ce avea să combată la Plevna" fapt care a avut drept rezultat înfrângerea catastrofală suferită de armata rusă în luna iulie. Cauza era una singură: insuficienta recunoaştere a terenului şi lipsa unor informații corecte şi precise. Rezultatul: armata rusă a pierdut circa 7000 de oameni, plus 200 de ofițeri.

---

[6] Falcoianu Şt I. Istoria războiului din 1877–1878, Bucureşti, 1859, p. 89.

Fapt de neînțeles şi inexplicabil, dar comandamentul român nu a tras nici-o concluzie practică din aceste înfrângeri şi nu a trecut la efectuarea în teren a unor acțiuni de recunoaştere şi informare, bazându-se doar pe recunoaşterea cu totul superficială executată în trecut de serviciul de informații al armatei ruse.

Generalul Alexandru Cernat, un ofițer cu experiență, numit proaspăt ministru de război, a neglijat latura informativă şi în plus a menținut corpul de observație în spatele frontului pentru a face siguranța zonei Calafat.

Fără a intra în detalii, amănunte se găsesc în lucrările de specialitate, datorită lipsei de informații şi a carențelor hărților topografice, asaltul Griviței s-a soldat cu mari pierderi de vieți omeneşti: aproape 800 de ostaşi şi ofițeri la care se adaugă 1200 de răniți. Datorită jertfelor aduse de ostaşii români, valea din fața redutelor, necunoscută statului major al armatei române datorită lipsei de informații, a intrat în istorie sub denumirea de Valea Plângerii. Baia de sânge din fața redutelor de la Grivița, a făcut obiectul unor critici severe adresate comandamentului român, care a dat dovadă de o totală neglijență privind activitatea de informare. Subliniem faptul că lipsa de informații a fost una din principalele cauze a numărului mare de morți şi răniți la luarea Griviței. Ofițerii participanți şi supraviețuitori la atacul de la Grivița din 30 august 1877, i-au

criticat aspru şi vehement pe cei ce fuseseră însărcinați cu recunoaşterea terenului şi cu obținerea informațiilor cu privire la situația inamicului.

O altă lipsă care trebuie menționată este aceea că pe timpul luptelor de la Plevna nu au fost luate măsuri pentru zădărnicirea şi prevenirea acțiunilor de sabotaj şi de spionaj efectuate de turci. Aceasta a permis spionilor turci şi bulgari ca în noaptea de 27/28 noiembrie 1877, să taie sârmele de telegraf ale armatelor aliate, fapt care i-a permis lui Osman-paşa, generalul turc să iasă din încercuire, lipsind armata rusă şi română de posibilitatea de a se informa şi comunica cu operativitate.

De altfel subliniem încă odată că a fost resimțită lipsa unui serviciu de informare bine organizat şi încadrat cu ofițeri pregătiți, capabili şi plini de inițiativă. Această lipsă s-a manifestat pe tot timpul desfăşurării războiului de independență, fapt care explică pierderile importante suferite de armata română.

Comandamentul armatei române, în plină campanie, a încercat să apropie şi mai mult organizarea activităților informative şi de cercetare ale nevoilor frontului. Drept urmare la 14 august 1877, secția a II-a a fost inclusă în corpul Marelui Cartier General, iar o bună parte din efectivele secției au fost trimise să opereze direct în cadrul trupelor operative pe front în ciuda măsurilor

luate, secția a II-a nu corespundea cerințelor de informare solicitate de Statul Major. Îşi spunea acum cuvântul lipsa de cadre specializate şi cu experiență în domeniu. De pildă se resimțea nevoia unor chestionare judicios elaborate din care să rezulte informațiile despre inamic. Concret, o serie de prizonieri capturați de trupele române nu au fost chestionați în mod corespunzător despre fortificațiile inamicului.

În general datele care priveau desfăşurarea operațiunilor erau dobândite mai ales prin observarea directă de ostaşi aflați sub comanda unui ofițer sau subofițer, de cele mai multe ori lipsit de pregătirea de specialitate.

Referitor la modul de obținere a informațiilor, şeful statului major al armatei române, colonelul Slăniceanu, a trimis la 6 iulie 1877 marilor unități, o instrucție în care se făcea mai întâi sublinierea că informațiile se obțin de la prizonieri, dezertori, spioni şi alte surse, menționând: „Având în vedere însemnătatea ce o au informațiile exacte asupra mişcării şi situației inamicului se prescriu mai la vale mijloacele cele mai obişnuite întrebuințate pentru a dobândi asemenea ştiri, precum şi un sumar de chestiunile principale ce se adresează prizonierilor, dezertorilor şi locuitorilor."

Dacă se examinează chestionarul anexat la Instrucțiune, se constată că a fost judicios întocmit şi că mai mult ca sigur şi-a adus o contribuție valoroasă la obținerea de informații

necesare comandamentului armatei române. I se poate reproşa faptul că nu era adaptat nevoilor acelui front de luptă, fiind valabil în oricare război. Nu este mai puțin adevărat că purta mențiunea de a se lărgi aria întrebărilor după caz, dar aceasta nu putea suplini lacuna principală a chestionarului.

Nu erau în chestionar întrebări referitoare la fortificațiile, obstacolele naturale sau artificiale existente în terenul inamic. Trebuiau puse întrebări precise pentru ca informația căpătată să aibă valoare. Dar pentru acesta era nevoie ca cel ce întreabă să posede cunoştințele necesare, or din acest punct de vedere chestionarul nu le putea fi de niciun folos. Ca o concluzie se poate constata că atât chestionarul cât şi instrucțiunile demonstrează lipsa de experiență a celor însărcinați cu elaborarea lor, fapt cu atât mai pregnant la nivelele inferioare de execuție.

În instrucțiuni se mai făcea referire şi la faptul că se mai pot obține informații şi prin interceptarea scrisorilor şi telefoanelor sau controlarea acestora din urmă prin interceptarea convorbirilor purtate. Nu era trecut cu vederea pericolul dezinformării prin preluarea neverificată a informațiilor, făcându-se recomandarea în legătură cu prizonierii ca aceştia să nu fie forțați să facă declarații privind armata din care provin, ci să se discute cu ei cu mult tact pentru a-i determina să fie cât mai corecți în declarațiile lor.

Lipsurile constatate cu prilejul războiului din 1877 au condus la idea necesității înființării unui serviciu de informații şi pregătirii cadrelor necesare desfăşurării activității de informații pe timp de pace şi război. S-a trecut rapid la elaborarea a numeroase proiecte de organizare a serviciului de informații al armatei, stabilindu-se cu acest prilej rolul, sarcinile şi mijloacele necesare pentru a-şi desfăşura activitatea cât mai bine.

În anul 1881 vede lumina tiparului lucrarea „Serviciul de siguranță în campanie” semnată de colonelul Ipătescu, comandantul regimentului 17 Mehedinți, care descrie câteva dintre procedeele de recunoaştere a terenului şi de obținere a informațiilor despre inamic, în acest scop autorul propune formarea unor patrule constituite de la doi oameni până la companie sau un batalion, în funcție de necesități. Pentru recunoaşterea dintre ei a celor care acționează, se recomandă apelarea la o parolă secretă, concretizată printr-un anumit mod de a bate cu palma pe patul armei, pe sabie sau pe giubernă sau nume de oraşe şi personalități istorice. Printre recomandări se arată că patrulele vor merge în cea mai mare ferire până la marginea localității, acolo vor pune lumina pe întâiul om ce-l vor găsi şi-l vor întreba dacă satul este ocupat de inamic. Acesta va fi reținut până la confirmarea informației furnizate. Totodată patrulele vor afla de ce forțe dispune inamicul,

cum este el încartiruit şi unde se găseşte garda sa. În continuare, autorul enumeră şi sursele care, după părerea sa, ar fi în măsură să furnizeze informații prețioase, fără a-i uita şi pe copii.

Actul de naştere al Serviciului Secret Român modern poate fi considerat în elaborarea „instrucțiunilor provizorii privind înființarea pe lângă comandamente a unor servicii de explorație, recunoaşteri şi informațiuni secrete", din anul 1886[7].

În instrucțiuni sunt formulate obiectivele acestui serviciu ca şi procedeele de îndeplinire a misiunilor. În capitolul i se menționează că în război este de cea mai mare importanță a se avea ştiință despre pozițiile, mişcările şi intențiile inamicului şi de a împiedica ca el să descopere pe ale noastre. Serviciul de explorație are datoria să spioneze pe comandat, să procure şi să dea informații asupra mişcărilor adversarului. Pentru obținerea informațiilor se indică un sistem greoi care cuprinde efective numeroase – până la trei regimente – dar şi ofițeri ce au cai buni. Instrucțiunile mai oferă şi modul de acțiune al patrulei de la întâlnirea cu inamicul, în cazul Când este descoperită, precum şi unele procedee de distrugere a liniilor ferate şi telegrafice. Ministerul de război recomandă ca ofițerul care realizează

---

[7] Ion Bodunescu şi Ion Rusu–Şirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Ed. Militară 1973, p. 275.

activitate de informații să aibă libertatea de acțiune după propria lui judecată. Dacă patrula acționează în spatele inamicului, este necesar să între în posesia corespondenței de la oficiile poştale şi telegrafice, să examineze scrisorile autorităților şi să ia la nevoie prizonieri. În cazul în care la activitatea de informații participă ofițeri izolați, aceştia sunt obligați să culeagă date generale cu privire la teatrul de război, să identifice lucrările de apărare şi mijloacele cu ajutorul cărora vor putea fi atacate pozițiile fortificate. În capitolul VI al instrucțiunilor, destinat obținerii informațiilor secrete, se arată că pe lângă comandamentul suprem al armatei va exista un birou de informații secrete, ce va lucra cu emisari şi agenți, cercetând în timp de pace corespondența şi ziarele şi procurându-şi în timp de război informații prin interogarea prizonierilor, a dezertorilor sau a locuitorilor din zona de operații.

Tot în anul 1866, Ministerul de război a elaborat instrucțiuni privitor la modul de efectuare a pazei frontierelor, în care se fac precizări privind atitudinea ce trebuie avută față de străini şi măsurile împotriva persoanelor care încearcă să treacă frontiera sau să facă contrabandă.

În anii ce au urmat se dezvoltă activitatea de informații în cadrul armatei române. Un număr tot mai mare de ofițeri sunt trimişi în străinătate pentru a urma cursuri de specializare sau a

recepționa material militar.

Munca de informații prestată până la începutul secolului XX reprezintă o perioadă de pionierat în domeniu. Ea rămâne totuşi prin faptul că a contribuit la constituirea serviciului român de informații.

Aşa după cum menționează unii autori [8] : „Analizată prin prisma experienței dobândite ulterior, greşeala comici de statul major al armatei române în pregătirea şi executarea atacului de la 30 august 1877 apare ca o adevărată crimă săvârşit inconştient împotriva ostaşilor şi a ofițerilor, care au fost trimişi direct la moarte, datorită lipsei de informații”

PERIOADA DINTRE RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ ŞI PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Perioada de care ne ocupăm se caracterizează pe de o parte prin activitatea de spionaj depusă de Germania şi Austro-Ungaria pe teritoriul țării noastre, perioadă pregătitoare primului război mondial, şi pe de altă parte, derularea a două mari procese de spionaj: furtul planurilor fortului Jilava şi cazul de trădare al lui Rodrig Goliescu.

Nu vrem să ştirbim sentimentele monarhice ale cuiva, dar restabilind adevărul istoric, trebuie să recunoaştem sincer – pe baza evenimentelor – că regele Carol I în timpul domniei sale, cel puțin

---

[8] Ion Bodunescu; Ion Rusu Şirianu. Desfacerea unei istorii necunoscute. Editura Militară, Bucureşti, 1973, vol I, p. 276

după cum rezultă din cercetarea documentelor, a facilitat pătrunderea capitalului străin şi a promovat cu consecvență politica impusă de mai marii săi protectori germani.

Prin atitudinea adoptată față de puterile centrale şi mai cu seamă prin înlesnirile acordate investitorilor germani care doreau să între în România, Carol I a permis agenților germani să pătrundă în țară sub diferite pretexte şi să depună o activitate sporită informativă.

În paralel cu multiplicarea activității de spionaj pe teritoriul României, Germania şi Austro-Ungaria au început să expedieze trupe şi armament prin țara noastră, cu destinația Turcia, utilizând căile ferate române. Sub privirea îngăduitoare a autorităților române, Germania trimitea în Turcia, țară inamică nouă, ofițeri îmbrăcați civil, armament şi muniții, transportul efectuându-se la adăpostul şi după căderea nopții. Ambasadorii marilor puteri la Bucureşti au raportat guvernelor respective că prin România au trecut în grupuri şi individual pentru a merge în Turcia, circa 7–8000 de soldați şi 350 de ofițeri.

Practic, Germania şi Austro-Ungaria au declanşat împotriva României un război nedeclarat. Austro-Ungaria a dispus înființarea pe teritoriul țării noastre a unor centre de spionaj, mai întâi la Timişoara, apoi la Sibiu, Cluj, Braşov şi Cernăuți iar Germania a înființat un mare centru de spionaj la Sofia, în Bulgaria. În aceste

centre se pregăteau viitorii spioni care după terminarea cursurilor pregătitoare, erau dotați cu aparatura tehnică modernă şi răspândiți în întreg teritoriul României pentru a desfăşura o activitate informativă.

Agenții erau coordonați de cele două legații de la Bucureşti, conduse de contele Czernin pentru Austro-Ungaria şi de von dem Bussche pentru Germania.

Ca modalitate de pătrundere a agenților celor două mari Puteri Centrale, s-a apelat la calea economică. Astfel, folosind subterfugiul diverselor acoperiri, ca reprezentanți comerciali, tehnicieni şi specialişti la diferite întreprinderi, au fost introduşi în țară foarte mulți spioni. Reprezentanțele firmelor germane devin pépinière de agenți secreți.

Spionajul german şi austro-ungar a fost îndreptat în două direcții frontale: în primul rând, pentru obținerea unor informații cu caracter militar şi economic, descoperirea tratativelor secrete purtate de România cu Puterile Antantei, iar în al doilea rând, pentru crearea unui curent de opinie favorabil Puterilor Centrale, care să permită atragerii în cele din urmă a țării în tabăra acestora.

În domeniul economic, obiectivul activității informative consta în a determina țara noastră să livreze Germaniei produsele necesare aprovizionării frontului, iar în domeniul militar în

a pune mâna pe planurile de operații ale armatei române. În acelaşi timp spionii Austro-Ungariei depuneau mari eforturi să descopere legăturile românilor cu mişcarea de eliberare națională dusă de confrații noştri din Transilvania.

De asemenea, Puterile Centrale depuneau eforturi susținute pentru coruperea unor militari, politicieni, gazetari şi oameni de cultură români, pentru a-i determina să lucreze pentru serviciul lor de spionaj.

Capitalul german şi austro-ungar investit în acțiunile de spionaj pe teritoriul patriei noastre, s-a ridicat la sume astronomice, iar Puterile Centrale şi-au atins, trebuie s-o recunoaştem, scopul. Sub diverse modalități de acoperire s-au introdus în România diverşi agenți care cu ajutorul banilor au constituit o rețea vastă de informatori, constituită din politicieni gazetari, ofițeri superiori şi funcționari.

În acest timp a fost pusă în evidență o grupare politică, e drept de mici dimensiuni, dar extrem de periculoasă, alcătuită în majoritate din gazetari, grupați în redacțiile ziarelor „Ziua", „Seara" şi „Moldova", care pe lângă propaganda favorabilă Puterilor Centrale, pe care o răspundeau prin articolele lor, desfăşurau totodată şi o intensă activitate informativă de culegere a informațiilor, fiind favorizați de liber accesul pe care îl aveau în diferite instituții politice şi militare. Astfel, ministrul de externe austro-ungar contele

Berchtold într-o comunicare făcută şefului Statului-Major al armatei austro-ungare Conrad von Hoetzendorff menționa: „Pentru influențarea opiniei publice din România şi anume atât a personalităților politice cât şi a ziarelor – am întreprins deja de câteva vreme, împreună cu guvernul german, o acțiune secretă, pentru a-l cărui scop am pus la dispoziția ambilor noştri reprezentanți la Bucureşti sume de bani în cantitate extraordinară. Această acțiune, care nu trebuie forțată şi care trebuie să fie condusă prin intermediari, cu cele mai mari precauțiuni, păşeşte cu succes şi trebuie să aducă, în scurt timp, rezultate simțite".

Începând din 1915, Hans Bennig – sas originar din Braşov şi cetățean austro-ungar – a desfăşurat o intensă activitate de propagandă şi spionaj în favoarea Puterilor Centrale. Mai întâi a scos cotidianul „Ziua" ce a devenit principalul instrument de propagandă al Puterilor Centrale, fiind finanțat de comercianți şi bogătaşi germani.

Bennig a efectuat în Transilvania o călătorie de racolare de agenți informatori, în care scop a contactat diferite persoane oficiale şi a difuzat materiale de propagandă primite de la Bucureşti.

Dintre societățile petroliere din România, un loc aparte îi revenea firmei „Steaua română". În urma denunțurilor s-a efectuat un control şi în casa de fier a fostului său director, s-au descoperit documente care aveau să dezvăluie că „Steaua

română” constituia în realitate paravanul unei rețele ce desfăşura în ascuns o vastă acțiune de informare şi corupere a oamenilor politici şi a presei, cu ajutorul cărora Puterile Centrale încercau să atragă România în sfera lor de influență.

Director ai societății petroliere era Alfred Günther, un specialist în informații şi abil corupător. În calitate de şef al rețelei de spionaj, conducea acțiunile acesteia, făcea sinteza rapoartelor şi trimitea cu regularitate şefilor săi de la Berlin sau de la legațiile din Bucureşti, note informative. Banii necesari pentru plata spionilor şi agenților informatori, îi parveneau prin intermediul lui Strauss, directorul Băncii germane din Berlin.

Ministerul Justiției a propus Consiliului de Miniştri instituirea unei comisii de anchetă, care a stabilit că Puterile Centrale urmăreau ca prin activitatea numitei rețele, realizarea următoarelor obiective:

a) schimbarea sentimentelor țărilor ostile nouă;

b) influențarea guvernului şi partidelor hotărâtoare prin toate mijloacele, pentru ca regimul să devină prietenos față de Puterile Centrale.

În concepția serviciilor secrete germane şi austro-ungare, schimbarea sentimentelor țării în raport de Puterile Centrale se putea realiza numai printr-o intensă propagandă de masă concretizată

în primul rând cu ajutorul mass-mediei (presă, cinema şi teatre).

Josef Hermenvogel, agent ce lucra în subordinea lui Günther, reuşise să-şi croiască drum spre redacțiile ziarelor: „Adevărul”, „Universul”, „Epoca” şi „Ziua”.

Documentele aparținând lui Alfred Günther fac dovada că şi publicațiile „Viitorul”, „Dreptatea”, „Libertatea”, „Steagul”, „Agrarul”, „Eclair” şi „Opinia” au primit de la „Steaua română” diverse subvenții decontate de către Günther, fără justificări scriptice, la Deutsche Bank din Berlin.

Teatrele şi cinematografele ofereau un alt mijloc vizat de propagandă prin intermediul căruia spionajul german spera să realizeze modificări în opinia românilor şi favoarea Puterilor Centrale. În acest sens citățm convenția realizată între Bonetti, ca proprietar al mai multor teatre şi cinematografe şi Günther pentru constituirea unei societăți române pe acțiuni având ca obiect exploatarea acestor teatre şi cinematografe.

Din alte documente găsite asupra lui Alfred Günther şi la „Steaua română” s-a constatat că prin intermediul banilor ca mijloc de corupție, agentura germană a acționat în direcția anihilării influenței exercitate asupra maselor de către personalități politice sau culturale ale vremii.

Printre procedeele folosite se număra şi discreditarea adversarilor politici şi prin infiltrarea la întrunirile politice organizate a unor agenți

provocatori ce fie că răspundeau fițuici cu conținut compromițător, fie că provocau încăierări, astfel ca să intervină în final poliția.

În fine, un alt procedeu folosit de rețeaua lui Günther consta în adâncirea disensiunilor din partidul conservator şi determinarea alegerii lui Alexandru Marghiloman la conducerea acestui partid în defavoarea lui Filipescu.

Paralel cu acțiunea de culegere de informații se acționa în vederea desfăşurării unei vaste activități de dezinformare, ce putea fi dusă cu succes numai dacă se acționa cu oameni politici şi şefi de autorități administrative locale. De aceea există o preocupare tot mai sporită a rețelei lui Günther de a recruta cât mai multe personalități cu relații în cercurile conducătoare din România.

În final, anchetarea cazului a fost tergiversată, principalul vinovat, Günther fiind lăsat să plece în Germania nepedepsit.

Formele de acoperire sau escamotare a activității de spionaj şi orientare a opiniei publice româneşti în vederea dorită de Puterile Centrale erau dintre cele mai diferite. Pentru contracararea lor a fost înființat serviciul supravegherii ştirilor (SSS), care îşi avea sediul în Palatul Poştei Centrale (actualul Muzeu de Istorie a României). Personalul acestui serviciu era obligat să depună jurământ în legătură cu păstrarea secretului. Călcarea jurământului atrăgea răspunderea penală în conformitate cu Legea spionajului din 31 ianuarie

1913. Printre măsurile luate vom cita pe cele cuprinse în instrucțiunile din 5 ianuarie 1915, relativ la modul de funcționare şi organizare al „Serviciului supravegherii ştirilor”, organ creat în scopul: a) interceptării şi distrugerii la timp a oricărei ştiri despre armata noastră de operațiuni şi care ar putea ajunge la inamic; b) interceptării oricărei ştiri asupra inamicului, ce ar putea să ne intereseze din punct de vedere militar sau politic; c) informării opiniei publice cu ceea ce considera necesar, fără a dezvălui secretul militar.

În vederea îndeplinirii sarcinilor ce-i reveneau, Serviciul supravegherii ştirilor” era organizat pe două secții: 1) Secția poştală şi telegrafică, dispunând de compartimentele a) poşta cu străinătatea; corespondența privată de la şi la armată; b) corespondența telegrafică cu străinătatea, precum şi cea de la şi la armată; c) corespondența telefonică. Acestei secții îi reveneau atribuțiile următoare: interceptarea corespondenței poştale pentru a distruge pe cea codificată sau criptografiată; culegerea informațiilor din scrisori; interceptarea corespondenței poştale şi telegrafice la cererea organelor de urmărire sau a celor de informații; asigurarea exploatării urgente a telegramelor oficiale de la şi la armată; consemnarea telegramelor politice cu aprobarea ministrului de război, informarea regelui, primului ministru, miniştrilor de război, interne, externe, Marele stat-

major, Marelui cartier general, secretarului general al ministrului de război – unele informații se trimiteau pe specific numai unde prezentau interes; reținerea telegramelor criptografiate particulare (telegramele criptografice convenționale erau permise numai legațiilor şi autorităților române), mutilarea sau interzicerea telegramelor criptografice ale ataşaților militari străini inamici; interzicerea sau reținerea telegramelor privind comenzi militare pentru țări inamice; suprimarea corespondenței telefonice particulare cu străinătatea.

2) Secția presei, avea în componența sa compartimentele; a) comunicate şi relații cu corespondenții presei din țară şi cu ziarele; b) cenzura ziarelor. Atribuțiile Secției presei se concretizau în; identificarea ştirilor ce nu ar fi trebuit să apară şi urmărirea vinovaților conform Legii spionajului; cenzurarea ştirilor după decretarea stării de asediu; difuzarea de comunicate pentru informarea populației; eliberarea de permise corespondenților români şi străini pentru însoțirea armatei în operații.

Vom trece acum la relatarea celor două mari procese de spionaj. Vom începe cu furtul planurilor fortului Jilava. Războiul de independență recent terminat a demonstrat cu prisosință că fortărețele bine amplasate şi înzestrate cu puncte de foc, ridică mari obstacole în față atacantului, măsurate în timp şi jertfe

omeneşti. În consecință s-a luat hotărârea pentru apărarea Bucureştiului la construirea fortului Jilava, punct situat în apropierea Bucureştiului peste apa Dâmboviței, în partea de sud a oraşului.

Construcția fortului a fost încredințată arhitectului Szoke Ferenez din Sighişoara, iar executarea ei a durat cinci ani. Planul cuprindea 81 de planşe păzite de a fi copiate sau sustrase de lt. Col. Minculescu. Fortul fiind o construcție militară, avea un caracter secret Arhitectul a scos copii de pe planuri, iar de pe o parte are ținut chiar originalele. La un moment dat au intervenit neînțelegeri între arhitect şi guvernul român în privința plății lucrării. S-a ajuns la proces care a durat şapte ani şi pe care în cele din urmă l-a pierdut. Supărat şi-a făcut bagaj ele, fără să uite să ia cu sine copiile de pe toate planşele fortului şi să plece în Ungaria unde şi-a stabilit domiciliul la Budapesta. Aici a cunoscut pe un oarecare Baranyi Emo, comandant de pompieri. Acesta din urmă după ce a făcut publicitate în anumite cercuri, l-a întâlnit pe un domn Boross, mare amator de câştiguri uşoare, care i-a promis că se va ocupa de vânzarea planurilor şi-i va aduce cumpărătorul dorit. Boross s-a gândit că cea mai mare sumă nu va putea fi obținută decât de la chiar statul român care e interesat în mod normal să-şi apere secretele construcției, şi în consecință va plăti orice sumă. Prin urmare, în 1902 Boross s-a prezentat la consulul român la Budapesta,

Victor Cuciurano. Consulul l-a convins pe Boross să accepte un joc dublu, adică să vândă şi planurile aşa cum doreau Szoke şi Baranyi, dar să facă şi ceea ce-i va cere consulul în schimb, Cuciurano i-a promis lui Boross că va fi recompensat cu mult mai mult decât ar fi primit de la Szoke.

El a cerut să-i fie depusă suma de 50 000 franci cu parolă la o bancă, iar când planurile îi vor fi remise consulului, Boross va primi parola şi va ridica banii depuşi la bancă.

Consulul Cuciurano şi-a expus planul şi conform acestuia Boross a fost de acord să-i spună lui Baranyi că a reuşit să între în contact cu un ataşat militar rus acreditat la Viena, care va veni la Budapesta să examineze planurile şi dacă le va găsi interesante, îi va plăti pe ele 500.000 franci. Boross a acceptat să primească suma de 10.000 franci din mâna lui Cuciurano, fiind de acord să colaboreze cu consulul român în condițiile expuse. Consulul român l-a informat pe primul ministru Dimitrie Sturza, aflat în trecere prin Budapesta despre combinația pusă la cale, şi ministrul şi-a dat acordul. Totodată s-a cerut concursul poliției maghiare, care a pus la dispoziție doi detectivi.

După ce a obținut avizul prefectului poliției, Cuciurano i-a cerut lui Boross să-l anunțe pe Baranyi că ataşatul rus a sosit la Budapesta şi a tras la hotelul „Joseph Foherceg" sub numele" Alexandre Gueorguievitch Sergueeff, officier de

stat-major.

Cu hotelul se vorbise de către prefectul poliției şi se alesese două camere ce comunicau între ele. Ofițerul de stat major rus, nu era în realitate decât locotenentul Gorski, ofițer român ce vorbea ruseşte. Iată cum descrie consulul întâmplarea petrecută.

„Lui Szoke am făcut să-i parvină o carte de vizită cu numele de împrumut al lui Gorski şi i s-a dat întâlnire marți 11/12 iunie 1902 la 10 ore dimineața. Szoke a venit şi cu amicul său, a aranjat planurile şi a căutat să-l convingă pe ofițerul rus de importanța lor. Din toată atitudinea în cursul întrevederii rezultă că era convins că are a face cu un ofițer rus".

După ce pretinsul ofițer rus a examinat planurile şi s-a convins că sunt reale, a făcut semnalul convenit, şi cei doi detectivi şi-au făcut apariția din camera alăturată, împreună cu consulul Cuciurano. Cei doi negustori prinşi în flagrant delict au fost conduşi la poliție unde au fost supuşi unui riguros interogatoriu. A doua zi consulul a raportat la Bucureşti personal şi confidențial lui Ionel C. Brătianu rezultatul acțiunii. Se mai cerea suma de 10.000 lei promisă lui Boross ca recompensă, deoarece şi-a trădat amicii, iar cu noi a fost corect.

Astfel s-a încheiat un caz aparte din care rezultă două aspecte: neîndeplinirea corectă a sarcinilor de serviciu de către lt. Col. Minulescu de păstrare

a secretului militar şi în al doilea rând acțiunea patriotică contrainformativă depusă cu mult succes de consulul Cuciurano.

Al doilea caz ce a creat multă vâlvă la vremea respectivă şi care mai trezeşte şi astăzi ecouri, este cel al lui Rodrig Goliescu.

Dacă deschideți orice lucrare care tratează despre istoria aviației în țara noastră, la loc de cinste figurează inventatorul unui avioplan. Să reproducem dintre numeroasele lucrări închinate istoriei aviației din țara noastră [9] un scurt fragment care ilustrează de fapt toate celelalte referințe şi trimiteri.

„Rodrig Goliescu (1882–1942) construieşte şi experimentează la Bucureşti aeromodelul" avioplanului, „un aparat cu fuzelaj tubular prin care se scurgea aerul (micşorând rezistența la înaintare) şi cu aripi având o curbură foarte pronunțată. În acelaşi an, 1909, el brevetează avioplanul în Franța şi îl Construieşte în mărime naturală, într-o variantă perfecționată; în noiembrie 1909, aparatul a zburat, pilotat de

---

[9] Gheorghiu Constantin C. - Invenții şi priorități româneşti în aviație, Bucureşti 1979.

I.M. Ştefan - Edmond Nicolau - Scurtă istorie a creației ştiințifice şi tehnice româneşti; Ed. Albatros, p. 238, Bucureşti, 1981.

Gudju Ion, Gh. Iacobescu ş.a. - Aripi româneşti, Buc. 1966.

Gudju Ion, Gh. Iacobescu, Ovidiu Ionescu - Construcții aeronautice româneşti, Buc. 1974.

Moroianu Dinu, I.M. Ştefan - Focul viu. Buc. 1963.

inventator, pe aerodromul Juvissy, lângă Paris. Chiar din această etapă, avioplanul Goliescu premergea aviocoleopterul zilelor noastre, iar studiile teoretice publicate de specialistul român au găsit o înaltă apreciere la autoritățile ştiințifice ale vremii (Paul Apel, Gustove Eiffel ş.a.). Ulterior, începând din 1911, mecanicul francez Jourdau, profesorul austriac Kuacler şi italianul Stipa au experimentat şi ei aparate cu fuzelaje tubulare, iar în 1934 Goliescu a brevetat şi el un nou model aviocoleopterul mecanic".

Ce rezultă: existența unui iscusit inventator, Rodrig Goliescu, al cărui nume se leagă, fapt menționat fără excepție de toate lucrările existente, de istoria aviației româneşti şi mondiale. Dar care este realitatea; s-o depănăm conform dosarului aflat la Arhivele Ministerului Apărării Naționale şi din lucrările dedicate istoriei spionajului în România.

Rodrig Goliescu s-a născut la 12 mai 1877 în Dorohoi. Tatăl său, Jean Demconitzech Dobrâzanschi, polonez de origină, s-a stabilit în România prin anul 1863 şi după căsătoria sa cu Hortensia Gallo, şi-a schimbat numele în Goliescu. Tânărul Rodrig absolvă şcoala militară de artilerie şi geniu din Bucureşti, fiind avansat sublocotenent la 27 octombrie 1900. Documentele vremii îl caracterizează ca pe un individ dominat de dorința avansării prin orice mijloace, lipsit de scrupule, invidios, impulsiv, linguşitor şi

slugarnic cu şefii şi superiorii, aspru şi neîndurător cu subalternii, distant faţă de colegi şi rău cu toţi cei de la care nu putea să obţină vreo favoare, el reuşi să înşele buna-credinţă a şefilor, să se impună atenţiei acestora şi să devină în scurt timp adjunctul generalului Vartiadi, comandantul Corpului 3 armată, în care calitate şi-a format numeroase relaţii pe care avea să le exploateze mai târziu în scopuri personale.

După ce şi-a făcut ucenicia punând la cale mijloace ilicite de procurare a banilor necesari cheltuielilor făcute cu interminabile chefuri, a recurs la escrocherii. De la primirea de furaje pentru doi cai şi până la împrumuturi şi semnături false pe numele soţiei fratelui său, şi-a făcut mâna pentru a trece la ceva în stil mare. Era la modă în vremea aceea, sfârşit de secol, inventatorii de avioane. Inspirându-se şi anticipând cu o ingeniozitate ieşită din comun specifică escrocului, a imaginat proiectul unui nou tip de avion. Profitând de haina militară care-i oferea un acoperământ ideal, a bătut la porţile autorităţilor, reuşind să le inspire încredere şi un sprijin bănesc în valoare de 20.000 lei de la Ministerul Instrucţiunii Publice şi aprobarea de a pleca la Paris pentru construirea aeroplanului. În timpul şederii la Paris – vara anului 1909 şi până în vara anului următor – a cheltuit repede banii şi a contractat numeroase noi împrumuturi. În acest timp a tipărit broşura „Philosophie et mecanique

nouvelle” şi a pus bazele unei societăți fictive, denumită „Societatea de aviație Goliescu et comp.” De asemenea, a obținut acordul de principiu al unui patron pentru construirea avioplanului imaginat şi desenat de el, în atelierele acestuia în schimbul unei sume fabuloase, pe care căpitanul Goliescu a cerut-o guvernului român.

Dar fiind informat de modul cum îşi petrece viața şi îşi cheltuieşte banii la Paris, guvernul român i-a refuzat suma solicitată şi l-a somat să se reîntoarcă acasă.

La Bucureşti, folosindu-se de broşura menționată şi a actului de constituire a societății de aviație, Rodrig Goliescu încearcă să-i atragă în plasă pe numeroşi amatori de plasare a capitalurilor în afaceri rentabile. Încearcă să-şi extindă aria peste hotare şi cu prilejul unei încercări privind obținerea aprobării de către ministrul industriei de la Petersburg a unei cereri de brevet pentru aeroplan, intră sub incidența serviciului țarist de informații. Astfel, în iunie 1912 este contactat de agentul țarist Petre Altinovici care îl recrutează ca informator. Rodrig Goliescu îşi asumă în scris obligația să transmită serviciului țarist de informații o serie de documente referitoare la siguranța şi apărarea țării; planul de mobilizare al unui regiment de infanterie cu toate datele necesare; ultima ediție a Regulamentului de mobilizare şi planul de concentrare al armatei române în caz de război cu

Rusia sau cu Austria; planul statului major al transporturilor militare pe căile ferate în caz de mobilizare, etc.

Trecem peste descrierea actelor de trădare[10] şi menționam că Rodrig Goliescu a recrutat pe un fost subaltern al său M. Predescu, aflat în jenă financiară şi care îşi făcea serviciul la Statul-major. În schimbul unor sume de bani, Predescu îi procura informațiile de care Goliescu avea nevoie. Totul a decurs normal până când faptele sale au intrat în atenția Siguranței. Astfel, în ziua de 13 februarie 1913 pe la orele 11,30 seara, M. Predescu a transmis ştirea căpitanului Goliescu că a reuşit să procure documentele solicitate de acesta, şi îi cere o întrevedere pentru a i le înmâna cât mai repede. Întâlnirea a fost fixată, pe strada Modei. Lucrurile au decurs la început normal: Predescu i-a înmânat lui Goliescu plicul cu tabelul de mişcare a trupelor şi serviciilor Corpului I armată şi acesta scoate portofelul şi în ciuda întunericului achită o parte din banii promişi după care se despart, apucând-o fiecare în direcții opuse. Când Goliescu a ajuns în str. Ştirbei-Vodă, agenții Siguranței l-au arestat. Goliescu simulează că e ofensat şi scoate sabia pentru a se apăra. Agenții scot revolverele şi-l forțează să-i urmeze. Ştirea arestării căpitanului Goliescu a făcut

---

[10] C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu – Fapte din umbri. Ed. Politici, Bucureşti, 1977, p. 52.

înconjurul Capitalei, creând o mare vâlvă. Petre Altinovici aflând de aceasta şi dându-şi seama de ce îl aşteaptă, părăseşte clandestin țara. Căutat de poliție la domiciliul său din str. Pătraşcu-Vodă nr. 15 este dat dispărut fără nicio urmă.

Peste câteva luni, interval în care a durat instruirea cazului, a început judecarea procesului de către Consiliul de Război al Corpului II de armată. Prin sentința nr. 188 din 22 iunie 1913, căpitanul Rodrig Goliescu a fost condamnat la douăzeci de ani muncă silnică şi degradare militară pentru „înaltă trădare şi contrafacere de sigilii şi semnătură".

Prin Decizia nr. 38 din 28 iunie 1913, în urma recursului, sentința dată a rămas definitivă şi a fost pusă în executare. În ziua de 2 iulie 1913, orele 8,00 în curtea cazărmii Malmaison, în fața unui careu format din efective din toate armele, Rodrig Goliescu a fost degradat.

La 7 august 1925, Rodrig Goliescu a fost eliberat din penitenciarul Văcăreşti, unde executase 12 ani şi jumătate din pedeapsa pronunțată împotriva sa.

În 1936 a făcut o ultimă tentativă la vârsta de 60 de ani de a solicita ştergerea tuturor decăderilor şi incapacităților rezultate din condamnarea pentru actele de infidelitate față de patrie. Înalta Curte de Casație prin Decizia nr. 127 din 10 noiembrie 1938 a respins cererea.

Rodrig Goliescu a murit în 1942. Cazul său a rămas o enigmă ce îşi aşteaptă rezolvarea

definitivă. Este interesant de remarcat că aproape toți istoricii aviației române nu cunosc această latură a vieții sale şi îl trec în rândul marilor pionieri ai aviației. Cercetările pe care le-am efectuat la Arhiva Ministerului Apărării Naționale au rămas fără niciun rezultat.

DUELUL SERVICIILOR SECRETE

După războiul din 1877, a urmat o perioadă de neutralitate şi apoi de înclinare spre puterile Antantei, de partea căruia în cele din urmă România a intrat în război împotriva Puterilor Centrale. În această vreme, atenția serviciilor secrete româneşti a fost concentrată în direcția anihilării acțiunilor desfăşurate de agenții spionajului Puterilor Centrale, a descoperirii trădătorilor care colaborau cu aceştia. De asemenea o atenție deosebită a fost acordată în direcția Transilvaniei, Banatului şi Bucovinei, unde românii aşteptau de veacuri să fie eliberați de sub jugul străin.

De ce forțe pe linie informativă dispunea România la acea dată? La Marele stat major al armatei iau ființă biroul 1 şi biroul 2 pe lângă secția 1, cu sarcini precise de informare a armatei şi de contraspionaj pe teritoriu. De asemenea, conform uzanțelor vremii, mai desfăşurau activitate informativă şi ataşații militari acreditați pe lângă legațiile din diferite țări.

În acelaşi timp spionajul străin nu stătea cu

brațele încrucişate. Astfel serviciile secrete austriac şi german au depus toate sforțările să obțină date cu privire la tratativele pe care le bănuiau că au loc între guvernul român şi țările Antantei. Exceptând unele greşeli şi indiscreții, spionajul german nu a reuşit să între în posesia informațiilor dorite. Totodată contraspionajul român a studiat cu deosebită atenție pe oamenii politici români ce simpatizau cu Puterile Centrale. O grijă deosebită a fost acordată contelui Ottokar Czernin, ambasador al Austro-Ungariei la Bucureşti în perioada 1913–1916 şi lui von Leur Busche, ambasadorul Germaniei în România. Au fost luate, de asemenea, măsuri discrete şi sistematice pentru urmărirea legăturilor suspecte ale legațiilor germană şi austro-ungară cu diferite personalități politice din țară, cu oameni de afaceri, cu reprezentanțele economice austro-ungare şi germane.

Urmărirea îndeaproape a celor doi ambasadori susmenționați a condus la descoperirea practicării de către aceştia a unei intense activități de spionaj, fapt care a dus în final la căderea rețelei de agenți pe care o utilizau. Organele române de siguranță au organizat un filaj permanent al ambasadorului Ottokar Czernin şi în toamna anului 1914, mai precis în luna octombrie, au reuşit să-i sustragă conținutul unei serviete. Într-una din zile, ambasadorul austriac a oprit automobilul pe care-l conducea singur – fapt

neadmis în diplomație – în fața unei case de pe o stradă mai puțin circulată, în fața casei unui cetățean român. A intrat în casă, unde a rămas o vreme stând de vorbă cu gazda. Cei doi agenți de Siguranță care îl urmăreau, au deschis portiera maşinii şi au luat servieta diplomatului, ducând-o cu rapiditate la un atelier fotografic al serviciului. Acolo au fotografiat cu rapiditate documentele aflate în ea şi după aceea au adus servieta înapoi. Numai că, între timp ambasadorul a ieşit din casă, a urcat în maşină şi a constatat lipsa servietei. Speriat, a pornit-o spre ambasadă. Peste câteva minute un polițist în uniformă a venit la ambasadă cu servieta dispărută, declarând că a găsit-o asupra a doi indivizi suspecți. Controlându-i conținutul şi cunoscând puțin limba germană, ghidându-se mai mult după antetul documentelor, a dedus că aparține ambasadei austro-ungare. Ambasadorul, în persoană l-a ascultat pe polițist şi controlând conținutul servietei a constatat că nu lipseşte nimic şi documentele se află în ordine. După aceea, Czernin i-a înmânat polițistului o frumoasă recompensă. Dându-şi seama de greşeala comisă, mai ales că a început să fie şantajat de câțiva gazetari ce aflaseră despre întâmplarea cu furtul servietei, ambasadorul Czernin şi-a informat împăratul, cerând să i se aprobe demisia. Împăratul Franz Josef nu a fost de acord, mai ales că a ținut seama de activitatea diplomatică şi

informativă desfăşurată până atunci de Czernin.

Printre documentele fotografiate de agenții Siguranței române, s-a aflat şi cifrul diplomatic, fapt care a permis autorităților române de contrainformații să descifreze corespondența ambasadei austro-ungare la Bucureşti. Printre altele, s-a luat notă de numele informatorilor recrutați de agenții spionajului austro-ungar din România.

Această acțiune de subtilizare a cifrului diplomatic şi de decriptare a întregii corespondențe purtate de ambasada austro-ungară în decurs de mai mulți ani, a constituit o performanță a serviciului de spionaj şi contraspionaj din timpul primului război mondial, fiind unică în felul ei.

Ottokar Czernin avea să-şi dea seama mult mai târziu de grava greşeală pe care o săvârşise, când cu prilejul ocupației Bucureştiului, organele spionajului german şi austro-ungar au găsit la începutul anului 1917 în podul casei primului ministru Ionel I. C. Brătianu fotografii de pe documentele secrete aflate în servieta ce-i fusese furată în luna octombrie 1914.

Max Runge, şeful serviciului de spionaj austro-ungar, i-a prezentat lui Ottokar Czernin trei dintre fotografiile găsite la Bucureşti în podul casei primului ministru, dovedindu-i în mod netăgăduit că românii avuseseră posibilitatea de a descifra corespondența ambasadei austro-ungare încă din

toamna anului 1914. Intuind că sfârşitul carierei sale diplomatice se apropie, Ottokar Czernin, şi-a concentrat preocupările în sfera economică, intrând în afaceri, mare parte ilicite.

Cel de-al doilea diplomat spion, ambasadorul german von dem Busche, nu a fost lipsit de o surpriză asemănătoare cu cea a colegului său, rămânând fără servieta diplomatică chiar în ziua când urma să părăsească Bucureştiul, ca urmare a încheierii misiunii sale şi izbucnirii războiului. Dat fiind însă că țara noastră nu mai avea nicio obligație față de Germania, documentele sustrase au rămas în posesia organelor de siguranță române. Printre acestea se aflau mai multe liste, cca. 200 de pagini, cu numele celor care trădaseră patria în schimbul banilor oferiți de von dem Busche. Alături de marcante personalități politice, în aceste liste figurau numele unor generali şi ofițeri superiori, gazetari, oameni de casă ai şefilor partidelor politice sau ai membrilor guvernului. Organizatoric, von dem Busche ținea legătura cu centrul de spionaj german de la Sofia, prin intermediul căruia primea şi banii necesari răsplătirii agenților ce-i furnizau informații. Astfel s-a găsit o scrisoare prin care centrul de spionaj german cu sediul la Sofia comunica delegației germane din Bucureşti că i-a transmis suma de 25 milioane mărci aur necesare plății informatorilor.

Directorul general al Siguranței – Iancu Panaitescu a înaintat fără întârziere, regelui

Ferdinand şi primului ministru Ionel I. C. Brătianu dosarul sustras de subordonații săi din automobilul ambasadorului german.

Astfel, guvernul român a intrat în ceasul al doisprezecelea în posesia unor documente extrem de prețioase, dar nu a luat nicio măsură împotriva trădătorilor. Primul ministru Ion C. Brătianu a considerat că s-ar produce demoralizare în armată, dacă s-ar face public numele colaboratorilor cu serviciul de spionaj german.

Aflând că lista cu numele informatorilor organelor Serviciului german de spionaj care acționa în România a intrat în posesia organelor române de siguranță şi dându-şi seama de soarta care-i aştepta, în final pedeapsa capitală, generalul A. Zottu, şeful Marelui Stat-Major al armatei române şi maiorul Ionescu, s-au sinucis trăgându-şi câte un glonte în tâmplă.

Printre colaboratorii lui von dem Busche, s-a numărat şi Alexandru Marghiloman, preşedinte al Partidului Conservator, politician veros şi sprijinitor al Puterilor Centrale.

Făcând bilanțul acestei perioade, se poate spune că s-au comis însă şi numeroase greşeli, dintre care am enumera lipsa de colaborare între Serviciul de informații şi contrainformații ca şi lipsa de finalizare a unor acțiuni. I se mai poate reproşa organului de contrainformații lipsa fermității şi curajului, mai ales că făcuse dovada unor calități deosebite în combaterea activității

agenților serviciilor german şi austriac în România.

Max Runge a recunoscut de altfel[11] că serviciile de spionaj german şi austriac au primit lovituri puternice din partea Serviciului român de contrainformații, lucru care s-a concretizat prin anihilarea lui pentru o perioadă îndelungată.

PERIOADA PREMERGĂTOARE PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

În anii premergători primului război mondial se remarcă o intensificare, explicabilă de altfel, a activității informative. Atenția organelor informative române s-a concentrat mai cu seamă în direcția Transilvaniei, Banatului, Bucovinei şi sudului Basarabiei.

Trebuie să subliniem faptul că serviciul secret român a găsit dincolo de Carpați numeroşi colaboratori benevoli, animați de un înalt spirit patriotic. Max Runge a menționat acest lucru, scriind: „serviciul de spionaj românesc a găsit în sânul populației din Transilvania multe simpatii", iar în timpul ostilităților, comandanții armatei „au găsit o sumedenie de oameni care îi informau asupra mişcărilor trupelor noastre". Agenții recrutați de serviciul secret de informații român aparțineau celor mai diferite categorii sociale:

---

[11] Max Runge - Spionaj şi contraspionaj (Spionajul militar şi industrial), Bucureşti, 1955.

ingineri, doctori, farmacişti, preoți, avocați, funcționari, factori poştali, funcționari feroviari şi comercianți.

Domeniile urmărite de agenții din Transilvania acopereau o arie largă de interes: informații de importanță strategică privind geografia fizică, topografia, oraşele, întreprinderile industriale, mijloacele de transport, populația şi localizarea ei, toate cu privire la autoritățile comunale şi orăşeneşti şi mai cu seamă informații cu caracter militar referitor la dislocarea de trupe, existența fortificațiilor, gradul lor de apărare cu guri de foc. Toate aceste informații au servit imens Marelui Stat Major în elaborarea planurilor de operații.

Din reconstituirea făcută, a rezultat că Serviciul secret român a implantat în Transilvania o puternică rețea de informații care cuprindea circa o mie de agenți. Pot fi citate grupurile conduse de profesorul Aurel Moldovan, la Suceava, Spiridon Boita la Braşov, David Pop la Hărman şi mulți alții care au desfăşurat o activitate deosebit de fructuoasă. Grupul condus de Spiridon Boita purta denumirea simbolică de „Clubul spânzuraților" numărând peste 200 de membri. Se numea aşa întrucât pedeapsa care îi aştepta, dacă erau prinşi, era spânzurătoare. Memorialistica genului rămâne încă datoare pentru elucidarea cât mai deplină a vieții şi activității agentului B9 care îşi desfăşura activitatea în Banat. Sub acest indicativ se ascundea o tânără femeie, originară

din Banat, recrutată de serviciul secret român.

Agentul „B9” reuşise să aibă relații cu o serie de ofițeri germani şi austro-ungari din Timişoara, procurând informații referitoare la pregătirile militare şi la mişcările trupelor austro-ungare din Banat şi la planurile Puterilor Centrale împotriva României. A trebuit să treacă multă vreme până ca contraspionajul german să reuşească să identifice cine era agentul „B9”. Descoperirea s-a făcut tocmai la Bucureşti, în persoana frumoasei Maria Bălan. Tânăra femeie este arestată imediat şi judecată de un tribunal militar, care o condamnă la moarte. În dimineața execuției, temnicerii găsesc celula goală. Evadarea a fost pusă la cale de serviciul secret român, Maria Bălan ajungând în Bucureşti. Ea a fost un agent dublu, care a servit două puteri aliate, România şi Serbia, culegându-şi informațiile din cercurile ofițerilor Puterilor Centrale. Comparată cu celebra Mata Hari, Maria Bălan a avut o activitate mult mai rodnică, punându-şi talentul în slujba unei cauze nobile.

Serviciul secret român a reuşit performanța de a organiza o rețea informativă chiar în capitala Imperiului Austro-Ungar, la Viena. Aici, ataşatul militar, căpitanul Traian Stircea a organizat o rețea ce cuprindea aproximativ 50 de agenți, printre colaboratorii acestora numărându-se numeroşi diplomați şi ataşați militari străini. Am menționa pe italienii Valerio Benuzzi şi Mario

Reusi, secretarul ambasadei Chiliene, Filip Aninat şi pe ataşatul militar argentinian Villegas.

Max Runge în memoriile sale, referindu-se la activitatea căpitanului Traian Stircea, arată că diplomatul român îşi obținea informațiile chiar de pe frontul austro-ungar, servindu-se de un permis special de liberă trecere. Informațiile pe care le obținea le prezenta sub forma unor rapoarte pe care le înainta guvernului român. Mai târziu s-a stabilit că atât Vasile Candiani cât şi căpitanul Traian Stircea erau agenți dubli, colaborând cu agenții spionajului unor țări neutre sau interesate.

O activitate informativă fructuoasă a desfăşurat-o şi ataşatul comercial, Vasile Candiani. Colaboratoarea acestuia, studenta Tereza Colbeu a fost arestată în octombrie 1918. În gulerul ei de blană, a fost descoperit un sul subțire de hârtie ce conținea o misiune de spionaj şi cheia cifrului. La anchetă, a recunoscut că lucra pentru ataşatul comercial Vasile Candiani, care îi propusese să transmită informațiile culese prin chilianul Filip Aninat, şi care la rândul lui le transmitea în Elveția prin curieri.

Un alt agent care a desfăşurat o activitate prodigioasă a fost David Pop. Acesta a acționat în apropiere de Braşov, la Harman, dar aria sa era mult mai largă, frecventând mediul militar. Este atras într-o cursă şi e arestat. Va fi grațiat şi eliberat din închisoare la 25 octombrie 1918, adică la trei ani şi trei zile de la arestare. I s-a înscenat

un proces, fiind acuzat de colaborare cu inamicul. Va trebui să suporte oprobiul public până la moarte (în 1936). Tot timpul vieții a solicitat să fie rejudecat şi să i se permită să se apere. Rămâne ca o sarcină istoricilor genului reabilitarea memoriei acestui mare patriot, căruia i-au refuzat ajutorul până şi Vaida Voevod şi Iuliu Maniu.

Începând din anul 1914 serviciul secret român şi-a intensificat supravegherea zonei de la Sud de Dunăre, în Bulgaria. Erau urmărite mişcările şi concentrările de trupe germane şi bulgare. O atenție deosebită a fost acordată porturilor de la Dunăre şi pregătirilor pe care Puterile Centrale le făceau împotriva României.

În primăvara anului 1916 în baza ordinului lui Iancu Panaitescu, comandantul brigăzii de siguranță din Constanța, ofițerul Constantin Ducă organizează în sudul Dobrogei un veritabil serviciu de informații. După ce îşi alege şi selectează câțiva agenți capabili, trece clandestin granița în Bulgaria, străbătând zona Vama-Şumla şi revine acasă cu informații deosebit de prețioase privind fortificațiile, trupele şi armamentul din dotarea acestora. O atenție deosebită a fost acordată stării de spirit a populației şi armatei bulgare, care privea cu nemulțumire trupele germane bine hrănite şi cantonate în cazărmi. De un real folos au fost şi informațiile transmise de ataşatul nostru militar la Sofia, colonelul Țenescu care într-unul din rapoarte indica până şi numărul batalioanelor

de care dispuneau Turcia, Germania şi Bulgaria.

Din păcate, Marele stat major al armatei române a săvârşit o serie de greşeli elementare, subestimând informațiile furnizate de serviciul secret român, fapt care s-a tradus printr-o serie de înfrângeri în primele luni ale războiului, în toamna anului 1916 în Dobrogea.

Serviciul secret român a prezentat Marelui stat major la vremea respectivă un bogat material informativ, de care însă nu s-a ținut seama. Ceva mai mult succes au avut însă acțiunile armatei române din Transilvania, care a exploatat informațiile furnizate de serviciul secret român. Pentru a ne face o imagine despre gradul de detaliere a informațiilor, menționăm că la dispoziția comandanților au fost puse liste cu localitățile şi oamenii demni de încredere, gata să sprijine armata în acțiunile ei. Colonelul M. Urdăreanu, comandantul regimentului de infanterie Argeş, pe baza informațiilor primite a fost în măsură să indice subordonaților săi localitățile unde oamenii de încredere transilvăneni se putea utiliza drept ghizi. Preotul din Sălişte a oferit, de pildă informația, că la Miercurea lângă Sebeş sunt concentrate trupe germane, iar o tânără fată pe nume Maria Manciulea din comuna Piriu a indicat unei coloane de militari români locul de trecere a Oltului. Acestea sunt numai câteva exemple dintre multe altele care grăiesc în mod elocvent despre

patriotismul fierbinte al fraților noştri din Transilvania.

Prima parte a campaniei din 1916 a însemnat pentru țara noastră începutul unei perioade extrem de critice. Înfrântă în Dobrogea de trupele coaliției germano-bulgare-turce comandate de mareşalul Mackensen pe de o parte iar pe de altă parte suferind pierderi grele în zona munților Carpați din partea armatei austro-germane, armata română este forțată să abandoneze o mare parte a teritoriului – Muntenia, Oltenia şi Dobrogea – şi să se retragă în Moldova.

Cauzele acestei înfrângeri îşi găsesc explicația în greşelile făcute de conducătorii politici şi militari ai țării. Începând cu nivelul de pregătire al cadrelor militare de conducere care lăsa mult de dorit şi sfârşind cu dotarea armatei, sunt tot atâtea cauze care au condus la înfrângeri plătite cu mari jertfe omeneşti. Bărbăția soldaților nu a putut surmonta lipsa unor fortificații care să permită opunerea unei rezistențe în fața inamicului.

Concomitent cu înregistrarea înfrângerilor pe front, apar şi mari lipsuri ale serviciului de siguranță, care mergând din greşeală în greşeală în privința asigurării frontului cu informațiile necesare, înregistrează o adevărată dezagregare.

La toate aceste deficiențe, se vor adăuga curând şi nişte acte de înaltă trădare venite din partea unor înalți ofițeri care au pactizat cu inamicul.

Mai întâi ne vom referi la generalul A. Zottu, şeful Marelui stat major şi maiorul Ionescu care sunt recrutați de spionajul Puterilor Centrale. Prin informațiile pe care le-au furnizat până a fost descoperită activitatea lor ocultă, au cauzat pierderi de sute de mii de vieți omeneşti. Descoperiți de serviciul de siguranță, cei doi se sinucid.

Armata era dominată de un spirit de nesiguranță, propice săvârşirii unor grave greşeli. Astfel, în timpul retragerii, Corpul 6 de cavalerie rus, ce acționase în Dobrogea, pierde cifrul Ministerului de Război şi legătura radio[12] iar la 2 decembrie, pe frontul din Muntenia, cade în mâinile duşmanilor un automobil aparținând Marelui stat major în care se aflau ordine şi planul de operații al armatei române. Inamicul mai face prizonier şi un ofițer de stat major din divizia 8-a română ce avea asupra lui ordinul referitor la viitoarea contraofensivă. Iată deci că inamicul este perfect informat despre contraofensiva proiectată la începutul lunii decembrie de armatele română şi rusă, permițându-i să ia măsurile de rigoare.

În toamna anului 1916 zepelinele germane efectuau raiduri nocturne deasupra Bucureştiului, aruncând bombe şi manifeste. Aeronavele veneau din Bulgaria şi erau dirijate de la sol de agenți străini dotați cu aparatură radio.

---

[12] Max Runge, op. cit pag. 178.

O altă carență remarcată s-a datorat grabei cu care a fost efectuată retragerea din Muntenia. O serie de instituții au neglijat să-şi evacueze arhivele care au încăput pe mâna ocupanților. Se citează cazul găsirii unor importante documente în podul casei lui Brătianu.

Dar starea de confuzie ce domnea a făcut imposibilă urmărirea tuturor persoanelor suspectate de spionaj şi numărul colaboraționiştilor a fost tot mai mare. Printre aceştia un loc aparte îl ocupă colonelul Victor Verzea, informator al serviciilor de spionaj german şi austro-ungar. El nu a putut fi identificat de organele de siguranță, deşi în perioada neutralității premergătoare intrării României în război, activase în slujba Germaniei.

După ce urmează o parte din cursuri la Liceul „Andrei Şaguna" din Braşov este exmatriculat pentru furt. Trece fraudulos frontiera şi ascunzându-şi fapta este primit cu bunăvoință, ca toți transilvănenii, fiind admis în Şcoala militară de ofițeri activi de artilerie, pe care o absolvă cu gradul de sublocotenent.

Dornic de parvenire pune ochii pe fiica generalului Tamara, pe care o ia de soție. Socrul său, care avea o mare influență în armată şi în anumite cercuri politice, îi asigură protecția, promovându-l în diverse funcții la Arsenal, Pirotehnie şi Ministerul de Război, unde avansarea în grad îi e uşurată şi asigurată.

Caracterul său aventuros nu putea fi camuflat la infinit. Duce în paralel o viață facilă, în compania unor femei de moravuri uşoare, deşi era căsătorit şi cu copii. Pe când era căpitan, îşi părăseşte serviciul şi familia şi fuge cu o actriță de varieteu la Bruxelles.

În urma intervenției socrului său, care mai spera într-o îndreptare a sa şi pentru a salva căsnicia fiicei sale, reuşeşte să i se dea o pedeapsă simbolică pentru dezertare. Ba mai mult, curând este avansat maior. În anul 1908, maiorul Victor Verzea îi predă lui Alexandru Marghiloman, şeful Partidului Conservator şi adept al politicii în favoarea Puterilor Centrale, o serie de documente de care acesta avea nevoie pentru a-l interpela în Parlament pe ministrul de război, generalul Averescu. La scurt timp s-a descoperit actul său de divulgare a unor secrete militare şi a fost nevoit să demisioneze din armată, intrând în Partidul Conservator condus de Marghiloman.

În anul 1913 în vreme ce Partidul Conservator a devenit partid de guvernământ, Victor Verzea a fost numit director general al Poştelor. Ajuns în acest important post, a exploatat din plin posibilitatea de informare. Mai mult, profitând de faptul că din 1912 făcea parte din Comitetul național român din Transilvania, în timpul celor trei luni de tratative din toamna anului 1913 purtate la Budapesta cu contele Tisza, Verzea sprijină ideea unui acord, în ciuda faptului că

condițiile oferite de maghiari erau dezastruoase. El a mințit şi trădat atât pe preşedintele Comitetului național român din Transilvania cât şi pe regele Carol I căruia i-a comunicat informația inexactă că s-a încheiat acordul Comitetului național cu maghiarii.

În luna ianuarie 1914, venind liberalii la guvern, pentru a-şi putea păstra postul de director general al Poştelor, Victor Verzea a trecut de la conservatori la liberali.

Folosindu-se de procedee ieftine, caută să câştige încrederea funcționarilor şi subalternilor săi, participând la greva factorilor poştali. Informațiile pe care le obținea le transmitea Germaniei, în solda căruia se afla.

După izbucnirea în august 1914 a primului război mondial, au început şi în România pregătirile de război. Victor Verzea a fost rechemat în armată şi numit şef al serviciului telegrafo-poştal în campanie şi în zona interioară. Postul de director general al Poştelor fiind vacant, Verzea efectua şi atribuțiile aferente acestei funcții, culegând informațiile de care avea nevoie pentru serviciile de spionaj germano-austro-ungar.

Pentru a oferi spionilor posibilitatea unor comunicări nestingherite chiar şi pe timp de război, Verzea a emis „Instrucțiuni privind funcționarea comisiilor militare de cenzură" şi" Instrucțiuni generale pentru îndeplinirea serviciului de poştă, telegraf şi telefon în caz de

mobilizare care scuteau de cenzură: a) corespondența internă deschisă, simplă şi recomandată; b) corespondența recomandată deschisă pentru străinătate şi c) coletele pentru străinătate.

Verzea a primit misiunea de a informa autoritățile militare române, iar pe de altă parte datorită apelării la unele persoane necompetente şi rea-credință care să furnizeze informații cu caracter militar.

În iunie 1916, cu ajutorul generalului Iliescu, secretar general al Ministerului de Război, fost prieten şi coleg de promoție – este numit din nou director general al Poştelor. Trece imediat la schimbări radicale de personal, numind în funcțiile importante oamenii săi de încredere şi reorganizând activitatea acestei instituții. Face acest lucru bazându-se pe sprijinul unor forțe sus puse.

Profitând de calitatea pe care o avea, dă dispoziții tuturor oficiilor telegrafo-poştale de la comandamente precum şi celor civile să-i comunice localitățile în care se aflau cantonate trupele. De asemenea a dat instrucțiuni pentru cenzurarea corespondenței unor personalități militare, printre care şi a generalului Alexandru Averescu. Victor Verzea a predat agenților germano-austro-ungari codul de descifrare a telegramelor şi copii de pe corespondența comandanților militari şi a oamenilor politici

privind în principal mişcarea trupelor române.

Din examinarea documentelor vremii se poate concluziona că faptele colonelului Victor Verzea erau cunoscute de siguranță şi oamenii politici ai guvernului român. La 21 ianuarie 1916, Marghiloman află despre relațiile strânse dintre ambasadorul von dem Busche şi colonelul Verzea. Vasile Cancicov vorbeşte despre imensul scandal care a avut loc la începutul lunii august 1916 la poşta capitalei ca urmare a încunoştințării guvernului român de către miniştrii Franței şi Rusiei că poşta românească comunică domnilor von dem Busche şi Czernin copii de pe telegramele cifrate ale guvernelor lor.

După retragerea în Moldova şi căderea Bucureştiului în mâinile germane, Verzea deşi primise ordinul să distrugă instalațiile telefonice şi telegrafice pentru a nu cădea în mâinile inamicului, să evacueze personalul în Moldova şi să transporte acolo suma de 8 milioane lei, el va preda duşmanului instalațiile intacte în perfectă stare de funcționare şi suma de 5 milioane lei. Drept răsplată pentru actele de trădare este numit primar al Capitalei.

Autoritățile evacuate în capitala Moldovei au strâns probe privind dovedirea trădării şi spionajului prestat de colonelul Victor Verzea şi l-au dat în judecată. Procesul a durat o săptămână şi sentința a fost condamnarea sa la moarte.

În anul 1919 are loc rejudecarea procesului lui

Verzea când este pronunțată o nouă sentință, de data aceasta condamnarea la muncă silnică pe viață. În cele din urmă, nici această pedeapsă n-a fost executată, întrucât la 9 noiembrie 1920, actele de trădare şi spionaj, precum şi celelalte infracțiuni săvârşite în timpul şi cu ocazia războiului, au fost amnistiate[13].

Dar dacă Victor Verzea, spion mârşav şi trădător, a reuşit să scape de răspunderea penală, amintirea lui şi a faptelor sale va cunoaşte veşnicul oprobiu al maselor populare din România.

*

Serviciul secret cunoaşte în primăvara anului 1917 o perioadă de redresare, ce coincide cu activitatea de refacere a armatei române.

Şeful poliției din oraşul Focşani, Guță Iacob, ia inițiativa şi organizează un centru de informații pentru linia frontului, reuşind să obțină, date prețioase privitor la deciziile pe care le lua comandamentul trupelor Puterilor Centrale din Focşani. Informațiile erau transmise prin satul Doaga, iar mişcările de trupe efectuate de inamic erau făcute cunoscute prin semnale sonore sau optice.

Informațiile au servit Marelui Cartier general al armatei române în organizarea ofensivei de la

---

[13] Cancicov V. T. — Impresiuni şi păreri în timpul războiului României, vol. I, Bucureşti p. 250

Mărăşeşti. De menționat că un alt centru de informații funcționa şi la Brăila, care îşi transmitea ştirile prin intermediul unor sticle ermetic închise ce erau aruncate în Dunăre, fiind recuperate la Galați.

Un succes din acea perioadă a organelor contrainformative române îl constituie identificarea cu ajutorul unor agenți strecurați pe teritoriul ocupat de inamic, al şcolilor de agenți secreți instalate de Puterile Centrale la Bucureşti, Ploieşti, Buzău, Râmnicu Sărat şi Brăila. Agenții formați în aceste şcoli sunt cunoscuți încă din timpul şcolarizării lor, fiind capturați cu uşurință la prima încercare de trecere a liniei frontului.

În primăvara anului 1917 sunt întocmite dosare pentru persoanele care au colaborat cu inamicul, fiind suspectați şi urmăriți cca. 25.000 de oameni. S-a ajuns la descoperirea multor spioni austro-ungari trimişi de Fischer, şeful jandarmeriei austriece din Bucovina, printre care se număra Pavlucă, Katz, Hassffater şi Meier Gros, care încercau să ajungă la Iaşi.

În fine, un aspect demn de menționat îl constituie o noutate apărută în domeniul muncii informative: utilizarea aviației, care a servit la lansarea în locuri precis stabilite de colivii cu porumbei poştaşi şi chiar a unor agenți care s-au bucurat de sprijinul populației.

La sfârşitul lunii ianuarie 1917 are loc un act de trădare de patrie. Este vorba de colonelul

Alexandru Sturza – fiul fostului prim-ministru Dimitrie Sturza şi ginerele filogermanului Petre Carp, fost la rândul lui prim-ministru şi preşedinte al Partidului Conservator. Colonelul Alexandru Sturza nu şi-a ascuns simpatia pentru Germania şi forțele sale armate, fiind recrutat de agenții serviciului german de spionaj. În ciuda faptului că se afla în permanență în atenția serviciului secret român, care raporta orice mişcare a sa generalului Averescu, Comandantul Armatei a II-a, colonelul Alexandru Sturza a rămas în continuare la comanda brigăzii a 7-a din corpul 4 al Armatei a II-a. Întrecând măsura prin activitatea sa conspirativă îndreptată împotriva țării noastre, generalul Averescu este nevoit să întocmească un raport acuzator pe care îl înaintează regelui. Folosindu-se de metode dintre cele mai rafinate, încerca să câştige simpatia subordonaților şi mai ales a ostaşilor. „În Panciu afişa comunicate al căror conținut depăşea marginile activității sale, în sensul că amplifica zvonurile de pace şi îşi exprima părerea în ce mod ar fi cu putință îndrumarea unor preliminarii. În diferite ocaziuni s-a exprimat că lupta cu germanii nu este aşa de uşor sau cu trupe ca ale noastre nu putem să ne măsurăm cu germanii…”

Conform indicațiilor primite de la agenții serviciului german de spionaj, începând de la 9 decembrie 1916, când Brigada pe care o comanda a intrat în contact cu trupele germane, colonelul

Alexandru Sturza a început să cedeze teren în fața unor forțe inamice cu mult inferioare. La 23 decembrie 1916 în ciuda faptului că primise întăriri considerabile, colonelul Sturza printr-o notă telefonică comunică generalului Averescu hotărârea sa de a se retrage spre Răcoasa, creând astfel o breşă de cca. 10 km între Brigada a 7-a şi Divizia a 15-a, prin care trapele austro-ungare au pătruns, neîntâmpinând nicio împotrivire.

Colonelul Sturza îşi continuă activitatea trădătoare şi la 1 ianuarie 1917 se prezintă la colonelul Atanasiu, comandantul Diviziei a 12-a, cerându-i să-i predea comanda unității sale, sub pretextul că a primit ordinul de atac.

Cu prilejul anchetei efectuate s-a constatat că generalul Grigorescu, comandantului Corpului 4 Armată, nu dăduse niciun ordin să i se încredințeze colonelului Sturza comanda Diviziei a 12-a. Este sesizat generalul Averescu care cere în scris Marelui Cartier general schimbarea colonelului Alexandru Sturza de la comanda Brigăzii a 7-a.

Primind ordinul de înlocuire, colonelul Sturza a realizat că jocul i-a fost deconspirat şi a luat hotărârea să treacă linia frontului în tabăra duşmană.

În acest scop, la 23 ianuarie 1917 merge la postul de comandă al locotenentului colonel C. Crăiniceanu din Munții Vrancei, cu care a pus la punct modul de desfăşurare al acestuia din urmă.

Colonelul Sturza însoțit de adjutantul său lt. Rez. Wachman şi de caporalul Marin Năstase a încercat să treacă linia frontului. Opunându-se, caporalul Marin Năstase a fost împuşcat. După această mârşavă faptă, cei doi trădători s-au îndreptat spre pozițiile trupelor germane unde au fost primiți cu mult entuziasm.

Colonelul Sturza şi-a continuat şirul actelor reprobabile. Astfel, la 24 ianuarie 1917, ține o cuvântare în fața ostaşilor români căzuți prizonieri, exprimând fără echivoc scopul pe care-l urmărea şi în slujba cui se afla: „Cine vrea să contribuie cu noi, afirma el, a reclădi țara noastră sub ocrotirea germană, n-are decât să iscălească şi va fi repatriat[14]!". La 27 ianuarie 1917, a convins 40 de prizonieri români să treacă linia frontului şi să vină de partea puterilor centrale.

Pentru atragerea a cât mai mulți prozeliți, lansează o chemare, cerând trupelor române să înceteze lupta şi să treacă de partea inamicului." Eu, colonelul Alexandru Sturza cu care ați luptat cot la cot, vă cer repede să vă hotărâți căci iată cum stăm acum: Țara şi oştirea au rătăcit sub conducerea nepricepută a unor capete slabe.

Am fost amăgiți prin cuvinte înşelătoare despre un ideal național; ați văzut cum acest ideal s-a prăbuşit din cauza uşurinței şi ticăloşiei lor.

---

[14] Alex. Marghiloman, Note politice, vol III, Ed. Institutului de arte grafice Eminescu, Buc. 1927, p. 83.

Lepădați-vă de acei care v-au înşelat amar. Ați jurat credință țării româneşti, iar nu unor netrebnici care vă duc la pieire. Dacă aveți încredere în brațul nostru, în mintea şi sfatul meu, veniți îndată la mine, în munții Vrancei. Voi elibera pe prizonierii noştri. Totul este pregătit. Treceți fără nicio întârziere, cu arme cu tot spre mine. Col. A. D. Sturza".

Stabilit la Bucureşti în vara anului 1917, Sturza încearcă să recruteze pentru germani, agenți pe care să-i trimită în Moldova, dar suferă eşecuri după eşecuri.

În ziua de 28 ianuarie 1917, trădătorul Alexandru Sturza se întâlneşte cu lt. Col. C. Crăiniceanu, trădător şi el, trecut în slujba duşmanului. La 23 ianuarie el a stabilit o întâlnire cu colonelul Sturza. La 28 ianuarie, pe la orele 8,00, lt. Col. Crăiniceanu a plecat spre linia frontului, unde ajungând într-o zonă accidentată, s-a întâlnit cu colonelul Sturza. După circa o jumătate de oră de discuții, în care s-a stabilit condițiile în care urma să se predea împreună cu Regimentul 25 infanterie la inamic, colonelul Sturza i-a mai predat un pachet cu manifeste, ce conțineau chemarea despre care am vorbit mai sus.

Acțiunea celor doi trădători a fost în permanență supravegheată de ofițeri ai serviciului de contrainformații.

Imediat aceştia au raportat cele petrecute

generalului Grigorescu, comandantul Corpului 4 Armată, care prin raportul nr. 1107 din 3 februarie 1917 a solicitat generalului Averescu, comandantul Armatei a II-a să ordone deferirea în fața justiției a celor doi trădători. Din nefericire, măsurile luate de generalul Averescu sunt blânde şi inexplicabil de clemente. Trădătorii Sturza, Wachmann şi Crăiniceanu au fost judecați şi hotărârea exprimată în Decizia nr. 33 din 26 februarie 1917 a Curții Marțiale a Armatei a II-a a relevat că procesul a fost o adevărată mascaradă. Colonelul Sturza şi lt. Wachmann au fost condamnați în contumacie la moarte pentru trădare şi trecere în slujba duşmanului iar lt. Col. Crăiniceanu, fiul generalului Grigore Crăiniceanu, a fost condamnat la 15 ani muncă silnică şi degradare militară. Opinia publică a reacționat prompt făcând presiuni asupra comisarului regal de pe lângă Curtea Marțială a Armatei a II-a care a făcut recurs împotriva deciziei. Generalul Averescu a luat legătura cu generalul Crăiniceanu sugerându-i ca fiul să se sinucidă înainte de a fi judecat. Generalul Crăiniceanu a refuzat să dea ochii cu generalul Averescu, şi a urmat procesul lt. Col. Crăiniceanu, a fost judecat şi condamnat la moarte prin sentința nr. 33 din 26 februarie 1917. Sentința a fost executată.

Prin sentința sus amintită a fost condamnat la moarte şi trădătorul Alexandru Sturza.

Aflat în Bucureştiul ocupat de trupele germane,

Alexandru Sturza lucrează în birourile Ministerului de Interne pentru Serviciul german de spionaj şi frecventează lagărele de prizonieri pentru a recruta prozeliți în favoarea Puterilor Centrale. Spre sfârşitul ocupației germane se stabileşte definitiv la Charlottenburg, în Germania.

Vom încheia evantaiul trădătorilor de țară cu Bernard Rosenthal, alias Bizon Rozescu. Acesta şi-a petrecut copilăria la Ploieşti, unde tatăl său, Osias Rosenthal era samsar de procese şi realizase o frumoasă avere de pe urma clienților ce erau târâți prin judecăți. Practicând traficul de influență şi escrocheriile, şi-a îndrumat fiii tot spre asemenea activități. Bizon Rozescu practică ziaristica şi negoțul acoperindu-şi faptele ilicite aducătoare de mari venituri. Rezultatele n-au întârziat să apară şi, la 7 decembrie 1907 şi 13 noiembrie 1914 a fost închis şi cercetat pentru escrocherie.

Avid de obținerea de câştiguri uşoare fără muncă, este remarcat repede de serviciile secrete străine care îl atrag în plasa lor. Este stabilit cu certitudine că între anii 1912 şi 1914 Bizon Rozescu se afla în solda Serviciului secret austro-ungar, condus de colonelul von Randa, care acționa sub acoperământul de ataşat militar la legația din Bucureşti a aceleiaşi țări. Conform documentelor aflate la dosarul nr. 2405/1926 aflat la Direcția Poliției şi Siguranței generale a

statului din Ministerul de Interne, rezultă că Bizon Rozescu lucra concomitent şi pentru serviciul de spionaj al Rusiei, fiind în legătură cu un cunoscut agent ai spionajului rus. Aspecte legate de activitatea sa conspirativă au rămas neelucidate până astăzi şi există puține şanse că vor fi lămurite pe viitor.

Activitatea sa infracțională a debutat prin sustragerea de la îndeplinirea obligațiilor sale militare. Prin mită şi corupție şi-a procurat un certificat medical care îl scutea de armată. Se pare că de acest lucru nu a fost străin colonelul Randa, mentorul său din umbră. În orice caz, organele de siguranță îi dau de urmă şi pe baza datelor obținute cu privire la activitatea sa, Bizon Rozescu a fost internat la fortul Domneşti, ca suspect de spionaj în favoarea Puterilor Centrale. În noiembrie 1916, Rozescu scapă de sub pază şi trece făţiş de partea duşmanului. Continuă să facă escrocherii şi este arestat. Date fiind serviciile aduse ocupației germane, face ca şeful poliției politice germane, Pinkoffs să-i vină în ajutor şi să-l pună în libertate, devenind agent al Poliției germane. Despre apartenența sa la poliția germană pledează mărturiile a doi agenți ai acesteia: Beniamin Herscu Leiba şi Hans Finch. Aceştia au declarat că Bizon Rozescu lucra mână în mână cu Pinkoffs şi numai afaceri serioase.

Dobândind încrederea lui Pinkoffs, Rozescu este trimis pe frontul de la Focşani şi Mărăşeşti pentru

a culege informații cu caracter de contraspionaj, ca şi cu o misiune specială în Elveția.

Rozescu face denunțuri calomnioase împotriva unor cetățeni oneşti, lucru care se traduce cu jefuirea bunurilor ce le aparțineau şi trimiterea acestora în lagăre de exterminare din Bulgaria. Bizon Rozescu dă dovadă de cinism şi bestialitate față de compatrioții săi, lucru care este consemnat de Max Rugner: „adaug şi precizez că individul Rosenthal zis Rozescu a fost spionul Siguranței germane, a fost şi apoi arestat ca infidel (fiind bănuit că lucra şi pentru ruşi şi în fine lăsat în libertate să lucreze ca agent secret german. Eu îl priveam ca pe un trădător de neam şi de țară. Menționez că Rozescu era mâna dreaptă a lui Pinkoffs, iar în 1918, când şeful a plecat, a plecat şi trădătorul în acelaşi tren".

Fiindu-i teamă că va fi tras la răspundere penală pentru faptele sale, pleacă însoțind trupele germane. Se opreşte mai întâi la Braşov unde face spionaj în zona Braşov-Sibiu pentru organizația maghiară condusă de maiorul Palo. Între anii 1918–1919 îl găsim la Budapesta şi în februarie 1919 la Viena, unde lucra pentru maghiari. Face o tentativă nereuşită de a deveni agent al Serviciului român de informații, cu gândul de a putea culege informații pe care apoi să le transmită serviciilor de spionaj străine, în slujba cărora se găsea.

Dând dovadă de o crasă impertinență, în anul

1926 obține paşaport prin legația română din Bruxelles şi vine în România, stabilindu-se în Bucureşti pe strada Aurora nr. 56. Nu a bănuit câtuşi de puțin că Secția a X-a a Marelui stat-major al Armatei române se afla în posesia unui document german ce stipula că Bernard Rosenthal zis Bizon Rozescu, a fost angajat cu salariu la Secția a III-a a Poliției politice imperiale germane.

Adunându-se mai multe probe concrete împotriva sa, la 5 noiembrie 1926 este arestat şi depus la arestul siguranței. În actul de trimitere în judecată erau menționate următoarele capete de acuzare:

- Fățiş şi deghizat, în timpul ocupației germane, s-a angajat cu agent al Poliției politice germane, fiind plătit cu leafă lunară şi recompense în natură;
- A făcut denunțuri împotriva unor cetățeni români;
- A dat ocupantului sfaturi şi îndemnuri la represalii împotriva cetățenilor români în inima cărora ardea flacăra nestinsă a sentimentului național;
- Intenționat şi cu rea credință a arătat inamicului locurile unde se aflau muniții, armament, alimente şi provizii;
- După anul 1918, în afara granițelor, a desfăşurat activitate împotriva României.

Procesul a urmat la Consiliul de Război al Diviziei IV infanterie în perioada februarie – martie

1927 şi prin sentința nr. 140 din 3 martie 1927, a fost condamnat la 8 ani muncă silnică pentru crimă de înaltă trădare.

În decembrie 1927, cu sprijinul tatălui său evadează de la Jilava şi trece clandestin frontiera, ajungând în Austria. Solicitările de extrădare nu au dat rezultate. Trec anii şi Bizon Rozescu îşi vede nestingherit de tenebroasele sale îndeletniciri. În anul 1948 se află în Franța, în 1949 în Germania, şi apoi din nou în Franța. Şi-a găsit sfârşitul cutreierând din țară în țară, urmărit de oprobiul public.

Sfârşitul secolului al XIX-lea avea să cunoască o figură aventuroasă, care în cele din urmă s-a lansat în afaceri de spionaj. Este vorba de N. Eidinger originar din Rădăuți, unde lucra ca agent al unei case pentru emigrări în America.

Dotat cu o inteligență sclipitoare şi cu o imaginație fertilă, Eidinger dornic de o îmbogățire cât mai rapidă a trecut la efectuarea de escrocherii. Descoperit, este trimis în judecată şi Tribunalul din Suceava îl condamnă la trei luni închisoare pentru infracțiunea de înşelăciune. Nu-şi face pedeapsa pe motiv că dosarul cauzei a dispărut misterios din tribunal. Devine în scurt timp colaboratorul de taină al generalului Fischer, comandantul jandarmeriei austriece din Bucovina.

Cu concursul generalului Fischer, N. Eidinger a organizat un birou de plasare pentru lucrătorii

agricoli bucovineni la proprietarii din România, în rândul cărora îşi făcuse numeroase relaţii.

În anul 1905 este semnalat la Bucureşti unde a înființat un birou comercial ce îşi avea sediul la hotelul Athenee Palace.

În perioada 1914–1916 N. Eidinger a fost trimis la Bucureşti sub acoperirea de comerciant însărcinat cu aprovizionarea armatelor germană şi austriacă, cu produse agricole din țara noastră. În calitatea sa de agent secret acționa sub conducerea nemijlocită a colonelului Maximilian von Randa, ataşatul militar şi a contelui Ottokar Czernin, ambasadorul Austriei la Bucureşti.

Dând dovadă de pricepere, a reuşit să cumpere mai mulți politicieni şi militari români aparținând claselor dominante, atrăgându-şi laudele din partea superiorilor săi. Mai mult, fiind apreciat modul exemplar în care erau întocmite rapoartele informative, acestea ajungeau de multe ori direct la consilierul de poliție Pallak şi la Ministerul de Externe de la Viena. Referire la activitatea conspirativă dusă de Eidinger au fost consemnate de contele Czernin în Memoriile sale. De acesta îl lega o strânsă prietenie, concretizată prin aceea că au investit împreună milioanele dobândite de pe urma speculării țăranilor români într-un sanatoriu şi o fabrică de mobilă la Viena.

După intrarea României în război, Eidinger a părăsit țara, fapt care a făcut ca mandatul de arestare emis împotriva sa să nu poată fi adus la

îndeplinire. După ce trupele germane şi austriece au ocupat Bucureştiul, Eidinger se întoarce ca agent al lui Fischer şi ca translator la Curtea marțială germană. Nesățios, periculosul spion se lansează în operațiuni ilicite pe scară mare sub forma rechizițiilor necontrolate şi a confiscărilor pentru contravenții.

În anul 1918, Eidinger pleacă împreună cu trupele de ocupație şi se stabileşte din nou la Viena. Îl vedem din nou, alături de contele Czernin în calitate de consilier economic al acestuia din urmă, care devenise între timp ministrul de externe al Austriei.

Spion iscusit şi afacerist versat, continuă să-şi desfăşoare activitatea alături de contele Ottokar Czernin, reuşind să-şi înjghebeze afaceri chiar în țara noastră. Mai mult, în 1922 reuşeşte să obțină supuşenia română şi să fie indignat, investind în diverse afaceri peste o sută de milioane şilingi. Considerând că Czernin se află la capătul puterilor, Eidinger a apreciat că a sosit momentul să se despartă de asociatul său. Între cei doi apar neînțelegeri privitor la modul de împărțire a banilor, şi care au degenerat într-o duşmănie de moarte. Czernin îl dă în judecată pe Eidinger şi în 1926 câştigă procesul, intrând în posesia întreprinderilor lui Eidinger, care a rămas doar simplu acționar al unei singure întreprinderi. Eidinger nu se lasă şi în urma unor afaceri, se află în posesia unor mari capitaluri pe care

intenționează să le fructifice în România. Ca o consecință cere cetățenia română, care i s-a acordat în dosarul nr. 3511/1928. Astfel, îl găsim înscris în registrul de naționalitate al comunei Bădenti, județul Rădăuți. Dar, prevăzător şi-a menținut şi cetățenia austriacă şi locuința din Viena. Îl atacă pe Czernin invectându-l în presă şi denunțând modul în care a făcut afaceri în România, subliniind faptele de înşelăciune şi jaf comise împotriva poporului român în timpul ocupației germane şi austro-ungare.

Aflându-se în legătură directă cu diverse servicii străine de spionaj pentru care a lucrat, a avut posibilitatea să fie informat şi prevenit de evoluția evenimentelor din Europa şi mai ales din România. Ca urmare, prevăzător în 1937 îşi vinde întreaga avere din România administrației domeniilor regale precum şi acțiunile fabricilor de zahăr din Bucovina şi se stabileşte definitiv la Viena.

Printre actele de trădare săvârşite la Bucureşti în timpul ocupației se înscriu şi faptele unor zeloşi trădători şi activitatea desfăşurată de unii politicieni şi ziarişti pentru sprijinirea Puterilor Centrale pe plan propagandistic pentru demoralizarea armatei române care lupta pe frontul din Moldova.

Unul dintre cei mai acerbi trădători care s-au pus în slujba trupelor germane de ocupație a fost şi inginerul Weigel. Principala sa ocupație a fost de

a denunța numele persoanelor despre care ştia sau bănui a că au militat pentru intrarea României în război împotriva Puterilor Centrale, sau a acelora care pur şi simplu nu-i erau pe plac. Urmărind a se răzbuna pe cumnatul său Pisota refugiat în Moldova şi proprietar al restaurantului şi hotelul Athenee Palace, inginerul Weigel îl denunță pe avocatul Orzerescu ca fiind un duşman al Puterilor Centrale. Orzerescu este arestat şi deportat Aceeaşi soartă o împărtăşeşte şi Dumitru Pârjoreanu, secretarul hotelului Athenee Palace şi soldatul Alexandru Dimitriu. Weigel urmărea să-şi însuşească averea cumnatului său. Devenise de acuma de notorietate publică faptul că inginerul Weigel era agent secret german, fiind ocrotit de poliția germană. După retragerea trupelor germane a fost declanşată o urmărire judiciară împotriva lui Weigel. Avocatul R. Orzerescu a înaintat o plângere comisarului regal, maiorul Leonida Minculescu de pe lângă Curtea marțială a Corpului II Armată. S-a dispus arestarea inginerului Weigel, dar trădătorul a fost pus în libertate la scurt timp. După o serie întreagă de tergiversări, în care dosarul a fost reluat de diverse instanțe, timpul a trecut şi a apărut decretul de amnistie a crimelor împotriva statului săvârşite sub ocupație. Astfel procesul s-a stins şi inginerul Weigel a scăpat nepedepsit.

Tot în această perioadă au avut loc o serie de

procese care au scos în evidență totala lipsă de preocupare a organelor judiciare pentru stabilirea adevărului.

Josnică a fost fapta mitropolitului Calinic care şi-a pus semnătura pe un manifest tipărit în patruzeci de mii de exemplare, ce cuprindea îndemnul de a dezerta de la datorie. De reținut ci mitropolitul manifestase o atitudine potrivnici mersului istoriei când după înlăturarea lui Cuza, a depus eforturi la Iaşi să-l înscăuneze pe Nunuță Vodă.

Încheiem şirul trădătorilor cu mențiunea medicului dentist Iuliu Cohn. Acesta, în perioada 1900–1916 sub acoperirea profesiei de medic dentist exercitată în cabinetul său particular din Craiova, a depus o intensă activitate de spionaj în favoarea Germaniei şi Austro-Ungariei.

Concentrat la Spitalul Crucii Roşii din Craiova sub masca unui devotament desăvârşit depus în îngrijirea prizonierilor răniți din armatele Puterilor Centrale, le transmitea mesajul că vor fi curând eliberați de către frații lor de arme, care în curând vor ocupa Craiova. Demascat, la 8 octombrie 1916 este internat în lagărul de la fortul Domneşti. Cu prilejul retragerii în Moldova, mituieşte un jandarm şi reuşeşte să evadeze, fugind la Brăila unde stă ascuns până la ocuparea oraşului de către trupele germane. Revine la Craiova pe la mijlocul lunii ianuarie 1917 şi intră în relații cu comandantul garnizoanei germane a oraşului,

maiorul Schwabe. El îi furnizează acestuia informații şi mai ales îşi denunță compatrioții ce sunt internați în lagărele din Bulgaria şi Austria. Depune falsa mărturie că prizonierii de război germani sunt supuşi unui tratament crunt în lagărele din România.

Ca urmare, Puterile Centrale instituie măsuri de represalii pe întreg teritoriul României vremelnic ocupat de trupele inamice. Ca spion şi turnător, Iuliu Cohn a informat frecvent Poliția secretă germană cu privire la starea de spirit a populației române şi a îndeplinit cu promptitudine sarcinile încredințate de ocupanți. Activitatea sa josnică, ca şi a fiicelor sale, a fost bine remunerată de ocupantul german. După retragerea armatelor de ocupație germane, Iuliu Cohn a dispărut din Craiova pentru o perioadă, mizând ca vălul uitării să-i acopere odioasele fapte. După lungi peregrinări prin Târgul-Jiu, Bucureşti, Brăila, Focşani şi Buzău este pus sub urmărire de organele judiciare ale Corpului I Armată Craiova. La 24 februarie 1919 este arestat la Buzău şi trimis la Craiova. Uzând de subterfugii, reuşeşte să obțină punerea în libertate provizorie, cu care ocazie dispare, lansând zvonul că a decedat, pentru a obține închiderea acțiunii penale. Şiretlicul îi reuşeşte şi la 12 mai 1920, acțiunea penală a fost stinsă, căzând sub amnistie. Se stabileşte în Bucureşti, intrând în anonimat.

DOCTORUL BOGO

După Revoluția din Octombrie tot mai numeroşi au fost aceia care au părăsit Rusia stabilindu-se în diverse țări din Europa. Asupra acestora şi-au îndreptat atenția serviciile secrete ale marilor puteri. România nu a făcut excepție din a deveni o gazdă primitoare pentru astfel de persoane. Printre cei care au dus o activitate clandestină pe teritoriul României s-a numărat şi doctorul Bogo. Născut la Kiev la 8 mai 1895, într-o familie de nobili ruşi, studiază medicina în oraşul natal, iar în anii 1916–1917 obține titlul de medic.

În timpul revoluției se înrolează în armatele contrarevoluționare şi luptă sub conducerea generalilor Denikin şi Vranghel, iar după înfrângerea acestora se retrage mai întâi în Crimeea şi apoi la Istanbul unde a fost recrutat de Intelligence Service.

La 17 martie 1923 din însărcinarea superiorilor săi oculți de la Londra, vine în România cu paşaport polonez, fiind însoțit de Bruhatov. La percheziția efectuată cu prilejul trecerii frontierei, în nota alcătuită cu acest prilej de Brigada 4 poliție: se menționează că asupra celor doi s-a găsit un raport despre activitatea comuniştilor din Bulgaria precum şi mai multe scrisori şi notițe, scrise în limbile rusă şi franceză.

În baza cercetărilor efectuate de Siguranța română şi de organele de contrainformații a rezultat că dr. Bogo se află în serviciul legației

engleze, fiind plătit cu 15. 000 lei lunar, plus cheltuielile de reprezentare şi cele destinate plății informatorilor şi curierilor, iar Bruhatov lucra pentru legația italiană. Ambii aveau obligația de a informa legațiile respective cu date privind situația politică şi economică. În plus mai trebuiau să observe şi să raporteze despre mişcarea comunistă din Bulgaria, Turcia şi Polonia, în care scop au fost implantate centre de culegerea informațiilor cu rezidenți la Sofia, Viena, Constantinopole şi Varşovia. În fond, atât dr. Bogo cât şi Bruhatov erau agenți ai lui Intelligence Service.

În România, dr. Bogo cunoscut şi sub numele de „B" sau „Doctorul" se afla sub conducerea lui Archibald Gibson, unul dintre conducătorii Serviciului de informații britanic din România, care lucra sub acoperirea de corespondent al ziarului „Times" la Bucureşti, având ca misiune să organizeze o rețea de spionaj ce viza Uniunea Sovietică şi țările est-europene.

Pentru a-şi duce la îndeplinire sarcina, dr. Bogo a recrutat un mare număr de agenți din rândul refugiaților din URSS, pe care îi trimitea înapoi cu misiuni de informare şi observare. Apelând la concursul plătit al unui polițist român, dr. Bogo şi-a creat o agentură printre emigranții alb-gardişti stabiliți în România cu care culegea informații din alte țări est-europene.

În vederea unei aclimatizări cât mai eficiente şi a se identifica cu țara în care a fost trimis să

lucreze, Bogo ia de soție o româncă, ce avea rude şi relații în anumite cercuri sus-puse din Bucureşti şi Paris.

Fiindu-i descoperită activitatea de către Serviciul Secret de Informații, conducătorul acestuia Mihail Moruzov a încheiat o înțelegere cu Bogo conform căreia îl lăsa să acționeze în schimbul predării unei copii de pe toate materialele informative realizate.

Rețeaua de spionaj pusă la punct de Bogo a funcționat până în anul 1930, când Intelligence Service a descoperit jocul dublu al agentului său şi a renunțat la serviciile sale, dându-i o altă misiune în țările baltice. Dar şi aici nu a funcționat prea mult timp întrucât serviciul britanic de informații s-a sesizat că acesta ar lucra şi pentru o altă putere europeană.

Scos din Intelligence Service, Bogo reuşeşte să fie angajat de Mihail Moruzov cu care mai colaborase şi primeşte din partea Serviciului special de informații al României, în 1934–1935 o misiune de spionaj într-o țară europeană.

Ajuns la Paris – pe care îl mai vizitase în repetate rânduri – intră în atenția serviciilor contrainformative sovietice şi germane. Obiectivele urmărite de acestea erau diferite: sovieticii erau interesați să cunoască acțiunile spionajului britanic în țările baltice pentru a le contracara iar contraspionajul german dorea să între în posesia informațiilor pe care să le folosească împotriva

URSS-ului.

Bogo a făcut tot ce i-a stat în putință ca în perioada celor câtorva ani pe care i-a petrecut în capitala Franței, să-şi demonstreze utilitatea, atât serviciul special român care îl trimisese cât şi contraspionajului francez, furnizând informații comisarului Picard, lăsând să se înțeleagă că lucra şi pentru Serviciul special Român.

Rețeaua condusă de dr. Bogo a reuşit în acest timp să-şi demonstreze eficiența, reuşind să obțină informații politice, militare şi diplomatice, inclusiv supravegherea unor lideri ai mişcării muncitoreşti din Franța. A mai reuşit să penetreze în cercurile de dreapta şi profasciste ale presei franceze.

Încă din februarie 1937, Bogo prin unul dintre agenții săi a organizat din ordinul Regelui României, stricta supraveghere a prințului Ştirbei, domiciliat în Obern, pentru a stabili legăturile sale cu hitleriştii şi acțiunile pe care intenționează să le întreprindă în vederea răsturnării de pe tron a acestuia. Supravegherea trebuie extinsă şi asupra unor personalități franceze ce acționează împreună cu Ştirbei!

Contraspionajul francez a început tot mai mult să se sesizeze de activitatea dusă de Bogo, propunându-şi să răspundă la următoarele întrebări:

1) Bogo lucrează într-adevăr pentru România?

2) În acest caz, Serviciul secret român are

posibilități să-i pună la dispoziție imensele sume de bani pe care le cheltuiesc organizațiile doctorului, sume care se cifrau numai în perioada ianuarie-august 1937 la 700.000 franci?

3) Ce legătură există între Bogo şi Serviciul secret român?

Elucidarea acestor aspecte a condus în final la racolarea dr. Bogo de contraspionajul francez şi aşa se explică faptul că Bogo a continuat să lucreze liniştit în Franța. În orice caz, după toate aparențele dr. Bogo a rămas fidel Serviciului secret român şi personal lui Mihail Moruzov, care îl răsplătea cu mare dărnicie.

Asasinarea lui Moruzov în noiembrie 1940 şi invadarea Franței de către trupele germane, l-au determinat pe Bogo să se mute la Lisabona, pas făcut şi cu acordul noului şef, al Serviciului secret de informații român, Eugen Cristescu.

Dar în curând aveau să apară divergențe dat fiind că serviciul special român începuse a conlucra cu spionajul german, iar dr. Bogo era format la şcoala lui Intelligence Service. Drept urmare Bogo este abandonat pentru o vreme de serviciul condus de Eugen Cristescu. Neînțelegerile aveau să se amplifice din momentul în care Bogo avea şi afle că un reprezentant al S.S.I.-ului venise special în Portugalia să-l verifice şi mai ales să-l determine să lucreze şi pentru serviciile germane. Bogo a refuzat categoric şi la

14 iunie 1941 reprezentantul i-a trimis lui Eugen Cristescu următoarea radiogramă din Berlin:

„Cel mai bun informator portughez a intrat în legătură cu" B" iar rezultatul a fost următorul:

1) „B" refuză banii deoarece a aşteptat aceşti bani timp de patru luni şi îi primeşte actualmente din altă parte;

2) „B" refuză a lucra pentru orice altă națiune, afară de România;

3) „B" refuză orice alte tratative cu orice persoane care nu sunt de naționalitate română." El face impresia unui om extrem de fricos.

La întâlnirea care a avut loc noaptea, într-un parc, a luat parte şi nevastă-sa, având pregătit un pistol gata de tragere. „B" refuză orice întâlnire ziua, în localuri publice sau în case particulare".

Persoana care a transmis doctorului Bogo răspunsul Serviciului secret român, a notat răspunsul lui Bogo:" Răspunsul Bucureştiului nu-şi poate avea altă explicație decât o greşită interpretare sau o neînțelegere a celor propuse de mine.

Nu am considerat şi nu puteam considera utilă o rezidență în America, pentru a transmite de acolo ceea ce se petrece în Europa. Am propus însă şi susțin şi azi că, printr-o muncă informativă în America, se poate cunoaşte bine şi informa ceea ce se intenționează acolo în legătură cu România, fiindcă actul final şi decisiv al războiului actual va

avea loc între Anglia şi America pe de o parte şi Germania pe de altă parte.

Contrar aparențelor, nimeni alții decât cei care nu au posibilitățile unei vederi de ansamblu, pot avea certitudini asupra rezultatului final al celui mai gigantic război al istoriei moderne. Acum 4–5 luni, după cum afirmasem atunci, aveam un material informativ interesant, care îşi avea valoarea lui bine definită la acea epocă şi numai atunci. Am anunțat despre aceasta şi am aşteptat posibilitatea să-l transmit. Când această posibilitate mi s-a oferit, materialul era perimat, lipsit de orice valoare.

N-am crezut niciun moment că trecutul şi corectitudinea mea destul de bine cunoscută, mai ales în România, puteau fi suspectate şi că pentru banii trimişi trebuia să fac dovada că, într-adevăr, am avut acel material atunci când am anunțat. În domeniul în care am lucrat zeci de ani, totul se bazează pe încredere şi numai pe încredere, de la cel mai mic la cel mai mare.

Dacă totuşi Bucureştiul crede că aceşti bani i-am primit fără drept, îi țin la dispoziție şi-i voi preda, la cerere (...)

În concluzie, eu am propus o activitate de proporții şi de interes vital pentru soarta şi viitorul României. Mi-am făcut datoria animat de sentimente curate şi de conştiinciozitate. Răspunderea pentru un viitor care se desenează din ce în ce mai clar, nu este decât a acelora care

văd lucrările în mic, chiar şi atunci când e în joc soarta țării lor. Urmările acestui fel de a vedea, nu pot decât să dăuneze cauzei româneşti”.

Deşi propunerile lui Bogo păreau a fi realiste şi întemeiate, reprezentanții Serviciului secret de informații român nu au luat o decizie adecvată. Nu trebuia trecută cu vederea propunerea lui Bogo de a se crea o puternică rezidență în America, pentru a şti ce vroia Washingtonul cu privire la România.

În cele din urmă răcindu-se relațiile cu România, dr. Bogo s-a angajat să lucreze pentru serviciile anglo-americane. Eugen Cristescu dându-şi în cele din urmă seama de imensa pagubă provocată de pierderea lui Bogo, a indicat să se reia legătura cu el după cum rezultă din următoarea notă:

Dr. B (…) Estorial Palacio Hotel. Portugal.

1) Să i se dea echivalentul a 60.000 lei.

2) Omul de legătură să nu fie german.

3) Angajarea se va face de către prietenul doctorului „Barbu”.

4) Materialul se va preda persoanei care face legătura cu el şi cu care să stabilească un plan de lucru şi un buget

5) Chestionarul de probleme se va indica de S. I. G. (Serviciul german de informații). Pentru români, deocamdată interesează activitatea lui Carol, Lupeasca, Urdăreanu, legăturile lor cu Londra şi America şi activitatea românilor din Londra contra actualei conduceri din România. Alte chestiuni se vor indica ulterior, după

primirea primelor rapoarte.

6) Se vor cere numai ştiri verificate.

7) Rapoartele se vor da în copie şi Serviciului Român.

Nota a fost redactată la solicitarea serviciilor informative naziste, a Abwehr-ului care dorea să aibă acces la informațiile furnizate de Bogo.

După o escală la Cairo, unde este semnalat la 8 mai 1944, când a întreținut relații cu românii stabiliți acolo şi căutând să pună bazele unui partid politic al micii burghezii, ce pare să fi fost un bluf imaginat de Bogo, la 9 noiembrie 1934, Bogo soseşte la Bucureşti pentru afaceri comerciale. Cunoscuților le declară că nu mai lucrează la Intelligence Service, ci se ocupă cu afaceri comerciale, (achiziții de antichități şi tablouri pentru a le livra în America de Sud). Pleacă la Paris şi la începutul lunii ianuarie 1936 revine la Bucureşti împreună cu soția şi fiul, locuind pe Bd. Take Ionescu la nr. 12. După puțin timp pleacă singur la Paris şi i se pierde urma.

Acesta a fost cazul doctorului Bogo, un agent secret străin, o fire enigmatică şi contradictorie, care a lucrat cu pasiune şi loialitate pentru Serviciul secret român, fiind răsplătit cu dărnicie.

SERVICIUL SPECIAL DE SIGURANȚĂ

În anul 1917, când a început perioada refacerii armatei române în Moldova, au fost luate, de asemenea, măsuri de reorganizare a serviciilor

„care să se ocupe cu adunarea ştirilor de care se resimțea o nevoie imperioasă şi să combată spionajul străin”. În acest scop drept urmare este înființată, în Delta Dunării, Serviciul special de siguranță al Deltei, organ pus la dispoziția Marelui Cartier General, cu a cărui organizare şi conducere a fost însărcinat Mihail Moruzov.

Serviciul Secret, oficial, a luat ființă în toamna anului 1919, ca un compartiment special în cadrul Biroului II Contrainformații din Marele Stat Major General al Armatei. Problema înființării sale s-a pus însă, încă din perioada anilor 1913–1914, când a fost întreprinsă o primă tentativă de organizare. La scurtă vreme după aceasta, datorită presiunilor exercitate din exterior, inițiativa a fost abandonată.

În iarna anului 1917, o dată cu trecerea la refacerea armatei române în Moldova, după înfrângerea suferită în campania din toamna anului 1916, s-a pus din nou problema înființării unui „Serviciu Secret”, cu sarcini informative şi contra-informative propriu armatei. Astfel, s-a ajuns la crearea, în martie 1917 a Serviciului Special de Siguranță al Deltei Dunării, organ dirijat de către Marele Cartier General de la Iaşi.

Pentru organizarea şi conducerea acestuia, ca şi în anul 1913, a fost desemnat Mihail Moruzov.

Cine era Mihail Moruzov? Este greu de răspuns la această întrebare, chiar acum la aproape opt decenii de la cele întâmplate. Omul de care ne

ocupăm a acționat întotdeauna din umbră în domeniul tainic al informațiilor şi contrainformațiilor iar legile nescrise ce guvernează din cele mai vechi timpuri munca în acest domeniu nu permit să fie lăsate niciun fel de urme sau mărturii. Mihail Moruzov nu a făcut excepție de la regulă şi înainte de dispariția sa a avut grijă să distrugă tot ce exista scris.

Originar dintr-un sat de lângă Tulcea, Moruzov a urmat mai întâi cursurile Şcolii normale, pregătindu-se să devină învățător. De mic copil savura cărțile de aventuri, manifestând o înclinație deosebită spre enigmele polițiste. Prin originea şi natura locurilor în care trăia, cunoştea bine limbile rusă şi bulgară, precum şi dialectele vorbite de lipoveni. A fost caracterizat de către unii dintre colaboratorii săi apropiați ca un om ambițios până la orgoliu, posedând un spirit de dominare despotică, neadmițând replici sau corecturi. Un alt colaborator îl aprecia ca pe un tip temerar, cu calități native şi bun polițist Aflat la conducerea Serviciului Secret, Mihail Moruzov a făcut dovadă de reale calități organizatorice, de o mare putere de muncă şi de multă îndrăzneală în acțiunile operative. El a intuit perfect că activitatea operativă de informații trebuie să se desfăşoare cu cea mai mare discreție, în deplină conspirativitate. Fire extrem de orgolioasă, îi plăcea să domine în discuții şi să se afle în centrul atenției societății. Adeseori îşi pregătea din vreme

temele problemelor ce urma să le discute, punându-i pe specialişti să-i întocmească studii asupra lor. După ce le examina cu atenție, le memora parțial şi purta discuțiile de aşa manieră încât să le abată pe făgaşul cunoscut, astfel încât să-şi poată etala pe larg cunoştințele cu dezinvoltura unui mare erudit. Referindu-se la Moruzov, Eugen Cristescu nota: „Lui Moruzov nu-i făcea plăcere să citească şi nici nu avea timp pentru aşa ceva, dar această lacună era suplinită prin cunoştințele practice, printr-o memorie excepțională care îl ajuta să prindă foarte multe lucruri din zbor". La prima vedere, Moruzov apărea ca un om bine informat, cu bogate cunoştințe în cele mai diverse domenii, dar această impresie se spulbera ori de câte ori el părăsea cadrul cunoscut, şabloanele pe care şi le însuşise şi cu care jongla.

Prin abilitatea de care se bucura Moruzov a făcut totdeauna față discuțiilor pe care adeseori le purta cu conducători ai partidelor sau cu membrii casei regale, cu care venea în contact. De un real folos îi erau şi relațiile cu unii şefi ai unor servicii de informații străine, cu diplomați şi ziarişti.

Moruzov a avut o mare longevitate la conducerea Serviciului Secret, căruia i-a dedicat toată energia şi timpul său. Era un om care fugea de societate şi ducea o viață intimă pe care nu o cunoşteau nici cei mai apropiați colaboratori ai săi. Fără a fi politician, intuia desfăşurarea evenimentelor ce se

succedau şi prevedea cu luciditate căderea unor guverne şi venirea altora. Interpretând şi fructificând informațiile pe care le obținea el şi oamenii săi din cele mai diverse domenii, Moruzov reuşea să cunoască cu un ceas mai devreme, desfăşurarea evenimentelor. După aceea nu uita să-l anunțe pe viitorul şef de cabinet ministerial că va fi invitat la rege pentru a i se încredința să formeze un nou guvern, dându-i de înțeles că jucase personal un rol important în numirea sa. Se înțelege că noul prim-ministru îi rămânea recunoscător şi obligat pentru serviciile pe care i le făcuse Moruzov. Acesta îşi culegea numeroase informații chiar direct de la membrii familiei regale, exploatând cu abilitate fricțiunile şi contradicțiile existente între aceştia.

Secretul succesului lui Moruzov a constat în faptul că personal nu a făcut politică şi nu a avut convingeri politice, neaderând la niciunul dintre numeroasele partide politice. Nu a simpatizat pe nici-un politician al vremii. Era privit de unii ca un fel de cameleon politic pentru faptul că se adapta imediat la orice situație ce se ivea, străduindu-se în acelaşi timp să nu depindă de capriciile politicienilor şi activitatea serviciului pe care îl conducea să nu fie influențată de schimbările de cabinete. Ca urmare şi-a urmat netulburat crezul său, nefiind în slujba vreunui guvern şi acționând fără scrupule. Ştia să găsească oameni capabili pe care îi recruta după aceea pentru Biroul 1 şi

Siguranța generală, recompensându-i cu generozitate pentru munca depusă. S-a preocupat în mod deosebit de formarea de noi cadre fie prin Marele Stat Major, fie prin cursuri organizate de Serviciul secret, trimițând pe cei mai buni la specializare pe lângă serviciile secrete ale unor țări europene.

Printre cei trimişi la specializare se număra şi Eugen Cristescu, fratele lui Eugen Cristescu, vechi colaborator, fost director al compartimentului foto identificări din cadrul Serviciului secret, mai apoi director al Siguranței generale, care a fost trimis în Franța cu misiunea precisă de a se specializa în anumite domenii şi mai ales în organizarea modernă a unui serviciu de informații. Eugen Cristescu s-a perfecționat sub îndrumarea directă a unor specialişti ai Biroului 2 şi ai siguranței franceze în probleme de expertiză grafică, expertiza textelor vizibile şi invizibile, identificări judiciare, tehnică criminologică şi microfotografie, fiind numit la revenirea în țară director al serviciului foto identificări, pe care l-a organizat după modelul francez.

Moruzov a dovedit o preocupare permanentă de perfecționare a serviciului pe care îl conducea şi de a găsi căi de pătrundere în activitatea desfăşurată de serviciile de spionaj străine. El urmărea în primul rând să cunoască modul de organizare şi de lucru, inclusiv tehnica folosită, iar în al doilea rând să obțină din surse directe

informațiile necesare statului şi armatei române. Pentru a-şi atinge scopul a apelat la o serie de procedee începând cu colaborarea legală în acțiunile ce interesau ambele țări şi terminând cu infiltrarea agenților proprii sau recrutarea unor agenți străini ce acționau în România sau în alte țări. Pe această linie a stabilit acțiuni de colaborare cu serviciile secrete din Cehoslovacia, Iugoslavia şi Polonia şi a intrat în contact cu Abwehr-ul condus de Canaris.

Mihail Moruzov domicilia în Bucureşti, pe strada Maria Rosetti la nr. 30, purtând numele conspirativ de M. Ştefănescu. Biroul şi-l avea pe Bulevardul Pake, în localul Serviciului secret. Un birou deosebit de elegant, li permitea să primească vizitele oficialităților de rang înalt, a politicienilor şi ofițerilor superiori. Dotat cu aparatură modernă de ascultare şi înregistrare – magnetofoane cu fir de oțel, aflate în premieră pe plan mondial – discuțiile erau în general supravegheate şi înregistrate. Automobilul său, un Mercedes-Benz confortabil de ultimul tip, blindat, era prevăzut cu o instalație de imprimat pe discuri şi cu un post de emisie-recepție în radiofonie. Ducea o viață de lux şi copia pe exponenții marii burghezii. Cumpăra mobilă străină, covoare, tablouri şi lucruri de valoare şi întreținea relații cu lumea artelor. Făcea dese vizite în străinătate, plecând însoțit de o grupă de translatori, folosind un paşaport diplomatic cu numele de ing. Ştefănescu.

S-a folosit şi de alte nume conspirative, cum ar fi M. Ştefan sau Mateescu.

După părerea lui Eugen Cristescu care i-a succedat la conducerea Serviciului secret şi care i-a fost subaltern şi colaborator apropiat o vreme, „Mihail Moruzov era un om în care trăiau două temperamente deosebite: unul bun, blând şi înclinat spre acte de dăruire sufletească şi omenie, altul complet diferit, lipsit de scrupule, o fiară care sfâşia fără milă, uzând de orice mijloace, permise sau nepermise".

Lupta dusă de Moruzov pe plan intern a reprezentat o permanentă cursă cu obstacole care avea să-i fie fatală. Referindu-se la drumul parcurs de Moruzov, Eugen Cristescu scria: „linia în zig-zag pe care mergea, dintr-o extremă în alta, trebuia să se frângă în firele pe care le mânuia trebuiau să se încurce".

SERVICIUL SPECIAL DE SIGURANȚĂ AL DELTEI DUNĂRII, PRIMUL NUCLEU VIABIL AL VIITORULUI „SERVICIU SECRET"

Îndată ce i s-a încredințat sarcina şi mâna liberă în organizarea Serviciului Special de Siguranță al Deltei, Mihail Moruzov a început prin a-şi alege şi selecta colaboratorii. A pornit cu câțiva cunoscuți ai săi, care cunoşteau mai multe limbi, oameni în care avea deplină încredere şi mai ales care, conform părerii sale, erau devotați României.

Moruzov şi-a început activitatea informativă cu

un număr restrâns de oameni: 3 ofițeri de poliție, 3 agenți speciali transferați de la Siguranța Generală, 7 agenți detaşați de la Marele Cartier General, un agent de la poliția din Tulcea şi un curier. Personalul şi l-a completat apoi pe parcursul activității.

Moruzov şi-a conceput Serviciul împărțindu-l în trei sectoare: Sectorul Sulina, unde a numit şef pe subcomisarul Traian Constantinescu; sectorul Vâlcov, unde a trimis ca şef pe subcomisarul M. Ivănescu şi Sectorul Ismail pe care l-a luat să-l conducă personal. Agenții primiți i-a repartizat apoi pe sectoare.

Exceptând cadrele menționate a mai recrutat o serie de informatori cercetaşi. Aceştia erau recrutați din rândul localnicilor care dispuneau de rude aflate peste linia frontului. Informatorii au acționat în toată zona în special în Delta Dunării şi în zona ocupată de inamic din Dobrogea. Exceptând informatorii-cercetaşi, Serviciul Special de Siguranță al Deltei, a mai folosit şi o serie de „Informatori-sedentari", adică informatori recrutați din rândul populației ce locuia în spatele frontului inamic. În mod obişnuit, aceştia țineau legătura cu Serviciul Special de Siguranță al Deltei prin intermediul „Informatorilor-cercetaşi". Fie acestora, fie curierilor speciali trimişi de către serviciu, le erau predate periodic informațiile culese.

După izbucnirea Revoluției din Octombrie în

Rusia, activitatea Serviciului Special de Siguranță al Deltei a cunoscut mari modificări. Trupele ruseşti s-au retras în interiorul Rusiei. În Deltă numărul soldaților români era foarte mic. După luptele de la Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti, ostilitățile aproape că încetează, armatele supraveghindu-se reciproc.

Cartierului Generai al Armatei Române îi erau necesare date despre ce se petrecea dincolo de Dunăre, în tabăra inamică din Dobrogea. Moruzov a primit misiunea să afle ce gânduri avea inamicul, armata germană şi aliații săi.

Se impunea obținerea unor date cât mai sigure şi pe cât posibil de la surse oficiale.

Cererea depăşea posibilitățile colectivului Serviciului Special de Siguranță al Deltei. Mihail Moruzov s-a gândit să apeleze la o stratagemă, şi anume folosindu-se de un pretext oarecare să între în relații directe cu Serviciul de Spionaj german din zona Dobrogei de Nord. După ce a obținut aprobarea comandorului Coandă, Comisarul special al guvernului român pentru Deltă, a trecut la acțiune. În dimineața zilei de 23 decembrie 1917 Moruzov l-a chemat în biroul său pe agentul Fomino, care vorbea atât limba germană cât şi bulgară. Au plecat pe malul brațului Sulina, şi ajungând într-un anume loc s-au pregătit să treacă Dunărea. Moruzov a luat legătura cu comandantul unei subunități din zonă, căruia după ce s-a legitimat, i-a solicitat să-

i împrumute o barcă. Neavând pe moment, s-au adresat unui grup de soldați. Unul dintre aceştia le-a făcut semn soldaților aflați pe celălalt mal să trimită o barcă. Agentul Fomino s-a urcat în barcă şi au pornit. Ajungând la celălalt mal, Fomino a fost înconjurat de ostaşi germani. Fomino le-a cerut să-l ducă la comandantul lor. Imediat dinspre o baracă a apărut un ofițer german. Fomino i s-a adresat în limba germană spunându-i că doreşte să vorbească cu şeful Serviciului de informații şi că el este reprezentantul unui ofițer român care doreşte să între în legătură cu acesta. Întâmplarea a făcut ca ofițerul să fie chiar von Rieger, şeful Serviciului de Spionaj al Puterilor Centrale. Au pornit amândoi spre baracă. Imediat au mai apărut încă doi ofițeri: unul german, pe nume Hans Helling şi altul bulgar, Balef.

Fomino le-a expus propunerea lui Moruzov. Ofițerii prezenți l-au ascultat atent, spunând că li se pare interesantă propunerea. Nu au căzut de acord însă cu locul unde urma să se poarte discuția. În cele din urmă s-a stabilit ca ofițerul român care dorea să între în legătură cu ei să vină în Tulcea, fiindu-i asigurată securitatea.

Fomino s-a reîntors în Deltă şi i-a raportat lui Moruzov cele convenite. Nu a fost de acord cu propunerea de a trece pe teritoriul ocupat, unde să poarte discuția. A fost trimis din nou Fomino peste Dunăre, cu misiunea să mai insiste. La un moment dat, în toiul negocierilor, unul dintre

ofițerii germani l-a întrebat pe Fomino, cine este ofițerul în numele căruia vorbeşte.

- Moruzov, i-a răspuns Fomino.

Ofițerul german l-a tras deoparte pe von Rieger şi au discutat ceva în şoaptă. Când au terminat, ofițerul a revenit lângă Fomino şi i-a spus că este de acord să meargă cu el. Probabil că era la curent cu funcția şi ocupația lui Moruzov.

S-au urcat amândoi în barcă şi au început să vâslească în direcția celuilalt mal. Traversarea a durat ceva mai mult de o jumătate de oră. Între timp, ofițerul german i-a pus lui Fomino o serie de întrebări, gândindu-se probabil dacă nu cumva i se întinde o cursă. Ajungând la mal, a venit în întâmpinarea lor însuşi şeful Serviciului Special de Siguranță al Deltei. Moruzov şi-a primit oaspetele cu prietenie şi au făcut o plimbare pe malul apei. Moruzov i-a explicat germanului evenimentele care au loc în Rusia şi despre soarta prizonierilor germani din Moldova. Moruzov i-a explicat că în cazul existenței unei înțelegeri, statul român este de acord să le predea o parte din prizonieri, în schimbul altor prizonieri. Pentru a conferi o mai mare greutate spuselor sale, Moruzov i-a arătat reprezentantului spionajului german că este personal interesat în această problemă, întrucât tatăl său se afla internat într-un lagăr bulgar. Moruzov a fost crezut.

Helling s-a arătat interesat de problemele discutate cu Moruzov şi i-a spus acestuia că va

raporta la întoarcere şefilor săi. A rămas ca a doua zi, Fomino să treacă din nou Dunărea, pentru a i se comunica rezultatul. În. Cazul în care germanii erau de acord cu cele propuse, agentul urma să se întoarcă însoțit de Helling. Trebuie spus că Helling îndeplinea funcția de şef-adjunct al Serviciului de Spionaj al Puterilor Centrale din zona de ocupație Dobrogea de nord, lucru pe care Moruzov îl ştia prea bine.

Trecând Dunărea, Fomino s-a îndreptat spre Tulcea unde Helling îşi avea reşedința. S-a prezentat la biroul acestuia, unde îl aştepta ofițerul german. I-a comunicat că superiorii săi sunt de acord cu continuarea tratativelor, însă acestea să fie purtate în Tulcea şi nu în Deltă. Agentul s-a întors şi i-a raportat lui Moruzov. Helling nu accepta să mai vină în partea română. Moruzov nu s-a hotărât nici de data aceasta să treacă Dunărea. Agentul s-a întors la Helling, încercând să-l convingă totuşi să vină pe malul românesc. În cele din urmi ofițerul german a fost de acord, dar cu o condiție: fiecare în câte o barcă să vină şi să se întâlnească la mijlocul Dunării. Cu această soluție au fost de acord ambii parteneri.

La ora fixată, Helling s-a prezentat la mijlocul apei, fiind însoțit de o gardă formată din cinci ostaşi. Moruzov a venit, însoțit fiind numai de Fomino. Toate tratativele trebuiau efectuate în cel mai desăvârşit secret.

Vremea era însă total neprielnică. Încă din zori,

începuse şi ningă, iar acum zăpada cădea cu lopata. Începuse să sufle şi crivățul. Viscolul se înteți se. Pe Dunăre, se scurgeau la vale sloiuri de gheață. Barca în care se afla Moruzov şi agentul său a fost izbită de un astfel de sloi, fiind gata să se răstoarne. În cele din urmă, cu mari dificultăți, a ajuns la mijlocul Dunării. Aici îi aştepta Helling. Și-au dat repede seama, că în astfel de condiții nu pot purta negocieri. Ofițerul german şi-a repetat invitația de a merge în Tulcea. Moruzov a fost de acord. Bărcile s-au îndreptat spre oraş, împinse de vânt. La chei erau aşteptați de către von Rieger, şeful lui Helling şi un ofițer bulgar pe nume Balef. Discuțiile s-au purtat în clădirea Agenției fluviale. S-a discutat despre soarta prizonierilor nemți şi bulgari din Moldova, despre prizonierii români luați de trupele germano-bulgare. Moruzov a promis că prin relațiile pe care le au, va insista să li se aplice un tratament omenos. A cerut ca şi germanii şi bulgarii la rândul lor să procedeze în mod identic. Nu a omis, să ceară, ca în schimbul acestui serviciu, să se dea voie unor refugiați din Dobrogea să se reîntoarcă acasă. Aceasta permitea Serviciului Special de Siguranță al Deltei să-şi poată infiltra unii agenți ai săi în spatele liniilor germane. Legătura dintre cele două servicii secrete fusese stabilită, prima parte a misiunii lui Moruzov deci era îndeplinită. Acum trebuia să intervină perspicacitatea şefului Serviciului Special de Siguranță al Deltei.

La despărțire, agentul român le-a cerut germanilor câteva ziare. Aceştia au propus că le vor da la întâlnirea viitoare. Au cerut şi ei ceva alimente. În Dobrogea era foamete mare.

Ziarele erau necesare Serviciului Special de Siguranță al Deltei pentru a putea trage unele concluzii asupra stării de fapt din teritoriul aflat sub ocupație.

Pe timpul, cât au stat la Tulcea, cei doi agenți au urmărit mişcările de trupe din portul Tulcea şi circulația populației din oraş.

După două zile, conform înțelegerii, Moruzov a venit din nou la Tulcea, aducând cu el trei pachete de ceai şi două roți de caşcaval.

Helling i-a oferit în schimb aproximativ 20 de exemplare din ziarele „Lumina" şi „Gazeta Bucureştiului", care apăreau sub ocupație. S-au schimbat informații pe diverse teme. Moruzov analizând cele discutate a reuşit să tragă o serie de concluzii asupra atmosferei din tabăra inamică. A putut constata astfel că nemții şi aliații lor erați preocupați de înăbuşirea unor eventuale revolte în rândul trupelor proprii şi nicidecum de pornirea vreunei ofensive. Pericolul nu era complet înlăturat, germanii fiind gata oricând să treacă la atac. Moruzov a raportat Marelui Cartier General cele aflate.

Cu prilejul acestor contacte s-a reuşit introducerea câtorva agenți români în spionajul german. Cu ajutorul acestora, Serviciul Special de

Siguranță al Deltei a intrat în posesia unor date importante care au fost de un real folos comandamentului român din Delta Dunării şi Marelui Cartier General de la Iaşi.

În anul 1919, Serviciul Special de Siguranță al Deltei Dunării se transformă în Serviciul Special de Siguranță al Dobrogei care îşi va trimite agenți în toată peninsulă Balcanică.

*

Primul război mondial luase sfârşit Era în 1920. Un an dificil, cu greve şi încercări de a se torpila Unirea. Mihail Moruzov mai locuia încă la Tulcea, de unde conducea rețeaua de spionaj şi contraspionaj ce avea ca scop contracararea activității subversive duse de turci, bulgari şi germani, ai căror spioni rămăseseră în Dobrogea după retragerea trupelor de ocupație.

La toți aceştia – ca şi cum nu erau destul de numeroşi – se mai adăugau acum agenții sovietici trimişi şi infiltrați de Ceka. Sarcina lui Moruzov era de a pune la punct rețeaua informativă. Au fost antrenați în rețea o serie de pescari lipoveni, care acopereau aproape toată coasta Mării Negre, de la Sulina până la Vamă şi care uneori mergeau chiar până la Constantinopol. Toți aceştia îndeplineau o muncă informativă cu rezultate ce depăşeau orice aşteptare. Singura problemă care se punea era a dirijării lor cât mai eficiente. Stând la taifas prin cârciumi, cutreierând prin bazarul de la Istanbul, aceşti pescari devotați au auzit că ruşii, care

mişunau în capitala Turciei, instigați de serviciile secrete sovietice, puneau la cale invadarea pieței româneşti cu ruble false. Se urmărea pe această cale scoaterea din joc a României şi ruperea ei de Antantă. Calea aleasă era de ruinare economică, prin zdruncinarea sistemului său financiar. Între cele două războaie mondiale şi mai înainte chiar, leul era una dintre cele mai puternice valute din Europa, având acoperire în aur pe piețele de schimb.

Moruzov şi-a pus în minte un plan. El a organizat un magazin de accesorii pescăreşti pe care l-a încredințat spre deservire fraților Milan, George şi Rudi Sculteti. Magazinul prin aşezarea sa se bucura de un vad excelent. Pescarii veneau la magazin, târguiau lucrurile de care aveau nevoie şi furnizau informațiile adunate. Aceşti oameni aduseseră ştirea cu invazia rublelor false.

Moruzov şi-a dat imediat seama de complexitatea problemei şi că îl depăşea. S-a sfătuit cu unul dintre subordonați, agentul Chirițescu. Trebuia ajuns la sursa afacerii. Nu exista decât un singur mijloc: infiltrarea în rândul falsificatorilor. S-a examinat problema pe toate fețele. În cele din urmă, pescarii au venit cu soluția salvatoare. Ei l-au luat pe Chirițescu cu ei în peregrinările profesionale şi la chiolhanuri. Agentul părea de acum unul de al lor, mai ales că vorbea aceeaşi limbă. Chirițescu, dând dovadă de o răbdare de fier, era numai ochi şi urechi.

Observa tot ce se petrece împrejur. Infiltrat în rândul agenților spionajului sovietic, aceştia i-au făcut o destăinuire extrem de importantă. În operațiunea de invadare a României cu ruble false, nu tot bănetul urma să fie fals. Primul milion cuprindea valută veritabilă, fiind o stratagemă menită să sustragă atenția de la ceea ce avea să urmeze.

Moruzov a intuit exact momentul când primul milion de ruble – milionul adevărat a intrat în țară. Spionii au fost pe rând făcuți inofensivi. Când rețeaua de traficanți şi-a dat seama că fusese deturnată era prea târziu pentru ea. Peste câtva timp s-a aflat că urmau să fie introduse 12 milioane de ruble, sumă care ar fi afectat economia țării noastre.

Milionul de ruble a intrat în patrimoniul statului, îmbogățind bugetul. A fost prima confruntare de anvergură cu serviciile de spionaj sovietic. Dar succesul lui Moruzov a atras invidia multor confrați. Aceştia au pornit o campanie de defăimare care a sfârşit prin a-l convinge pe Constantin Argetoianu că Moruzov îşi trucase succesul. Drept urmare, în loc să-i atribuie o recompensă, i-a desființat rețeaua şi l-a trimis în judecata tribunalului militar. Procesul a durat cinci ani de zile – am vorbit de el – şi în cele din urmă adversarii săi au trebuit să bată în retragere. A fost scăpat de generalul Dragu, cel pe care Moruzov îl scosese din lagărul german în care

fusese internat.

*

Imediat, în primii ani după primul război mondial au apărut semne că va avea loc refacerea potențialului economic şi reînvierea militarismului german şi al aliaților acestuia. România fiind una dintre primele țări vizate de tendințele expansioniste şi revanşarde ale Germaniei, era obligată să se informeze cât mai amplu şi precis şi să cunoască tot ce se punea la cale împotriva sa. Drept urmare, şeful Serviciului Secret Secția a V-a a Marelui Stat-Major al Armatei Române a trimis în misiune de informare la Berlin în vara anului 1921 pe căpitanul Roman.

La întoarcere, pe data de 10 august 1921 căpitanul Roman a înaintat sinteza informațiilor privind situația din Germania către Marele Stat Major al Armatei Române, în care se arăta că situația politică nu se diferenția semnificativ față de cea premergătoare războiului şi că aceleaşi partide politice revanşarde îşi disputau şansele pentru cucerirea puterii. Partidele de dreapta ca şi cele de stânga aveau vederi comune pe planul politicii externe: aducerea Germaniei pe calea dominației mondiale. Se făcea remarcat cultul pentru împărat şi pentru familia domnitoare, pentru tot ceea ce amintea imperiul cu splendoarea lui, sentimentul fiind mult mai accentuat decât înainte de 1914. Pentru atingerea scopului urmărit se avea în vedere aplicarea unei

politici de izolare a Franței, Angliei şi Italiei şi câştigarea de partea Germaniei a Americii, atragerea de capital din această țară. Există şi un precedent, căci o parte importantă de capital american fusese deja investit în oțelăriile „Bismarck”.

Referitor la țara noastră, raportul menționa că cercurile politice germane cred că România, stăpâna gurilor Dunării şi a unui teritoriu bogat în materii prime, va avea nevoie în primul rând de Germania pentru a se reface.

Germania ducea o politică duplicitară. Astfel, din punct de vedere militar, în mod formal aducea la îndeplinire toate condițiile ce-i fuseseră impuse prin Tratatul de Pace. În realitate îşi organiza o armată puternică, instruită şi dotată cu tot materialul necesar ducerii unui război modern. Se sconta pe o armată formată din circa 800.000 ofițeri şi soldați.

Organele de informații, contrainformații şi propagandă fuseseră minuțios reorganizate pe baze moderne.

Căpitanul Roman mai menționa în raportul său că serviciul secret german îşi reluase activitatea sub conducerea generalului von Beckt care rechemase la post fostul personal. Reluarea vechilor legături economice cu unele țări a facilitat refacerea contactelor informative. Aceleaşi condiții au favorizat acțiunile Serviciului de propagandă care fusese trecut în subordinea Ministerului de

Interne. În cadrul fiecărei legații a fost creat câte un birou de presă. În strânsă legătură cu Serviciul secret german funcționau la Berlin centre de spionaj maghiar, aflate sub directa conducere a căpitanului conte Aladar Veszpremenyi. Respectivele centre se ocupau cu recrutarea de noi agenți pe care după ce îi formau îi trimiteau în România, Serbia şi Cehoslovacia cu misiunea de a culege şi transmite informații. Şi germanii dispuneau la Budapesta de un centru care recruta agenți pentru a fi trimişi apoi în Franța, Anglia şi Polonia. Centrul era condus de căpitanul Otto Eberhart.

Împotriva României se utiliza în primul rând cetățeni francezi, englezi, americani şi italieni, aflați în funcție la Berlin ca diplomați şi funcționari comerciali. Propaganda ostilă României era îndreptată în mod special împotriva armatei pentru a o face ineficientă.

Pe teritoriul Germaniei se aflau organizații aparținând emigranților ruşi provenind din Rusia țaristă şi care serveau acum drept canal de obținere a informațiilor pentru Serviciul secret german. Comitetele ruse dispuneau de câte un stat major militar, ce se afla în legătură directă cu Marele Stat Major al Armatei Germane. Organizațiile emigranților ruşi aveau ca principală preocupare spionajul politic şi militar.

Analizând datele ce le obținuse, căpitanul Roman propunea înființarea unui centru de

informații ofensiv şi de apărare în Germania şi Ungaria. Îşi baza propunerea pe considerentul că un ataşat militar oricine ar fi, oricât de mari fonduri ar avea la dispoziție şi oricât ar fi dotat cu calități deosebite, cunoştințe speciale şi aptitudini în materie de spionaj nu va putea organiza un serviciu de spionaj în toată accepțiunea cuvântului care să dea roade. „Căpitanul Roman îşi baza convingerea pe: a) Serviciul german de contraspionaj a ajuns la perfecțiune; b) asupra corpului diplomatic şi în special asupra ataşaților militari se exercită o strictă supraveghere; c) folosirea pe scară largă şi fără ezitare a mijloacelor radicale cum ar fi, spre exemplu, dispariția persoanelor suspecte, face ca agenții prezumtivi să refuze colaborarea cu ataşații militari; d) sub supravegherea strictă a contraspionajului german, ataşații militari nu au posibilitatea să desfăşoare o activitate lipsită de riscul unor agenți dubli, cum era de exemplu cazul lui Făinaru care, în timpul ocupației germane a lucrat la Bucureşti cu spionajul german iar acum pentru serviciile ce le aduce a obținut de la Legația română din Berlin paşaport românesc pe timp de doi ani; e) statele Antantei şi-au organizat câte un serviciu de spionaj în afara reprezentantelor diplomatice”.

În încheierea raportului, căpitanul Roman indica următoarele persoane susceptibile a fi folosite în activitatea informativă:

- Jean Moşeanu, fost patron al restaurantului

„Trocadero” din Bucureşti. În timpul ocupației germane era bun prieten cu Pinckoffs, şeful Poliției secrete germane din Bucureşti. Moşeanu poseda o mare avere la Berlin şi avea multe relații în Germania, cărora le-a adus mari servicii prin demascarea cetățenilor ce încercau să scoată averi din țară spre a le depozita mai ales în Elveția. Căpitanul menționa că a avut cu Moşeanu mai multe întâlniri în decursul cărora acesta s-a oferit să colaboreze cu Serviciul român de informații dacă i se asigură revenirea în țară alături de bătrâna sa mamă. I s-a mai propus lui Roman o întrevedere cu Pinckoffs care în schimbul unei importante sume de bani necesare stabilirii sale în România, era dispus să ofere Serviciului secret român dosarele foştilor colaboratori români din timpul ocupației. Întâlnirea fusese fixată a avea loc la Viena, dar nu s-a mai produs deoarece Moşeanu s-a îmbolnăvit subit. Nu s-a putut stabili dacă boala lui Moşeanu a fost sau nu reală.

- Romulus Popescu, colaborator activ al Serviciului de informații maghiar. Cu prilejul întrevederilor avute, căpitanul Roman a stabilit că acesta îşi recunoaşte faptele de trădare comise şi e de acord ca în schimb pentru a fi iertat să aducă servicii patriei sale.

Mai erau menționate şi alte nume pe lista propusă de căpitanul Roman. În orice caz, justețea informațiilor sintetizate de căpitanul Roman în raportul său din 10 august 1921, a fost confirmată

de evoluția viitoare a evenimentelor ce au avut loc în Europa şi care au interesat şi poporul român.

Ce făcea în acest timp vestitul birou 3B – nucleul spionajului german din timpul războiului? Strict oficial, el fusese desființat, învingătorii nu reuşiseră să între în posesia fişierelor ce conțineau cadrele informative germane. Colonelul Walther Nicolai, şeful Serviciului secret german, şi generalul Max Runge, şeful Serviciului secret austriac, arseseră dosarele şi codurile din arhivele secrete. Acum îşi scriau memoriile, aruncând întreaga vină a înfrângerii pe miopia şefilor de arme şi pe inerția guvernelor pe care le slujiseră cu abnegație.

Aşa cum am mai arătat, în perioada imediată primului război mondial, serviciile de spionaj străine şi-au manifestat prezența printr-o ofensivă împotriva României. Țara noastră ocupând o poziție geografică cheie şi dispunând de importante bogății naturale, materii prime strategice, a constituit un obiectiv urmărit de capitalul internațional, lucru reflectat şi pe planul activității serviciilor secrete. Serviciul Special de Informații din România, în perioada respectivă, a fost mai mult preocupat de urmărirea mişcării muncitoreşti din interior şi mai puțin de ceea ce se întâmplă pe plan extern. De această situație vor încerca să profite oficinile de informații germane.

După 1920, odată cu reluarea relațiilor diplomatice româno-germane, se produce un

proces de reactivizare şi înfiinţare de diverse societăţi cu caracter cultural şi socio-economic care pregăteau în fond, infiltrarea informativă în România. Contraspionajul român, a fost mobilizat să stabilească caracterul acestor insolite asociaţii de foşti camarazi şi amatori de drumeţie.

În martie-aprilie 1926 a fost semnalată la Viena şi Berlin existenţa unei vii activităţi politico-diplomalice germano-austriece. A fost o pistă pentru serviciul de contraspionaj român, a cărei urmărire va duce la descoperirea firelor de legătură între cadrele şi reţelele informative germano-austriece care îşi încercau forţele în România şi Balcani. Verificarea datelor a condus la constatarea că în această acţiune sunt antrenate şi ministerele de război şi siguranţele generale ale celor două state. România şi alte ţări din zonă era luată din nou în obiectiv de fostele puteri centrale. Dând dovadă de profesionalism, rezidenţele informative române reuşesc să descifreze organizarea intimă a reţelei, modul ei de lucru în exterior. A rezultat astfel că organizaţia era împărţită în două grupe: grupa ofensivă A şi grupa defensivă B. Prima grupă, era condusă de locotenent-colonelul Winckler, care avea drept obiectiv spionajul, având pentru întreaga Europă un număr de 6 subsecţii. Şeful subsecţiei B (în care intra şi România) era maiorul Tande.

Contraspionajul român mai descoperă că de asemenea, Secţia I-a din Ministerul de Război

austriac, însărcinată cu controlul frontierelor şi afacerilor de stat internaționale, era în realitate serviciul de spionaj austriac. Avea ca şef pe generalul de brigadă Hans Witas, care colabora direct cu Walther Nicolai. Ambele siguranțe generale, din Berlin şi Viena, lucrau împreună şi se puneau de acord reciproc prin intermediul unor posturi speciale. Şeful secțiunii şi siguranței berlineze a fost numit doctoral Weiss, având corespondent la Viena pe consilierul Plack. Agenții civili ai brigăzilor de siguranță cooperau organizat cu cei militari, care erau recrutați din rândul ofițerilor de rezervă, fiind reactivați sub acoperământul de voiaj ori sau funcționari ai unor firme comerciale.

Grupa ofensivă „A" condusă de colonelul Eugen Luschinski se ocupa cu supravegherea ataşaților militari, a ambasadelor şi a tuturor misiunilor străine. Ea mai colabora direct cu secția politică din siguranța generală a Austriei – condusă de Palack şi avea ataşată secția cifrului, ca şef pe colonelul Bendiner.

Componenții celor două grupuri erau ofițeri germani şi austrieci, ce erau comandați de către generalul Hans Witas. O comisie ce se întrunea de două ori pe lună supraveghea din punct de vedere organizatoric activitatea grupurilor. Coordonarea era asigurată de către colonelul Walther Nicolai. Comisia austriacă de colaborare cu cea germană era formată din 24 de membri, majoritatea ofițeri

superiori, şefi de secție, experți în tehnica de război, în învățământul militar şi în dislocarea trupelor.

Această organizație de spionaj se folosea de foşti ofițeri superiori din armata germană şi austro-ungară, cărora li se atribuiseră acum funcții în instituții diverse, socio-economice şi culturale, şi care sub această mască practicau spionajul.

Apar numeroase sucursale comerciale şi industriale şi în România Agenții deghizați puteau să cutreiere nestingheriți diverse zone din țară şi să culeagă informații pe care le transmiteau apoi la Berlin şi Viena. Efectuând legături de afaceri cu angrosiştii români, ei căutau să pătrundă în intimitatea întreprinderilor industriale şi comerciale pentru a le cunoaşte modul de funcționare şi secretele, ajungând treptat să cunoască în amănunt ramuri întregi economice. Era urmărită îndeaproape starea de spirit a populației, evoluția partidelor şi a vieții politice, simpatiile şi antipatiile față de Germania şi crearea de legături noi de prietenie.

A început să se acorde atenție spionajului militar propriu-zis. A fost creată o secție a orientului compusă dintr-un grup central din 5 persoane, foşti ofițeri superiori, conduşi direct de Walter Nicolai. Aceste cadre colaborau strâns cu grupul din Viena, comandat de generalul Hans Witas.

Spionajul cu caracter militar era asigurat în general tot de ofițerii rezervişti, cunoscători ai

istoriei şi geografiei statelor vizate din vremea ocupației din timpul primului război mondial.

La începutul primăverii anului 1927 a avut loc un eveniment neobişnuit care a zguduit lumea serviciilor informative din țara noastră [15]. Mai precis, la 28 martie, Serviciul secret de informații al Marelui Stat-Major al Armatei Române a primit, prin Secția de informații a Marii Britanii la Bucureşti, următoarea notă trimisă de centrala Inteligence-Service-ului din Londra: „Serviciul nostru secret... ne-a înştiințat că în luna martie a. C. Serviciul special de informații al statului" Medeea" din Viena, cu raportul nr. B. I. 68 a înaintat un document complet asupra Ordinei de bătaie a armatei române... pentru care document s-a plătit 25 000 de şilingi.

Vă rugăm să binevoiți a face ca această ştire să parvină Serviciului secret al Marelui Stat-Major al Armatei române, cu următoarele mențiuni:

1) Că experții militari ai Marelui Stat Major al statului „Medeea", în urma expertizelor făcute, au ajuns la concluzia că documentul este real;

2) Că comunicarea Serviciului nostru de Informații (...) este absolut serioasă şi de exclus orice îndoială.

Informația de mai sus poartă semnătura lui Mihail Moruzov şeful Serviciului Secret Român.

---

[15] C. Neagu, D. Marinescu, R. Georgescu, Fapte din umbră. Editura Politică Bucureşti, 1977, vol. II, p. 170.

Recepționarea unei asemenea informații a atras după sine, după cum era de aşteptat alertarea Serviciului Secret de Informații, Secția a II-a a Marelui Stat-Major şi persoanele responsabile din Siguranța generală a statului şi conducerea superioară a armatei române. Drept urmare, la 14 iunie 1928, şeful Marelui Stat-Major, generalul Samsonovici, menționa pe colțul unui raport: „Din sursă serioasă şi de încredere se semnalează că la Marele Stat-Major al Statului" Medeea „se găseşte planul de mobilizare al armatei române. Experții statului" Medeea „au zis că-i original".

Pentru lămurirea împrejurărilor în care a dispărut documentul respectiv şi descoperirea vinovaților, au fost întreprinse cercetări minuțioase. Primele rezultate au scos în evidență faptul ca de la Marele Stat-Major al Armatei Române lipsea lucrarea intitulată: „Studiul modului cum s-a realizat pregătirea mobilizării armatei pe anul 1926", şi la care era anexat planul de mobilizare pe anul 1926. Acest document, având nr. 560 din 1926, a fost predat la 26 august 1926 de către generalul Aurel Alimănescu, şeful Direcției I-a, generalului adjutant de cavalerie Ion Florescu, secretar general al Ministerului de Război, pentru a fi predat ministrului de război, generalul de cavalerie Ludovic Mircescu.

La 13 octombrie 1926, Marele Stat-Major a solicitat returnarea documentului generalului Ion Florescu, însă nu l-a primit. Cu nr. 593 din 11

iulie 1927, i s-a solicitat din nou documentul în cauză, iar toate demersurile Marelui Stat-Major au rămas fără răspuns. La 19 iulie 1927, generalul Samsonovici a cerut să-i fie înapoiată lucrarea sau să i se dea Marelui Stat-Major o dovadă din care să rezulte că documentul a fost primit şi se află depozitat la Ministerul de Război.

Pe marginea unui raport referitor la documentul în cauză: generalul L. Mircescu, ministrul de război şi generalul Ion Florescu, secretar general al Ministerului de Război. Solicitându-i-se să dea o declarație în această problemă, generalul L. Mircescu ministrul de război, recunoaşte că în august 1926, în timp ce era ministru a ordonat să i se trimită la Vatra Dornei, unde îşi petrecea concediul, spre examinare, anumite documente care nu sufereau întârziere în rezolvarea lor. Ca atare, în a doua jumătate a lunii august i s-a trimis şi documentul: „Dare de seamă asupra mobilizării pe 1926". Generalul menționează că nu a mai înapoiat documentul ci l-a oprit, urmând să-l înmâneze personal secretarului general, generalul Florescu care răspundea de el, punându-l la păstrare într-un geamantan într-o cameră a hotelului din Vatra Dornei, unde era cazat pe timpul concediului.

Când s-a înapoiat terminându-şi concediul de la Vatra Dornei, în luna septembrie, a adus cu sine şi documentul în speță pe care l-a înmânat lui Florescu în cabinetul său, cu care ocazie i-ar fi

spus acestuia cuvintele: „L-am văzut, nu mai am nevoie de el”.

În octombrie 1926, şeful Marelui Stat Major, generalul Lupescu, solicită documentul cu pricina. Generalul Mircescu îl cere noului secretar general al ministerului, generalul Ivanovici, care pretinde că nu-l are şi că nu i l-a dat nimeni în primire. Îl caută şi nu-l găseşte.

Generalul L. Mircescu ordonă imediat să fie efectuate cercetări, menționând: „Dau ordine severe să se caute. Nu se găseşte nicăieri. Se găsesc alte acte rătăcite, dar acesta nu”. Ministrul Mircescu îl întreabă din nou şi pe generalul Florescu despre existența, documentului, care neagă că s-ar afla în posesia sa, dar pentru orice dubiu îl va căuta şi acasă printre actele şi documentele sale.

Între timp, generalul I. Florescu efectuează o călătorie în Franța şi în absența acestuia ministrul Mircescu întreabă acasă la I. Florescu, dacă s-a găsit documentul în cauză şi a primit un răspuns negativ.

Generalul Florescu revine între timp din Franța şi ministrul Mircescu declară că i-a adresat în scris „Ordinul confidențial nr. 36 din 20 ianuarie 1927 prin care îl somează să-i predea documentul. Generalul I. Florescu răspunde evaziv” că nu-şi aminteşte, că nu ține acasă acte şi că îl va mai căuta. Nu a vrut să facă larmă, nădăjduind că se va găsi rătăcit pe undeva”.

Pe la jumătatea lunii iunie 1927, generalul L. Mircescu este schimbat de la conducerea ministerului şi asupra pierderii documentului s-a păstrat tăcere. Abia după ce a mai trecut un an, în iunie 1928, noul ministru de război, generalul Paul Anghelescu îl informează pe Mircescu că documentul ar fi căzut în mâinile unei puteri străine.

Generalul Mircescu i-a cerut generalului Paul Anghelescu să-şi continue cercetările în vederea descoperirii documentului Mircescu a cerut şi în scris, cu nr. 431 din 4 septembrie 1928 să se continue cercetările fără să se dea curs cererii sale. Mircescu va reveni cu raportul nr. 628 din 24 decembrie 1928, în urma cărui fapt ministrul de război actual l-a însărcinat pe generalul Petala să întreprindă noi cercetări.

Generalului Mircescu i s-au comunicat următoarele:

- Se face vinovat că a reținut actul la Vatra Dornei;
- Că a ținut acasă şi alte documente secrete.

Drept urmare, la 24 iunie 1929, generalul Ludovic Mircescu a fost invitat la Consiliul superior al armatei, unde i s-a pus în vedere să demisioneze, atât el cât şi generalul I. Florescu căruia i-au fost imputate următoarele fapte:

- Încălcarea ordinelor şi trimiterea la Vatra Dornei a planului de mobilizare;
- Planul a fost trimis printr-un tânăr ofițer, fără

opis, fără a fi fost atenționat, împachetat neglijent, fără chitanță. Documentul nu reclama urgență;

- La înapoierea curierului (căpitan Hirjescu de la o flotilă de aviație) nu i se cere nicio explicație privind soarta documentului;
- Când s-a întors ministrul din concediu, generalul Florescu nu i-a cerat socoteală despre document;
- Când generalul I. Florescu a fost întrebat de ministru, a răspuns evaziv;
- Când a predat actele succesorului său, generalul Ivanovici, nu i-a spus nimic de document şi nici nu l-a informat că s-ar găsi la ministru;
- A plecat în Franța fără a se interesa de documentul dispărut, deşi ministrul a întrebat în lipsa lui de acasă;
- Cu prilejul cercetărilor, la generalul I. Florescu s-au descoperit diverse documente cu caracter secret, rătăcite.

În sarcina generalului I. Florescu s-au mai pus şi alte acuze, dintre care o mențiune aparte o au temporizarea unui contract de achiziționarea de arme şi muniții. Deşi se stabilesc cumpărarea armelor de la o firmă din Italia, în vreme ce ministrul se afla la Vatra Dornei, în concediu, generalul Florescu a intervenit la Ministerul de Finanțe pentru amânarea contractului, fapt care i-a reuşit. Nu şi-a informat superiorul despre aceasta, deşi a fost de două ori la Vatra Dornei şi

nici când titularul departamentului s-a înapoiat din concediu. Ministrul a luat cunoştinţă despre fapta generalului I. Florescu abia la Consiliul de Miniştri.

În al doilea rând, cu prilejul avansării în grad a unor ofiţeri, generalul Florescu a adăugat pe lista venită de la semnat de către ministru a unui număr de 104 locotenenţi colonei. Şeful de cabinet al ministrului l-a sesizat pe acesta imediat şi falsul a fost stopat întrebat de ministru pentru ce a făcut aceasta, generalul Florescu a răspuns simplu: „Am greşit".

Ca o consecinţă a gravelor abateri semnalate mai sus, ministrul a cerut imediat îndepărtarea generalului I. Florescu din funcţia de secretar general.

De asemenea i s-a cerut să-şi prezinte demisia şi generalului L. Mircescu.

La 14 iunie 1929 un proces verbal menţiona următoarele; „Inspectorii generali de armată generalul de corp de armată, Mărdărescu Gheorghe şi generalul de divizie Petala Nicolae, Angelescu Paul şi Rudeanu Vasile, sub preşedinţia generalului Cibaski H., ministru de război, au analizat situaţia generalului Mircescu Ludovic (general de divizie), inspector general al cavaleriei şi generalul de brigadă Florescu Ion, comandantul Diviziei 12 şi au hotărât să-şi ceară demisia, deşi faptele lor sunt pentru judecarea Consiliului de război. Dar a) ar prejudicia reputaţia armatei: b) s-

ar face vâlvă în presa din străinătate cu repercusiuni asupra cadrelor de comandă; c) în proces se vor face dezvăluiri referitoare la valoarea lucrării". Toate acestea au făcut ca procesul să nu aibă loc.

Să examinăm acum aspectele mai puțin cunoscute ale afacerii dispariției planului de mobilizare al armatei române. Cine era Ludovic Mircescu? Ofițer de cavalerie, constituia o figură proeminentă a protipendadei cosmopolite ce gravita în jurul palatului regal. Competența sa profesională cât şi capacitatea sa organizatorică, de comandant militar ridica numeroase semne de întrebare, în schimb se bucura de mare trecere la palat şi acest lucru i-a fost favorabil ascensiunii sale, mergând până a deveni chiar ministru.

În calitate de ministru, i-a fost prezentat de către secretarul general al ministerului, generalul Ion Florescu, planul demobilizare al armatei pe anul 1926, lucrare ce conținea circa 100 pagini însoțite de numeroase anexe, grafice şi schițe, document ce se bucura de caracter strict secret.

Documentul i-a fost trimis şi înmânat la Vatra Dornei, unde se afla în concediu şi locuia la hotel. Acolo ministrul se afla în compania unei femei cu o origine enigmatică. Despre ce era vorba? Prin anii 1919–1920 se refugiase la Hotin, venind din Galiția, o doamnă cu maniere aristocratice, însoțită de cele două fiice ale sale. În urma demersurilor făcute, doamna obține autorizația de

a se stabili la Cernăuți, unde îşi creşte fetele, ambele frumoase şi extrem de seducătoare.

Una din fete s-a căsătorit cu un consul francez, iar cealaltă l-a cunoscut pe Mircescu, comandantul Diviziei 8, dislocată temporar în Bucovina, cu comandamentul în Cernăuți. Mircescu, tânăr ofițer de cavalerie cu veleități de june prim în saloanele mondene din Cernăuți, o seduce pe tânăra Gerda, blonda cu ochi albaştri. Legătura dintre cei doi este de notorietate publică. Mircescu primeşte ordinul ca împreună cu divizia sa, să vină în Bucureşti. Gerda îl însoțeşte şi se adaptează imediat lumii Bucureştiului, fiind introdusă de amantul ei printre cadrele ofițereşti superioare din Marele Stat-Major al Armatei, printre oamenii politici ai vremii şi în unele cercuri apropiate palatului.

Gerda era agenta unei puteri străine. Ea profită din plin de slăbiciunea ofițerului superior român, culegând informații pe care le transmitea apoi superiorilor săi. Când Mircescu aplecat însoțit de Gerda în concediu la Vatra Dornei şi a cerut să studieze planul de mobilizare, spioana s-a hotărât să treacă la acțiune. La două zile după sosirea la Vatra Dornei, ministrul având o migrenă, a ieşit singur să facă o plimbare. Când s-a înapoiat, a căutat documentul pentru a continua studierea lui. Dar documentul dispăruse fără urme. Şi odată cu el, dispăruse şi Gerda. Ministrul nu a semnalat nimănui dispariția documentului. S-a rezumat să

solicite căutarea amantei, întreprindere care a fost încredințată la doi agenți de siguranță aparținând organelor locale. Nu a suflat niciun cuvânt despre document. Agenții îşi încep imediat investigațiile şi descoperă că Garda trecuse în aceeaşi zi, cu un automobil, frontiera de nord a României, însoțiți de cumnatul său, consulul francez, având paşaport şi vizele de ieşire necesare.

Din laşitate şi lipsă de răspundere, ministrul Mircescu nu a adus la cunoştință împrejurările privitor la dispariția documentului, ci a căutat să arunce vina pe alții şi să tergiverseze elucidarea afacerii.

Apariția în presa de peste hotare a unor extrase din documentul în cauză – fapt care demonstra că planul de mobilizare a armatei române se afla în posesia unui serviciu de spionaj străin – au determinat alertarea organelor contrainformative ale armatei, respectiv Secția a II-a condusă pe atunci de colonelul Glatz.

Cercetările întreprinse au condus la constatarea că copia documentului era păstrată cu grijă în seiful şefului Biroului mobilizare din cadrul Secției I-a din Marele Stat-Major, fiind exclusă sustragerea şi fotografierea acestuia şi deci posibilitatea ca ziarele în cauză să-l poată publica.

Rămânea de cercetat originalul, despre care se ştia că fusese trimis spre studiu la cabinetul ministrului, respectiv generalului L. Mircescu care-l primise personal din mâna secretarului

general al ministerului, generalul Florescu.

După ce Mircescu a fost somat în repetate rânduri să predea documentul, ştim cum acesta s-a eschivat. Atunci s-a instituit o comisie de anchetă care stabilind culpabilitatea lui Mircescu şi răspunderea pentru pierderea documentului, i-a cerut lui şi generalului Florescu, să demisioneze din armată. La rândul său, regele Carol al II-lea fiind informat despre cele petrecute, îl cheamă pe Mircescu şi îi dă ordin ca în termen de trei luni să înceteze de a mai trăi. Generalul L. Mircescu nemaiavând altă soluție, s-a sinucis.

Siguranța generală a statului şi Secția a II-a din Marele Stat-Major în ancheta pe care au întreprins-o au constatat că un rol de prim ordin în această afacere de spionaj l-a jucat Dimitrie Rostovski – Bruhatov secundat de un anume Rosenzweig, negustor din Galați. Aceştia o manevrau din umbră pe Gerda.

Cine era Bruhatov? Născut la 20 octombrie 1891 la Moscova, era descendent al unei familii aristocratice ruseşti. După ce a făcut studii la Facultatea de Drept de la Universitatea din Kiev, a funcționat o vreme ca judecător. În acest timp s-a ocupat şi de literatură, publicând sub pseudonimul de Bruhatov. Era un poliglot, vorbind limbile rusă, franceză, engleză, germană, italiană, poloneză şi bulgară. În timpul revoluției din octombrie a intrat ca voluntar în armata generalului Vranghel servind ca locotenent de

cavalerie în „Dikaia divizia” („Divizia sălbatică”) formată din caucazieni.

După instaurarea regimului sovietic a emigrat în Turcia, stabilindu-se la Istanbul. Aici s-a introdus în cercurile britanice din oraş şi a devenit corespondentul ziarului „Daily Mail” pentru care a scris o serie de articole. Este contactat de Intelligence Service şi recrutat de acesta, fiind însărcinat să meargă în România să spioneze.

La 11 februarie 1923 intră în țara noastră fiind posesor al unui paşaport Nansen şi se stabileşte la Bucureşti. Avea ca acoperire reprezentanța ziarului „Daily Mail” şi al altor ziare britanice şi americane, în realitate fiind agent al lui Intelligence Service. Este luat în vizor de organele contrainformative române, care la 21 februarie 1923 îl supun unui interogatoriu. Într-o semnalare din 17 martie 1923, Brigada 4 de poliție, menționează: „în urma percheziției efectuate la Rostovski Dimitrie Bruhatov, domiciliat în str. Izvor nr. 12 bis şi la prietenul său dr. Bogo, domiciliat la Hotel Regal, camera 62, s-a găsit un raport asupra activității comuniştilor din Bulgaria, din 15 februarie 1923, precum şi mai multe scrisori şi notițe scrise în limba rusă şi franceză, care sunt în curs de traducere”.

Cercetările organelor de siguranță au conchis că Bruhatov lucra pentru serviciul de informații italian, iar dr. Bogo pentru Intelligence Service.

La un moment dat s-a simulat existența unor

nereguli băneşti în mânuirea fondurilor secrete ce aparțineau lui Intelligence Service şi Bruhatov a fost destituit, fiind înlocuit de dr. Bogo. Cum se explică că Bruhatov a rămas prieten cu dr. Bogo şi cu alți agenți ai Intelligence Service-ului? S-a presupus la vremea respectivă că demiterea lui avea ca scop mascarea unor alte misiuni mai delicate ce i-au fost încredințate. Pentru faptul că a fost timp de peste 5 ani reprezentantul unui cotidian britanic, i se acordă lui Bruhatov cetățenia britanică. Contraspionajul român stabileşte că Bruhatov dispunea de venituri apreciabile, parte provenind de la ziarele pentru care lucrează şi parte având o origine necunoscută.

Trecea drept un om extrem de cult şi rafinat, la curent cu literatura din principalele țări europene, beneficiind din plin de faptul că vorbea mai multe limbi de circulație internațională.

Dat fiind înclinația naturală pentru învățatul limbilor, a învățat în scurt timp destul de bine şi limba română. Exploatând la maximum farmecul personal, Bruhatov se introduce în cercurile înalte ale emigrației ruse din Bucureşti şi ale protipendadei. Este semnalat în anturajul principesei Wittgenstein, fosta doamnă de onoare a împărătesei Rusiei, în casa lui Kabocev, fost procuror general al Rusiei, la contele Tolstoi, colonelul Doks şi mulți alții. Dar frecventează şi cercurile înaltei societăți româneşti, printre care

se numără principele general Cantacuzino, Lahovari, doamna de onoare a reginei Maria, şefi de partide, ofițeri superiori şi oameni de afaceri.

Bruhatov este de asemenea semnalat în lumea mondenă, printre intimele lui numărându-se artista Maria Snejina de la Opera Română, artista de varieteu Perez d'Acosta şi frumoasa Gerda.

Bruhatov îşi culegea în mod evident informațiile din cercurile cele mai autorizate, neomițând sursele de natură militară şi economică.

În perioada 1934–1935 organele contrainformative îl supraveghează îndeaproape, existând cu privire la el suspiciuni că lucrează pentru servicii secrete ale unor mari puteri, printre care şi Anglia.

În anul 1934 Bruhatov a înființat „Banca de agricultură şi export" cu sediul în str. Academiei nr 4, ce servea drept acoperire pentru activitatea, sa ocultă. În timp de doi ani îşi schimbă de trei ori domiciliul şi întreține o vastă corespondență cu străinătatea, inclusiv telefonică. Interceptându-i-se corespondența s-a constatat că era convențională. Printre persoanele cu care întreținea legături s-a numărat Archibald Gibson şi Puiu Dumitrescu. S-a stabilit că Gibson era unul din rezidenții spionajului britanic în România, ce lucra încă din 1924 sub acoperirea de ziarist. Cât priveşte pe Puiu Dumitrescu, secretarul particular al regelui Carol al II-lea se ştia de asemenea că era agent al serviciului de

informații al unei mari puteri occidentale.

În toamna anului 1935 Bruhatov a fost expulzat din țară împreună cu Puiu Dumitrescu şi Barbu Ionescu, un alt agent secret străin.

Dar, Bruhatov revine în România cu paşaport diplomatic britanic, având ca preocupare supravegherea doamnei Lupescu, amanta regelui.

Rostovski-Bruhatov moare în anul 1938 într-un sanatoriu din Elveția şi astfel se încheie cariera spionului implicat în sustragerea planului de mobilizare a armatei române de la însuşi ministrul de război.

La începutul verii anului 1930, prințul Carol cu sprijinul fratelui său, prințul Nicolae şi al unor militari şi politicieni, s-a întors în țară, luând frânele conducerii. Un rol important l-a jucat şi Gavril Marinescu, şeful poliției[16].

Ajuns rege, sub numele de Carol al II-lea, printre primele sale preocupări s-a numărat şi aceea de a-şi înființa un serviciu secret propriu. Dificultățile întâlnite, dar mai ales recomandarea lui Al. Vaida-Voievod l-au determinat pe rege ca să apeleze în rezolvarea problemelor palatului la Mihail Moruzov. Din acel moment a început o strânsă colaborare, fie directă, fie prin intermediul mareşalului palatului, colonelul Urdăreanu, cu Serviciul secret condus de Moruzov.

---

[16] Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, Bucureşti 1975, vol. III, p. 27.

Nu poate fi trecut cu vederea faptul că Serviciul secret dirijat de Moruzov a contribuit în mod hotărâtor la dezbinarea şi înlăturarea partidelor istorice şi la instaurarea dictaturii regale.

Lui Moruzov i-au fost încredințate misiuni strict confidențiale, mai ales legate de securitatea Elenei Lupescu-Tempeanu, amanta regală. În schimbul serviciilor aduse regelui, Serviciul secret a beneficiat de fonduri speciale care i-au fost alocate cu dărnicie.

Fapt constatat, şi greu explicabil, dar Moruzov şi-a legat destinul de cel al regelui, pe care l-a slujit cu credință, netezindu-i calea spre dictatură. Multe dintre acțiunile întreprinse de Serviciul secret în această perioadă, nu se pot justifica decât în strânsă legătură cu jocul făcut de Carol.

În calitatea sa de şef al Serviciului Secret Român, Mihail Moruzov apare cercetătorului de astăzi sub diferite ipostaze, uneori contradictorii, posedând în acelaşi timp înclinații spre complicațiile jocului dublu. Această înclinație probabil naturală de a se avânta în diferite combinații subtile şi de a țese numeroase intrigi constituie, dacă nu cauza principală, cel puțin unul din motivele care l-au determinat pe Mihail Moruzov să fie pe deoparte un slujitor devotat casei regale şi îndeosebi lui Carol al II-lea, iar pe de sută parte să-şi asume cu de la sine putere rolul de a-l supraveghea îndeaproape pe rege. Pentru ce îşi asumase acest al doilea rol? Cine i-o

ceruse? Iată o întrebare care nu şi-a găsit răspuns nici până astăzi.

Nu este exclus ca regele Carol să-şi fi dat seama de comportarea lui Moruzov, dar se pare că a acceptat, neavând ce să ascundă şi de ce să se ferească, considerând că astfel îi va fi asigurată propria-i securitate.

În România anilor dintre cele două războaie, schimbările guvernelor se succedau cu repeziciune de vârtej. Oricât s-ar fi susținut sus şi tare că organe de genul S.S.I.-ului sunt în afara politicii şi intereselor de clasă, activitatea lor se realiza printr-o politică de echilibristică. De aceea începe să capete un contur din ce în ce mai pronunțat activitatea informativă şi în rândul partidelor politice şi în cercurile Palatului. Activitatea s-a dezvoltat enorm şi din inițiativa şi spiritul de prevedere caracteristice lui Moruzov. El avea nevoie să cunoască activitatea partidelor şi personalităților politice burgheze şi chiar a Casei Regale în frunte cu regele pentru a-şi apăra propria-i persoană de eventualele surprize ce se puteau ivi.

Mihail Moruzov îşi culegea direct informațiile de la Palat prin mareşalul palatului şi prin prințesa Caragea, care supraveghea direct familia regală. Figurând în statele Serviciului Secret sub numele de Doamna A, prințesa Caragea nu era o novice, fiind o veche agentă a Intelligence Service-ului şi a Biroului 2 francez. Descoperită de oamenii lui

Moruzov, a fost lăsată să lucreze mai departe în schimbul colaborării cu Serviciul secret român. Prietenă cu regina Maria, prințesa Caragea a facilitat ca şeful Serviciului secret să între în grațiile reginei Maria.

Lupta surdă dusă între partidele politice a condus la scindarea şi măcinarea forței şi autorității lor. Carol al II-lea prin organizațiile fasciste pe care le-a protejat şi asmuțit împotriva forțelor democratice, a grăbit dizolvarea partidelor. Un rol important l-a jucat şi informațiile furnizate de Serviciul secret cu privire la activitatea şi atitudinea diferiților oameni politici şi la situația internă ce dăinuia în sânul diverselor partide.

Agenții S.S.I.-ului erau îndrumați să caute fapte din viața particulară a politicienilor, legături amoroase, eventuale delicte şi în general aspecte de scandal, pe care să le folosească ulterior ca piese de şantaj în situații adecvate. Acționa după principiul că nu este rău să dețină în seiful său cât mai multe asemenea informații, dacă se poate însoțite şi de fotografii, cu care să-i aibă la mână pe ministeriabilii de azi şi de mâine.

Fiind la curent cu tot ceea ce se întâmplă la Palatul regal, Moruzov îi informa la rândul său pe cei interesați, în funcție de interesele sale şi ale serviciului ce-l conducea. Escapada regelui cu Elena Lupescu ta țările apusene a fost supravegheată strict îndeaproape de Moruzov care era la curent cu cea mai mică mişcare sau intenție

a cuplului.

O luptă surdă a avut loc între regele Carol al II-lea şi eminentul politician român Nicolae Titulescu. Vizionar şi animat de dragoste de patrie, Titulescu a militat pentru consolidarea relațiilor țării noastre pe plan internațional promovând o politică externă care să nu contravină intereselor naționale. Credincios crezului său politic, Nicolae Titulescu nu s-a sfiit să acționeze împotriva duşmanilor țării noastre. Astfel, la intervenția diplomatului român au fost expulzați din Franța şi din Elveția, Alfred Hefter spion închis pentru spionaj împotriva României în favoarea Puterilor Centrale şi prințul Friedl Hohenlohe, vărul lui Carol al II-lea. Aflați sub oblăduirea regelui, acesta a început să-l suspecteze pe Titulescu, dându-i ordin lui Moruzov să-şi pună oamenii pe urmele politicianului român. Sub pretextul pazei documentelor ce-l însoțeau atât în țară, dar mai cu seamă în străinătate, Serviciul secret îl supravegheau în permanență, echipa fiind condusă de Niki Ştefănescu. Cu toate protestele sale, Moruzov nu a renunțat la supraveghere. Mai mult nefiind de acord cu inițiativele diplomatului, Moruzov se va număra printre cei care au contribuit la înlăturarea lui Nicolae Titulescu din viața politică a țării, ca urmare a intrigilor țesute cu grijă şi mai ales a informațiilor voit denaturate pe care le furniza atât suveranului cât şi guvernului.

După 1920 Serviciul secret român condus de Mihail Moruzov ieşise bine apreciat din prima conflagraţie mondială şi se bucura de stima şi aprecierea multora dintre colegi şi şefi, dar nu este mai puţin adevărat că îşi atrăsese în acelaşi timp invidia şi duşmănia altora care erau dispuşi să întreprindă orice pentru a-l da jos.

Uneltirile împotriva sa nu au întârziat a-şi manifesta efectul şi în 1920 Constantin Argetoianu, ministrul de interne, fără niciun motiv aparent printr-un ordin îl revocă din funcţie. În anul următor este deferit justiţiei împreună cu alţi ofiţeri ce figurau pe ordinul de revocare, fiind acuzat de colaborare cu inamicul, fraudă şi corupţie. Dar este scos complet din cauză prin ordonanţa definitivă de neurmărire nr. 46/1921, stabilindu-se că nu era vorba decât de calomnii. Moruzov nu este repus în drepturi şi ca atare cere lui Argetoianu să se facă o anchetă. Aceasta, care de fapt trebuia făcută înainte de revocarea din funcţie, se încheie cu constatarea că Moruzov a fost calomniat şi ca urmare secretarul general al Ministerului de Interne, Marincu, a pus următoarea rezoluţie: „Se reintegrează în funcţie şi apoi se va detaşa la Ministerul de Război, conform cererii repetate a acelui Minister”. Totuşi Moruzov n-a fost repus în drepturi. În 1923, pe când era ministru de interne Văitoianu, se efectuează o nouă cercetare administrativă şi se constată din nou nevinovăţia lui Moruzov, ordonându-se

repunerea în drepturi a acestuia. Lucrurile par de domeniul absurdului: doi miniştri recunosc eroarea şi dispun repunerea în drepturi la care se adaugă şi o hotărâre judecătorească în acelaşi sens, dar Moruzov rămâne mai departe pe dinafară, cerându-şi drepturile. Înțelegând că aşa nu-şi va face dreptate, Moruzov apelează la o stratagemă şi în 1925 face ca primăria din Constanța să-l angajeze ca inspector comunal, detaşându-l prin adresa nr. 3. 307/1925 la Marele Stat-Major al Armatei. Era o cale indirectă, specifică manierei sale de a acționa, de a nu se lăsa până nu şi-a atins scopul propus. Deci îl regăsim din nou în serviciul de spionaj şi contraspionaj.

Perioada postbelică s-a caracterizat prin numeroase căutări de ordin organizatoric. În anul 1919, în cadrul Biroului 2 de pe lângă Marele Stat-Major a fost înființat Serviciul Secret al Armatei, încadrat în exclusivitate cu personal militar, care a dăinuit şi după 1944. Până în anul 1924 activitatea desfăşurată de acest serviciu s-a limitat la problemele apărării. Serviciul secret s-a bucurat de simpatia şi de sprijinul forurilor conducătoare ale țării, însuşi regele Ferdinand se interesa de activitatea desfăşurată de acesta, dar rezultatele nu au fost pe măsura aşteptărilor. Principala cauză o constituia lipsa unor cadre de specialitate. Un reviriment în activitatea Serviciului secret român s-a produs. Începând din anul 1925, când

acesta a fost reorganizat pe baze noi, iar în fruntea sa a fost numit Mihail Moruzov.

În anii 1924 şi 1925 s-a insistat la conducerea statului despre necesitatea înființării unui serviciu special de informații civil, după modelul celui francez. În 1925 a luat naştere Serviciul special de informații – S.S.I. Ca organ auxiliar al Marelui Stat-Major. Cerându-i-se părerea şi propunerea în privința directorului acestui nou organ, Marele Stat-Major întocmeşte un referat detaliat de prezentare a lui Moruzov, printre altele menționându-se: „Dl. Moruzov este un specialist recunoscut în materie de informații pe care a dovedit-o în timpul campaniei, fiind decorat cu ordinul" Coroana României „pentru modul cum şi-a îndeplinit greul său serviciu în perioada războiului şi mai ales s-a distins în ziua de 17 ianuarie 1918 salvând viața a doi ofițeri superiori români şi a unui ofițer francez".

Raportul concluzionează că Mihail Moruzov a adus cele mai mari servicii oştirii, atât în timp de pace cât şi pe timp de război. Pentru a se scoate în evidență meritele sale se mai menționează că în ciuda faptului că în România nu funcționau şcoli speciale pentru pregătirea ofițerilor de informații, muncind cu abnegație a reuşit să-şi formeze cadre cu un înalt nivel de pregătire teoretică şi practică.

În încheiere, raportul pledează că este persoana cea mai indicată pentru a ocupa funcția de conducere a acestui serviciu. Ca urmare, Moruzov

este numit şi devine şeful S.S.I.-ului, ca organ auxiliar al Marelui Stat-Major. Dar Moruzov nu se putea împăca cu tutela Marelui Stat-Major şi îşi dorea o subordonare la cel mai înalt nivel Preşedinția Consiliului de Miniştri. Va ajunge pe căi ocolite să-şi atingă scopul: mai întâi în 1934 trece din punct de vedere administrativ în subordinea Secretariatului general al Ministerului de Război şi în 1940 în subordinea directă a Consiliului de Miniştri.

După înființarea S.S.I.-ului s-au efectuat unele redistribuiri de competențe, astfel că din 1928 Siguranța generală a statului nu mai desfăşoară muncă informativă în străinătate, aceasta revenind exclusiv S.S.I.-ului, iar în materie de informații militare, Secției a II-a a Marelui Stat-Major. Rezultă deci că S.S.I.-ul era organizat pe două mari compartimente: informații în afara granițelor României (deci activitate pură de spionaj) şi contracararea serviciilor de spionaj străine (deci contraspionaj). Cu aceste competențe va dăinui până la desființarea sa ce a survenit, după cum vom vedea, în anul 1950.

De la înființare şi până în toamna anului 1940 atâta vreme cât a fost condus de Moruzov, Serviciul special de informații a fost prezent în toate evenimentele ce aveau legătură cu un asemenea gen de activitate. Între cele două războaie mondiale țara a fost martoră la numeroase schimbări de guverne şi evenimente

politice. Oricât s-ar fi spus şi dorit ca S.S.I.-ul să fie apolitic, activitatea lui a început să se implice pe plan politic şi în cercurile palatului. Activitatea aceasta s-a dezvoltat mult şi din inițiativa şi spiritul de prevedere caracteristice lui Moruzov. Trebuia să fie la curent cu tot ce se urzeşte pentru a-şi apăra propria-i persoană. Agenții săi erau îndrumați să răscolească viața personală a politicienilor pentru ca să folosească ulterior ca piese de şantaj în situații extreme. Cu palatul se comportă într-un mod cu totul special. În niciun caz nu trimitea la palat informații scrise sau sub semnătură, chiar dacă i s-ar fi pretins aceasta. Avea posibilități suficiente de a se eschiva. Nutrea o circumspecție exagerată față de hârtiile scrise şi mai ales față de rezoluții şi semnături. Punea rezoluții sau semna numai când era absolut necesar, dar aceasta se întâmpla foarte rar. Un fapt consemnat între an document putea deveni compromițător, dacă conjunctura devenea alta decât cea în care fusese elaborat. Acel document putea deveni o armă împotriva sa, iar el se ferea de asemenea arme.

La câțiva ani după primul război mondial a crescut şi importanța acordată activității de informații şi contrainformații. Astfel, în şcolile de jandarmi au fost organizate cursuri de informații a căror programă analitică cuprindea următoarele capitole: Despre spionaj; Spionii; Modul cum se împart şi modul cum acționează pe teritoriul

nostru; Organizațiile de spionaj ale țărilor înconjurătoare; Propaganda subversivă; Criptografie; Contrainformații; Secte religioase şi propaganda lor; Cum trebuie organizat serviciul de informații la un post de jandarmi; Alegerea informatorilor etc.

În anul 1927 Marele Stat Major a elaborat noi instrucțiuni cu caracter provizoriu, privind activitatea de informații. O lucrare deosebită se datoreşte maiorului Chiriță Atanase, autorul unui curs de informații, precum şi al broşurii „Tactica informațiilor în micile unități", editată la Sibiu. Aceasta se referea la randamentul informațiilor, la organizarea activității de informații în cadrul regimentelor şi al marilor comandamente. Autorul propune să fie organizată astfel: un birou 2 – după modelul francez – un centru înaintat de informații, un centru de informații şi organe speciale de informații. Acelaşi autor mai afirmă: ofițerul însărcinat să desfăşoare activități de informații trebuie să facă dovada următoarelor calități: conştiinciozitate, hotărâre şi caracter, judecată rapidă, sigură şi clară într-un spirit critic şi obiectiv. Ofițerul să dea dovadă de răbdare şi calm să fie metodic, pasionat după informații noi, dotat cu imaginație şi plin de curiozitate şi în acelaşi timp, un bun psiholog, discret şi nerăutăcios.

În anul 1928 a fost tipărit un curs de informații intitulat: „Poliția de siguranță – Serviciul de informații şi contrainformații", autori generalul

Miron Şerban comandantul şcolilor de jandarmi, locotenent-colonel Mihai Ion, maiorii Belloiu Gheorghe şi Constantinescu Alexandru. Lucrarea oferea modul de organizare al serviciului de informații, de culegere a informațiilor, procedeele folosite pentru controlul populației şi al străinilor, calitățile pe care trebuiau să le posede agenții, modul de acțiune al spionilor şi complicilor lor, precum şi câteva date despre unele servicii străine. Cele 11 capitole ale cursului cuprind şi noțiuni de contrainformații, de criptografie, de transmitere a informațiilor etc. O mențiune aparte revine lucrării „Pericolul spionajului" care după ce tratează biografia unor spioni celebri ce au activat după primul război mondial, sublinia pericolul deosebit pe care îl prezintă sectele religioase. Lucrarea se încheie cu câteva considerente şi propuneri privind organizarea activității informative în țara noastră.

O EVOLUȚIE DRAMATICĂ

Încă înainte de anul 1933, anul venirii la putere a hitlerismului, Germania desfăşura o înarmare aşa-zis clandestină, dar din acel an oficialitățile germane au încetat de a mai face un secret în această direcție, declarând că nu se mai simt legate de clauzele militare ale tratatelor de la Versailles. La 14 şi la 19 octombrie 1933 Hitler a declarat că Germania părăseşte definitiv Conferința dezarmării şi Liga Națiunilor.

Germania nu neglija războiul secret, spionajul. Încă din anul 1929, funcționa un organism al Reichswehr-ului creat anume pentru stabilirea principiilor fundamentale privind pregătirea şi selecționarea viitorilor spioni, care în final va ajunge să atragă în orbita sa peste 150.000 de persoane. Pentru a induce în eroare pe observatorii străini, i s-a atribuit titulatura, lipsită aparent de însemnătate, de „Laborator psihologic”[17]. Acest laborator nu era decât o mică parte componentă a spionajului german care în 1936 îşi infiltrase deja rețelele sale în unele din zonele importante ale globului, pregătind cel de al doilea război mondial cu toate tragediile sale.

Apare şi se consolidează ceea ce va căpăta mai târziu denumirea de o autentică diplomație secretă. Ne aflăm în fața unei forme cu totul noi de diplomație secretă: cea a industriei. Acest mod de diplomație secretă nu era în fond altceva decât clasicul spionaj

1) Kurt Reiss: Spionajul total; Editura MAI, Bucureşti, 1950, p. 19.

economic, cu toate subîmpărțirile sale de spionaj ştiințific tehnologic şi industrial, de data aceasta dus şi prin mijloacele specifice diplomației. Spionajul total va declanşa valul agenților săi în numeroase părți ale globului, inclusiv şi în România.

---

[17] Kurt Reiss: Spionajul total; Editura MAI, Bucureşti, 1950, p. 19.

Lui Hitler, marile puteri occidentale i-au îngăduit cu o toleranță inadmisibilă şi greu de înțeles astăzi, sfidarea tuturor prevederilor Conferinței Păcii de la Paris. Faptul că Germania a putut trece fără să întâmpine opreliști serioase încă mai înainte cu mult de 1933, la o înarmare febrilă, în cea mai mare clandestinitate, trebuie privit ca o primă confirmare acordată sistemului său politic din partea marilor puteri occidentale.

După cum se ştie, în ianuarie 1933, Germania a reocupat regiunea franceză Saar cu asentimentul tacit al premierului Laval, care ca şi primul ministru britanic, Baldwin făcea jocul lui Hitler. Două luni mai târziu, Germania decreta legea privind introducerea serviciului militar obligatoriu. Dând dovadă de inconştiență Anglia va parafa la 18 iulie acelaşi an, acordul naval anglo-german, care permitea Germaniei să-şi refacă flota navală, în vreme ce aviația ei o depăşise de mult ca număr şi forță de atac pe cea britanică.

Ca o concluzie a evenimentelor petrecute putem spune că puterile occidentale nu erau dispuse şi nici pregătite să se angajeze într-o confruntare militară cu Germania, manifestând o largă predispoziție spre conciliatorism, mergând uneori spre cel mai cras colaboraționism.

Lui Hitler nu i-a mai rămas altceva decât să exploateze situația în modul cel mai avantajos pentru el şi țara sa, astfel încât în martie 1938 a

făcut primul pas: anexarea Austriei. De acuma se deschisese poarta spre sud-estul Europei. Privirile dictatorului se îndreptau deja spre următoarea victimă: Cehoslovacia. El dispune elaborarea „Planului verde".

Anglia şi Franța acceptă fără nici cea mai mică împotrivire sacrificarea Cehoslovaciei, aliatul lor, semnând la 29 septembrie 1938 actul dezmembrării, alături de Hitler şi Mussolini. În martie anul următor Hitler a anexat şi restul Cehoslovaciei1). În continuare va fi rândul Poloniei. Dominația Germaniei asupra Poloniei este considerată ca fiind necesară pentru ca Germania să poată fi aprovizionată cu cărbune şi produse agricole. Urmează la rând Ungaria şi România care sunt considerate ca făcând parte din spațiul vital indispensabil al Germaniei. O problemă asemănătoare se pune şi în cazul Iugoslaviei. În 1940 şi 1941 Germania va regla socotelile cu Franța, iar când aceasta va fi învinsă, Germania îşi va stabili lesne dominația asupra Angliei, dobândind bogățiile şi posesiunile acesteia din lumea întreagă.

România nu putea rămâne străină față de frământările care începuseră să dea o nouă față Europei. Importante personalități ale vieții politice româneşti din acea vreme dând dovadă de luciditate şi realism, s-au manifestat activ contra revanşismului şi agresiunii. Printre aceste personalități, la loc de frunte s-a situat Nicolae

Titulescu, ministru de externe al României. Diplomat de mare talent, el a sesizat o clipă mai devreme pericolul pe care-i reprezenta hitlerismul pentru pacea lumii. Înlăturarea sa din guvern cu sprijinul lui Moruzov, la 29 august 1936, avea să provoace o imensă surpriză în țările prietene.

România se afla într-o situație extrem de grea, amplificată de atitudinea de indiferență pe care mari puteri ca Anglia şi Franța o manifestau în fața încercărilor României de a menține vechile relații tradiționale. România se decide să reziste, definindu-şi linia politică, diplomatică şi militară. În şedința Consiliului Suprem al Armatei din 19 aprilie 1938 expunându-se punctul de vedere al Marelui Stat-Major se menționa: „în situația politică actuală mai ales după alipirea Austriei de către Germania, pericolul iminent este la vest, unde Ungaria şi cu deosebire Germania, ne-ar putea pune în situația de a duce un război în condiții foarte grele, fără un ajutor eficace din partea Cehoslovaciei, care ar putea fi înăbuşită de Germania chiar şi fără sprijin iugoslav. Toți membrii Consiliului sunt de acord cu acest punct de vedere[18].

Încercările făcute de țara noastră prin guvernanții de atunci de a se menține în cadrul politicii sale independente, cât şi acțiunile ei diplomatice de contracararea expansiunii

---

[18] Arh. M. F. A., Marele Stat Major, mapa 51, p. 757 100.

economice şi politice a Germaniei naziste spre sud-estul european au fost constant subminate de concesiile britanice față de Germania şi de pasivitatea Franței.

La 28 noiembrie 1938, Ashton Gwatkin, directorul Departamentului economic din cadrul Foreign Office-ului îi comunica consilierului economic al Legației germane la Londra, Rutter, că în conformitate cu declarația primului ministru din Camera Comunelor, britanicii au recunoscut faptul că Germania constituie principalul client pentru produsele statelor balcanice şi, în consecință, aceasta poate pretinde o poziție predominantă în Balcani [19]. În toamna anului 1938 are loc o întâlnire între Hitler şi Carol al II-lea, la Berghoff. Hitler îi impune regelui să aducă urgent la putere Garda de Fier în frunte cu Corneliu Zelea Codreanu. Carol al II-lea a refuzat să semneze tratatul de alianță germano-română şi la înapoiere Carol a telegrafiat la Bucureşti dispunând ca până la sosirea lui, Corneliu Zelea Codreanu aflat în închisoare, împreună cu alți 12 conducători legionari să fie suprimați. Ordinul a fost executat în noaptea de 29/ 30 noiembrie 1938. La aflarea veştii Hitler a făcut una dintre cele mai grave crize de furie ale sale şi România a fost trecută pe lista neagră a inamicilor Germaniei

---

[19] Documents of German Foreign Policy (D. G. F. P.) series D, vol IV doc.

naziste.

În oct 1938[20] Armand Călinescu invitase la Preşedinţia Consiliului de Miniştri pe şeful Marelui Stat Major, generalul Ţenescu Florea, în legătură cu ordinul guvernului de a-i fi sintetizate cele mai importante date şi informaţii obţinute de către aparatul Secţiei a II-a şi serviciul secret de informaţii privitor la comportarea adversarilor României în acele momente de mare tensiune politică. Instrucţiunile date de Armand Călinescu puteau fi sintetizate astfel: „Tendinţele, caracterul şi evoluţia expansiunii germane în sud-estul Europei. Privire specială asupra României în anul 1939".

Pentru întocmirea lucrării erau necesare date provenite de la organismele specializate în aceste probleme: Secţia a II-a şi Serviciul Secret. Ca urmare au fost date ordinele respectivelor organe de informaţii. Generalul Ţenescu a încredinţat responsabilitatea întocmirii lucrării unui ofiţer superior de informaţii, care de puţină vreme fusese numit şef al Secretariatului General al Ministerului Apărării Naţionale, lucrarea trebuind să fie redactată sub egida Marelui Stat Major. Timp de două luni şi jumătate a fost studiat şi sintetizat un mare volum de material informativ. În ianuarie 1939 lucrarea a fost tipărită şi depusă

---

[20] Horia Brestoiu: Acţiuni secrete în România, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, p. 28.

pe masa guvernului. Ce evidenția lucrarea? Evenimentele internaționale demonstrau prin evoluția lor o continuă şi foarte îngrijorătoare deteriorare a situației internaționale a țării noastre.

Odată ajuns la putere în centrul Europei, fascismul şi-a concentrat toate eforturile pentru instituirea stăpânirii sale asupra lumii. Germania şi-a asociat, în acest scop, nu numai Italia şi Japonia, ci şi pe vecinii noştri, Ungaria şi Bulgaria, care de mult contestau granițele stabilite în consens cu dreptatea istorică după primul război mondial pronunțându-se pentru o revizuire generală în beneficiu propriu. În condițiile care s-au creat şi care se înrăutățeau pe zi ce trecea, era neapărat necesar să se adune date proaspete provenite din cele mai competente surse şi să se deducă din analiza lor măsurile ce se cereau a fi luate pentru a se apăra cuceririle națiunii, înainte de toate unitatea şi integritatea țării.

Concluzia punea în mod direct expansiunea germană în zona geografică a țării noastre şi constituia în fond baza lucrării, materializată în conceptul că: „după părerea germană, România, incomplet înarmată astăzi, va capitula uşor în fața unui puternic atac dat prin surprindere de către armata maghiară, susținută de cea germană. România, cu bogatele sale resurse în produse agricole, petrol şi vite, va constitui cea mai bună, sigură şi imediată bază de aprovizionare spre

continuarea expansiunii germane spre est sau spre sud”[21]. Autorii lucrării conchid că „Cea mai probabilă intenţiune a Germaniei, în acest an, este să realizeze etapa cea mai uşoară şi mai sigură, adică penetraţi un ea spre sud-est prin România, spre a stăpâni gurile Dunării, a-şi amenaja o largă bază de operaţii (strategică şi economică), pentru ca să poată trece apoi la ultima şi cea mai grea etapă în expansiunea sa spre est şi sud-est” care de fapt era URSS.

Avertizând în final asupra probabilităţii existenţei agresiunii hitleriste, autorii studiului propuneau ca România să manevreze pentru realizarea unui baraj în calea expansiunii germane. Se impunea în primul rând ca un număr important de personaje de o mare suprafaţă politică şi culturală din România să fie trimise în Franţa, Anglia, Italia, Jugoslavia, Turcia şi eventual şi în Polonia, care să dea alarmă asupra pericolului german, aşa fel ca să trezească conştiinţa tuturor naţiunilor pentru a se ajunge la un front comun. Apelul se baza în mod nemijlocit pe analiza acţiunii de penetraţie germană spre sud-estul Europei, la Gurile Dunării şi Marea Neagră, întrucât:

1) Ungaria, sprijinită în revendicările ei revizioniste, va fi un aliat care va accepta până

---

[21] Arhivele Statului, Bucureşti, F. D. Voi II/I-926, Bibliotecă, vol II, pag. 1–926.

la urmă, mărită chiar, tutela germană, sperând ca mai târziu să-şi recapete, poate, libertatea de acțiune;

2) România, chiar dacă se va opune cu forța armată, nu va putea să reziste până la sfârşit, izolată fiind în fața forțelor germane;

3) Germania îşi păstrează, chiar în eventualitatea unei acțiuni armate, majoritatea forțelor sale în interior (peste 100 divizii) şi nu va fi nevoită să întreprindă această acțiune decât cu maximum 20 de divizii de infanterie, diviziile motorizate şi o importantă parte din aviația sa;

4) România, intrată sub dependența Germaniei, constituie prin bogățiile sale (cereale şi petrol) şi prin situația frontierei sale de est, în prelungirea frontierei cehoslovace, baza de operații strategico-economică, în vederea desfăşurării sigure a celei mai grele etape, spre Est şi spre Sud".

Din analiza concluziilor prezentate de raport, primul ministru Armand Călinescu a dedus că liniile generale ale politicii duse de guvernul său, coincid întru totul cu punctele de vedere menționate în raport în luna martie 1939, primul ministru Armand Călinescu a hotărât trimiterea unui ofițer superior de informații cu misiunea de a urmări mai îndeaproape desfăşurarea evenimentelor, a penetrației germane spre Europa Centrală şi de sud-est. El mai avea datoria să

obținã şi să confrunte informațiile referitoare la intențiile germane privind țara noastră, să consulte cadre de informații cu care să analizeze împreună şi să coroboreze cu atenție date ale acțiunii militare şi politice ale Germaniei. Îi mai revenea de asemenea sarcina să afle care este reacția în Franța şi Anglia privitor la penetrația nazistă în România în cazul unui atac venit din partea Germaniei asupra țării noastre. În acelaşi timp trebuia să rețină informațiile privitoare la aşa-zisele garanții engleze care agitau opinia publică în acea vreme.

La propunerea lui Moruzov, a fost desemnat pentru această misiune, locotenent-colonelul Petrescu Gheorghe. Locotenent-colonelul Gheorghe Petrescu era unul dintre cei mai vechi şi mai dotați lucrători ai S.S.I.-ului. Ofițer de carieră, el lucrase încă din 1927 în cadrul Biroului de căutare a informațiilor din cadrul Secției a II-a a Marelui Stat Major, la începutul anului 1930 devenind şeful acestui organism, unul din cele mai importante colective informative ale Secției a II-a. În aceste împrejurări, prin intermediul şefului său de birou lt. Col. Florescu Simion, Petrescu Gheorghe îl cunoscuse şi pe Mihail Moruzov, care-i fusese prezentat ca şef al Serviciului Secret de Informații. De atunci, legăturile sale cu Moruzov se vor intensifica, îndeosebi în rezolvarea unor probleme de contraspionaj militar, prin crearea şi folosirea în comun a unor linii informative

necesare obținerii datelor utile apărării naționale. În 1932 Petrescu Gheorghe a fost prezent la oficierea căsătoriei lui Moruzov. Despre aceste legături, şi îndeosebi despre cele de după anul 1938, unii ofițeri din cadrul Secției a II-a a Marelui Stat Major vor considera că ele au depăşit un anumit cadru oficial şi că lui Gheorghe Petrescu, care se bucura de influența lui Moruzov în forurile cele mai înalte, i se încredința rezolvarea unor misiuni deosebite. Nu este mai puțin adevărat că Moruzov îi încredințase adesea sarcini delicate şi complexe pe care el le dusese la îndeplinire cu rezultate foarte bune. Întrunea în personalitatea sa trăsăturile ofițerului de carieră – exactitatea în serviciu, stăpânirea ireproşabilă a tehnicii muncii sale, exigența față de sine şi față de subordonați – cu strânsă simbioză cu calitățile unui funcționar superior al statului român: tact diplomatic, cunoaşterea de limbi străine, arta conversației. Îşi iubea țara şi nu ar fi făcut niciun compromis la acest capitol. Este însă de necontestat că prin modul cum a executat această misiune, rapoartele dovedesc în mod evident sentimentele sale patriotice.

Moruzov a dorit să afle prin acest om de mare gabarit profesional şi cu o recunoscută perspicacitate care ar fi reacția țărilor considerate de noi amice în cazul în care am fi fost atacați de țările revizioniste. S-a pus la punct un plan minuțios şi s-au stabilit itinerariile posibile, în

capitalele din Europa, în care s-a deplasat lt. Colonelul Gheorghe Petrescu lua imediat contact cu ambasadorii țării noastră acreditați în țările respective, cu ataşaţii militari, navali şi aeronautici români, cu şefii birourilor de informaţii şi contrainformaţii din Statele Majore respective, cu şefii unor servicii secrete şi cu diferite personalități care aveau posibilitatea să-i furnizeze informaţii ori să-i aducă lămuririle necesare.

La începutul lunii martie 1939, Gheorghe Petrescu a sosit în Polonia, oprindu-se mai întâi la Liwow, unde România avea un consulat general. Impresiile ce i-au fost împărtăşite de către consulul general român şi de către lt. Col. Ştefănescu Stere – ofițer ataşat oficial la Liwow – priveau numai stadiul înarmării insuficiente a armatei polone, ci şi orientarea politică a ministrului polon de externe, colonelul Beck. Cu Polonia, România încheiase în 1921, la 3 martie, o alianță defensivă semnată de către Take Ionescu şi prințul Sapieha. Ea fusese dublată de încheierea unei convenții militare şi ambele tratate fuseseră ratificate în 1922. România dorise ca aceste înțelegeri să aibă un caracter „erga omnes”. Din păcate însă partea poloneză s-a opus cu tărie limitând efectele bilaterale într-o singură direcție, spre URSS. La început lucrurile nu-şi aveau nicio explicație, dar treptat s-a dezvăluit înțelesul pentru noi al acestei limitări. Polonia s-a vădit că

manifesta o anume simpatie față de unele țări revizioniste, mai ales față de Ungaria, cu care intenționa să aibă o graniță comună. În plus, ea s-a angajat direct în practicarea unei politici revizioniste similară Germaniei. Polonia la un moment dat a încercat s-o atragă şi pe România pe o asemenea cale, dar țara noastră a refuzat. Care erau intențiile conducătorilor Poloniei în această privință? Pentru a cunoaşte răspunsul la această întrebare Mihail Moruzov se folosise de Afanasie Moruzov. Acesta a stat ani de zile la Liov sub o identitate falsă, lucrând ca custode la muzeul local de artă.

Locotenent colonelul Gheorghe Petrescu nu mergea deci în necunoscut. Când la 4 martie 1939 a sosit în capitala Poloniei tocmai avea loc vizita ministrului român de externe, Grigore Gafencu. În urmă doar cu câteva zile îşi încheiase vizita la Varşovia ministrul de externe al Italiei, Ciano. Timp de 3 zile el a depus imense eforturi de a găsi un omolog cu care să abordeze discutarea problemelor de interes reciproc, dar fără succes. A trebuit să se rezume la culegerea unor informații din surse indirecte, nu lipsite de utilitate.

Dacă examinăm notele lăsate de Armand Călinescu, pe care ministrul Poloniei la Bucureşti îl primise cu o remarcă total neamicală la adresa ofițerilor români, ar fi trebuit să se aştepte la o asemenea primire. Deşi nu a avut acces la informații, ofițerul nu s-a dat bătut. Din datele

culese a tras concluzia că Polonia persevera cu hotărâre într-o apropiere de Germania care nu numai că îi respingea avansurile, dar uneltea pentru distrugerea sa ca stat. Gheorghe Petrescu era complet edificat în privința opțiunilor politice ale acestui stat cu care ne învecinam în privința potențialului său militar disproporția față de Germania era mai mult decât neobişnuită. Drept urmare, în raportul întocmit la întoarcere a menționat că în cazul unui conflict, armata poloneză va fi complet înfrântă în numai câteva zile: „nu se poate conta în mod eficace pe Polonia într-un conflict în care România va fi angajată față de Ungaria şi Germania”[22].

Climatul internațional încărcat, aerul sumbru ce domnea la Varşovia, vorbeau de la sine. Agentul român va trage concluzia că „atmosfera la Varşovia este deocamdată foarte puțin binevoitoare pentru România”. Îşi baza concluziile pe diverse aspecte ce le întâlnise, între care un loc important îl deținea neîncrederea manifestată în puterea armatei române, atmosfera de suspectare a ofițerilor români trimişi pentru stagiu în armata polonă. Dar mai cu seamă, pentru el ca ofițer de informații mirarea îl cuprinsese la refuzul şefului Biroului II din Marele Stat-Major polon de a-l primi. Uşa ce i se închidea ostentativ în față din partea unui amic, cel puțin teoretic, indica

---

[22] Arh. Statului, Bucureşti, F. I. Dosar 23008, vol. 5, pag. 38.

evidenta răceală pe care unele organe guvernamentale poloneze o puneau în calea relațiilor româno-polone. În urma insistențelor depuse de a avea o întrevedere, răspunsul îl edificase: şeful Biroului II nu era abordabil…

Concluziile menționate în raportul său arătau clar că atitudinea şi mai ales jocul diplomatic al ministrului Beck îndepărta România de posibilitatea colaborării cu Polonia.

De la Varşovia, Petrescu Gheorghe s-a îndreptat către Cehoslovacia, ajungând la Praga la 8 martie 1939, cu câteva zile doar de marea tragedie a poporului cehoslovac. Vizita s-a desfăşurat sub semnul unei apropiate colaborări şi a unui sincer schimb de informații.

În urma demersurilor întreprinse de ambasadorul român la Praga, Lecca şi a ataşatului militar român, conducătorii aparatului de informații cehoslovac îl vor primi pe delegatul român şi se vor întreține îndelung. Astfel, Gheorghe Petrescu a discutat cu şeful Serviciului secret ceh, cu şeful Secției informațiilor din Marele Stat Major, cu colonelul Pika, fost ataşat militar al Cehoslovaciei la Bucureşti, cu Zwec, directorul general al uzinelor de armament Zbrojovska-Breno.

Petrescu va putea să constate „o atmosferă de mare descurajare din cauza amestecului continuu şi imixtiunilor din ce în ce mai mari ale Germaniei în această țară” dar în acelaşi timp va remarca la

interlocutorii săi faptul că „niciun moment nu au lăsat să se înțeleagă că le-ar fi teamă de o acțiune atât de apropiată în contra lor, din partea Germaniei. Colonelul Pika i-a confirmat lt. Col. Petrescu Gheorghe că în linii mari, soarta Cehoslovaciei este cunoscută. S-au purtat discuții privitor la problemele schimbului reciproc de informații. Şeful Biroului II al Marelui Stat Major cehoslovac îi face cunoscut ofițerului român că deține date conform cărora Ungaria şi Bulgaria, sprijinite de Germania, vor revendica teritorii din România şi vor fi împinse la o acțiune armată chiar în scopul ca Germania să pună în fond, stăpânire pe România. S-au mai purtat discuții cu privire la livrarea de material de război cehoslovac României: reiese, din toate acestea, marea bunăvoință pe care cehii au avut-o pentru a ne înarma şi a ne ceda cât mai mult din materialul lor de război. Am pierdut însă această ocazie fericită şi unică.

De la Praga, lt. Colonel Gheorghe Petrescu şi-a continuat periplu în Germania, la Berlin unde a sosit la 11 martie, tocmai în momentul în care naziştii puneau la cale invadarea Cehoslovaciei. Petrescu notează: „Populația este foarte amărâtă, foarte puțin dornică de război, cu totul înfometată din cauza diferitelor măsuri de restricțiune luate de autorități[23]. În privința destinului României,

---

[23] Arhivele Statului Bucureşti, F. I. Dosar 23008, vol 5, p. 39.

diplomații erau unanim de părere că" Ea va fi ocupată prin surprindere şi repede, pentru asigurarea spatelui şi a unei bune baze de aprovizionare".

La 16 martie, Petrescu Gheorghe pleca de la Berlin, din acea „atmosferă plină de înfrigurare", cum o va denumi.

Soseşte la Londra la 24 martie şi s-a bucurat de o primire cordială din partea reprezentantului Intelligence Service-ului, cu toate că tocmai în acele momente reprezentantul Germaniei se afla la Bucureşti şi acordul economic pe care el îl negocia de mult era pe cale de a fi semnat. Anglia dădea semne că înțelegea situația tragică pe care o traversam. Ministrul de război englez, după afirmațiile ambasadorului român la Londra, V. Tilea, dăduse asigurări că în cazul în care România va fi atacată, „frontiera engleză va fi la frontiera României", menționând însă că „atitudinea Angliei depinde de atitudinea României". Pentru a veni în sprijinul României, şeful Marelui Stat Major englez îi precizase lui Tilea ca guvernul român să facă o intervenție oficială urgentă asupra materialului de război de care are nevoie, şi Anglia fără să negocieze acum chestiunea financiară, ne va livra imediat acest material „. Ministerul de război englez era gata să ofere 200 de avioane de bombardament şi 150 avioane de vânătoare, bombe, piese de schimb, mecanici şi piloți de şcoală. La Londra, Petrescu s-

a întreținut îndelung cu Tilea care va deveni nu peste multă vreme, eroul unei acțiuni ale cărei dedesubturi nu au fost lămurite nici până astăzi în totalitate şi în mod satisfăcător. Oricum, reprezentantul serviciului de informații român a putut lua act de faptul că nu ne pierdusem cu totul creditul şi că o tranşee de rezervă ne mai era disponibilă. El părăsea Londra cu impresia că Anglia" este perfect hotărâtă să facă război, că este sigură că-l va câştiga şi că „ne va sprijini la maximum".

Din Anglia, locotenent-colonelul Petrescu a traversat invers Canalul şi s-a oprit la Paris, la 28 martie. Mai întâi discuțiile cu Tătărăscu, ambasadorul României la Paris s-au dovedit extrem de utile, diplomatul român fiind un observator politic foarte bine informat. Franța considera că România va forma obiectul unei agresiuni dintr-un moment în altul, singura soluție fiind rezistența. Semnarea acordului economic cu Germania crease la Paris o situație cu totul echivoci asupra consecințelor situației țării noastre. Presa franceză menționa faptul că România şi-a pierdut libertatea de acțiune şi a intrat în sfera de influenți a Germaniei.

Locotenent colonelul Gheorghe Petrescu a fost primit încă din prima zi de şeful Secției informațiilor din Marele Stat Major francez, col. Gauche şi şeful Serviciului secret francez, col. Rivet. Au fost întâlniri pe care le-am numi în

termenii de astăzi, de lucru, în sensul ci fiecare parte şi-a putut expune deschis punctul de vedere şi s-au putut formula concluzii precise în cazul unei colaborări pe timp de război. Guvernul francez primise cu mai puțini detaşare ştirea oricărei livrări de material strategic către noi. Franța se găsise luată ea însăşi prin surprindere şi era destul de prost înarmată.

Simpatiile reciproce nu dispăruseră cu totul. Generalul Dentz a mers la generalul Georges, şeful Marelui Stat Major şi în aceeaşi seară colonelul Vallete comunica ataşatului militar român, renunțarea la măsurile de sistare a livrării armamentului către România.

În perioada 28–30 martie 1938 locotenent colonelul Gheorghe Petrescu a avut întrevederi speciale cu coloneii Gauche, Rivet şi Malraison. „Am găsit foarte multă solicitudine din partea lor şi un interes deosebit pentru strângerea acestor legături. Deşi am avut impresia că din acest strâns contact ei urmăresc mai mult să profite decât să ofere, nu am făcut prea multe obiecții, tocmai pentru a arăta sentimentele noastre de prietenie şi spiritul nostru de solidaritate". Şeful serviciului secret francez s-a arătat dispus să trimită în România un ofițer care să țină legătura cu Serviciul secret român.

Petrescu a mai fost primit de către şeful de cabinet al generalului Gameliu – colonelul Petit Bon. Datorită acestui personaj influent a putut

pătrunde în ceea ce se considera pe atunci Sfânta sfintelor şi anume Linia Maginot, linie pe inexpugnabilitatea căreia aliații din vest contau enorm. Ofițerul român în raportul întocmit acasă şi-a exprimat îndoiala în privința eficienței fortificațiilor franceze. Fără a fi fost un strateg, el anticipase posibilitatea ca fortificațiile să fi fost ocolite. Cu alte cuvinte nu-i scăpase vulnerabilitatea Franței.

Deplasarea locotenent colonelului Gheorghe Petrescu în țările menționate, modul strălucit în care acesta s-a achitat de misiunea delicată încredințată dovedeşte că Mihail Moruzov se înconjurase de oameni de cea mai înaltă autoritate în domeniul informațiilor. Desigur că nu depindea de el ca ceea ce se aduna cu atâta trudă să fi fost folosit în mod corespunzător.

OFENSIVA SERVICIILOR SECRETE

În ciuda tuturor declarațiilor liniştitoare ale diplomaților britanici şi francezi, Germania devenise o forță militară excepțională. Ea dispunea de o uriaşă maşină de război bine echipată, în care un accent deosebit era pus pe mijloacele moderne de ducere a războiului: folosirea blindatelor şi a aviației. Acest complex militar pentru ca să funcționeze avea nevoie de petrol. Iar pentru ca să treacă la aplicarea planurilor de cuceriri care şi le întocmise pentru întreaga Europă, era vizată România, singura țară

de pe continent care dispunea de petrol în măsură să satisfacă necesitățile de aprovizionare ale acestei maşinării.

Aliații noştri tradiționali – Anglia şi Franța – şi-au dat perfect de bine seama de importanța petrolului pentru Germania. Se cereau luate urgent măsuri energice pentru a se opri la timp accesul Germaniei hitleriste la petrolul românesc. Englezii şi francezii au încercat să ne convingă să aplicăm un plan special de distrugere a puțurilor petroliere şi a instalațiilor de rafinare.

Anglia şi Franța s-au oferit să vină în sprijinul României legând soarta acesteia de a Poloniei. În mesajul transmis țării noastre se arăta că: „Guvernele lor, ținând seama de frământările europene, de primejdia care se pare să amenințe statele din Europa răsăriteană, ca şi de cerințele şi condițiile pe care însăşi România le-a adus la cunoştință celor două guverne apusene, acestea se gândesc să consolideze deocamdată pozițiile Poloniei şi ale României şi asta numai pentru cazul dacă aceste două țări sunt gata să reziste în mod temeinic de îndată ce ar fi amenințate, fie printr-un atac direct, fie prin măsuri de penetrațiune economică, care ar pune în primejdie neatârnarea lor, fie prin uneltiri care ar tinde la dezagregarea lor națională, fie, în sfârşit, prin presiuni militare indirecte şi mobilizare de trupe la hotare”.

România îşi face cunoscut punctul său de vedere

menționând: „voința ei de a-şi apăra în toate cazurile neatârnarea şi hotarele, voință ce nu era îndreptată special împotriva nimănui, ci privea pe orice eventual agresor împotriva liniştei, a siguranței şi a integrității României”.

Răspunsul țării noastre nu a fost cel aşteptat de Chamberlain. Şi ca urmare, Londra va lua unele măsuri privind livrarea către România a materialelor de război. Astfel, Ministerul Apărării Naționale al Angliei, a adresat în scris României un refuz categoric de a nu mai livra orice materiale „. Britanicii lăsase să se înțeleagă că atitudinea lor s-ar datora temerii că” în spatele acordului româno-german, ar exista şi un acord politic şi că România ar fi pierdută pentru cauza Axei Londra-Paris”.

Intuind modificări în poziția guvernului britanic, Secția a II-a a Marelui Stat Major – care dorea să cunoască stările de lucruri de la fața locului – l-a delegat pentru a doua oară, în misiune specială în cele două capitale vest-europene, Londra şi Paris, pe delegatul său, – lt col. Petrescu Gheorghe. Sondând terenul în privința livrării materialului de război, lt col. Petrescu Gheorghe va raporta despre „schimbarea totală de atitudine pe care servicii importante din cadrul Ministerului de război englez, au avut-o ulterior față de ataşații noştri militari navali şi aeronautici de la Londra, cărora li s-a pus în vedere că problema comenzilor de material de război este o chestiune care trebuie

tratată de la guvern la guvern şi în orice caz, mai întâi pe teren politic”.

Pe data de 3 aprilie 1939, când părăseşte Londra lt col. Petrescu Gheorghe va transmite în țară: „Din cauză că acordul nostru economic cu Germania nu este încă complet înțeles, iar pe de altă parte, până la clarificarea situației noastre față de acordul anglo-francez şi eventual polonez, se intenționează ca livrările de armament pentru țara noastră să fie amânate. Din contactul pe care l-am avut cu oficialitățile engleze, pare că Londra intenționează a ne cere să ne clarificăm hotărât poziția”.

În aceeaşi zi, ofițerul român ajunge la Paris şi contactează aceleaşi personalități cu care avusese întrevederile anterioare. Întâmpină o evidentă răceală şi o rezervă bine marcată „. Francezii deveniseră bănuitori, considerând neaderarea noastră la pact ca o alunecare spre o politică germano-filă”.

În raportul său final va menționa: „Insistența Angliei şi chiar a Franței de a forma un front la Est contra Germaniei, nu este cauzată de dorința de a stăvili expansiunea germană spre Est. Această expansiune ar fi chiar dorită de Axa Londra-Paris, dacă acest lucru ar satisface Germania şi Italia şi prin aceasta s-ar asigura integritatea lor continentală şi colonială”.

La sfârşitul anului 1938 şi începutul anului următor, în relațiile româno-germane intervin

momente de mare tensiune care culminează în martie 1939, cu prilejul invadării Cehoslovaciei. Organele de informații aparținând Marelui Stat Major Român semnalează în prealabil existența unor planuri comune germano-maghiare de invadare a României. Drept urmare, guvernul român a declarat la 15 martie 1939 mobilizare generală, dislocând mari unități la granițele de Nord şi Nord-Vest ale țării. O altă măsură luată a fost mobilizarea la locul de muncă a circa 680 de mii de oameni din cadrele de rezervă ale armatei care lucrau în administrație şi producție.

O altă măsură cu caracter deosebit luată de țara noastră a fost hotărârea de distrugere a instalațiilor, resurselor şi rezervelor de petrol pentru ca acestea să nu cadă în mâinile Germaniei.

Din primăvara anului 1939, România se transformă într-un teren de confruntare între cele două mari tabere. Englezii şi francezii au cerut României să traducă în fapt un plan special de distrugere a puțurilor petroliere şi a rafinăriilor. Pentru a nu ajunge în mâinile germanilor petrolul românesc, generalul Florea Țenescu, Şeful Marelui Stat Major al armatei, a dispus elaborarea unui program care prevedea sabordarea întregului potențial petrolier al țării. Lucrarea a fost efectuată *de* Secția a III-a operații strategice şi Biroul mobilizării industriale condus de Constantin M. Rădulescu. Anglia şi Franța au luat

notă cu satisfacție de diversiune şi sabotaj. Aliații ne-au promis despăgubiri pentru sacrificiul ce urma să-l facem. Traducerea în viață a planului de distrugere a fost încredințată inginerului Leon Wenger din partea Franței şi colonelului Colin Gulbins din partea Marii Britanii.

Fără a se aştepta acordul României după cum se convenise cu Aliații, a început operațiunea de sabotaj a industriei petroliere, inclusiv a mijloacelor de transport.

Sesizate, serviciile secrete germane au trecut neîntârziat la contramăsuri. Astfel, unitatea „Brandemburg" formată din circa 5.000 de oameni, a fost introdusă complet în România. Pe teritoriul țării noastre a început o luptă surdă şi ocultă între Abwehr, Inteligence Service şi Deuxieme Bureau. Pentru moment, guvernului român nu-i rămânea altceva decât să stea în expectativă şi să se informeze. Să se informeze cât mai bine. Drept urmare S.S.I.-ul, Secția a II-a din Marele Stat Major şi Corpul Detectivilor au primit sarcina de a supraveghea permanent părțile aflate în conflict.

Acțiunile anglo-franceze progresau cu rapiditate şi germanii şi-au dat curând seama că vor pierde terenul. Drept urmare spionajul german s-a infiltrat în România utilizând o gamă variată de mijloace. Datele obținute de către organele speciale române cu privire la evoluția spionajului german în țara noastră a permis descoperirea unui

tablou deosebit de complex: în primul rând existența unor rezidențe informative intense, a unor căi multiple de penetrare, acoperire şi finanțare, numărul mare al obiectivelor, problemelor şi persoanelor supravegheate, toate acestea trădând caracterul de spionaj total, orientat în direcția nimicirii forțelor interne ale statului în vederea ancorării definitive a României la carul maşinii de război german.

Pe teritoriul României a început un război surd între principalele oficine naziste de spionaj: Gestapo-ul şi Abwehr-ul, care ambele vizau impunerea la conducerea statului român a unei grupări cu orientare fascistă. Dacă Abwehr-ul avea o ascendență după cum vom vedea datorită colaborării lui Canaris cu Moruzov, în schimb Gestapo-ul colabora cu legionarii şi unele elemente corupte din Siguranța Generală.

Gestapo-ul a desfăşurat în România o activitate subversivă cu grave implicații, în primul rând pentru a contracara efectele opoziției româneşti. A exercitat şi acțiuni de contraspionaj împotriva serviciilor secrete aliate, a urmărit partidele şi oamenii politici democrați. A organizat formațiuni speciale ale „Kommandos" pentru intervenții de forță şi a instalat focare de propagandă național-socialistă în România.

Rețelele sale de informații erau constituite din elemente ce aderaseră la ideologia nazistă şi informatori proveniți din cadrul lumii interlope.

Gestapo-ul din România a fost condus de către ataşatul de poliție de pe lângă Legația germană, Kriminalrat-ul SS colonelul Peter Geissler, de Hauptsturm-Fuhrer-ul SS Gustav Richter şi de alții. Au fost înființate secții speciale şi oficii conspirative ca organe cu acoperire diplomatică, ori încadrate în aparatul diverselor firme şi societăți cu capital german, asociații culturale şi de propagandă.

Gestapo-ul era condus de Geissler, care trăise clandestin până în 1940. Principalul sediu operativ era situat pe strada Ilfov, clădirea fiind dotată cu anexe şi beciuri pentru torturarea prizonierilor. O secție unde se făcea legătura cu agenții informatori, funcționa pe strada Wilson (actuala Snagov) şi aici îşi desfăşurau activitatea rezidenții Bauer şi Chaperouge. Conform declarațiilor lui Eugen Cristescu, Gestapoul german exista în România încă din anul 1934 şi a fost amestecat în toate atentatele: contra lui Ducă, lui Călinescu şi toate celelalte. El a avut o acțiune foarte puternică în legătură cu legionarii, a fost implicat în acțiunea de la Jilava şi din cercetările făcute atunci a rezultat că Gestpo-ul a fost cel care a dat arme legionarilor care i-au executat pe cei de la Jilava în noaptea de 26/ 27 noiembrie 1940 (au fost ucise 65 persoane), iar mai târziu cu ocazia rebeliunii legionare s-a constatat că o bună parte din armele legionarilor erau furnizate tot de către Gestapo.

Spionajul nazist în România era efectuat şi de S.D.-VI (S. D. – Ausland) sau serviciul de spionaj în străinătate. A fost condus o vreme de Kurt Auer şi încadrat cu ofițeri specialişti care se foloseau de identități false, cu acoperire în cadrul firmelor şi societăților germane.

În România acelor ani au operat cele mai importante grupe ale S.D. Ausland şi anume Grupa VI-E specializată în acțiunile de spionaj în Europa răsăriteană, Grupa VI-S, specializată în acțiunile de sabotaj şi Grupa VI-E, ce avea ca domeniu de activitate războiul economic.

Funcționau 14 rezidențe în regiunea petroliferă, respectiv 6 la Ploieşti, 6 la Câmpina şi 2 la Moreni; 24 de rezidențe în principalele porturi de la Dunăre şi Marea Neagră (6 la Galați, 6 la Brăila, 3 la Constanța, 3 la Orşova şi câte două la Sulina, Reni şi Giurgiu1). În alte centre administrative, industriale şi noduri de comunicații au fost create 19 rezidențe: 6 la Braşov, 5 la Timişoara, 4 la Iaşi, şi câte două la Sibiu şi Craiova.

Un rol cu totul aparte între serviciile de spionaj germane prezente în România, a revenit Abwehr-ului, condus de amiralul Canaris.

Abwehr-ul a folosit pentru acțiunea de supraveghere informativă a României serviciile sale din Konigsberg şi Breslau, afectate „Sectorului de Răsărit" precum şi pe cele din München şi Viena, prin care era coordonat „Sectorul Balcani". În preajma celui de al doilea

război mondial, Abwehr-ul a creat K.O. (Kriegsorganisation), care nu erau altceva decât oficine de spionaj şi diversiune ce aveau ca scop să opereze în cadrul acțiunilor de contraspionaj şi contra-sabotaj şi să identifice mişcările de rezistență din teritoriile străine neocupate. Canaris este autorul înființării Diviziei Brandenburg destinată purtării războiului subversiv în zonele vitale pentru Reich. În cadrul acestei divizii au fost înființate „detaşamente pentru România, în care erau înrolați saşi şi şvabi din țara noastră. Aveau ca misiune protejarea zonelor petrolifere şi a Dunării.

Serviciul de Informații al Armatei Germane din România, cum era denumit oficial Abwehr-ul la Bucureşti, a fost condus mulți ani de colonelul Rodler şi adjunctul acestuia maiorul Waldemar von Gregory. În primăvara anului 1944 colonelul Rodler a fost înlocuit cu colonelul Bauer.

Principala osatură pe care s-a sprijinit coloana a V-a a Germaniei naziste, alături de organizația legionară a constituit-o mişcarea hitleristă din România. În anul 1931, în scopul de a grupa pe toți germanii din străinătate a fost creată „Organizația pentru străinătate a N.S.D.A.P. Societatea de întrajutorare „Selbsthilfe", creată la Sibiu în anul 1932, a devenit nucleul mişcării naziste din rândurile populației germane din România. În acelaşi an a început să activeze Partidul național-socialist al şvabilor" din Banat,

organizat după modelul batalioanelor de asalt ai căror membri erau înarmați cu cuțite, pumnale şi revolvere. În aprilie 1935 s-a constituit „Deutsche Volkspartei în Rumanien” („Partidul poporului german în România”) organizat după modelul nazist, condus de Alfred Bonfert şi Waldemar Gust.

Comunitatea germanilor din România – consemna S.S.I. Într-un studiu întocmit în anul 1939 – se consideră, sub raport ideologic şi politic, ca făcând parte din unitatea germană național-socialistă şi ca atare, au la baza acțiunii sale premisele național-socialiste din Reich.

Cu sprijinul elementelor hitleriste din rândul naționalității germane din România şi al rezidențelor secrete germane din țara noastră, N.S.D.A.P./A.O. Îşi dezvoltă măsurile de propagandă şi spionaj. Activitatea de culegere de informații era coordonată de inginerul Kohihammer, de care asculta şi ministrul Killinger şi inginerul Bruncken.

Influența Reichului s-a exercitat şi asupra Grupului etnic german din România, care a îndeplinit misiuni legate de culegerea informațiilor. Activitatea secretă de informații efectuată de Grupul etnic german a fost organizată prin intermediul unui serviciu special creat, condus de Walter May, ce-şi avea birouri de informații la Timişoara şi Braşov.

Rolul de coordonare şi conducere al spionajului

german în România a revenit Legației germane din Bucureşti ce îl avea în frunte pe baronul Manned von Killinger, fiind secondat de Arthur Adolf Konradi şeful Secției A.O./N.S.D.A.P. Din România, dr. Gerdhardt Steltzer, Hermann von Ritgen, Hans Berndt von Halften şi Alfred Gestenberg, ataşat militar.

Organele informative aparținând Legației germane (Deutsche Gesandschaft) au desfăşurat o intensă activitate informativă sub conducerea nemijlocită a lui Killinger. La începutul anului 1941, antena organelor române de contrainformații „Karr" infiltrată în sânul Legației germane semnala că „activitatea de centralizare a informațiilor a fost reorganizată, fiind încredințată unor oameni instruiți special în acest scop, unor conducători cu experiență veniți din Germania, subordonați din punct de vedere politic lui Killinger. Pentru camuflarea personalului Gestapo-ului, s-a creat pe lângă Legația din Bucureşti, secțiuni speciale, oficii şi organisme, a căror funcționare pare a fi normal legată de activitatea în diferite domenii".

Activitatea oficială a diplomaților Reichului era dublată de cea de spionaj. Spre exemplu, ataşatul comercial Arthur Adolf Konradi pe lângă funcția de conducător al A.O./N.S.D.A.P. Presta o activitate de spionaj economic prin rețeaua proprie din Bucureşti şi cele 13 consulate răspândite pe teritoriul țării. Herman von Ritgen, ataşat de

legație, era în realitate conducătorul în România al S.D.-VI (Extern). Consulul general Karl Freiherr von Gregory deținea rolul de adjunct al şefului Gestapo-ului. Se ocupa de legăturile cu mişcarea legionară. Tot cu sprijinirea elementelor fasciste şi a Gărzii de fier, se ocupa ziaristul Ernst Cristoph Shepky, introdus în țară în anul 1934.

*

În primăvara anului 1939 Anglia avansa guvernului român propunerea ca să se accepte distrugerea puțurilor petroliere şi a rafinăriilor pentru a nu cădea în mâinile armatei germane. România a ridicat problema despăgubirilor, ştiut fiind că în 1916 aliații au refuzat să recunoască dreptul statului român la despăgubiri şi până la urmă au acceptat să recunoască doar 4 milioane de lire sterline din cele 10 milioane cât reprezentau pagubele suferite.

La 12 octombrie 1939 erau dezvăluite în urma activității informative intențiile Germaniei față de România. Astfel, o informație obținută prin rețeaua Corpului detectivilor provenind din cercurile germane, arăta hotărârea acestor cercuri de forțare a României în direcția măririi exportului de petrol şi cereale.

Acțiunea de sabotare a maşinii de război germane continua a se înfăptui în România prin toate mijloacele clasice: de la cele cu caracter paşnic până la cele cu caracter violent. Evenimente ciudate se produceau soldându-se cu

avarii de maşini şi utilaje, incendii, scoaterea din funcțiune a unor uzine şi chiar distrugerea lor. Se aplica sistematic un plan de scădere a producției petroliere. În regiunea petroliferă aveau loc „accidente” la schele, la stații de pompare şi rafinării.

Informațiile serviciilor secrete române arătau că erau acțiuni de sabotaj străine puse la cale de către agenții statelor interesate în România.

Într-un raport al Serviciului Secret de Informații erau menționate, printre multe altele, următoarele accidente:

- Explozia produsă la rafinăria „Româno-Americană” din Ploieşti, la 8 noiembrie 1939;
- Incendiul de la rafinăria „Orion” din Ploieşti, produs la 4 decembrie 1939;
- Incendiul de la rafinăria „Apollon” Petrol din Târgovişte, produs la 5 decembrie 1939;
- Incendiul de la rafinăria „Noris” din Ploieşti, produs la 8 decembrie 1939;
- Incendiul de la instalația de asfalt a Societății Astra-Română din Ploieşti, produs la 14 ianuarie 1940;
- Incendiul de la schela petroliferă Scăeni a Societății Astra Română, la 18 ianuarie 1940;
- Explozia produsă la Societatea Astra Română, la 22 ianuarie 1940;
- Incendiul de la schela Societății Româno-Americane din Ariceşti, declanşat la 25 ianuarie 1940;

- Explozia produsă la rezervorul rafinăriei „Steaua-Română”, la 24 februarie 1940;
- Perforarea conductei aparținând Societății Dacia Petroliferă, la 23 martie 1940, lângă bariera Râfov a oraşului Ploieşti.

La toate aceste acte de vădit sabotaj, şi-a adus o contribuție însemnată şi Departamentul D din cadrul Serviciului secret britanic, creat în 1938 şi condus de Laurence Grand. Încă din primele luni de existență ale Departamentului D, cea mai eficace secție era cea care se ocupa de regiunea Balcanilor. Sarcina acestei secții era să prevină pentru un timp dominația germană în România, Iugoslavia şi Ungaria.

În luna decembrie 1939 a fost interceptată de către organele de contrainformații române o telegramă din care rezulta că Ribbentrop tocmai îi încredințase lui von Killinger o misiune, care consta din intensificarea activității de spionaj în România şi țările vecine. Von Killinger înainte de a fi numit ministru în România, îndeplinise numeroase misiuni cu caracter secret în statele balcanice.

În aceste condiții amiralul Canaris, şeful Abwehr-ului şi-a amintit că în fruntea S.S.I.-ului se afla Mihail Moruzov, un as al combinațiilor subtile. El a fost primul care a dat a înțelege că dorea o anumită apropiere. La rândul său, Moruzov şi-a dat perfect de bine seama că, mai devreme sau mai târziu, această mişcare tactică

devenea inevitabilă. Şi totuşi, impulsul de a tatona intenţiile lui Canaris nu a fost o iniţiativă proprie ci s-a datorat regelui Carol al II-lea precum şi mareşalului palatului, Ernest Urdăreanu, unul dintre stâlpii camarilei ce se instalase la palat.

Mihail Moruzov era frământat de gândul să nu aducă prin comportarea sa prejudicii statutului de neutralitate pe care îl adoptase ţara. Orice abatere, ori cât de mică, putea fi speculată de către germani, care deveniseră foarte suspicioşi şi care abia aşteptau să ne plătească polițele pentru toate necazurile ce le produsesem în primul război mondial.

Serviciul Secret de Informaţii Român, condus de Mihail Moruzov ca şi Secţia a II-a din Marele Stat Major primiseră sarcini exprese, pornind de la faptul că unele state promovau făţiş pe plan internaţional o politică de revizuire a tratatelor de pace încheiate după primul război mondial, de a culege informaţii pe această temă. O altă misiune privea supravegherea agenţilor spionajului german ce acţionau în sfera producerii şi prelucrării petrolului pentru a preveni actele de sabotaj. La propunerea lui Moruzov, s-a ajuns la concluzia necesităţii colaborării între Serviciul Secret de Informaţii şi serviciile secrete germane corespondente, fapt care ar putea să contribuie la unele câştiguri în această direcţie, ca şi la o ameliorare a relaţiilor cu Germania în perspectiva unei apropieri cu Horia Sima.

Colaborarea dintre Moruzov şi Canaris s-a realizat cu asentimentul şi îndrumarea tactică a regelui Carol al II-lea, deoarece presiunea exercitată de Germania crescuse considerabil după cotropirea Cehoslovaciei şi mai ales a Poloniei, iar pe de altă parte începuse să se manifeste nemulțumirea față de serviciile secrete ale Aliaților care trecuseră, fără acordul guvernului român, la aplicarea planului de distrugeri pe Valea Prahovei.

Pentru realizarea colaborării dintre Moruzov şi Canaris au fost necesare câteva luni de pregătiri. Cu foarte multă prudență s-a stabilit un prim contact în luna octombrie a anului 1939, după ce izbucnise războiul şi Polonia fusese înfrântă, dispărând ca stat, de pe harta Europei, Moruzov s-a întâlnit cu colonelul Wahle, ataşatul militar al Germaniei la Bucureşti. Dialogul a avut loc la locuința sa de pe strada Sofiei. Singura măsură concretă stabilită cu acel prilej a fost trimiterea la Berlin a unui emisar cu scopul unei mai bune informări reciproce. La scurt timp după această întrevedere, maiorul Gh. Micandru din serviciul de informații, a primit o împuternicire scrisă de la colonelul Wahle pentru o vizită de informare la Canaris.

La 31 octombrie 1939 – emisarul lui Mihail Moruzov, maiorul român de contrainformații C. Gh. Ionescu Micandru, în întrevederea pe care o are cu amiralul Canaris, la sediul Abwehr-ului din

Berlin, pe Cheiul Tirpitz 74–76, transmite propunerea serviciului nostru, de colaborare cu cel german, motivată de situația politică externă actuală a României, propunere primită cu foarte multă satisfacție de către organele superioare ale Marelui Stat Major german (raport – interval 26 octombrie – 3 noiembrie 1939 – semnat: maior C. Gh. Ionescu Micandru).

Iată cum este descrisă pregătirea şi desfăşurarea misiunii emisarului lui Moruzov. Între 28–29 octombrie 1939 maiorul C. Gh. Ionescu Micandru urma să sosească la Berlin, trimis de Moruzov pentru trei zile, pentru a discuta cu Canaris problema petrolului. La sfârşitul lunii octombrie, conform înțelegerii stabilite, a sosit la Berlin mesagerul lui Moruzov. Avea o misiune strict secretă şi într-o conspirativitate deplină. La 30 octombrie maiorul Ionescu Micandru s-a prezentat la sediul Abwehr-ului, solicitând amiralului Canaris o audiență. S-a răspuns că amiralul este plecat din Berlin într-o misiune, de unde se va întoarce după o săptămână. În realitate Canaris nu era plecat din Berlin. D-lui maior Ionescu Micandru i se aplica astfel schema concepută anterior. În aceeaşi zi, un sol al amiralului, în persoana maiorului Pruck, ofițer al serviciului de informații german, a luat un prim contact, la hotel, cu maiorul român. A doua zi, la 31 octombrie, s-a transmis d-lui maior Ionescu Micandru o ştire de „bun augur”. Aflând că este

căutat de un mesager al d-lui Moruzov. Canaris şi-a „întrerupt misiunea", întorcându-se urgent la Berlin. În aceeaşi zi, la ora 10,45 şeful Abwehr-ului, asistat de locotenent-colonelul Prickenbrock, şeful Serviciului German de Contrainformaţii al armatei şi de maiorul Pruck, îl primea în audienţă pe maiorul Ionescu Micandru. Acesta a dat citire – din motive de conspirativitate – mesajului adresat de dl Moruzov amiralului Canaris, redactat în limba franceză. După ce a ascultat mesajul, Canaris şi-a exprimat stima şi consideraţia faţă de personalitatea şefului Serviciului Secret de Informaţii din România, dând o înaltă apreciere activităţii acestuia.

S-au luat, cu acest prilej, pe baza împuternicirilor acordate emisarului român, următoarele hotărâri:

- Încă în luna noiembrie să aibă loc o întâlnire de lucru între şefii celor două servicii. Locul întâlnirii – Berlin sau Bucureşti – să aibă un caracter personal, strict secret;

- Conform propunerilor scrise în mesajul d-lui Moruzov, s-a convenit ca, până la întâlnirea dintre şefi, să aibă loc întrevederi preliminare între maiorii Pruck şi Ionescu-Micandru. O primă întrevedere între cei doi va avea loc la Bucureşti, între 15–20 noiembrie. Dl. Maior Pruck urmează să sosească la Bucureşti sub identitatea pictorului Erwin Kampf;

- Pentru a uşura procesul tatonărilor, până vor

avea loc întâlnirile la nivelul maiorilor, Abwehr-ul va instala la Bucureşti o „cutie poştală” în persoana maiorului dr. Wagner;

- A fost abordată şi problema petrolului românesc. Amiralul Canaris a reținut din mesajul d-lui Moruzov pe care-l consideră şef şi al Serviciului Secret de informații al armatei române, următoarea idee: dl. Moruzov se oferă să dea concursul în scopul de a preveni eventualele acte de sabotaj, iar pe de altă parte, este gata a primi şi sugestii din partea specialiştilor germani, cărora îi se va îngădui să viziteze regiunile interesate. Drept urmare, Abwehr-ul va trimite încă în luna noiembrie două comisii de specialişti cu misiunea de a vizita portul Giurgiu şi regiunea Ploieşti-Moreni.

Tatonările neoficiale ale d-lui Moruzov în vederea găsirii unei căi de colaborare secretă între Serviciul Secret de Informații şi Abwehr sunt considerate la Berlin ca un prim semn de nelinişte a părții române, ca urmare a victoriilor strălucite dobândite de Germania în Austria, Cehoslovacia şi Polonia. România doreşte să-şi mențină cu orice preț neutralitatea, dar, în acelaşi timp, se vede din ce în ce mai izolată în politica sa.

Abwehr-ul îşi propune să se folosească de aceste condiții noi în vederea întăririi treptate a pozițiilor germane în Peninsula Balcanică, prin scoaterea României din neutralitate, poziție care îngăduie Angliei şi Franței să importe cantități masive de

petrol românesc, în dauna intereselor militare ale Wehrmacht-ului.

În vederea atingerii obiectivului amintit mai sus, încunoştinţat de vizita emisarului trimis de Moruzov, Canaris propune să adopte următoarea tactică:

a) Abwehr-ui se va dovedi deosebit de încântat la iniţiativa d-lui Moruzov, va flata, pe cât posibil, personalitatea acestuia în conducerea S.S.I.-ului din România (fapt pe care l-am văzut că la şi făcut cu prilejul întrevederii Canaris-Ionescu Micandru).

b) Se va da de înţeles părţii române, în forme discrete, pentru a-i câştigat încrederea, că între Wehrmacht şi Abwehr, pe de o parte, şi conducerea politică a statului pe de altă parte, ar exista fricţiuni care, într-un viitor apropiat, n-ar fi exclus să fie tranşate în favoarea militarilor.

c) Se va insista exagerat de mult şi ameninţător asupra actelor de sabotaj din industria petroliferă română, organizată de agenţi ai Angliei şi Franţei sub oblăduirea autorităţilor din România şi care afectează necesităţile de petrol ale Germaniei, cu scopul de a permite Abwehr-ului să-şi introducă în România unităţile sale în vederea asigurării securităţii industriei petrolifere române împotriva actelor de sabotaj. Canaris a hotărât să se conducă pe baza concluziilor studiilor efectuate de secţia a III-a Economică a Wehrmacht-ului.

Iată, pe scurt care sunt aceste concluzii:

- În caz de război şi mobilizare totală, nevoile de petrol ale Germaniei ar putea fi acoperite de actuala producție a României, cu condiția ca Germania să dispună integral şi suveran de resursele române.

- Până şi cel mai neînsemnat act de sabotaj în industria petrolieră a României poate aduce prejudicii grave Germaniei. Se consideră că actele de sabotaj în domeniul extracției de petrol şi în cel al transportului îi permit României să opună Germaniei aflată în război cu Anglia şi Franța, o rezistență ascunsă.

- Ținând seama de mărimea pericolelor, Germania nu poate să se mulțumească nici cu garanțiile date de statul român. Germania trebuie să înfrângă rezistența părții române şi să ceară:

1) Subordonarea economiei române a petrolului, conducerii şi controlului german.

2) Renunțarea statului român la drepturile sale de suveranitate în favoarea Germaniei:

a) în exercitarea puterii polițieneşti în regiunea petroliferă;

b) în organizarea şi folosirea mijloacelor şi căilor de comunicații române.

Ideile schițate mai sus de Canaris şi colaboratorii săi cei mai apropiați, au fost expuse maiorului C.G. Ionescu-Micandru pentru a fi transmise lui Moruzov.

Între timp, tatonările pentru o întâlnire la vârf a

specialiştilor în informații, continuau. La un moment dat se convenise ca Moruzov şi Canaris să se întâlnească la 3 decembrie 1939 la Monaco. Lucrurile nu au decurs însă conform prevederilor. La numai 5 zile de la plecarea sa din Bucureşti, maiorul Wagner a comunicat telegrafic că se va întoarce în capitala noastră pe data de 10 decembrie. Mai menționa, în aceeaşi scrisoare, că va fi însoțit de alte două persoane. Conform protocolului, la data anunțată, la orele 20,15 Ionescu Micandru s-a înfățişat în fața vagonului ce venea de la Berlin şi din care, spre marea lui surprindere, odată cu Wagner, a coborât însuşi Canaris. Neanunțat, fără să ne prevină, Germania îşi pregătea marile campanii din Vest şi nu putea risca nimic, împreună cu Canaris se deplasase şi locotenent-colonelul Bentivegny, şeful secției de contra-informații ofensive din Serviciul Secret al Abwehr-ului.

Cei doi înalți ofițeri au solicitat o întrevedere urgentă cu Mihail Moruzov, care le-a fost acordată. Întâlnirea a avut loc la Buda, unde Mihail Moruzov avea o mică proprietate şi unde se amenajase o casă conspirativă. Cei doi secondați de însoțitorii lor, au făcut o plimbare prin grădina ce înconjura casa.

Era un prilej de a se feri de urechi indiscrete. Dialogul demara greu. Cei doi se studiau reciproc. Ceea ce-l enerva pe Canaris era faptul că nu reuşise să-l complexeze pe Moruzov cu vizita lui

inopinată. Nici măcar precizarea pe care a făcut-o că era cel dintâi dintre şefii serviciilor similare cu al său pe care-l vizita nu a avut efectul paralizant scontat. Îşi va fi dat seama oare amiralul că omul aflat în faţa lui, trecuse în timpul primului război mondial, linia frontului şi răpise un spion german versat, nu putea fi în niciun caz slab de înger. De aceea a crezut de cuviinţă să scurteze introducerea şi să între direct în subiect. Tema principală a vizitei: petrolul, actele de sabotaj din industria petrolieră română ce subminează îndeplinirea Tratatului economic germano-român, precum şi măsurile ce trebuiesc luate.

Secţia contrainformaţii a Abwehr-ului şi-a format un punct de vedere în legătură cu incendiul de la rafinăria „Orion” şi a pregătit un document ce urmează a fi înmânat S.S.I.-ului din România, intitulat: „Instrucţiuni de ordin tehnic care ar trebui date pentru prevenirea actelor de sabotaj în regiunile petroliere”. Berlinul apreciază că în România există un puternic curent antigerman încurajat de guvern, de aceea Canaris va insista şi în problema intensificării propagandei germane în România, astfel încât în rândurile populaţiei să se creeze o atmosferă favorabilă îmbunătăţirii relaţiilor dintre cele două ţări.

Moruzov nu fusese luat prin surprindere. După ce a trecut în revistă situaţiile critice, el a procedat la o analiză sumară, demonstrând că nu era vorba de sabotaje, ci de simple defecţiuni ce se pot

produce oriunde, inclusiv în Germania. Canaris a rămas fără replică. I se demonstrase fără putință de tăgadă că incendiile de la „Orion”, „Noris” din Ploieşti sau „Apolon” din Târgovişte, ciocnirile de trenuri de la Băicoi, toate fuseseră anchetate şi nu se găsesc nici urmă de sabotaj. Atunci l-a convins, poate, pe amiral, dar peste un an, când se vor ivi atât de intempestiv probele, nimeni nu va mai putea fi dus de nas.

Canaris a trecut după aceea la abordarea altor subiecte. Moruzov mai mult asculta decât vorbea. Nu i-a fost greu să-şi dea seama că, având în vedere originea sa slavă, neamțul îl bănuia că ar fi în colaborare cu sovieticii. Nici nu i-a confirmat dar nici nu i-a infirmat această supoziție. În definitiv, era liber să creadă tot ce voia. În concluzie, se poate spune că această primă rundă a decurs în favoarea lui. Canaris s-a convins că întâlnise un om care nu putea fi intimidat şi cu atât mai puțin speriat.

Moruzov conducea jocurile.

În ce a constat colaborarea între Abwehr şi S.S.I? Era în primul rând colaborarea în zona petroliferă, mai bine zis pentru apărarea acestei zone, unde se găseau deja agenți germani, împerecheați cu agenți români. Se efectua un serviciu de supraveghere şi pază, pentru ca inginerii englezi şi americani care se găseau acolo să nu dea foc zonei petroliere şi să nu distrugă instalațiile de acolo. De asemenea se mai colabora şi în zona dunăreană,

în toate porturile prin care se scurgeau spre Germania vasele şi tancurile de petrol. Colaborarea s-a extins şi asupra chestiunilor de contra-sabotaj şi de contrainformații. De asemenea se efectua şi un schimb de informații între Abwehr-ul german şi serviciul Secret de Informații Român. Convenția era ca România să nu furnizeze informații despre țările cu care se afla în alianță. Pentru celelalte țări schimbul de informații era permis.

Armand Călinescu, în calitate de prim-ministru – octombrie 1938 – a solicitat şefului Marelui Stat Major să întocmească o sinteză a datelor şi informațiilor referitoare la adversarii potențiali ai României, fapt care în agenda de însemnări a celui care a primit dispoziția, să apară astfel consemnat:" Tendințele, caracterul şi evoluția expansiunii germane în sud-estul Europei. Privire specială asupra României în anul 1939 (lucrarea va fi tipărită în luna ianuarie 1939 iar sinteza predată guvernului).

Încă din 1938, imediat după Anschlus (la 6 martie), Armand Călinescu considera Anschlus-ul ca fiind doar o simplă etapă în planul de expansiune german, care urmărea dobândirea de debuşee şi materii prime în răsărit. Dunărea va deveni un adevărat bulevard comercial şi strategic între Est şi Vest. Toate statele care au fost aşezate aici au suferit mari presiuni. Mai întâi Austria, apoi Cehoslovacia şi la urmă, România, care oferă

petrol. În fond, însuşi Hitler va declara: „scopul nostru este de a căuta, mai curând în Europa decât peste mări, teritorii bogate în materii prime" (15 noiembrie, 1937). Este anul în care cei doi von Tippelskirch şi Killinger – vor trata la San Francisco, problema surselor de materii prime cu big-business-ul american. Războiul propriu-zis va începe, fiind declanşat de Germania, mult mai devreme, prin războiul economic. Într-o carte scrisă de Juster Schmitt se arată că, printre cauzele principale ale înfrângerii Germaniei în primul război mondial, ar fi fost şi prea târziul asalt asupra regiunilor petroliere române. Göring va declara textual: „Conflictul care se pregăteşte impune o dezvoltare uriaşă a capacității noastre de producție. Nu putem să fixăm nicio limită a programului de înarmare căci se are în vedere bătălia finală. În realitate noi suntem încă de pe acum în război, deşi n-a fost trasă nicio lovitură de tun (1936 – în prezența industriaşilor germani). Şi mai devreme, în 1933, imediat după venirea la putere, în cadrul serviciilor pe care le creează pentru a" dubla" şi a anihila miniştrii nenazişti din cadrul cabinetului său, Hitler organizează şi un Birou economic al partidului, condus de dr. Wagner. Amintim că acelaşi dr. Wagner Otto, maior, se afla la Bucureşti în toamna lui 1939. Acesta – la 23 noiembrie 1939 – avea să afirme, în cadrul celei dintâi întâlniri a sa cu Moruzov, că interesul capital al serviciului secret nazist este de

a apăra resursele petrolifere româneşti, de orice posibilă sabotare.

Dar cine este dr. Wagner recomandat de amiralul Canaris să servească drept „cutie poştală” la Bucureşti?

În 1933, imediat după venirea la putere, Hitler, în cadrul serviciilor pe care le creează pentru a dubla şi a anihila miniştrii nenazişti din cadrul cabinetului său organizează şi un birou economic al partidului; condus din 1934 de Otto Wagner. Acesta era subordonat lui A.P.A. – Auslands Politische Abteilung – Biroul de politică externă al partidului nazist, conducerea fiindu-i încredințată lui Alfred Rosenberg. În literatura de specialitate doctorul Wagner are menționat în dreptul numelui său: Wagner, dr., maior în cadrul serviciului secret german. La începutul anului 1940, la Bucureşti, reprezentant permanent al Serviciului Secret de Informații al armatei germane (Abwehr) este… maiorul dr. Wagner, despre care Canaris însuşi, într-un dialog purtat cu Moruzov în primăvara lui 40, avea să-l schițeze astfel: „Iată, de pildă, maiorul dr. Wagner nu este produsul serviciului meu. Este un element infiltrat în serviciu, ca invalid, prin intervenția directă a mareşalului Göring. Desigur că este, din fericire, mai puțin periculos decât alții…” 1 Mai 1940 – în locuința lui Moruzov, are loc întâlnirea lui cu von Tippelskirch, prilej pentru şeful S.S.I.-ului de a descifra cum mai este cotat la Berlin, căci nu-i fusese greu să

afle că naziştii îl bănuiesc de lipsă de loialitate, ba chiar de un joc dublu-triplu, în principal în favoarea Intelligence Service-ului (suspiciune alimentată de unii membri de frunte ai legației germane la Bucureşti); von Killinger în persoană, de asemenea aflat la Bucureşti în calitate de „trimis special al Führerului", chemându-l la el – 14 aprilie – pe maior dr. Wagner, pe căpitanul de marină Weiss şi pe von Stransky, le cere acestora să-şi spună deschis părerea despre Moruzov şi gradul de sinceritate cu care şeful S.S.I.-ului colaborează cu naziştii, răspunsul celor trei fiind la unison: categoric sincer! Moruzov nu este totuşi liniştit, deşi primul pas de „împăcare" îl face – *17 aprilie 1*940 – în Bucureşti, un maior din Abwehr care aduce drept mesaj din partea amiralului Canaris precizarea că acesta „este extrem de mulțumit de succesul Serviciului Secret de Informații al armatei române în chestiunea vaselor engleze de la Giurgiu". Von Tippelskirch lămureşte în plus: „Față de aceştia (cei de la Statul Major – n. N.) am avut de îndeplinit o cerință strict protocolară... în ceea ce vă priveşte, am ținut în mod special să vă văd spre a vă mulțumi din partea şefilor mei, pentru modul cum conlucrați cu organele noastre. În interesul dumneavoastră vă rog să continuați cu această atitudine de loialitate absolut necesară, deoarece orice suspiciune ar fi regretabilă şi pentru noi şi pentru dumneavoastră". 14 Mai 1940 – timp de cinci ore

stă de vorbă von Killinger cu Moruzov, la solicitarea celui dintâi. Von Killinger (avea să revină în 23/24 ianuarie 1941, în calitate de ministru al Germaniei la Bucureşti) arată că Hitler i-a dat misiunea de a fi observator pentru patru țări (Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria şi România, „iar faptul că mi-am ales Bucureştiul drept reşedință, denotă atenția pe care o acordăm țării dumneavoastră".

La scurt timp după vizita inopinată a lui Tippelskirch la Bucureşti, va reieşi că vizita generalului german nu era un act izolat, ci făcea parte dintr-un efort conjugat pentru rezolvarea unor probleme menite să contracareze acțiunile de sabotaj puse la cald de aliați în România.

La 3 mai 1940, maiorul dr. Wagner sosit de la Berlin va cere o audiență la Moruzov pentru a-i transmite o chestiune strict confidențială şi absolut personală din partea amiralului Canaris. Mesajul suna astfel: „în cazul când anglo-francezii, nemulțumiți de neutralitatea României o vor ataca, România va accepta sprijinul amical armat al Germaniei, pentru apărarea teritorială". Surprins că i se adresează lui într-o problemă de asemenea anvergură, Moruzov i-a răspuns: „Chestiunea pe care ați pus-o depăşeşte cadrul atribuțiunilor mele şi nu-mi permit a o discuta". Wagner nu s-a lăsat mai prejos şi i-a replicat: „Când dl. Amiral Canaris mi-a încredințat această misiune, ştia acest lucru, dar întrebarea nefiind

formulată de domnia sa, a ales această cale numai în scopul de a păstra cel mai strict secret. Dl. Amiral Canaris a lăsat la latitudinea domnului şef al Serviciului Secret cui urmează a i se supune această întrebare, exprimându-şi însă dorința de a avea un răspuns în cel mai strict secret. Suntem în aşteptarea răspunsului Dvs."

Spre surpriza lui Moruzov, el avea să afle la 11 mai 1940 că întrebarea fusese deja avansată de către Germania regelui Carol al II-lea printr-o scrisoare predată de către: generalul Gerstenberg cu trei săptămâni înainte de întâlnirea Wagner-Moruzov.

Germania presează şi la 24 mai 1940 dictatul de la Viena prin care se smulgea României o mare parte a Transilvaniei avea să demonstreze fără tăgadă cât de mult ținea Germania să garanteze în mod absolut integritatea teritorială a României.

Patru zile după întrevederea Killinger-Moruzov, va sosi pe neaşteptate la Bucureşti, pentru a doua oară, amiralul Wilhelm Canaris. Îşi părăsise, conform propriei sale declarații, doar pentru o clipă postul de comandă de pe frontul de vest, unde a urmat, de la începutul acțiunii, armatele operative. Obiectul întrevederii sale cu Moruzov l-a constituit problemele cu privire la chestiunea armelor descoperite la rafinăria „Standard", imixtiunea reprezentanților Germaniei în chestiunile interne ale minorității germane din Bucovina şi acțiunea unor rețele secrete germane

în România, care prejudicia relațiile dintre cele două țări.

La sosirea sa pe aeroportul Băneasa în ziua de 28 mai, la orele 18, 15, amiralul a fost întâmpinat de către Moruzov, maiorul Wagner şi maiorul Ionescu Micandru. La orele 20, 15, la domiciliul lui Moruzov au început discuțiile, la care mai luau parte colonelul Pieckenbrock, colonelul Bentivegni, maiorul Wagner şi căpitanul von Stranski din partea germană, şi maiorul Ionescu Micandru din partea gazdelor. Discuțiile au fost urmate de un dineu ținut în acelaşi loc.

A doua zi Canaris este primit în audiență la generalul Țenescu, şeful Marelui Stat Major şi după aceea la Ernest Urdăreanu, ministrul Palatului. Au urmat apoi din nou întrevederi cu Moruzov la sediul Serviciului Secret de Informații. Seara va participa la dineul dat în cinstea sa la restaurantul „Pescăruş", unde erau invitați generalul Liteanu, directorul general al Siguranței Statului, colonelul Crețulescu, şeful Secției a II-a din Marele Stat Major şi încă patru ofițeri şi funcționari superiori de la Serviciul Secret.

Amiralul Canaris îi va declara lui Moruzov: „Am primit din partea führerului şi înaltului Comandament al Armatei germane, misiunea de a vă transmite mulțumirile lor, pentru rezultatele, mai presus de orice critică, ale colaborării dintre serviciile secrete de informații ale armatelor română şi germană, mai ales în ceea ce priveşte

asigurarea, în momentele actuale de criză, a aprovizionărilor Germaniei din România, în general cu produse de tot felul şi în special cu cele petrolifere".

În ziua următoare, Canaris va elogia sprijinul acordat de Carol al II-lea şi de Ernest Urdăreanu, acesta din urmă având o poziție cheie în colaborarea româno-germană. Chiar şi la plecarea sa pe aeroport, amiralul Canaris va reveni cu elogii la adresa lui Urdăreanu. Înainte de a se urca în avion, amiralul primea în scris, în limba germană, din partea lui Moruzov, documente privind incendiile de la rafinăriile de petrol şi accidentele de cale ferată, precum şi măsurile de pază pentru siguranța zonelor petrolifere şi a transportului pe Dunăre. De asemenea în chestiunea agenților suspecți în chestiunea sabotajului au fost predate fişe detaliate. Moruzov se decisese să joace pe cartea alianței cu Germania.

*

Horia Sima fugit în Germania, s-a întâlnit la Viena cu Moruzov, unde au perfectat colaborarea cu Carol al II-lea precum şi întreaga strategie a revenirii lui în țară ca şi a legionarilor aflați în Germania. Conform acestei strategii, Horia Sima şi câțiva colaboratori urmau să se întoarcă clandestin în țară şi să se lase prinşi, fiind arestați şi cercetați de către Siguranța română. În cadrul „anchetei", Horia Sima va ajunge să dea o declarație de credință față de rege. Drept urmare,

regele îl va primi în audienţă şi împreună vor perfecta intrarea Gărzii de Fier în guvern. Planul întocmit de Moruzov şi Horia Sima la Viena a fost realizat punct cu punct. Pe la mijlocul lunii mai, Horia Sima şi N. Pătraşcu se reîntorc în ţară. Sunt „prinşi". Reprezentanţii Siguranţei se mândresc cu „captura" făcută. Ba mai mult, se mai lăuda că, în urma anchetei Horia Sima a fost adus pe drumul cel bun, luând hotărârea de a pune mişcarea în serviciul suveranului. Scenariul, regia şi interpretarea au fost excelente. La 29 mai 1940 a avut loc audienţa la rege. Legionarii primesc de la Horia Sima „ordin" să se înscrie în Partidul Naţiunii al lui Vodă. Iar la 28 iunie, Horia Sima intră în guvernul prezidat de Gheorghe Tătărăscu, ca subsecretar de stat la Ministerul Educaţiei Naţionale. Crunt s-a mai înşelat şi Moruzov, ca şi regele şi Gabriel Marinescu, căci toţi trei, aşa după cum arată istoria, au crezut că scenariul lor a înlocuit „scenariul" RSHA-ului. Mişcarea a fost introdusă în guvern ca un cal troian de construcţie berlineză. În iunie 1940, cu sprijinul lui Himmler se pregătea lovitura cea mare.

*

Horia Sima[24] s-a născut la Bucureşti în 1906, a rămas orfan încă de mic, fiind crescut de un unchi la Mândra, lângă Făgăraş. Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie, devenind profesor la un liceu din

---

[24] R. S. Ruba şi loan Itu: Tinerama, 4-10 iunie, 1993, p. 7.

Lugoj. Intră încă de la început în mişcarea legionară condusă de Corneliu Zelea Codreanu, obținând în 1934 gradul de comandant, iar mai târziu de cel de comandant pe întreg ținutul Banatului.

Corneliu Zelea Codreanu este arestat la 16 aprilie 1938 datorită reclamației lui Nicolae Iorga pentru motivul că l-a insultat (Iorga era demnitar). Din închisoare, prin intermediul soției sale Elena, le cere legionarilor să stea liniştiți şi să nu provoace sub nici-o formă agitații. Codreanu începuse dezamorsarea mişcării legionare din momentul instituirii Dictaturii Regale. Legionarii, marcați de o disciplină de fier, i-au executat întocmai ordine e.

Din dispoziția lui Codreanu, conducerea mişcării, în lipsa acestuia, a fost preluată de întemeietorii acesteia. În iunie şi iulie 1939 pe măsură ce erau arestați, s-au succedat la comandă: Radu Mironovici, Ion Belgea, Iordache Nicoară şi Constantin Papanace. Numele lui Horia Sima apare pentru prima oară când Ion Belgea îl numeşte responsabil al legăturilor cu provincia. La 25 iulie, când au avut loc funeraliile Reginei Maria, au fost arestați macedonenii din conducerea Legiunii, inclusiv Constantin Papanace, învinovățiri că vor să întreprindă o rebeliune. Eliberat la scurtă vreme, Papanace se ascunde în provincie şi este înlocuit pentru câteva săptămâni de Horia Sima, care îşi face intrarea la conducerea

Legiunii.

De teamă ca nu cumva Carol să dea ordinul de asasinare al lui Codreanu, se convenise ca legionarii să nu comită niciun fel de provocări. De fapt, la conducerea Legiunii se iscase o serie de controverse, Sima sustrăgându-se de la hotărârile luate de ceilalți conducători. El era dornic de aducerea la îndeplinire a unei lovituri de stat, în care scop a adus în Bucureşti grupuri de terorişti din Ardeal şi Banat, arestați la scurt timp de Siguranță. Din închisoare Codreanu le scria celor rămaşi afară să păstreze liniştea şi să se abțină de la violențe. În schimb Sima continua să agite oamenii. Arestările se succed, iar Sima este ocolit de agenții Siguranței. Comandanții legionari închişi la Vaslui şi Râmnicu-Sărat cer calm şi renunțarea la orice provocare. Provocările însă se succed: o bombă la Teatrul din Timişoara, un evreu asasinat la Oradea, câteva unități forestiere incendiate în Bucovina şi profesorul Ştefănescu Goangă, rectorul Universității din Cluj este grav rănit în urma unui atentat. Regele Carol al II-lea după o vizită la Hitler, îi telegrafiază lui Armand Călinescu să fie executat Codreanu împreună cu alți 13 legionari. Era ziua de 30 noiembrie 1938, sărbătoarea Sfântului Andrei, când, după cum am arătat, a avut loc executarea capilor Legiunii.

Se declanşează o adevărată isterie a morții. Sima organizează pentru ziua de Bobotează 1939 un atentat împotriva regelui şi a miniştrilor ce-l

însoțeau, cu prilejul cufundării crucii în Dâmbovița. Dar se află despre atentatul plănuit şi autorii sunt arestați şi ucişi în beciurile Siguranței în ziua de 4 ianuarie.

Starea tensională amplificându-se, de teamă Horia Sima după asasinarea lui Armand Călinescu, la 26 octombrie 1939, fuge în Germania. Se reîntoarce în țară în mai 1940, fiind arestat la scurt timp, după cum am arătat, şi propulsat ca secretar de stat la Culte şi Arte (4 iulie 1940). După numai patru zile demisionează împreună cu alți trei legionari. În vara lui 1940 Horia Sima este ales şeful mişcării legionare, cu prilejul a două întruniri ale comandanților: mai întâi în casa scriitorului Constantin Gane, apoi în cea a lui Radu Budişteanu, fost membru patru zile în guvern.

După cum se ştie, Horia Sima a jucat un rol important în răsturnarea regimului lui Carol al II-lea. Începând cu 1 septembrie 1940, când a organizat revolta la Timişoara, Alba Iulia, Deva, Sibiu, Braşov, Bucureşti şi Constanța, cu morți şi răniți. După preluarea puterii de către Antonescu şi Gardă, la 15 septembrie, Horia Sima a depus jurământul față de Legiune şi țară. După 10 decembrie, după asasinarea lui Nicolae Iorga şi a lui Virgil Madgearu şi masacrul comis de legionari la Jilava, debutează neînțelegerile dintre legionari şi Antonescu, ce culminează cu rebeliunea.

După înfrângerea rebeliunii, Sima se ascunde

iar la începutul lui aprilie 1941 îi trimite o scrisoare lui Antonescu, prin care îi propunea restabilirea relațiilor. Antonescu refuză energic. În primăvara lui 1940, Horia Sima părăseşte clandestin țara şi locuieşte o vreme la Viena şi în alte părți ale Germaniei, aflat sub supravegherea Gestapoului. După război se retrage în Spania şi se ocupă de publicistică şi propagandă, luând parte la certurile dintre fracțiunile legionare.

După stabilirea în Spania, Horia Sima nu a mai reuşit să unifice mişcarea legionară, aducându-i-se o serie de acuze: deturnarea Gărzii de la idealurile Căpitanului, însuşirea fondurilor mişcării (lucru de care se pare că nu a fost străin nici Iosif Constantin Drăgan, stabilit la Milano, în Italia), asasinarea unor lideri politici şi incitarea autorităților să ia măsuri extreme cu scopul de a-i facilita accesul la conducerea mişcării.

Contestațiile la adresa sa vor culmina în 1954 când grupurile „codreniste" (conferințele delegaților de la Erding – Germania şi Majadahonda – Spania) îl vor demite pe Horia Sima de la conducerea mişcării legionare, împreună cu aliații săi.

După revoluția din decembrie 1989, Horia Sima şi comandamentul de la Madrid au luat legătura cu legionarii rămaşi în țară încercând să revitalizeze mişcarea legionară din România. Grupul pro Horia Sima sub conducerea comandantului Nistor Chioreanu a început

demersurile în vederea înscrierii oficiale a partidului „Totul pentru Țară”. Candidații posibili la funcția supremă a mişcării legionare sunt: Faust Brădescu – considerat a fi ultimul ideolog în viață al Gărzii, Nistor Chioreanu, şeful comandamentului de la Alba Iulia şi Nicolae Roşea, repatriat după decembrie ’89.

În prezent, conducătorii legionari sunt puşi să rezolve problema preluării fondurilor „Gărzii de Fier” aflate în folosința exclusivă a grupului condus de Horia Sima de la Madrid.

În privința sfârşitului lui Horia Sima, se cunosc următoarele: folosind un paşaport pe un alt nume, Horia Sima la sfârşitul lunii mai 1993, se deplasează la Augsburg, în Germania pentru a-şi face un tratament stomatologic şi pentru a se întâlni cu vechi legionari aflați în această țară, pentru a discuta modul în care să preia controlul total al „Mişcării”, aflată în curs de reorganizare în România. În timp ce se afla în locuința medicului stomatolog, Filip Păunescu – originar din Braşov – Horia Sima a decedat subit în urma unui atac de cord. S-a presupus că la vârsta sa – 87 de ani – inima nu i-a mai rezistat la anestezie, după unele ipoteze administrată într-o doză mult prea mare. În aceeaşi zi, doi indivizi neidentificați, s-au prezentat nechemați şi au preluat cadavrul, pe care l-au transportat în Spania. Vestea morții sale a parvenit publicului după un interval de 24 de ore de la deces. Ce s-a întâmplat în acest timp? Şirul

întrebărilor nerezolvate continuă: cum se explică apariția celor doi indivizi având asupra lor toate actele necesare transportării cadavrului din Germania în Spania? Cine i-a anunțat şi când?

Întrebați, unii legionari aflați în exil menționează zvonurile care au circulat în ultimii zece ani despre medicul Filip Păunescu, că ar fi avut legături cu Securitatea... Mai mult, emisari ai emigrației legionare au început în primele luni ale anului demersuri pentru a obține din arhivele Ministerului Justiției dovada aflată la dosarul de condamnare la moarte a lui Horia Sima, că acesta a lucrat, începând cu 1938, pentru serviciile secrete româneşti.

Horia Sima, se pare că a murit la timp, voit sau nu, tocmai atunci când persoana sa rămăsese unica piedică în calea unificării mişcării legionare din țară şi din exil.

*

Moruzov perfectase o intensă colaborare informativă şi cu Serviciul de Informații fascist italian, condus de generalul Carboni. Legăturile se stabiliseră, ca şi în cazul Abwehr-ului, prin ataşatul militar la Bucureşti, respectiv prin colonelul Velfo di Bonzo, ataşatul militar italian la Bucureşti. Moruzov va fi, de altfel, de câteva ori oaspetele generalului italian. Se pare că Moruzov avea o preferință aparte pentru pământul italian. Voiaja mult în această țară şi ca persoană particulară.

La 3 septembrie 1940, Moruzov se afla din nou în Italia la o importantă consfătuire cu amiralul Canaris şi generalul Carboni. Întâlnirea avea loc la Veneția. Moruzov era însoțit de lt. Col. Ionescu Micandru, doi ofițeri români şi un ofițer german.

După consfătuire, adică la 5 septembrie 1940, Canaris îl avertizează pe Moruzov că în România începuseră tulburări legionare şi că viața i se află în pericol. Cu toate acestea, încrezător în steaua sa, Moruzov revine în grabă la Bucureşti pentru a-şi distruge arhiva şi pentru a-şi aranja situația în raport cu noile evenimente.

În ziua de 5 septembrie 1940 grupările de dreapta din România, cu sprijinul financiar şi politic al anumitor cercuri interne, l-au forțat pe Regele Carol al II-lea să-l aducă la cârma țării pe generalul Ion Antonescu. Imediat în ziua următoare a fost instaurată dictatura militară, iar după alte zece zile a fost constituit un guvern ai cărui membri fuseseră recrutați în cea mai mare parte din rândurile legionarilor. Se deschidea astfel calea spre asevirea țării noastre de către Germania hitleristă.

Printre măsurile imediate pe care Antonescu le-a luat în scopul consolidării dictaturii a fost şi aceea a reorganizării Serviciului Secret. După arestarea lui Moruzov şi trimiterea lui la Jilava de către legionari, acest serviciu a fost subordonat direct Preşedenției Consiliului de Miniştri iar la conducerea lui a fost numit colonelul de stat major

Nicolaid. Tot din această perioadă datează oficializarea legăturilor dintre Serviciul secret român şi Abwehr. După câteva săptămâni, convingându-se că Nicolaid, care întrunea calităţile unui foarte bun ofiţer, nu avea niciun fel de experienţă în munca de informaţii, l-a înlocuit cu Eugen Cristescu.

Înapoindu-se de la Veneţia, forţele potrivnice l-au împiedicat pe Moruzov să ia legătura cu regele. De altfel aceasta nici n-ar fi putut să-i fie de folos, deoarece Canaris nu-i destăinuise nimic din ceea ce îl interesa. Chiar dacă Moruzov ar fi reuşit să obţină anumite informaţii, situaţia nu s-ar fi schimbat cu nimic, deoarece când a ajuns la Bucureşti, el a fost arestat de poliţia legionară şi ţinut închis în celula nr. L de la penitenciarul Jilava până în noaptea de 26–27 noiembrie 1940 când a fost ucis.

La Jilava se găseau 65 de deţinuţi, toţi împuşcaţi în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1940. Dintre aceştia numai 28 aveau mandate de arestare în regulă; restul erau arestaţi fără nicio formă, printr-un abuz scandalos al autorităţii. Ceva mai mult, din cei 28 arestaţi de comisie cu mandate, 16 se găseau deja arestaţi fără formă la Jilava şi numai 12 au fost aduşi acolo în baza unor mandate de arestare în regulă.

„... Printre cei 65 asasinaţi în închisoarea Jilava... se găseau; pentru care Comisia a făcut adresă formală către Prefectura Poliţiei (nr. 206,

din 19 noiembrie 1940), spre a fi puşi imediat în libertate; cu toate acestea sus numiţii au fost reţinuţi, arestaţi încă şapte zile după primirea adresei şi apoi ucişi împreună cu ceilalţi. Toate aceste fapte s-au petrecut fiindcă la Jilava domnea bunul plac al Poliţiei Legionare, condusă de criminali analfabeţi „(Din" Raport Comisia specială de anchetă criminală" – 1941).

Iată victimele din celulele aflate „sub paza" poliţiei legionare:

Celula nr. 1 – Mihail Moruzov;

Celula nr. 2 – colonel Ştefan Gherovici;

Celula nr. 3 – Victor Iamandi, fost ministru de justiţie; maiorul Damian Frederic şi subit. Cireghiţă Traian;

Celula nr. 4 – generalul Gabriel Marinescu, fost prefect al Poliţiei Capitalei şi fost ministru al Ordinei Publice;

Celula nr. 5 – colonel Vasile Zeciu, fost prim-procuror al Tribunalului Militar al Capitalei;

Celula nr. 6 – maiorul Alexandru Popescu-Marinarul şi maiorul Aristide Macoveanu;

Celula nr. 7 – generalul Gheorghe Argeşeanu fost prim-ministru; colonel Anibal Panaitescu;

Celula nr. 8 – maior Iosif Dinulescu, din Legiunea de Jandarmi Ilfov;

Celula nr. 9 – generalul Ion Bengliu, fost inspector general al Jandarmeriei;

Celula nr. 10 – Ion Stănciuc; Constantin Sârbu; Vasile Taşcă; Nicolae Zăinescu; Ştefan Niţu; Vasile

Moisescu; Nicolae Bularda; Gheorghe Niculescu; Constantin Popescu-Jandarmul; Gheorghe Oancea; Neacşu Crăciun şi Petre Gheorghiu – toți foşti jandarmi.

Celula nr. 11 – Ichim Gavrilă; Eugeniu Zugavru; Paraschiv Coman; Ion Balint; Stanciu Lolescu; Gheorghe Comşa; Olimpiu Măculeț; Mihai Radu; Nicolae Bărbulescu; Gheorghe Boghici; Dumitru Marin – toți foşti agenți de poliție.

Celula nr. 15 – Niky Ştefănescu, fost subdirector al Serviciului Secret de Informațiuni (cel care l-a interogat, în 1940, luna mai, pe Horia Sima, revenit din Germania);

Celula nr 16 – maiorul Alexandru Blebea;

Celula nr. 17 – Ion Panova, fost chestor de poliție; Niculescu Bonea; Otto Reiner; Laurențiu Constantinescu; Petre Malensci; Nicolae Găman; Ion Iordănescu Iordache; Iuliu Horwath; Victor Horwath – toți foşti agenți de poliție; Mihail Virfureanu – fost comandant legionar; Virgil Diculescu, fost student, fiul comerciantului de vinuri Diculescu din Bucureşti, creditorul personal al lui Constantin Orăşeanu – unul din asasini.

Celula nr. 18 – Constantin Bauleț; Pavel Patriciu; Nicolae Lescenco; Boțu Marius; Tudor Miron; Dumitru Bileca; Nicolae Bileca; Nicolae Bobocea; Marin Georgescu, Constantin Culetcu, Spini Dumitrescu, Nicolae Blănuță – toți foşti agenți ai poliției; Tudor Petre, fost jandarm,

încarcerat din cauza unei potriviri de nume;

Celula nr. 19 – Radu Pascu, fost prim-preşedinte al Curții de Apel Bucureşti; lt. Col. Dumitru Negulescu, fost prim-preşedinte al Tribunalului Militar Cluj.

La începutul lunii octombrie 1940, Antonescu a instituit comisia însărcinată cu „cercetarea şi trimiterea în judecată a celor care au comis crime şi delicte cu prilejul reprimării acțiunilor politice începând din ianuarie 1933". La 16 octombrie, această comisie emitea primele mandate de arestare împotriva unor lideri politici sau foşti miniştri, învinuiți de „crime şi delicte" contra mişcării legionare. (Asasinatele de la Jilava, Snagov şi Strejnicul, 26–27 noiembrie 1940, Bucureşti, 1941, p. 245).

Mandatele erau emise pentru închisoarea Văcăreşti şi trimise spre executare Prefecturii poliției capitalei, patronată de colonelul legionar Zăvoianu. Legionarii au făcut totul ca aceste mandate, ca şi cele ce urmau a se emite ulterior în astfel de cazuri, să fie trimise pentru închisoarea militară Jilava, aflată în mâna polițiştilor legionari, la dispoziția bunului lor plac. Constatăm deci că încă din această fază a evenimentelor, intențiile legionarilor de a-şi suprima victimele luase contururi concrete.

În acest mod, spre sfârşitul lunii noiembrie, la Jilava în fortul nr. 13, au fost internați 28 de arestați cu mandate emise de organele de

procuratură sau de către „comisia de anchetă criminală”. În afară de aceştia, legionarii au mai internat ilegal prin poliția legionară 37 de persoane reținute samavolnic; în total 65 de persoane.

Toți ceilalți, în număr de 37, fuseseră aduşi la Jilava fără nicio formă legală, după bunul plac al polițiştilor legionari, în urmărirea scopului arătat mai sus”.

Iată documentul care atestă sfârşitul lui Mihail Moruzov: Raport medico-legal Subsemnatul Doctor în medicină – medic legist al Trib. Ilfov, invitat verbal de dl. Prim Procuror al Parchetului Ilfov, ne-am transportat în ziua de 27 noiembrie 1940, la închisoarea Jilava, împreună cu dl. Procuror Emil Gheorghiu şi cu dl. Jude Instructor Popescu-Copăceni – unde de față fiind d-nii: Magistrați Militari Lt. Col. Meţianu, Maior Pavelescu Constantin şi Maior Manoliu Nicolae – am procedat la examinarea cadavrului lui Mihail Moruzov, constatând cele ce urmează:

„Moartea lui Mihail Moruzov a fost violentă. Ea se datoreşte hemoragiei externe consecutive rănilor de la gât. Traiectul proiectilelor a fost de la dreapta la stânga, uşor antero-posterior-ascendent”.

Un document din 1941 – emanând de la aşa-numita „Comisiune specială de anchetă criminală”, avându-l drept preşedinte pe Eugeniu Bănescu – lămureşte definitiv lucrurile (este vorba

de o comisie instituită de Antonescu, pe temeiul unui decret-lege emis de „conducător” pentru trimiterea în judecată a celor care au comis crime şi delicte cu prilejul reprimării acțiunilor politice „începând cu 1 ianuarie 1933; de fapt, în vederea cercetării condițiilor în care au fost omorâți Codreanu şi alți gardişti în regimul anterior instaurării statului” național-legionar”): În ce priveşte pe cei deferiți Comisiei de anchetă criminală, de la început s-a văzut că intenția celor ce conduceau Mişcarea legionară era de a aduna, la Jilava, pe toți cei bănuiți, pe drept sau pe nedrept, că au prigonit pe legionari, pentru ca apoi să-i suprime. În adevăr, Comisia de anchetă, emițând la 16 octombrie 1940 (după 11 zile de la constituire), mandate de arestare contra... a fixat ca loc de detenție închisoarea Văcăreşti, conform legilor în vigoare. Prefectul Poliției, colonelul Zăvoianu, a restituit mandatele spre a fi emise pe închisoarea Jilava. Comisiunea refuzând, s-au făcut demersuri şi s-a obținut modificarea regulamentului închisorilor militare, introducându-se un aliniat la art. 2, după care urma să fie arestate la închisoarea militară şi persoanele trimise în prevenție de Comisiunile de anchetă (decret nr. 3521 din 17 octombrie 1940, publicat în Monitorul Oficial nr. 244). Prin acest mijloc, Comisiunea a fost silită să dispună transferarea deținuților mai sus menționați la Jilava, iar pe de altă parte să dea toate mandatele

de arestare pe viitor pentru închisoarea Jilava, deşi acest fapt era de natură să împiedice enorm lucrările comisiei, transportul de la Jilava fiind mult mai dificil decât transportul de la Văcăreşti (create într-adins dificultăți în anchetare, ca să existe apoi motive de nemulțumire, proteste etc. La Jilava, de fapt, stăpânea Poliția Legionară, care se instalase acolo şi care a mers atât de departe cu îndrăzneala şi inconştiența, că a refuzat să permită convorbirea avocatului Naum cu clientul său Gavrilă Marinescu, deşi avocatul avea autorizația în scris a Prezidentului Comisiei de anchetă. Sau: în timpul când era arestat Moruzov a venit dl. Procuror militar de la Curtea militară de casare, care voia să facă formele legale. L-am dus pe Moruzov într-un cabinet pentru facerea formelor. Atunci vine Şocariu (Eremia – chestor legionar la Prefectura Poliției Capitalei) şi, fără şi vorbească cu mine, se adresează procurorului pe un ton ridicat, spunându-i că n-are ce căuta acolo fără aprobarea ministrului de Interne (legionarul Constantin Petrovicescu n.n.). Dl. Procuror a plecat, venind după două săptămâni cu aprobarea de la minister, dar interogatoriul lui Moruzov a trebuit să-l ia în prezența a doi legionari (declarație chestor de poliție Eugen Clonța -12 iulie 1941).

Reiese clar că pe legionari nu-i interesa în niciun fel aflarea adevărului (nici măcar a unui adevăr care-i privea în mod direct) ci – exclusiv –

exterminarea inamicilor Gărzii de Fier[25].

De la Institutul Medico-Legal, cadavrul lui Mihail Moruzov a fost trimis spre înhumare direct la Cimitirul Belu unde familia îl aştepta înfrigurată şi înfricoşată. La lumina lanternei membrii familiei au putut observa că fusese împuşcat drept în mijlocul frunții. Ulterior s-a aflat că alte gloanțe îl loviseră în inimă. Moartea îi fusese violentă şi instantanee. Cel puțin nu se chinuise.

Promotorii odiosului asasinat fuseseră Horia Sima, colonelul Zăvoianu şi Dimitrie Grozea, şeful Corpului Muncitoresc Legionar. Horia Sima, care după cum se ştie fusese informatorul S.S.I.-ului, era cel mai interesat să facă să dispară Moruzov pentru ca odată cu acesta să nu mai existe niciun martor al trădării sale. Zăvoianu era un individ vanitos, care şi-ar fi omorât probabil şi părinții numai ca să-şi arate puterea. Cât despre Grozea, mai mult ca sigur că se afla în solda unei puteri străine interesată ca în România să nu existe stabilitate politică şi cum Mihail Moruzov era un factor de prim ordin al asigurării acestei stabilități, normal că primiseră ordin să-l lichideze.

În presă se încerca acreditarea ideii că omorârea celor închişi la Jilava a fost un gest spontan, cauzat de furia ce-i cuprinsese pe cei ce deshumau cadavrele căpeteniilor legionare ucise în toamna anului 1938, în frunte cu Corneliu Zelea

---

[25] Vasile Bobocescu: Spionaj-contraspionaj nr. 13, 1991, p. 4.

Codreanu.

Legionarul Gh. Crețu avea să declare la procesul ce i s-a intentat lui şi tovarăşilor lui, în iulie 1941:" S-a stabilit ca execuția condusă de către Dimitrie Grozea să înceapă la semnalul unui foc de revolver, în prealabil, eu am scos lacătele de la toate celulele punându-le jos lângă uşă, pentru a facilita intrarea în interior. S-a auzit semnalul tras de Dimitrie Grozea la ora 0,30. Eu am fost repartizat la celula nr. 18.

Am deschis uşa, am comandat drepți, după care am tras, executând prin împuşcare pe toți cei 14 deținuți care se găseau înăuntru.

Menționez că în momentul când am intrat în celulă, deținuții erau treji şi priveau spre uşă de unde am înțeles că din cauza forfotei ei au presimțit ce-i aşteaptă".

Când Biriş i-a comunicat că în cursul nopții cei de la Jilava fuseseră asasinați, Horia Sima a declarat: „S-a încheiat definitiv un capitol din istoria țării". A respirat uşurat mai ales când a aflat că pe lista celor asasinați figura şi Mihail Moruzov.

În iulie 1941, Tribunalul Militar al Comandamentului Capitalei i-a judecat pe legionarii care erau vinovați de înfăptuirea asasinatelor din 26/27 noiembrie 1940 la Jilava.

Din totalul de 38 acuzați, 20 au fost condamnați la moarte. Pe data de 28 iulie 1941 au fost executați la închisoarea militară Jilava: Ştefan

Zăvoianu, fostul Prefect al Prefecturii Poliției Capitalei; Gheorghe Crețu, Octavian Marcu şi Constantin Savu, foşti comisari legionari la Prefectura Poliției Capitalei, Dumitru Gh. Anghel Oprea şi Ion Tănăsescu agenți legionari la Prefectura Poliției Capitalei.

Au fost condamnați în contumacie la moarte alți 14 legionari: Dumitru Grozea, fost comandant al Corpului Muncitoresc Legionar, Romulus Opriş, fost chestor legionar la Prefectura Poliției Capitalei, Pavel Grimalschi, fost comisar legionar, Ilarion Popescu, Vanghele Sanciuc, Ion Iftimescu, Ilie Rădulescu, Stelian Stanicel, fost director de cabinet al Prefecturii Poliției Capitalei, George Bădulescu şi Constantin Dumitrescu, foşti comisari legionari. Aceeaşi pedeapsă au primit-o şi asasinii profesorilor Nicolae lorga şi Virgil Madgearu – Traian Boeru, Tudor Deacu, Ion Tucan şi Ştefan Iacobuță.

Horia Sima, în urma eşuării rebeliunii legionare, a fost judecat şi condamnat la muncă silnică" pe viață. A reuşit, însă, în ultimul moment, să fugă cu o maşină a legației germane prin Giurgiu, spre Bulgaria şi de acolo în Germania. După război s-a refugiat în Spania, unde şi-a scris memoriile încercând să-şi justifice crimele.

Soarta lui Mihail Moruzov, ca şi a celorlalți întemnițați la Jilava fusese pecetluită din timp, fără judecată, fără cercetări, fără apărare, fără nicio strângere de inimă. Că astfel stau lucrurile,

indiscutabil, se constată şi din faptul, deloc secundar, că cei întemnițați, lipsiți de orice apărare legală, instrucția cazurilor fiind lăsată – anume – în suspensie, cu complicitatea aceloraşi factori oficiali care îngăduiseră imixtiunea poliției legionare în chiar incinta închisorii Jilava, fostul nr. 13, „scena" pe care avea să se consume curând, drama regizată de Horia Sima şi acoliții săi. Stratagema cu „erupția" de revoltă a legionarilor care lucrau la deshumare, aplicarea spontană a „legii talionului", aşa-zisa chemare a răzbunării, este categoric INFIRMATĂ şi în cadrul procesului din 1941, deşi Preşedinția Consiliului de Miniştri – în comunicat – îşi dăduse, ipocrit, girul, pentru a acredita înşelătoarea explicație: În celula nr. 17, în care fuseseră deținuții Panova Ion, Bonea Niculescu, Reiner Otto, Constantinescu Laurențiu, Malenschi Petre, Găman Nicolae, Iordachi I. Iordănescu, Horwath Iuliu, Horwath Victor, Vârfureanu Mihai şi Diculescu Virgil şi în care Crețu Gheorghe a mărturisit că ar fi operat singur (n. N.) s-au găsit, între altele, opt cadavre care pe lângă răni provenite din împuşcături, mai prezentau şi despicături ale capului, produse de corpuri tăioase grele, cum ar fi topoarele. Această constatare a dus la început la bănuiala că asasinatele au fost săvârşite de legionarii care, în cursul nopții, săpau la mormântul din vecinătatea fortului Jilava, unde erau indicii că se puteau găsi osemintele lui

Corneliu Codreanu şi ale celorlalți legionari uciși cu el. Această bănuială a fost chiar cristalizată într-un comunicat al Preşedinției Consiliului de Miniştri (...). Din acest comunicat se desprinde ideea că legionarii care lucrau la săpături, înfuriați la vederea felului în care au fost găsite osemintele lui C. Codreanu, ar fi pătruns cu forța în închisoare, ca să-l răzbune. Iar acest motiv prezumat al crimelor a fost cu desăvârşire înlăturat în cursul instrucțiunii, înlăturându-se şi orice bănuială că autorii lor ar fi fost legionarii care săpau la mormânt, pe următoarele considerațiuni: în primul rând, era o imposibilitate practică ca un grup numeros de legionari să fi putut pătrunde noaptea în fort, fără ştiința santinelelor militare, afară de garda legionară care în seara de 26 noiembrie 1940 a schimbat garda cea veche, la ora 21. De altfel, după cum rezultă din procesul verbal dresat de noi în ziua de 29 aprilie 1941, distanța de la mormânt până la intrarea în fort este aproximativ de 1/2 km, în drum găsindu-se diverse forturi militare, grefa, postul telefonic, comandantul închisorii, şi locuința ajutorului comandant colonel Rădoi, şi ar fi fost imposibil ca nimeni dintre aceştia să nu se sesizeze de trecerea unui grup de oameni înfuriați.

În al doilea rând, nici mobilul prezumat mai sus nu este valabil, deoarece săpăturile nu au fost terminate (subl. N.) şi nu s-a ajuns la descoperirea cadavrelor şi identificarea lor, decât în dimineața

de 27 noiembrie 1940, ora 11, aşa că în îndoiala în care se găseau legionarii şi însuşi tatăl lui C. Codreanu, prof. Ion Zelea Codreanu, îndoială pe care acesta şi-a manifestat-o din ajun față de medicul legist Valentin Sava, nu se putea vorbi de înfurierea celor care săpau.

Acest argument este întărit de declarațiunea prof. Ion Zelea Codreanu, care arată că niciunul din cei care săpau la mormânt nu a părăsit lucrările în timpul nopții şi că, în orice caz, nu s-a ştiut până a doua zi dimineața, la ora 11, dacă sunt sau nu înmormântate în acel loc, osemintele lui C. Codreanu şi ale acoliților săi.

În al treilea rând, din însăşi mărturisirea lui Gheorghe Crețu şi a lui Octavian Marcu, rezultă că asasinatele au fost comise de el şi de însoțitorii cu care veniseră sub conducerea lui Dimitrie Grozea (plecați cu brekul poliției – şi cu un autoturism), la care s-a alăturat Constantin Savu, rămas la închisoare în acea noapte, deşi terminase încă din ajun oficiul de comandant al gărzii legionare (avusese indicații în acest sens? se întreabă Mihai Stoian, autor citat).

În al patrulea rând, din tot complexul probelor administrative şi prezumțiilor, rezultă că aceste crime nu au fost rezultatul unor hotărâri spontane (subl. N.), ci au fost premeditate: în adevăr, din declarația categorică a lui Gheorghe Crețu, rezultă că pentru prima oară garda legionară care urmă să între de serviciu în seara de 26 noiembrie în loc

să fie comandată ca până atunci de un simplu legionar, a plecat de la Prefectura Poliției sub comanda lui Dimitrie Grozea.

Dar Antonescu poartă, în mod direct, şi răspunderea morții lui Mihail Moruzov, căci îndelungata duşmănie dintre cei doi se încheie – oare nu suficient de semnificativ? - prin împuşcarea fostului şef al Serviciului Secret, în celula nr. 1 – Jilava, de către legionari. În ciuda falsei aureole de ostaş sobru, intransigent, om al legii şi al principiilor, iată-l pe Antonescu luându-şi revanşa prin „intermediari" (ca, de altminteri, şi în cazul Iorga!). Ce anume avea de răzbunat „conducătorul", după ce lansase chemarea." Vrajba să înceteze. De oriunde şi prin oricine. Lupta să fie numai pentru stat (1940, 6 septembrie)? La urma urmei, destule neajunsuri, pătimite – însă pe drept – din cauza lui Moruzov şi a regelui detronat, Carol II. Conflictul Antonescu-Moruzov exista, desigur, de vreme ce, la instalarea primului în fruntea Marelui Stat Major (tutelând şi Serviciul Secret), cel de-al doilea se grăbeşte să treacă, împreună cu serviciul său, la Ministerul Apărării Naționale. Antonescu însă se afla, atunci în plină ascensiune: devenit ministru al Apărării Naționale, propune înlocuirea lui Moruzov printr-un militar de carieră – regele refuză. Moruzov cercetează, minuțios, existența generalului Ion Antonescu şi descoperă legăturile sale cu Garda de Fier (întâlnirea acestuia la Predeal, cu Corneliu

Zelea Codreanu, amândoi pe skiuri, fotografia binecunoscută, provenind din dosarul Serviciului Secret, ajunge în mâinile regelui, împreună cu alte documente incontestabile, printre care şi proba că generalul este bigam). Motive suficiente pentru ca regele să-l demită pe Antonescu şi să-l interneze (domiciliu forțat) la mănăstirea Bistrița.

Echipa care a executat pe cei închişi la Jilava a plecat de la Prefectura Poliției sub îndrumarea lui Dimitrie Grozea, cel care conducea echipa – personalitate proeminentă în mişcarea legionară, care nu mai avea ca superior, decât pe însuşi comandantul mişcării legionare. Dar cine era Dimitrie Grozea: fost desenator tehnic, vechi membru al mişcării legionare, participant deosebit de activ la evenimentele din ianuarie 1941, era dat dispărut la data procesului intentat asasinilor.

Ce declară Gh. Crețu: Dimitrie Grozea venit din oraş cu o hârtie pe care era planul echipelor care urmau să fie repartizate pe celule pentru executarea crimelor (în „Nota informativă" a Ministerului Justiției, referitoare la asasinatele de la închisoarea Jilava, urmare a adresei nr. 656 din 4 aprilie 1941, se menționează: După aceea, după o listă pe care o adusese întocmită).

Dimitrie Grozea, comandantul „Echipei Morții" care urma să acționeze la Jilava, le-a explicat participanților: „totul trebuie făcut în noaptea aceea, deoarece locotenent colonelul Ricoşeanu, subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor

Interne, ordonase ca, începând cu 27 noiembrie, paza deținuților politici să nu se mai facă de către garda legionară cu acces în interiorul închisorii militare Jilava. Devine astfel certă afirmația lui Eugen Cristescu, din instanța de judecată, referitoare la înlocuirea gărzii legionare, că aceştia aflaseră prin spionii pe care îi aveau camuflați pretutindeni. De unde şi graba executării planului ucigaş care, după toate probabilitățile, ar fi urmat să se împlinească – dacă n-ar fi intervenit ordinul lt. Col. Ricoşeanu – abia peste o zi sau două, ca să coincidă perfect cu momentul deshumării osemintelor lui Corneliu Zelea Codreanu şi ale celorlalți legionari.

Iată un extras din depoziția lui Eugen Cristescu de la procesul ce a avut loc în 1946:

Acuzatorul public: Cine a pus pe legionari să facă de pază la Jilava?

Eugen Cristescu: Era domnul Horia Sima.

Acuzatul public: Cine era ministru de interne la acea dată?

Eugen Cristescu: Generalul Petroiceanu, dar închisoarea era militară. Au aflat legionarii că se schimbă paza (lt. Col. Ricoşeanu era subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Interne) ordonase ca începând cu 27 noiembrie, paza deținuților politici să nu se mai facă de către garda legionară cu acces în interiorul închisorii militare Jilava – gardă care se schimba până atunci, o singură dată pe zi, seara la orele 21, şi cum paza trebuia să fie

schimbată chiar în noaptea de 27 noiembrie, s-au organizat şi i-au suprimat pe cei de acolo.

Organele de informații dețineau date potrivit cărora legionarii, încă de la mijlocul lunii decembrie 1940, pregăteau ca variantă a rezolvării contradicției dintre ei şi Antonescu, asasinarea acestuia[26]. Versiunea aceasta era cunoscută şi colaboratorilor Legației germane din Bucureşti, care apreciau, nu fără temei, că o înțelegere între Sima şi Antonescu era imposibilă şi că Antonescu va sfârşi prin a fi asasinat, iar partidul legionar, ca întotdeauna, va spune că fapta se datoreşte inițiativei personale a unui exaltat.

Se terminase de mult „luna de miere" Sima – Antonescu şi asemănarea este izbitoare cu cealaltă colaborare Moruzov – Sima. Procedeele, cel puțin dacă nu s-au tradus în fapt în cazul lui Antonescu, erau identice.

Câtă încredere îşi acordau reciproc Ion Antonescu şi Horia Sima, rezultă din cele ce urmează: „încă de la începutul existenței statului național-legionar acesta luase o seamă de măsuri pentru a pregăti condițiile înlăturării lui Antonescu din guvern şi a preluării în întregime a puterii de către Garda de Fier. În acest scop, el a organizat un serviciu special de informații aparținându-i în exclusivitate, condus de un legionar, însărcinat în a urmări demnitarii şi

---

[26] Arhivele statului. Bucureşti, dosar S.S.I. Vol 5 (112) fila 46.

cadrele superioare legionare sub raportul fidelității față de el... şi filarea lui Antonescu". Ajutorul şefului acestui grup avea misiunea să se ocupe numai de obținerea de informații despre Ion Antonescu. Acesta avea în subordine o rețea informativă alcătuită din zece ofițeri tineri, legionari, recrutați prin intermediul unui ofițer-elev de la Şcoala Superioară de Război, plătiți cu o sumă lunară totală de 300. 000 lei, precum şi circa 80 de studenți legionari şi un număr de servitoare din casele prietenilor lui Ion Antonescu.

Relatând rezultatele activității de urmărire a lui Antonescu, ajutorul şefului acestui serviciu de informații legionar afirma: „Am aranjat cu ofițerii tineri să între în legătură cu aceste servitoare care îşi primeau de acum cadourile prin ei, ceea ce se înțelege, îmi încasează cheltuielile cam dublu. Însă destul de curând au început să apară roadele. Tot felul de mese la care participau nu numai diferiți englezi din societățile petroliere româneşti, ci şi membri din Legația engleză din Bucureşti. Într-o casă... proprietatea unei rude, au reuşit să instaleze cea mai modernă creație de fonograf cu placă şi primeam trei plăci dintr-o asemenea reuniune... Antonescu îşi vizita prietenii din fosta ligă" Vlad Țepeş"... cunoscuți masoni şi anglofili.

Nu este exclus ca şi în jurul lui Moruzov să fi fost țesută o pânză de informatori, care cu toată şiretenia acestuia, să fi lăsat să transpire o serie de lucruri privind loialitatea sa față de mişcare sau

relațiile cu Casa Regală, care să deranjeze în cea mai mare măsură pe Horia Sima şi sfârşind în a-l determina pe acesta sau pe cei din anturajul său să-l treacă pe lista indezirabililor.

Că Himmler, şeful poliției germane era întru totul de acord şi la curent cu asasinatele de la Jilava, a suprimării persoanelor închise acolo, printre care în celula nr. I se afla Mihail Moruzov – şi poate că nu întâmplător se afla singur într-o celulă şi cea cu nr. 1 – o dovedeşte scrisoarea trimisă lui Horia Sima la 5 decembrie 1940 de către Himmler. Referitor la asasinatele de la Jilava, Himmler consemna satisfăcut perfecta asemănare dintre activitatea Partidului Național-Socialist şi Garda de Fier în ce priveşte pedepsirea adversarilor. „În această primă epocă a preluării puterii – scria el – au fost traşi la răspundere şi împuşcați de către mişcare în afara justiției de stat... oamenii şi adversarii similari cazului legionarilor... O asemenea măsură este justă pentru că ea nu poate fi dusă la îndeplinire niciodată de justiția ordinară, care este legată de paragrafe şi va depinde totdeauna de un formalism al paragrafelor.

Cu nelegiuită meticulozitate, crudul spectacol al suprimării celor 62 de prizonieri de la Jilava a fost pregătit şi înfăptuit de Horia Sima şi cei apropiați lui. Încă de la începutul lunii octombrie 1940 (după unii şi mai devreme), viitoarele victime erau ridicate de acasă şi întemnițate la Jilava. Celulele

până la numărul 20 au fost luate în pază de însăşi poliția legionară, cu acordul generalului Petrovicescu Ministrul de Interne, „asistent de regie” al lui Horia Sima. Faptele converg spre demonstrația logică că mişcările – aparent dezmembrate – ale Echipelor Morții, au fost dirijate unitar, din umbră, realmente, de un creier al teroarei, supus probabil şi el altor interese… Fiindcă altminteri cum de s-au pornit toate echipele să acționeze aproape simultan în intervalul minim 26–27 noiembrie.

Informat, despre uciderea lui Moruzov, amiralul Canaris îşi vedea strădaniile năruite! Moruzov fusese un colaborator important.

Acțiunea legionarilor putea să dezorganizeze întregul sistem al măsurilor de contra-sabotaj. Trebuia acționat urgent pentru salvarea intereselor germane şi căutate noile modalități de colaborare cu S.S.I-ul lui Canaris considera că lucrurile trebuiau judecate la rece. Un om era prețios atâta timp cât avea puterea funcției. Dacă noii guvernanți se vor dovedi totuşi loiali Germaniei, colaborarea va putea continua nestingherită. Deci în primul rând trebuia cunoscut noul conducător al statului. Pentru orice eventualitate însă, un desant aerian era pregătit spre a fi lansat, în caz de nevoie, pe teritoriul românesc, în zona petroliferă.

Canaris în situația nou creată se vede nevoit să se deplaseze urgent la Bucureşti. Ordonă

căpitanului von Stransky din Abwehr, ofițer de legătură la Bucureşti cu Serviciul Secret Român de Informații, să-l anunțe pe lt, col. Ionescu Micandru că va sosi cu avionul la Aeroportul Băneasa, împreună cu lt col. Bentivegny, în ziua de 7 septembrie la orele 18,00.

Ionescu Micandru a raportat lui Ion Antonescu – atunci prim-ministru – despre sistemul protocolar şi cel de lucru uzitat cu prilejul vizitelor la Bucureşti, să nu ia contact cu nimeni în afară de el.

La 11 septembrie 1940, amiralul Canaris era condus la generalul Antonescu. Vorbindu-i în numele lui Hitler, Canaris îi va aduce la cunoştință generalului Antonescu despre interesele Reich-ului pentru anumite zone din România şi măsurile care fuseseră luate, subliniind că şi în noua situație înțelege să continue colaborarea cu Serviciul Secret Român, care a dovedit că este în măsură să facă față acțiunilor de contra-sabotaj.

Generalul Antonescu s-a declarat întru totul de acord. La sfârşitul întrevederii au fost introduşi lt. Col. Ionescu Micandru şi maiorul (nu căpitanul) von Stransky, care au primit instrucțiuni precise asupra modului cum să colaboreze. Canaris reuşise să mențină şi să dezvolte colaborarea, prin Antonescu. Despre Moruzov nici nu s-a mai pomenit.

REFLECȚII ASUPRA LUI MIHAIL MORUZOV

Analiza profilului lui Moruzov şi a activității sale trebuie făcută în contextul lumii şi evenimentelor în care trăia. Ne vom referi în primul rând la cele două personalități ale epocii: Regele Carol al II-lea şi Horia Sima.

Regele Carol al II-lea: toți care l-au văzut şi l-au auzit nu i-au putut contesta un anumit farmec. Poseda o înfățişare plăcută, ştia să găsească vorba potrivită pentru orice interlocutor şi fără a depăşi un nivel mediu, inteligența sa se dovedea reală. În ceea ce priveşte abilitatea politică, s-ar putea spune chiar că era de temut. Scăderile lui se datorau unei moşteniri congenitale. Poseda un caracter schimbător, plăcându-i să se facă remarcat, lacom după bani şi mare amator de femei şi aventuri galante. Dar, în cele din urmă, după cum se va dovedi, nu aceste slăbiciuni îl vor duce la pierzanie, ci setea lui nelimitată de putere.

Analizând situația politică, a sesizat punctele slabe. A început prin a-i încuraja pe tineri. A pus ochii pe Gh. Tătărăscu de la partidul liberal. Bătrânii din partid îl marginalizaseră, acordându-i doar funcția de subsecretar de stat. Carol l-a făcut prim-ministru. De la țărăniști l-a selecționat pe Armand Călinescu.

Nimeni nu a bănuit că îndărătul acestor aparente tendințe de înnoire, regele nu urmărea altceva decât instituirea propriei sale dictaturi. Lucrurile aveau să se contureze abia după

înlăturarea lui Nicolae Titulescu, personalitate marcantă a vieții politice interne şi internaționale.

Încă de la revenirea sa pe tron, Carol şi-a dat seama că are nevoie de un om care să-l informeze exact şi la timp cu cele petrecute. O serie de personalități, ca mareşalul Antonescu şi generalul Drăgan, l-au sfătuit să-l aleagă pe Mihail Moruzov.

Pentru Moruzov s-a pus pentru prima oară o gravă problemă de conştiință. El înțelegea să-l servească pe rege, având sentimentul că indirect îşi serveşte țara. Dar, la scurt timp avea să-şi dea seama că interesele monarhiei nu se suprapun cu cele ale țării.

Camarila regală şi anturajul acesteia era pusă pe jaf şi afaceri veroase. A lucra pentru aceştia înseamnă a te identifica cu ei. Carol voia să aibă dosarul la zi al tuturor colaboratorilor săi activi şi ai celor posibili. În scurt timp S.S.I. Avea seifurile arhipline cu dosare, că puteai umple un hambar cu ele[27]. Foarte multe erau compromițătoare. Adeseori Regele îi solicita scoaterea unor dosare. La un moment dat s-a impus dosarul generalului Ion Antonescu.

Regele se temea foarte mult de Ion Antonescu. Moruzov a descoperit detaliile căsătoriei sale cu Maria. A intuit existența unui viciu: ea făcea la

---

[27] Pentru documentare s-a folosit serialul semnat de Veniamin – Moruzov (Ion Pavelescu) publicat în Revista „Strict Secret" 1991–1992.

Paris spionaj în dauna țării. Aşa cum spune Veturia Goga s-a ocupat şi ea cu strângerea de informații strategice în favoarea unei puteri străine nu ar fi exclus ca ea să fi beneficiat de acoperirea bunei sale prietene. Datele adunate de Moruzov au servit regelui pentru intentarea, la sugestia lui, a unui proces de bigamie.

Prin natura împrejurărilor Moruzov a ajuns să cunoască nenumărate secrete ce nu-i conveneau nici... Regelui. De pildă, el a fost printre puținii care ştiau că Regele se ocupa cu multe speculații cu devize în dauna statului. Regele i-a mai încredințat misiunea delicată, de o excepțională importanță, de supraveghea strict Garda de Fier, care ajunsese un adevărat pericol public.

Moruzov a reuşit să descifreze întregul mecanism prin care Horia Sima, numărul 13 în ierarhia legionară, aspira la funcția de căpitan. Sima, la un studiu mai atent, s-a dovedit a fi capabil de cele mai neaşteptate viraje. El putea fi cumpărat, nu pe mulți bani, dacă mai ales i se flutura în fața ochilor perspectiva promovării la putere, între cei doi a avut loc o întâlnire şi Moruzov l-a recrutat. Sima a devenit informatorul S.S.I.-ului în cadrul Legiunii. Era totuşi un element nesigur, şi Moruzov o înțelesese prea bine.

În noaptea de 10/11 februarie 1938, Carol al II-lea a dat lovitura de stat prin care a înlăturat guvernul Goga-Cuza, instaurându-şi propria dictatură. În primul guvern al Frontului Renaşterii

Naționale au intrat: Miron Cristea, patriarh, ca prim ministru, Gh Tătărăscu, Al. Averescu, A. Vaida-Voievod, generalul Arthur Văitoianu şi Ion Antonescu. Evenimentul a avut loc la 11 februarie 1940. La 30 martie Ion Antonescu era scos din guvern şi schimbat cu generalul Gh. Argeşanu. La 31 martie printr-un decret special, toate organizațiile politice au fost dizolvate, singurul partid admis fiind F.R.N. La 16 aprilie, dând urmare unei sugestii, regele a dispus arestarea lui Corneliu Zelea Codreanu care-l insultase grav într-o scrisoare pe profesorul Nicolae Iorga. Concomitent cu Codreanu au fost arestați aproape toți şefii Legiunii, mai puțin Horia Sima.

Arestările au fost efectuate sub conducerea S.S.I.-ului, fapt care explică nearestarea lui Horia Sima. Regele ştiind că e agent al S.S.I.-ului credea că se va putea folosi de el. Între timp evenimentele evoluau pe un drum periculos. Regele a făcut o vizită în Apus şi la întoarcere s-a oprit şi în Germania. A discutat cu toți demnitarii, inclusiv cu Hitler, întâlnire secretă ce a avut loc la 24 noiembrie 1938 în localitatea Berchtesgaden – München. Se afirmă că dramatica discuție dintre Hitler şi Caro! al II-lea s-a purtat „stante pedes", adică „stând în picioare", în prezența lui Göring, care alerga când la unul, când la celălalt, pentru a-i calma şi împiedica să se retragă fără să salute. Când Hitler i-a cerut lui Carol aducerea Gărzii de Fier la putere, Carol al II-lea a refuzat, motivând

că n-ar fi nevoie deoarece în România dictatura a fost instaurată de către el, Carol. Lui Hitler îi trebuia o unealtă docilă, nu un dictator. De aceea, pe un ton imperativ a solicitat lui Carol al II-lea să ia măsuri să nu se întâmple ceva lui Corneliu Zelea Codreanu, deoarece în afară de el nu cunoaşte alt dictator în România. Plecând spre țară, regele a dat ordin telefonic să fie suprimați cei închişi. Execuția a căzut în seama jandarmeriei. În noaptea de 29/30 noiembrie 1938, deținuții, adică Codreanu şi un grup de 13 conducători legionari aflați în detenție la închisoarea din Râmnicu-Sărat, au fost urcați în camioane şi porniți spre Bucureşti. În dreptul pădurii de la Tâncăbeşti, la kilometrul 30 pe şoseaua ce leagă Ploieştiul de Bucureşti, automobilele au fost „atacate” cu împuşcături de către necunoscuți ce au reuşit să dispară. Deținuții, profitând de ocazie (aşa menționa comunicatul guvernamental) fiind şi o noapte cu ceață densă, au încercat să fugă în pădure. Jandarmii care-i însoțeau au făcut uz de armă, omorând pe toți cei patrusprezece deținuți. Referitor la împrejurările de mai sus, în comunicatul Ministerului de Interne, se arată:

„Codreanu şi alți 13 membri ai Gărzii de Fier erau transportați cu camionul de la Râmnicul Sărat la Bucureşti. Între Ploieşti şi Bucureşti, camionul a fost atacat de o bandă de legionari înarmați şi arestații au încercat să evadeze, aşa că

au fost cu toții împuşcați de jandarmi".

Comentarea cazului în presa română sau publicarea altor amănunte au fost interzise. Totul era scuzat Direcția presei externe a trimis tuturor legațiilor române din Europa următoarea telegramă citată: „Pentru a putea informa, am onoarea a aduce la cunoştință că împuşcarea lui Corneliu Codreanu şi a altor 13 conducători legionari care au încercat să fugă de sub escortă constituie simplul fapt de drept comun. Niciun fel de temere de tulburări viitoare şi niciun motiv de alarmă nu există. De notat că printre împuşcați nu este niciunul care să nu fi fost asasin."

În opinia publică, evenimentul a fost primit cu mare emoție. Toată lumea se aştepta la răzbunarea ce în mod logic avea să urmeze. Singurul care se bucura era Horia Sima. Şansa de a deveni lider național era tot mai aproape. Abil, din umbră, Moruzov îi stimula acest apetit devorator. Nu bănuia perfidia de care era capabil acest om. Încă din decembrie 1933, Moruzov fusese înştiințat că la ordinul şi cu contribuția lui se terminaseră preparativele pentru executarea unei lovituri de stat. Acțiunea ar fi urmat să se declanşeze pe data de 6 ianuarie 1939. Dar la 4 ianuarie complotul a fost descoperit. Organizatorii lui au fost arestați. Datorită legăturilor pe care le avea cu Mihail Moruzov, Horia Sima a reuşit să se sustragă de la arestare, iar pe la sfârşitul lunii ianuarie a ieşit clandestin din țară. Judecat în

lipsă, el a fost condamnat la 8 ani închisoare. Ajuns în Germania, a fost încadrat crainic de limba română la postul de radio din Stuttgart!

În „Buletinul informativ" nr. 986 din 5 ianuarie 1939 a apărut ştirea că „din Polonia a intrat în România un număr de şase sute de agenți hitlerişti, trimişi de autoritățile germane pentru a menține curentul legionar inaugurat de Corneliu Zelea Codreanu". Iată încă o dovadă a faptului că Garda de Fier era o agentură a Germaniei în România. Tot în „Buletinul informativ" se mai menționa că legionarii au primit ordin să pătrundă prin orice mijloace în Frontul Renaşterii Naționale şi mai ales în organizația premilitară a frontului, pentru ca la momentul potrivit să poată dispune de arme. Caracterul agresiv al organizației legionare, aservită Germaniei, se evidenția pregnant şi prin acest ordin.

Armand Călinescu necunoscând acțiunile lui Mihail Moruzov a dat dispoziție să se asigure executarea sentinței judecătoreşti privind condamnarea lui Horia Sima precum şi urmărirea şi arestarea şi a altor capi legionari, printre care Victor Vojean, Viorel Trifa, preotul Dumitrescu Borsa şi alții ca şi prinderea evadaților Alexandru Cantacuzino şi Victor Cristescu.

Carol al II-lea se străduia să stăpânească situația din țară. În combinațiile sale, un rol tot mai important urma să-i revină Serviciului Secret de Informații. Ca atare a întreprins o serie de

măsuri menite să pună acest serviciu sub controlul său direct. Prin urmare, regele a ordonat ca Serviciul secret de informații să aparțină Ministerului Apărării Naționale sub raportul fondurilor şi al personalului, iar activitatea să fie desfăşurată sub directa sa supraveghere.

Marele Stat Major al armatei române a solicitat aprobarea ca Secția a II-a ce-i aparținea şi în care funcționa un birou de contraspionaj încadrat numai cu patru oameni, să se organizeze ca şi Serviciul secret de informații, pe două mari compartimente: unul de contraspionaj, şi altul de spionaj. Regele a respins cererea avansată, motivându-şi sentința cu cuvintele: „Avem pe Moruzov, care este foarte bun. În plus, Franța şi Anglia dă asistența lor pe linie informativă." în această situație, Marele Stat Major va recurge la un şiretlic şi cere aprobarea de înființare a trei birouri de „statistică militară", ce avea misiuni informative şi contrainformative. Acestor birouri de statistică le erau încredințate următoarele misiuni: asigurarea menținerii unor strânse legături cu organele Siguranței, Poliției, Justiției şi Administrației; cunoaşterea stării de spirit a populației; descoperirea şi supravegherea elementelor suspecte de spionaj; cunoaşterea modalităților de realizare a propagandei străine; verificarea discretă a persoanelor ce ocupă funcții importante, ținerea evidenței şi informarea pe verticală şi pe orizontală.

La 6 martie 1936 va deceda patriarhul Miron Cristea, preşedintele Consiliului de Miniştri, şi va fi înlocuit de Armand Călinescu.

La inițiativa sa, a fost trimis în străinătate un ofițer itinerant de contrainformații cu misiunea de a culege date şi informații referitoare la politica marilor puteri față de România şi mai ales la penetrația germană spre sud-estul Europei. La propunerea lui Mihail Moruzov misiunea a fost încredințată lt. Col. Gheorghe Petrescu, ofițer aparținând Secției a II-a a Marelui Stat Major, prietenul său[28].

După invadarea Cehoslovaciei, Germania a trimis României un ultimatum. Ajuns la Legația germană din Bucureşti, documentul a fost modificat de către Gustav Schmidt, cifratorul german, recrutat de Serviciul Secret de Informații şi de Intelligence Service. Modificarea consta în atenuarea textului ultimatumului. Cu ocazia descifrării, actul de trădare a fost descoperit de către Edit von Coler o agentă a spionajului german ce acționa la Bucureşti. Gustav Schmidt a fost imediat arestat şi închis în subsolurile Legației germane din Bucureşti, unde a stat până când a sosit de la Berlin ordinul de executare a sa. Execuția a fost adusă la îndeplinire de către ataşatul de presă Voss şi Schmidt a murit peste

---

[28] C. Neagu şi D. Marinescu: Fapte din umbră, Editura politică, vol III, Bucureşti, p. 145.

câteva ore într-un spital din Bucureşti. Voss a plecat apoi în Germania.

Agenții secreți români au aflat că elementele de extremă dreaptă, stimulate şi ajutate de Germania, au pus la cale asasinarea lui Carol al II-lea şi a primului ministru Armand Călinescu. Numeroşi legionari părăsiseră ilegal țara de teamă că vor fi traşi la răspundere penală pentru infracțiunile comise. Ajunşi în Germania s-au înrolat în Gestapo, germanizându-şi numele. Se pare că, în viziunea organizatorilor de la Berlin sarcina dată lui Mihail Virfureanu de a pregăti atentatul împotriva lui Carol şi a lui Armand Călinescu a constituit numai o variantă de inducere în eroare şi de înşelare a organelor de pază a demnitarilor. Atentatul urma să fie comis de elemente pregătite în mod special la Berlin. În a doua decadă a lunii septembrie a anului 1939, Horia Sima împreună cu o echipă amorții formată din nouă oameni, au intrat clandestin în țară şi au trecut neîntârziat la pregătirea asasinatelor hotărâte la Berlin.

În ziua de 19 august a fost stabilit atentatul împotriva lui Armand Călinescu. Conform planului stabilit, automobilul cu Dumitru Dumitrescu, Cezar Popescu, Traian Popescu, Ion Moldoveanu şi Ion Vasiliu, a staționat pe str. Făgăraş în apropiere de Ştirbei Vodă pe care la orele 13,15 urma să treacă automobilul cu Armand Călinescu. La ora stabilită au văzut că

automobilul prezidențial se apropie de str. Făgăraş şi au pornit motorul, iar după ce a trecut, automobilul în care se aflau asasinii a pornit în urmărirea lui.

În vremea aceasta, o femeie bătrână îmbrăcată în haine țărăneşti s-a oprit lângă o bancă aflată la umbra unui castan bătrân de pe trotuarul bulevardului Eroilor şi s-a aşezat într-o poziție care făcea impresia că se odihneşte. La ora respectivă circulația era puțin intensă. Bătrânica nu era altcineva decât Horia Sima, a cărui măiestrie în arta travestirii era bine cunoscută. Se mai remarcase prin dexteritatea şi precizia cu care mânuia revolverul, nimerindu-şi ținta cu ochii închişi sau pe întuneric. Se travestise pentru a putea urmări desfăşurarea atentatului.

Când automobilul primului ministru a virat la dreapta pe bulevardul Ardealului, o căruță condusă de un complice al echipei morții travestit în tânără femeie, i-a barat calea, făcând impactul inevitabil. Şoferul avea consemnul că orice s-ar întâmpla să-şi continue drumul. Nu l-a respectat şi a oprit. În acel moment, automobilul prezidențial a fost tamponat din spate de automobilul atentatorilor. Agentul de siguranță Androne aflat pe banca din dreapta şoferului Joița care avea misiunea să-i asigure paza lui Armand Călinescu, a sărit jos şi a încercat să-şi scoată pistolul. A căzut secerat de gloanțe iar şoferul a reuşit să scape cu viață fugind. Armand Călinescu

a deschis portiera din spate pentru a coborî. O ploaie de gloanțe l-a prăvălit pe pavajul străzii alături de cadavrul lui Androne. Pentru a fi siguri de moartea lui, criminalii i-au întors corpul şi au mai tras asupra lui câteva focuri. Primise peste douăzeci de gloanțe în corp.

Bătrâna de pe bancă, martoră a asasinatului, a dispărut fără urmă.

În după amiaza aceleiaşi zile, organele Poliției au încercuit în imobilul din Bulevardul Brătianu nr. 24 pe cei patru complici ai asasinilor. Când muniția era pe sfârşite, unul dintre ei s-a sinucis, iar ceilalți s-au predat. În cursul nopții, asasinii arestați au fost conduşi împreună cu complicii lor la intersecția străzii Ştirbei Vodă cu Bulevardul Eroilor unde au fost împuşcați. Cadavrele lor au fost lăsate pe loc pentru a fi văzute de trecători.

În jurul orei două şi ceva, în timp ce lua masa cu familia în strada Sofia, Moruzov a auzit anunțul de la radio ce vestea asasinarea primului ministru. A uitat de masă şi a cerut la telefon prin firul pe care îl avea cu corpul detectivilor legătura cu Siguranța Generală, cu Niki Ştefănescu, subdirector al S.S.I.-ului. Ce faceți acolo, dormiți iar legionarii îşi fac de cap?" Dintr-un salt şi-a luat pălăria din cuier şi a sărit pur şi simplu în Mercedesul care-l aştepta la poartă.

Pentru a fi informat cu mai multă exactitate despre ce se punea la cale de către germani şi Horia Sima, Carol i-a cerut lui Moruzov să încerce

să afle de la Canaris cu prilejul consfătuirii de la Veneția, ce a avut loc între 3 şi 5 septembrie 1940. Evenimentele care au urmat, se ştie, că au pus capăt colaborării regelui cu Moruzov. La 4 septembrie 1940 regele, a însărcinat pe generalul Ion Antonescu să formeze un nou guvern. În toată țara s-a declanşat, sub conducerea ministrului de interne Gabriel Marinescu, o veritabilă vânătoare de legionari. Aceştia erau arestați, judecați sumar şi executați. Printr-un calcul machiavelic, Horia Sima împingea în față pe codrenişti, adepții săi menținându-se în umbră, cu toate că ei fuseseră cei care săvârşiseră omorul. Aşa se face că, scontând pe posibilitatea de a-l putea manevra ulterior, Sima a fost menajat şi de această dată.

EUGEN CRISTESCU

Numirea lui Eugen Cristescu în fruntea Serviciului Secret de Informații a fost o consecință directă a luptei pentru putere dusă de Antonescu cu legionarii în frunte cu Horia Sima. Conflictul dintre cele două tabere avea să se amplifice după evenimentele sângeroase din luna noiembrie 1940.

Eugen Cristescu, a beneficiat de o specializare în străinătate şi a lucrat o bună bucată de vreme la Siguranța generală, unde s-a ocupat cu supravegherea mişcării legionare. Era la curent cu sentimentele şi mai ales cu intențiile pe care Garda de Fier le nutrea față de şeful S.S.I.-ului.

Realizând importanța funcției care îi fusese încredințată, Eugen Cristescu a întreprins totul de la bun început astfel ca Serviciul Special de Informații să apere şi să consolideze puterea generalului Ion Antonescu. Potrivit părerii lui Eugen Cristescu, Garda de Fier reprezenta o vastă conspirație ce tindea la acapararea completă a puterii şi instituirea statului totalitar legionar. Ca urmare cea mai mare parte a activității S.S.I.-ului avea ca obiect supravegherea pregătirilor pe care le făceau conducătorii legionari, pentru a acapara cu sprijin german, al Gestapo-ului, posturile cheie din poliție şi din siguranță, pentru a-l înlătura pe generalul Eugen Cristescu. Căderea lui Moruzov a afectat randamentul S.S.I.-ului. Astfel, Eugen Cristescu nu a fost informat asupra intențiilor legionarilor, fapt care a determinat neluarea de măsuri pentru zădărnicirea asasinatelor din luna noiembrie 1940. Abia după reprimarea rebeliunii, au putut fi strânse dovezi ce au format subiectul cărții albe publicate de Antonescu cu privire la asasinatele de la Jilava, Strejnicul şi Snagov.

La sfârşitul lunii decembrie 1940, s-au primit o serie de informații S.S.I.-ului conform cărora legionarii se pregăteau să treacă la reglarea de conturi cu puterea. Informațiile au parvenit din partea colonelului Rodler, şeful Abwehr-ului în România.

Victoria împotriva legionarilor a ridicat în fața lui Eugen Cristescu şi a S.S.I.-ului noi sarcini, printre

care la loc de frunte s-a situat întărirea colaborării cu Abwehr-ul.

Mai întâi a fost oficializată colaborarea, trecându-se apoi la aplicarea ei consecventă astfel încât până în luna august 1944 S.S.I.-ul a fost complet reorganizat după modelul Abwehr-ului. Pentru păstrarea legăturii dintre cele două servicii a fost înființat un birou special. Maiorul Stransky desemnat ca ofițer de legătură între Abwehr şi S.S.I. A pus la dispoziția S.S.I.-ului, prin intermediul locotenent-colonelului Ionescu Micandru? o schemă de organizare tip. La scurt timp după reorganizarea S.S.I.-ului, lui Ionescu Micandru i-a fost încredințată conducerea secției „G", care avea menirea de a asigura legătura cu germanii prin maiorul Stransky.

Conform înțelegerii stabilite, colaborarea consta în principal din schimbul de informații şi întreprinderea unor acțiuni comune pentru depistarea stațiilor de radiotelegrafie clandestine.

Serviciul Special de Informații şi-a concentrat atenția în această perioadă în urmărirea activității desfăşurate de regele Mihai, a anturajului acestuia precum şi a unor ofițeri şi fruntaşi politici ai opoziției. La toate acestea se mai adăuga procurarea de informații care să servească războiul purtat de mareşalul Antonescu, aliat al Germaniei. Era de ştiut care va fi atitudinea Bulgariei față de Axă, atitudinea de expectativă a Turciei, dispunerea armatei greceşti şi efectivele

britanice aflate în această. Țară.

Intuind că puterile Axei sunt pe punctul de a pierde războiul, Eugen Cristescu a încercat să între în contact cu serviciile secrete ale unor țări aparținând coaliției antihitleriste. Cu prilejul capturării lui Chastelaine, a luat legătura cu serviciul secret britanic pe calea undelor. Anterior, numai cu câteva luni, prin intermediul unuia din frații săi, luase legătura cu agenții serviciului secret american care activau în Turcia. Aceşti agenți l-au informat pe Eugen Cristescu despre intențiile germanilor de a-l înlocui pe Antonescu cu Horia Sima în eventualitatea că primul nu le va satisface cererile.

Atâta vreme cât s-a aflat la conducerea S.S.I.-ului, Eugen Cristescu i-a furnizat mareşalului Antonescu informațiile pe care acesta i le solicita pentru a-şi exercita funcția. Activitatea sa a încetat în seara zilei de 23 august, când evoluția evenimentelor l-a împiedicat să vină în ajutorul mentorului său.

În primăvara anului 1943 directorul general al S.S.I.-ului s-a căsătorit cu Dora. Cu acest prilej s-a făcut apel către întregul personal civil din secțiile centrale, agenturile şi rezidențele pendinte de Serviciul Special de Informații pentru a se dona în mod benevol şi anonim o sumă care să constituie drept cadou de nuntă. Contribuția oferită a totalizat suma de 160. 285 lei, din care s-au efectuat următoarele cheltuieli:

- Un album de fotografii cu ocazia cununiei, spre a fi oferit doamnei Dora Cristescu, în valoare de 13.785 lei;
- Un pergament în valoare de 2.730 lei;
- Una mapă pentru pergament în valoare de 4.930 lei;
- Un buchet de flori spre a fi oferit doamnei Dora Cristescu la cununie, în valoare de 6.300 lei.

A rămas disponibilă suma de 132.540 lei din care Eugen Cristescu a depus 120.000 lei pentru o instituție de binefacere de război, iar cu diferența de 12.540 lei a răsplătit desenatorul care a lucrat pergamentul şi legătorul care a făcut albumul.

Un număr de opt notabili, funcționari ai S.S.I.-ului au întocmit şi contrasemnat actele justificative drept pentru care au încheiat şi un proces-verbal.

Precauție exagerată? Nu. O deprindere necesară, rezultat poate şi al unei experiențe anterioare mai puțin plăcute. Pe vremea Când era director general în Ministerul de Interne, şef al personalului, Eugen Cristescu a făcut obiectul unui denunț la Comisia pentru controlul averilor, al cărui comunicat cenzurat din presa zilei din 22 martie 1940, suna astfel:

„Comisia pentru controlul averilor de pe lângă Curtea de Apel din Bucureşti, a numit pe domnul arhitect Emanuel Costescu, expert pentru evaluarea averii domnului Eugen Cristescu, director general în Ministerul de Interne, în urma

denunțului făcut de domnul inspector general administrativ Avram.

La 12 iunie, acelaşi an, sus-numita Comisie comunica rezultatul anchetei, făcând cunoscut că denunțul a fost clasat, stabilindu-se că averea domnului Eugen Cristescu a fost dobândită prin mijloace licite.

Bineînțeles că Ministerul de Interne a dispus şi propriile măsuri de verificare, apelând la Ion Zenonic, prim controlor de stat, să efectueze o anchetă. Concluziile au fost aceleaşi; Eugen Cristescu îşi renovase şi mărise casa cu banii obținuți din două împrumuturi. Un împrumut era făcut la Casa de credit a Ministerului de Interne şi altul la Casa de credit a funcționarilor statului.

Încă de la început Antonescu şi Horia Sima au căutat ca în lupta pentru acapararea puterii ce urma să aibă loc, să ocupe poziții cât mai avantajoase. În acest mod se explică de ce legionarii au făcut presiuni puternice asupra lui Antonescu pentru ca acesta să fie de acord cu o participare mai mare a legionarilor la formarea guvernului şi pentru a le încredința posturi cheie. Modalitatea în care s-a făcut împărțirea portofoliilor ministeriale nu i-a satisfăcut însă pe legionari. Ca urmare Garda de Fier a trecut la acțiune în vederea întăririi pozițiilor în aparatul de stat în general şi mai cu seamă în cadrul Ministerului de Interne şi la Prefectura Poliției Capitalei. Drept urmare, colonelul Cameniță, fost

prefect de Argeş, care la 6 septembrie 1940 fusese numit de Antonescu director general al poliţiilor în cadrul Ministerului de Interne, după două săptămâni şi-a înaintat demisia, în locul său fiind numit legionarul Al. Ghika. Prefectura Poliţiei Capitalei, condusă succesiv de generalii Rodrig Modreanu şi Constantin Dona, a devenit odată cu instalarea în fruntea ei a colonelului de rezervă Ştefan Zăvoianu, un legionar cunoscut, un adevărat refugiu al Gărzii de Fier. Din întreaga echipă conducătoare a Ministerului de Interne, singurul care a rămas credincios mareşalului Antonescu, era subsecretarul de stat Alexandru Ricoşanu. Lui i s-a adăugat noul şef al Serviciului Special de Informaţii, Eugen Cristescu, care-l înlocuise pe Moruzov. În întreaga ţară legionarii se organizau febril în formaţiuni paramilitare, înarmându-se.

Serviciul Special de Informaţii al României a primit sarcina prioritară de a procura cu orice chip instrucţiunile şi ordinele emise de către conducătorii germani şi hortişti în legătură cu România şi cu tot ceea ce se conspira împotriva ţării noastre. Din acest punct de vedere, este de remarcat nota din 6 august 1940 semnată de Kramarz, care specifica că un ofiţer român de informaţii aflat la Berlin, s-ar fi destăinuit unui om de încredere, spunându-i:" Instrucţiunile mele actuale de la Marele Stat Major îmi ordonă în primul rând să mă interesez de informaţiile

politice care ne privesc pe noi; eu trebuie să mă interesez la Ministerul de Externe şi la alte foruri de tot ceea ce se petrece în legătură cu noi. Pentru aceasta plătesc neîntârziat sume mari. O instrucțiune a d-lui Ribbentrop, semnată de el, respectiv prevăzută cu adnotările lui, va fi onorată de îndată cu 2000 de mărci, dacă se referă la România – respectiv Transilvania şi Dobrogea. Pentru notițe şi scrisori ministeriale şi lucrări similare privitor la probleme româneşti, plătesc bine, chiar dacă nu ca mai înainte. Materialul informativ militar interesează în prezent în al doilea rând, deşi acum, ca şi mai înainte el este de dorit.

Legat de activitatea lui Eugen Cristescu, merită menționat episodul Florin Becescu. Serviciile secrete naziste au primit sarcina să-şi infiltreze un agent în S.S.I. Acesta a fost găsit în persoana lui Florin Becescu, director în Serviciul Special de Informații. După datele existente, Abwehr-ul reuşise să-l atragă la colaborare încă din anul 1936 şi să-l treacă în rețeaua condusă de von Rittgen, ce funcționa sub acoperământul de ataşat de presă la Ambasada germană din Bucureşti.

Inteligent, organizator, bun cunoscător al problemelor, mai ales al măsurilor de contracarare a spionajului advers german, Florin Becescu a adus mari daune României, servindu-i pe noii lui patroni.

După dispariția lui Mihail Moruzov, Eugen

Cristescu, care i-a urmat la conducere, a sesizat jocul dublu al lui Becescu. Trebuia acționat cu deosebită prudență pentru a nu-i supăra pe „aliații" germani. Se ştie că între Abwehr şi S.S.I. Exista încă din 1938 o înțelegere de colaborare. Odată început războiul împotriva URSS, Eugen Cristescu îl înlocuieşte pe Florin Becescu din funcția de director al contrainformațiilor, dându-i însărcinarea să organizeze două expoziții: una antimasonică şi alta anticomunistă. Şi pentru că Becescu se tot grozăvea că scrie o carte („Cu fierul roşu"), Cristescu i-a spus că timpul disponibil îl poate folosi pentru a-şi termina cartea. Era o manevră subtilă. Colonelul Rodler văzându-şi omul neutralizat, îi cere în mod imperios lui Eugen Cristescu să-l numească pe Florin Becescu în fruntea compartimentului de contraspionaj. Eugen Cristescu nu cedează presiunilor, totuşi în mod inexplicabil, în 1943 îl numeşte şef al contraspionajului. În această ipoteză a putut furniza informații dintre cele mai importante şi din domenii multiple. A reuşit chiar să-şi organizeze şi o rețea secretă de informatori care, din nefericire, nu a putut fi deconspirată dat fiind că Becescu a distrus documentele referitoare la ea.

În dimineața zilei de 23 august 1944 Florin Becescu a dispărut, întocmai ca şi dr. A. Tester[29].

---

[29] C. Nicolae: Spionaj şi contraspionaj nr. 3, 1991, p. 8. 154

PARTEA A II – A

BRIGADA MOBILĂ – NUCLEUL VIITOAREI SECURITĂȚI

La scurt timp după formarea guvernului Dr. Petru Groza (6 martie 1945) prin care se realiza un progres spre acapararea întregii puteri în stat de către P.C.R. Au fost luate şi primele măsuri de penetrare şi preluare a instituțiilor existente, printre care şi cele informativ-contrainformative şi de represiune. Dirijați şi îndrumați pe față de la Kremlin, în baza unui plan desfăşurat pe etape în timp, guvernanții au purces la cucerirea instituțiilor susmenționate: Siguranța generală, Serviciul Special de Informații, Poliția şi Jandarmeria. În aceste organizații au fost introduşi oameni verificați de NKVD, care demonstraseră ataşament față de URSS. Cu acordul generalului Popescu Bâzdic, şeful Siguranței Generale, a luat ființă în cadrul acesteia „Brigada Mobilă" cu atribuții contra-informative: arestarea şi cercetarea de persoane. Inspector general şi şeful brigăzii a fost numit Boris Braunstein sau Boris Grunberg, alias Nicolsky Alexandru. I s-a acordat gradul de general maior.

BIOGRAFIA UNUI SPION

La 2 iunie 1915, Rozalia, soția morarului evreu Alexandru Grunberg din Chişinău, a născut un

băiețel căruia i-a fost dat numele de Boris. După el, au mai urmat două fetițe, una murind de tifos în timpul războiului. Boris a absolvit opt clase de şcoală elementară în anul 1933 şi a intrat ca ucenic la un atelier de gravură în metal.

Deprinzând câteceva din tainele meseriei, după un interval de un an, a intrat calfă la un giuvaergiu, la care a rămas în slujbă până la vârsta de 22 de ani, când a fost recrutat. Îşi va satisface serviciul militar la Iaşi, în cadrul Regimentului 2 Transmisiuni, fiind eliberat la începutul anului 1940, cu gradul de caporal.

Face politică încă din 1932, ocupând funcții în ierarhia locală a UTC şi a Partidului Comunist Român. Cunoştințele în domeniul telefoniei căpătate cu prilejul stagiului militar i-au servit la angajarea sa ca tehnician la Centrala telefonică interurbană din Chişinău, unde a lucrat până în decembrie 1940. La acea dată a fost racolat de RAZVDEKA, direcție din NKVD, care îndeplinea misiuni de spionaj. Recrutarea sa s-a făcut în baza recomandării secretarului cu personalul din primăria oraşului, Efimov, care l-a prezentat căpitanului de NKVD, Andreev. La 28 martie 1941, în camera nr 9 a sediului Comitetului Orăşenesc din Cernăuți, a semnat angajamentul prin care se angaja lucrător al serviciilor secrete sovietice. Imediat a început pregătirea de specialitate.

Pregătirea proaspătului agent a constat din 60 de lecții a câte trei ore fiecare, care constau din

modul de comportare pe stradă, în restaurante, trenuri etc. I-au fost transmise noțiuni de teoria spionajului după manualul colonelului Laurence. La sfârşitul lecțiilor a fost instruit în legătură cu prima sa misiune. Pe 2 aprilie 1949, într-o cameră a hotelului „Palace" din Cernăuți, lui Boris Grunberg îmbrăcat în uniforma celor din Narodnâi Komisariat Gasudaistvenoi Bezoprasnosti (NKGB) i-au fost înmânate de către instructorul său, căpitanul Andreev, 500 de ruble, îndemnizație pentru prima sa misiune. I se atribuie un nou nume: Ştefănescu Vasile şi i se dau acte falsificate în URSS (livret militar, act de lăsare la vatră, buletin de înscriere la Biroul Populației din Bucureşti şi certificat de bună purtare eliberat de Prefectura Capitalei). A primit misiunea să stea câte o zi în Botoşani, Buzău şi în Bucureşti ca să culeagă informații privind prezența, structura şi dotările armatei aflate în aceste oraşe precum şi date privitor la sistemele de fortificații, aerodromuri, ca şi nivelul de trai, moralul şi poziția, față de URSS a populației româneşti. S-a urcat într-un autobuz împreună cu căpitanul Andreev şi au mers până la Herța. Au luat masa în casa unui evreu, după care cu o căruță au ajuns spre seară la casa pichetului de grăniceri din satul Proboteşti. În aceeaşi noapte, şeful pichetului împreună cu un grănicer l-au trecut granița în România. Era noaptea de 26 mai 1941.

La numai două ore după trecerea frauduloasă a

graniței Boris Grunberg a fost descoperit de doi grăniceri, dormind într-o căpiță de fân. Cu prilejul anchetei, avea să declare ofițerilor din S.S.I.: „Eu, fiind decăzut din punct de vedere fizic şi moral, am mers numai o mică distanță şi am hotărât să nu mai merg mai departe”. Boris Grunberg încerca să-i inducă în eroare pe anchetatori că s-a lăsat prins şi că nu dorea să facă spionaj contra României, fiind şantajat de căpitanul Andreev. Nu i-a reuşit stratagema şi în raportul pichetului de grăniceri se arăta că suspectul, după ce a fost surprins în căpița de fân, a încercat să fugă, ascunzându-se în nişte bălării. Redăm în continuare declarația scrisă cu prilejul anchetării sale: „Mă numesc Grunberg Boris, fiul lui Grunberg Alexandru. Sunt originar din oraşul Chişinău născut în anul 1915, 2 iunie. Am studiat 4 clase de liceu până în anul 1930, Când am fost nevoit să întrerup învățătura din cauza piedicilor de ordin material. În anul 1931 am intrat într-un atelier de giuvaergerie. În primăvara anului 1932 particip la primele manifestații organizate de organizația locală a partidului comunist. În luna august a aceluiaşi an sunt primit în rândurile UTC organizația Chişinău, fiind recomandat de tov. Sacizer Brader, membru în comitetul orăşenesc al UTC Chişinău. Am activat în calitate de secretar de celulă UTC în periferia oraşului Chişinău. În iarna anului 1932–1933 în timpul alegerilor comunale am activat în comitetul local al Blocului

Muncitoresc Orăşenesc, fiind delegat de organizația locală a UTC-ului. În primăvara anului 1933 am fost arestat de Siguranță prin căderea ing. Rabinovici Cogan şi alții din organizația" Şcolarul Roşu", fiind trădat de agentul provocator Schlimayer, însă după două săptămâni am fost eliberat. După eliberare am fost bolnav 3 luni.

După însănătoşire am activat în calitate de membru pe lângă comitetul orăşenesc UTC cu mici întreruperi, fiind adesea şi bolnav, în toamna anului 1934 am fost trimis la muncă ilegală în Mişcarea Antifascistă la Comitetul Regional Antifascist. Însărcinarea am primit-o de la instructorul CC al UTC pe atunci Vasile Gheorghiev. După dizolvarea mişcării antifasciste, am fost trimis iarăşi la muncă ilegală, activând în comitetul județean al UTC-ului.

În iarna 1935, decembrie-februarie am fost în ilegalitate, fiind urmărit de Siguranță (căderea organizației şcolare). În acest timp am ținut legătura cu Dumitru Keller (de la comitetul regional al partidului comunist – Basarabia) şi cu tov. B. Şuster.

În aprilie 1936 am fost însărcinat de comitetul județean al partidului să conduc demonstrația de protest în procesul Constantinescu-Iaşi. În timpul acestei demonstrații am fost arestat împreună cu alți participanți, însă în urma presiunii publice am fost eliberați. În această perioadă am activat în comitetul județean cu Leonid Boguslavski. După

căderea lui Boguslavski şi a conducerii Comitetului județean, în luna august am luat legătura cu un alt instructor al UTC (numele nu-l cunosc, era înalt, brun, vorbea ruseşte). În luna septembrie am fost însărcinat cu conducerea Comitetului Regional al UTC Basarabia. Instructorul a plecat şi mi-a lăsat legătura cu parola „Bucureşti”.

La începutul anului 1937 am primit legătura cu un instructor al CC al Partidului Comunist (numele nu-l cunosc, era o femeie, vorbea bine ruseşte) cu instrucțiuni de a dizolva organizația UTC-ului. Eu am trecut la munca de partid.

Peste o lună jumătate am plecat în armată. În tot timpul milităriei (1937–1940), periodic am ținut legătura cu organizația din Chişinău. Din iulie până în decembrie 1940 am lucrat la stația telefonică interurbană în calitate de tehnician de transmisiuni. În luna decembrie am fost trimis la lucru într-o altă instituție (am fost racolat ca agent NKVD). În luna mai 1941 am plecat în România cu o misiune. Când am fost prins, ca să-mi pot ascunde trecutul şi misiunea mi-am schimbat numele în Nicolski Alexandru Sergheevici, originar din Tiraspol. Sub acest nume am fost cercetat de organele B II (Contrainformații) Bucureşti şi sub acest nume mă recomand până astăzi. Dată la 14

X 1944 Nicolski Alexandru”[30].

În fişa personală întocmită cu prilejul anchetei ce a urmat prinderii sale de către ofițerii S.S.I.-ului, nu apare menționat numele real al agentului sovietic. Surprins cu acte false care îl desemnau ca fiind Ştefănescu Vasile, cetățean român, de loc din Bucureşti, vorbind, prost româneşte şi neştiind să scrie doar în limba rusă, Boris Grunberg recunoaşte că este în realitate Alexandru Sergheevici Nicolski, născut în Tiraspol, domiciliat în Cernăuți, pe str. I.G. Ducă, cetățean sovietic, etnic rus. În fond era etnic evreu şi se numea Boris Grunberg. Mai mult ca sigur că încercase să-şi ascundă trecutul comunist pentru a distrage atenția organelor de anchetă.

După arestare a fost transportat mai întâi la Dorohoi şi apoi la Bacău, unde cu interogarea sa preliminară a fost însărcinat căpitanul magistrat Camil Bărbulescu, delegat al M.Ap.N.-ului. Răsfoind dosarul nr. 1358/1941 aflat la Tribunalul Militar al Corpului 4 de armată Iaşi, găsim Fişa personală, în care alături de o fotografie care reprezintă un tânăr cu un aer „vârstnic şi şaşiu, există o descriere a sa:” Talia 1,70 m; părul castaniu; ochii căprui; nasul potrivit; gura potrivită; bărbia ovală; fața smeadă; fără semne particulare”.

---

[30] Marius Oprea: Cuvântul nr. 12 (112) martie 1992, p. 6, nr. 15 (115) aprilie 1992, nr. 16 (116) aprilie 1992.

După ce este anchetat în repetate rânduri i se întocmeşte dosarul de trimitere în judecată şi în 7 iulie 1941 este condamnat de un tribunal militar, la muncă silnică pe viață. După promovarea sentinței şi respingerea recursului în Dosarul 1358/1941, Nicolski a fost transferat în închisoarea de la Ploieşti, pe strada Rudului, o închisoare cu regim mai blând. Aici a fost contactat de agenți ai S.S.I.-ului care au reuşit să-i stoarcă o serie de informații privind nivelul de trai şi structura NKVD-ului. Detalii sunt consemnate în „Interogatoriul luat la 8 septembrie 1941 individului Nicolski Alexandru, trecut clandestin din URSS în noaptea de 26/27 mai a.c. Prin punctul Proboteşti, jud. Dorohoi". Concluziile interogatorului sunt edificatoare: „Declarațiile făcute de Nicolski nu par a corespunde întru totul adevărului. Ascunde lucruri importante, întrucât pe de o parte individul interogat nu a putut avea o misiune atât de limitată şi superficială, dată fiind pregătirea sa, iar pe de altă parte este exclus ca să nu fi fost trimis pentru a face legătura cu alți agenți sovietici de pe teritoriul nostru. Credem în consecință că acest caz trebuie cercetat îndeaproape, întrebuințându-se mijloace de natură a determina pe interogat să declare tot ce ştie".

Ca o consecință acelor menționate mai Sus, Nicolski a fost supus unei serii de anchete deosebit de dure, dar şi-a menținut declarațiile anterioare.

Astfel, organele de anchetă nu au descoperit că este de fapt Boris Grunberg, cunoscut între activiştii basarabeni sub pseudonimul conspirativ „Vasea”.

De la Ploieşti, Nicolski a fost transferat la închisoarea din Aiud, unde se aflau închişi toți spionii sovietici trimişi în țara noastră. Într-un chestionar datând din 23 februarie 1949, solicitat pentru a i se recunoaşte vechimea în partid, a declarat următoarele: „Am fost încarcerat la Aiud de la începutul războiului până în 23 august 1944. Am încercat să organizăm deținuții politici, să le menținem moralul. Din lipsă de experiență şi piedici, nu am reuşit decât într-o măsură foarte mică. Marea majoritate a celor deținuți au fost sovietici şi au plecat în URSS. Dintre cei care sunt în Bucureşti şi în țară mă cunosc: Gribici Vladimir; Zeigner Simion; Şisman Afanasie şi mai puțin Retaşnâi Mihail”.

Ieşit din puşcărie la 23 august 1944, Alexandru Nicolski, cu noul său nume, a avut o ascensiune fulgerătoare în aparatul politic comunist. Imediat a fost încadrat ca ajutor de responsabil politic al Frontului Liber Popular, organizație paramilitară aparținând partidului comunist. La data de 17 octombrie 1944, locuia în Bucureşti, la hotelul „Paris” din strada Academiei. Va înainta o cerere către Direcția Generală a Poliției pentru a fi încadrat, în care afirma textual: „Vreau să lupt în cadrul PCR pentru dezrobirea clasei muncitoare,

pentru dreptatea socială, să construim o societate nouă unde să nu existe exploatarea omului de către om”.

Guvernul Groza i-a adus promovarea în funcția de şef al Corpului de Detectivi din Direcția Generală a Poliției. Activitatea acestui organism consta în principal din supravegherea şi arestarea liderilor partidelor istorice şi lichidarea opoziției față de ocupația sovietică.

Ascensiunea lui Alexandru Nicolski s-a bazat şi a fost uşurată de o serie de relații cu oameni influenți pe care îi cunoscuse. Astfel, pe când lucra la centrala telefonică a Comitetului Orăşenesc din Cernăuți l-a cunoscut pe deputatul bolşevic Lazio Luca, devenit în România după 1944, Vasile Luca, colaborator apropiat al lui Ana Pauker şi pe Orlov, şeful poliției din Cernăuți. Acesta din urmă a venit în România împreună cu Armata Roşie „eliberatoare” pentru a lua parte activă la organizarea poliției politice comuniste în calitate de consilier KGB, specialist în tortură.

Cu ajutorul relațiilor de mai sus, în 1945 i se confirmă calitatea de fost ilegalist, comisia de verificare a cadrelor PCR fiind influențată de intervenția lui Pantiuşa Bodnarenko, alias Pintilie Gheorghe, adjunct al ministrului de interne.

Numirea la 1 septembrie 1946 ca Inspector general la Direcția Poliției nu cadra cu locuința la hotel „Paris” şi lui Nicolski i se atribuie o casă elegantă pe str. Al. Donici la nr. 39, unde se mută

împreună cu soția sa Iosefina Marcovici, membră PCR, angajată la Direcția Poliției.

Prin reorganizarea şi modernizarea aparatului represiv comunist, conform noilor structuri, Nicolski devine inspector general al Poliției de Siguranță (17 aprilie 1947) şi după aceea la 1 septembrie 1948 subdirector al Direcției generale a Securității Poporului. Partidul îi aprecia munca după cum se poate vedea dintr-o declarație a Biroului organizației de bază nr. 9 din Ministerul de Interne:" Alexandru Nicolski are muncă de conducere în DGSP din 1945 şi până în prezent. Munca profesională şi-a însuşit-o bine. Este vigilent față de duşmanii Partidului şi ai Clasei Muncitoare. Este ridicat politiceşte şi are cunoştințe. Este uneori nervos şi distant Din cauza muncii profesionale de care este absorbit, nu participă regulat la şedințele de partid. În general este un tovarăş de încredere şi cu multă putere de muncă. În munca sa din MAI a adus multe servicii cauzei partidului".

După numirea ca subdirector [31] în Direcția Generală a Securității Poporului la 1 septembrie 1948 Nicolski a devenit grație puterii discreționare a aparatului pe care-l conducea, unul dintre cei mai temuți „şefi" ai noului regim. Obediența lui şireată l-a făcut să supraviețuiască multor seisme ce au bântuit suprastructura comunismului din

---

[31] Marius Oprea: Cuvântul nr. 16 (116) aprilie 1992, p. 8.

România. De pildă, îndepărtarea Anei Pauker şi a grupării ei din partidul comunist, l-a găsit, cum se spune, pe fază: nu ezită nici-o clipă la ordinul superiorilor săi să-l aresteze şi să ancheteze printre alții, chiar pe Vasile Luca, KGB-ist şi activist de frunte care pe vremuri îi facilitase propria ascensiune. De asemenea răfuiala personală între Gheorghiu Dej şi Lucrețiu Pătrăşcanu a fost – după cum am arătat – un nou prilej de afirmare. Împreună cu ministrul de interne Alexandru Drăghici, Nicolski a dus la bun sfârşit sarcina încredințată personal de Gheroghe Gheorghiu-Dej. Astfel subdirectorul D.S.S.P. L-a numit şef al anchetelor în lotul Pătrăşcanu pe colonelul Ioan Şoltuț, fost muncitor ceferist, originar din comuna Ileanda, județul Cluj. Mijloacele neobişnuit de dure utilizate de Şoltuț în efectuarea anchetei, cu mersul căreia Nicolski era ținut permanent la curent – au înfrânat opoziția inculpaților şi au condus în final la condamnarea la moarte a lui Lucrețiu Pătrăşcanu. Nicolski din acel moment devenise deopotrivă de temut chiar şi pentru activiştii cu state vechi de serviciu.

Bineînțeles, valurile de epurări şi de pedepsire a „sectarismului partinic" nu se puteau efectua fără aprobarea expresă a Kremlinului. În calitatea sa de vechi agent al KGB-ului, subdirectorul securității poseda fir direct cu serviciul sovietic de informații care funcționa pe teritoriul românesc şi chiar cu Moscova. Astfel, până şi Dej trebuia să

ținã cont cã Nicolski nu putea fi înlãturat la o adicã, cu una cu douã. Este singura raţiune pentru care acesta a supravieţuit, deşi era la curent cu multe murdãrii din culisele puterii. În mod neîndoielnic Nicolski şi-a continuat în paralel şi activitatea de agent al KGB-ului. Astfel, dintr-un chestionar completat la data de 23 februarie 1949 şi predat de Nicolski comisiei de cadre a partidului din Ministerul de Interne, la întrebarea „Dacã a cãlãtorit în strãinãtate şi în ce scop?" el va rãspunde urmãtoarele: „Am avut în 1947 o deplasare la Sofia, iar în 1948 la Varşovia, cu misiunea de la M.A.I. La încetarea misiunilor m-am întors în ţarã". În realitate fusese trimis de Pantiuşa Bodnarenko, ofiţer K.G.B. Şi el infiltrat în suprastructurile comuniste româneşti, în funcţia de ministru adjunct de Interne, la întrevederi cu cadre superioare din serviciile secrete sovietice. Nicolski a primit, printre altele, şi sarcina de a veghea la asigurarea şi supravegherea obedienţei noilor conducãtori (dintre care nu puţini erau proveniţi de la şcolile din Moscova) faţã de poporul frate sovietic.

În acest fel, scurgerea averilor ţãrii noastre în mãreaţa Uniune Sovieticã era asiguratã şi pe aceastã cale, în paralel urmãrindu-se lichidarea oricãrei rezistenţe faţã de ocupaţia sovieticã a ţãrii noastre. În aceeaşi declaraţie Nicolski face menţiunea cã are rude în S. U. A. Prin poziţia pe care o deţinea, nu se temea de urmãri.

Pentru munca depusă în securitate, la scurtă vreme după înființarea D.G.S.P. Al cărui mentor a fost împreună cu Pantiuşa Bodnarenko, lui Nicolski i se decernează ordinul „Steaua Republicii”, în ciuda faptului că avea cetățenia sovietică.

În 1953, în urma succeselor dobândite în activitate, a fost promovat în funcție devenind secretar general al Ministerului Afacerilor Interne. Prietenia sa cu ministrul Alexandru Drăghici, la fel de crud şi total lipsit de scrupule, i-a făcut pe cei doi să instaureze teroarea. Astfel pe lângă cei 108.000 de arestați şi anchetați de securitate cu respectarea procedurilor penale în vigoare, în perioada 1945–1961, au luat drumul închisorilor, lagărelor de muncă sau domiciliului obligatoriu peste 300.000 de oameni, niciodată judecați şi condamnați.

Între timp, ca să între în rândul lumii, Alexandru Nicolski a absolvit Institutul de Studii Economice din Bucureşti, promoția 1959.

În 1961, pe 31 ianuarie prin Hotărârea Consiliului de Miniştri, secretarul general al M.A.I. A fost desărcinat din funcție şi trecut în rezervă cu gradul de general locotenent şi cu drept de a purta uniforma. Avea numai 46 de ani.

Moare în urma unui atac de cord pe 15 aprilie 1992 în preziua când era aşteptat la Procuratura Generală pentru a fi audiat în procesul ce i se pregătea. Nu i-a văzut nimeni corpul şi moartea

este considerată enigmatică.

Forța cu care a acționat Nicolski se baza atât pe experiența sa de conspirator cât şi al spatelui pe care îl avea în N.K.V.D. Brigada Mobilă avea competențe în Bucureşti şi în restul teritoriului țării dispunând de nuclee în cadrul organelor de siguranță.

Dintre acțiunile Brigăzii Mobile, amintim: ridicarea saşilor şi şvabilor din România (circa 72. 000 persoane, duse în URSS la munca de reconstrucție), dintre care doar foarte puțini s-au mai întors în România; arestarea şi încarcerarea a mii de legionari; afacerea Tămădău.

În Brigada Mobilă îi găsim pe mulți dintre aceia care ulterior au ocupat funcții de conducere în Direcția Generală a Securității Poporului condusă de Pantiuşa: colonelul Dulberger Mişu, şeful Direcției a VIII-a Cercetări Penale; Gluvacov Andrei şi Mihailo Nedelciu, şefi de Direcție Centrală, Matuşevici Nathan şi Maravec, anchetatori penali, Popic inspector şef. În cadrul Brigăzii Mobile a fost creată o comisie condusă de Dulberger Mişu care s-a ocupat cu repartizarea prizonierilor de război din lagărele din Austria, Germania şi Italia.

Brigada Mobilă s-a mai ocupat cu reprimarea opozanților din munți. Brigada Mobilă respectiv Nicolsky şi subordonații săi, colaborau cu S.S.I. Care avea în frunte pe Serghei Nicanov, alias Sergiu Nicolau, un evreu basarabean, omul

N.K.V.D.-ului. În acest serviciu au mai fost infiltrați Didenco Vanea (alias Gheorghe Vidraşcu) ca adjunct şi Iosif Rangheț, tot ca adjunct. Acesta din urmă avea să devină unul din conducătorii P.C.R. Funcțiile subordonate acestor trei, reveneau lui Mişa Protopopov, Mişa Petruc, Iaşka Alexeev şi Gonciaruc Piotr. Această Brigadă a fost o minisecuritate, transformându-se în Direcția Generală a Securității Poporului. N.K.V.D.-iştii au fost buni până în ziua când le-a venit rândul şi lor, fiind arestați şi trimişi în coloniile de muncă: din torționari au devenit victime, după modelul sovietic.

Analiza evoluției securității cuprinde mai multe faze. În faza Brigăzii Mobile şi în primii ani ai D.G.S.P. Principala misiune a fost reprimarea masivă, fără discernământ, a tuturor care se opuneau ocupantului sovietic. Tot atunci au fost lichidate partidele şi grupările politice, netezindu-se calea introducerii şi consolidării partidului unic. Lupta de clasă se ascuțea continuu. Au apărut lagărele şi coloniile de muncă, arestarea de persoane fără mandat, întemnițarea fără judecată. Rezumând, se poate spune că mai întâi a fost Brigada Mobilă ca organ de represiune al puterii comuniste ce avea să se instaureze şi să dureze peste 45 de ani. A fost un organ mixt: agenți ai N.K.V.D.-ului, care dețineau funcțiile de conducere şi cadrele siguranței şi ale S.S.I. -ului cu care să perfecteze o colaborare fără concurență,

contrar afirmațiilor făcute de Titu Simon în lucrarea lui „Pacepa – Quo Vadis”.

DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI

Departamentul Securității Statului era o parte componentă a Ministerului de Interne, alături de Inspectoratul General al Miliției, Direcția Arhivelor Statului, Direcția Generală a Penitenciarelor, Centrul de Informare şi Documentare (C. I. D.) precum şi de alte unități centrale cu denumiri mai puțin cunoscute de public.

Departamentul Securității Statului a fost succesorul fostului Consiliu al Securității Statului, desființat în 1978 prin Decretul nr. 69/1978, act normativ prin care s-a înființat D.S.S.-ul ca parte componentă a Ministerului de Interne. D.S.S.-ul a fost desființat printr-un comunicat al fostului C. F. S. N., în ianuarie 1990 şi reorganizat ca Serviciul Român de Informații la 21 martie 1990.

În 6 martie 1945, cu prilejul instalării sale ca ministru de interne, fostul muncitor tipograf Teohari Georgescu făcea declarații de presă sibilice, ca să nu spunem de-a dreptul ilogice: „Voi întări autoritatea de stat nu prin ajutorul jandarmilor şi a poliției ci prin ridicarea prestigiului lor, sprijinindu-ne pe încrederea maselor largi ale poporului”.

Departamentul Securității Statului a fost divizat în două departamente: securitatea interioară şi

securitatea exterioară. Securitatea interioară era cea mai importantă, cu aproape 100000 de angajați. Trupele D.S.S.(independente de miliție şi armată) depind direct de Ministerul de Interne. D.S.S.A fost condus de un ministru secretar de stat – o poziție teoretic inferioară celei a ministrului de interne, dar în fapt predominantă. Şeful său, Tudor Postelnicu, era brațul drept al lui Nicolae Ceauşescu. Postelnicu a fost promovat în acest post de Elena Ceauşescu, după ce a fost prim-secretar la Buzău, regiune unde Nicu Ceauşescu a făcut un an de armată. D.S.S.Dispunea de un imobil gigantic în centrul Bucureştiului şi era împărțit în mai multe secții:

" Departamentul nr. 1" avea sarcina represiunii politice a disidenților, a membrilor fostelor partide burgheze dinainte de război, a instituțiilor religioase şi a foştilor fascişti anterior anului 1945.

„Departamentul nr. 2" care era militar, avea sarcina controlului uzinelor şi ansamblului sectorului economic.

„Departamentul nr. 3" se ocupa de contraspionaj, o activitate importantă în sensul că utiliza toate mijloacele posibile pentru a-i vâna pe cei ce întrețin legături cu străinătatea.

„Departamentul nr. 4" avea ca misiune specifică controlul armatei, ceea ce explică de ce i-a fost armatei atât de greu să emită cel mai mic cuvânt de opoziție. Ceauşescu era atent în mod special față de armată şi nu ezita să schimbe în post pe

oricine, indiferent de gradul ierarhic, deîndată ce survenea vreo bănuială privind loialitatea politică.

Securitatea (D.S.S.) era reprezentată pe tot teritoriul țării pe baza județelor. Departamentul militar (nr. 2) era vital pentru Ceauşescu. Armata avea, după el, un rol secundar.

Trupele securității au fost reorganizate în decursul ultimilor ani, după modelul armatei: dotare cu tancuri şi blindate, antrenamente dintre cele mai stricte. Recruții erau selecționați după criterii extrem de severe: trebuia să provină din familii reputate ca loiale şi o bună parte era recrutată din orfelinate, ceea ce îi făcea mai uşor de îndoctrinat.

„Departamentul nr. 5” al D.S.S., botezat pentru protecția demnitarilor străini, era în principal compus din orfani. El a servit de zece ani drept gardă pretoriană lui Ceauşescu. Cât despre ofițeri ei trebuiau, până nu demult, să fie formați într-o şcoală specială timp de trei ani la Băneasa. Apoi trebuiau, timp de cinci ani să facă studii la Facultatea de Drept, dar în 1981 Elena Ceauşescu a interzis ofițerilor să aibă o formație universitară în ideea că ar fi mai credincioşi dacă sunt mai puțin educați.

Pentru folosirea microfoanelor s-a instituit un învățământ de specialitate la Bran, lângă Braşov şi la Băneasa, unde se însuşea în condiții de total secret, tehnica implantării microfoanelor în medii de interes operativ. Microfoanele au fost aduse din

Japonia de ofițerii din cadrul UM 0544.

Primele şapte sectoare erau organizate pe criterii zonal-geografice1.

Activitatea de căutare a informațiilor era organizată pe baza unor tematici formulate de principalele ministere economice pornind de la planurile de perspectivă. Pe această linie exista o colaborare permanentă între brigada S. D. Şi compartimentele tehnice din Consiliul de Miniştri, din ministerele economice şi ceilalți beneficiari, în funcție de sursele probabile de unde puteau fi obținute informațiile tehnice solicitate, tematicile erau date în atenție pe diferite spații în care era prezentă cu oamenii săi brigada S.D. Personalul brigăzii S. D. Era format în totalitate din cadre cu pregătire superioară tehnică şi economică, specialişti ai diferitelor domenii, buni cunoscători de limbi străine. În acelaşi timp, membrii ei dispuneau de calități personale şi morale cerute de o astfel de muncă. Criteriul ideologic era mai puțin marcant în perioada dinainte de 1978.

Baza de lucru: ofițeri care îşi desfăşurau activitatea în instituții de „acoperire", selecționate din rândul celor care aveau contacte cu străinătatea, cadre trimise la post în funcții oficiale la reprezentanțele din străinătate, colaboratori şi informatori recrutați din rândul celor care se deplasa în străinătate ca bursieri, la rude, etc., persoane care călătoreau în interes de serviciu sau personal.

În ultima perioadă a existenței sale Departamentul Securității Statului – DSS – era împărțit în şase direcții importante: Direcția a IV-a de contrainformații militare – atât pentru Ministerul de Interne cât şi M. Ap. N; Direcția a V-a de securitate şi gardă; Direcția a VI- a de cercetări penale.

La acestea se adăugau următoarele unități cu caracter special:

Unitatea specială „R” care asigura legăturile radio între unitățile MI şi ale DSS, precum şi executarea ascultării ştirilor transmise de posturile de radio străine, dar şi cu bruiajul acestor emisiuni. O altă sarcină a acestei unități era depistarea unor eventuale canale de legătură cu exteriorul în scopul transmiterii informațiilor.

Unitatea specială „S”, care asigura controlul trimiterilor poştale şi acționa pentru depistarea unor eventuale căi de scurgere a informațiilor pe această cale.

Unitatea specială „T” aşa zisa unitate tehnică operativă TO

1 „România liberă”, 8.08.1990, nr. 188 seria nouă.

cunoscută şi sub denumirea „TONOLA”, care se ocupa de interceptarea convorbirilor telefonice dar şi de cunoaşterea conținutului discuțiilor purtate de către persoanele supravegheate de către

Securitate la domiciliu, serviciu sau chiar şi în autoturismele personale. Toate acestea se realizau prin „implantarea" de microfoane în locurile arătate mai sus, aşa zisa tehnică operativă fixă.

Unitatea specială" D", unitate care avea drept scop dezinformarea atât a serviciilor de spionaj străine, dar şi a populației. Activitatea acestei unități poate fi recunoscută prin lansarea unor zvonuri în rândul populației civile privind scumpirea unor produse, până la „denigrarea activităților desfăşurate de cercurile reacționare din exterior".

Unitatea specială „F" de filaj şi investigație, având ca sarcină cunoaşterea preocupărilor obiectivelor vizate de securitate.

Unitatea specială" P" având ca sarcină cercetarea, proiectarea şi producerea de tehnică operativă.

Această nouă împărțire, existentă la nivelul anului 1989, nu diferă în fond de cea prezentată în lucrarea noastră şi care a constituit forma sub care şi-a desfăşurat ani de zile activitatea DSS-ul. *Am redat-o şi pe acesta pentru a nu se crea confuzii.*

Întreaga activitate a Securității era coordonată de către Consiliul de Conducere şi Biroul Executiv al DSS. În vârful acestei piramide se afla Consiliul Politic Superior al DSS, care avea puteri depline, pornind de la angajarea cadrelor militare până la controlul şi coordonarea întregii activități a DSS. Acest Consiliu Politic Superior era organul de

partid din interiorul DSS ce făcea legătura între Comitetul Central al PCR şi DSS. De fapt, întreaga activitate a Securității era denumită ca fiind o „muncă de partid în domeniu special.”

MINISTERUL DE INTERNE

În 1978 prin Decretul 121/8 aprilie s-a trecut la reorganizarea activității Ministerului de Interne, preluând organele Securității Statului, condus până atunci de Tudor Postelnicu, şef al departamentului şi ministru secretar de stat în Ministerul de Interne.

Au existat întotdeauna trei departamente în structura de securitate şi spionaj, toate trei aprobate personal de Nicolae Ceauşescu. Primul, folosit în scopuri publice este cunoscut sub numele de Serviciul de Dezinformare şi avea în sarcină activități ce contravin Constituției României, cum ar fi violarea corespondenței şi supravegherea telefoanelor. Vom reveni pe larg asupra acestui serviciu.

Al doilea departament este considerat ultrasecret şi însuma toate unitățile ce se aflau în subordinea conducerii Ministerului de Interne format din ministru şi adjuncții săi.

Al treilea departament, considerat ultrasecret şi de cel mai mare interes, era, cunoscut doar câtorva inițiați: Nicolae Ceauşescu, ministrul de interne, şeful şi adjunctul serviciului de spionaj extern. Față de D.I.E. Şi de unitatea condusă de

„Iosif”, mai avea în componență alte două departamente ultrasecrete: unul pentru activitatea de contraspionaj în cadrul C.C. al P.C.R. Şi al Consiliului de Miniştri, iar celălalt pentru activitatea de contraspionaj în cadrul Securității însăşi.

Unitatea lui „Iosif” poseda aproximativ o mie de ofițeri şi era folosită de soții Ceauşescu pentru testarea loialității membrilor familiei şi a colaboratorilor cei mai apropiați. Posedau propriul centru electronic de supraveghere ultrasecret, propriul serviciu de violare a corespondenței şi propria lor secție de supraveghere. Capacitatea tehnică a unității lui Iosif era de 600 de ținte pentru interceptarea telefonică, 400 de ținte pentru supravegherea cu microfoane şi practic nenumărate ține pentru violarea corespondenței.

Şeful acestei misterioase unități a securității, Iosif, măsura aproape 1,80 m., era bine făcut, purta număr mare la pantofi şi avea capul rotund ca o bilă de biliard, cu şuvițe de păr numai în jurul urechilor sale proeminente. Purta ochelari cu rame groase şi şchiopăta uşor din cauza unui reumatism rebel la tratament. În tinerețe fusese tractorist la o gospodărie agricolă.

Direcția de contraspionaj nu a fost total străină de „reprimarea internă” nici sub aspectul obiectivelor şi sarcinilor ce le avea şi al informațiilor ce le culegea şi cu atât mai puțin în privința „rulării” cadrelor, multe din acestea având

perioade de activitate şi în direcțiile cu alte profile de muncă.

Nu acuzăm, nu evaluăm sau apreciem ci doar constatăm o realitate, o stare de fapt, care a existat, cu implicații dintre cele mai grave pentru români în primul rând.

Printre atribuțiunile date de lege fostului Departament al Securității figurau şi acelea în legătură cu apărarea avuției naționale, cu protejarea ei de actele iresponsabile ale unora sau rău intenționate ale altora. În acest scop în structura Departamentului exista Direcția a II-a de contrainformații[32] economice. Şef era colonelul ing. N. Bogdănescu. Întrucât munca preventivă era dezideratul principal al activității de contrainformații economice, zilnic, în baza informațiilor primite despre existența unor stări de pericol în unitățile economice şi îndeosebi în cele cu profil minier, s-au întocmit sinteze care au fost prezentate factorilor de decizie la nivel local, județean şi central, inclusiv Inspecției de Stat pentru Protecția Muncii, care, potrivit atributelor date de lege, puteau aplica amenzi, sesiza Procuratura sau chiar hotărî interzicerea activităților în locurile de muncă în care se constatau pericole iminente.

În tot ce s-a scris până acum despre securitate şi cadrele sale s-a operat în cele mai dese cazuri

---

[32] N. Bogdănescu – Spionaj-contraspionaj nr. 21, 1992, pag. 5.

cu aprecieri extreme. În funcție de aspectul urmărit, de autor, securitatea putea fi orice: mecanismul perfect articulat al regimului totalitar, instituție de tip mafiot, serviciu secret de nivel internațional; o haită de lupi devoratoare de oameni şi conştiințe; monstrul omniprezent în casele şi sufletele noastre; garda pretoriană a unui nebun, etc. La rândul său, sistemul de securitate era împietrit într-un portret oripilat: fanatic şi corupt; rafinat şi incult; imbecil şi viclean, terorist, fiară, torționar, imoral, trădător de neam… într-un cuvânt un ins de valoare subumană.

În realitate ofițerii de securitate n-au putut fi nici mai buni nici mai răi decât alții. Clanul Ceauşescu nu avea încredere în ofițerii de securitate, îi suspecta şi îi blama permanent. Desigur, au existat şi brute, aceste uscături, ca în orice colectivitate, dar nu ele, uscăturile, au dat regula.

Au aparținut cu toții aceleiaşi societăți dominatoare ideologic unică, condusă de un partid unic şi supusă voinței unei singure persoane care în evoluția sa de la un plus relativ spre un minus absolut, a sfârşit prin a deveni un dictator odios, urât şi blestemat de un întreg popor.

Neşansa ofițerilor de securitate a fost aceea de a fi lucrat într-o instituție despre care, înainte se spune că nu a făcut totul pentru adevăr iar acum, dimpotrivă, se susține că ar fi fost singura care a făcut totul pentru dreptate. Ne şochează dar nu ne surprinde distanțarea de adevăr a ambelor opinii,

în definitiv nu se poate aştepta nimeni să li se recunoască vreun merit dedus din serviciile aduse țării.

Au existat, fără îndoială şi condiții, unele obiective altele, şi nu puține, anume create, în timpul şi după Revoluția din decembrie 1989 pentru a proiecta în conştiința oamenilor o imagine deformată despre securitate.

Se va putea ajunge la un rezultat adevărat numai dacă se va admite că securitatea şi cadrele sale au fost sub regimul politic socialist realități ale societății româneşti din acei ani, în a cărei evoluție s-a integrat oricare dintre părțile sale constitutive. Dar putem afirma cu inima pe inimă că măsura deplină a integrării sale în ansamblul social românesc, securitatea şi-a dat-o în zilele revoluției din decembrie. Fără această integrare genocidul ar fi fost o realitate care ne-ar fi marcat existența ca popor pentru vecie.

Odată cu scurgerea timpului, se pune tot mai des întrebarea: Ceauşescu a avut sau nu încredere în organele de securitate?

În primul rând, toți cei care au condus secția militară de la Comitetul Central al P.C.R. Au fost ofițeri aparținând forțelor armate: generalii Dincă, Coman, Olteanu. La fel şi majoritatea ofițerilor care încadrau această secție, proveneau tot din M. A. N. În atributele secției intrau şi îndrumarea şi controlul activităților organelor de securitate, iar această îndrumare precum şi controlul se

exercitau până la detaliu, inclusiv avizările numirilor de cadre de conducere. Şeful şi ofiţerii secţiei erau prezenţi la tot ce însemna analiză şi bilanţ la nivelul Departamentului Securităţii, la unităţile centrale şi teritoriale, aducând şi impunând indicaţiile „tovarăşului". Niciun ordin directivă, instrucţiune emanată de la conducerea Departamentului Securităţii nu se aplica fără avizul secţiei.

Un exemplu ilustrativ al subordonării Departamentului Securităţii îl oferă cazul când în luna martie 1973, la miez de noapte, Ceauşescu convoacă Biroul Executiv al Ministerului de Interne, când destituie pe Ion Stănescu şi pe generalul Nicolae Pleşiţă, sub acuzaţia că doctorul Schechter [33] medicul personal al tovarăşei se sinucisese. Medicul a fost găsit mort în curtea spitalului unde lucra, aruncat de la etaj. Generalul Dincă, însărcinat cu cercetarea cazului, a fost de părere că Schechter s-a sinucis din cauza securităţii. Sistematic – menţionează Neagu Cosma în Spionaj-contraspionaj nr. 1, sept 1991 – că Ceauşescu trimitea în funcţii de conducere în securitate ofiţeri din M.Ap.N. Generalul Nuţă, generalul Moţ, generalul Vasile, generalul Sârbu, generalul Zagoneanu, generalul Stoica, generalul Răduică şi mulţi alţii pot constitui tot atâtea exemple.

---

[33] Neagu Cosma - Spionaj-contraspionaj, nr. 1, 1991, pag. 4.

Şi autorul citat continuă: „Nicolae Ceauşescu pentru a se asigura că nu va avea necazuri din partea organelor de securitate, a dus o politică sistematică şi permanentă de înlăturare a unora dintre cadrele care ocupau funcții de conducere în aparatul central şi teritorial al securității”.

Odată cu preluarea conducerii Ministerului de Interne, în 1973, de către Emil Bobu, Ceauşescu i-a dat ordin să îndepărteze din aparat pe toți aceia care aveau autoritate profesională şi morală asupra subordonaților, fără nicio explicație.

Emil Bobu a studiat personal dosarele cadrelor de comandă, fără a duce la îndeplinire ordinul primit. La rândul său, Teodor Coman, succesorul lui, după aproape doi ani cât a fost ministru, s-a eschivat de la acest ordin.

Orientarea liberală de după 1964 a produs schimbări mari în economia şi viața socială a României. Toți deținuții politici, inclusiv legionarii au fost eliberați. După 1962, Securitatea română a fost epurată succesiv, prin procese publice, de elementele colaboraționiste, filo-sovietice, de abuzivi, devenind un serviciu secret național. Primii urmăriți ai ei au fost chiar foştii securişti komintemişti, autorii crimelor din perioada precedentă. Faptul că aceştia (Boris Grunberg-Nicolski, Serghei Nikolau, Drăghici, Naum) nu au fost pedepsiți nu poate fi reproşat securiştilor: protecția externă de care se bucurau, din partea unor state socialiste, dar şi capitaliste, a impus

menținerea lor în libertate.

Dezvoltarea Securității naționale nu a fost perfectă. Nici nu putea fi. În perioada ceauşistă, activitatea Securității române a fost afectată în principal de următoarele: subordonarea şi controlul ei de către partid; un sistem defectuos de selecționare şi promovare a cadrelor, bazat pe ideologie, criterii rasial-zonale şi pile, amestecul fățiş, total necalificat al dictatorului în probleme de care habar nu avea. Cu toate acestea, în 1989, în topul serviciilor secrete din lume, întocmit de o revistă din Israel, Securitatea deținea locul trei după KGB şi Mossad.

Românii nu au inventat şi nu au împrăştiat în lume comunismul. Ei au fost victima unui experiment. Cum a ajuns comunismul în România? Mişcarea comunistă din România interbelică a fost foarte slabă: un număr mai mult de o mie de aderenți şi simpatizanți. Nu era nici pe departe mişcarea eroică prezentată în filmele regizorilor „epocii de aur". Au fost câteva sute de komintemişti care au acționat în ilegalitate sub conducerea directă a partidului bolşevic al URSS şi a serviciului de spionaj sovietic. Caracteristicile acestui partid: ponderea foarte redusă a etnicilor români, conducerea de către străini (bulgari, ucrainieni, ruşi, evrei etc) atitudine trădătoare în problema națională, acționa ca o agentură a imperiului sovietic. Comunismul a pătruns în România, în prunul rând, datorită trădării

aliaților. Niciun român nu a contrasemnat înțelegerea dintre Stalin şi Churchill, prin care țara noastră intra în sfera influentă sovietică. Desigur, ca orice altă mare tragedie națională, implantarea comunismului nu putea să se întâmple fără aportul unor trădători interni. Faptele grăiesc. Mihai de Hohenzollern, rege al României, a intrat în contact cu câțiva lideri din Armată (Săndulescu, Dămăceanu, Ionescu). S-a întâmplat atunci, la 23 august 1944 un fapt pentru care calificativul de trădare e prea blând: şeful statului, Mareşalul Antonescu a fost arestat şi predat comuniştilor care l-au ascuns într-o casă conspirativă din Vatra Luminoasă. Regele a fugit din capitală, iar armata a căzut în mâna ruşilor. Circa 180.000 de militari români au fost făcuți prizonieri în această confuzie. Numai 50.000 au revenit în patrie din lagărele ruseşti.

Alegerile din 1946 au fost câştigate de național-țărăniști. Prin fals au fost declarați învingători comuniştii. Perioada 1946–1964 a fost una dintre cele mai grele din istoria țării noastre. Trupele sovietice de ocupație au impus regimul kominternist. Nu singure. Cu sprijinul colaboraționiştilor locali. Cine erau aceşti colaboraționişti? Comunişti fanatici, de tipul Anei Pauker, alături de idealişti ca Lucrețiu Pătrăşcanu. Oportunişti, carierişti, lepădături ale societății care visau puterea. Nu pentru a o folosi conform sloganelor proletare. Pentru a trăi ei în

luxul şi desfidul celor doborâți de la putere.

Rădăcina răului trebuie căutată în perioada kominternistă, când comunismul a fost implantat în Romania cu forța, prin violențe de nedescris şi mai puțin prin viclenie. A fost perioada represiunii efective, exercitate prin toate organele de coerciție ale statului: servicii secrete, miliție, procuratură, armată, justiție, organe de penitenciare. Toate aceste organe, înțesate de consilieri sovietici, de minoritari revanşarzi, de şcoliți superficial în URSS.

Cine au fost marii lideri ai perioadei kominterniste: Ana Pauker, Teohari Georgescu, Naum Boris Grumberg, Nikanov etc.

Ion Mihai Pacepa introdus în organul informativ prin pile ceauşiste, şi-a trădat țara în 1956, pe când se afla în Germania Federală. Deşi contraspionajul a încercat să-l îndepărteze ca agent american (a fost recrutat de Gehlen şi predat la CIA), Ceauşescu s-a opus. Poate că Pacepa a trădat cu asentimentul lui Ceauşescu, pentru a juca un anumit rol pe lângă americani. La sfârşitul anului 1963 din aparatul de securitate au fost îndepărtați ofițerii de origine evreiască, precum şi cei căsătoriți cu rusoaice. Astfel s-a creat un important disponibil de posturi libere. Ele au fost ocupate de absolvenți ai unor instituții de învățământ superior: ingineri, medici, jurişti, economişti, istorici, filologi, etc. Unii dintre ei nu s-au acomodat şi au cerut trecerea în rezervă. Cei

rămaşi s-au obişnuit destul de repede cu specificul muncii. Această infuzie de tineri intelectuali avea să influenţeze hotărâtor noua concepţie asupra muncii din aparat. Treptat, inteligenţa şi abilitatea au înlocuit forţa brutală şi violentă. Procesul de înnoire nu a fost simplu, pe de o parte, din cauza împotrivirii cadrelor vechi, pe de altă parte din pricina lipsei de expereinţă a noilor veniţi. Noua orientare era privită cu ostilitate chiar şi de unele cadre din conducerea ministerului. Astfel, acelaşi colonel Dumitru tuna şi fulgera în adunările de partid că intelectualizarea muncii noastre şi a procesului „de pregătire profesională este o acţiune dăunătoare, care transformă Braţul înarmat al poporului într-un instrument al duşmanului de clasă.

ŞCOALA D.I.E.

Şcoala funcţiona sub paravanul unui centru de radio-comunicaţii. Antenele dimprejur aparţineau Centrului Naţional pentru Comunicaţii Cifrate din cadrul D.I.E. Şi care mai erau folosite de asemenea şi de Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Apărării Naţionale şi C.C. al P.C.R.[34]

Până la mijlocul anilor ’60 fiecare ţară socialistă îşi trimitea, ofiţerii să fie pregătiţi la o şcoală

---

[34] Neagu Cosma: Spionaj-contraspionaj, nr. 59, 1992, p 3.

specială, ale cărei cursuri durau doi ani şi funcţiona la Moscova. În cursuri separate pentru fiecare ţară, elevii ofiţeri învăţau două limbi, tehnicile de bază ale spionajului de formaţie şi concepţie sovietică precum şi folosirea echipamentului din dotare, fabricat în URSS.

În 1964, Gheorghe Gheorghiu-Dej a dispus înfiinţarea unei şcoli cu profil similar, dispusă la început la Snagov, într-o fostă cazarmă germană. Când a început bruierea posturilor de radio occidentale, şcoala D.I.E. A fost mutată lângă Brăneşti, în centrul naţional de bruiaj. Acolo elevii trăiau după moda occidentală şi aveau la dispoziţie terenuri de golf şi tenis, bazin de înot, săli de cinema cu filme străine netraduse, precum şi restaurante elegante cu autoservire. La cursuri se predau cunoştinţe vizând formele de organizare şi de muncă specifice unor servicii de spionaj şi de contraspionaj ale unor ţări dezvoltate: S. U. A., Anglia, Franţa, Italia, Germania şi URSS. Concomitent se preda cursul de specialitate care consta în informaţii şi mijloace ale muncii pe linie de informaţii şi contra-informaţii.

Un loc principal în pregătirea cursanţilor îi revenea cursului de criminalistică. El privea cercetarea la faţa locului, ridicarea şi conservarea urmelor, percheziţia, constatările tehnico-ştiinţifice şi expertiza. De asemenea, mai cuprindea reconstituirea, cercetarea penală şi normele deontologice pentru organele de urmărire

penală, dactiloscopia, portretul vorbit, filajul şi contrafilajul. La cursurile de specialitate se studia codificarea, decodificarea şi topografia.

Pregătirea militară deținea un loc aparte. Ea consta în cunoaşterea armamentului şi executării tragerii în diverse situații (în poligon, din maşină, din poziția „culcat", de la şold, din întoarcere, etc). Pentru asigurarea unei rezistențe fizice deosebite era alcătuit un program foarte bine chibzuit. Pregătirea fizică presupunea antrenamente zilnice. Într-o sală excelent utilată se repetă până la epuizare elemente de judo, karate, sambo, kung-fu etc., necesare luptei corp la corp. Concomitent cu antrenamentul fizic se făcea şi cel mental, al memoriei, spiritului de observație, orientarea în teren cu şi fără aparatură, precum şi supraviețuirea în condiții grele şi foarte grele. Toate aceste activități se desfăşurau în clase, dar mai ales în laboratoare şi poligoane bine amenajate. Calificativele ce erau date, erau determinate, în primul rând, de punerea în practică a celor învățate.

Din programul de învățământ nu lipseau economia politică, filosofia şi socialismul ştiințific. Ele aveau însă o pondere mică în pregătirea cursanților. Se învăța despre legende şi combinații ca forme şi mijloace folosite în munca informativ-operativă. Legenda este un adevăr de la care se pleacă, dar care trebuie canalizat astfel încât să fie util din punct de vedere operativ. Suma unui

număr de legende formează o combinație.

Ultrasecretele centre de pregătire a cadrelor de la Băneasa, Câmpina, Bran, Castelul de la Grădiştea (jud. Giurgiu), patronat de Bombonilă, unul din frații dictatorului în care se studiau foarte serios disciplinele I, II şi III ultrasecrete alături de limbi străine, artele marțiale, deghizajul, criminalistica, structurile interne ale serviciilor străine de informații, sociologie, psihologie, politologie, drept național şi internațional, se dezvolta aptitudini de bun trăgător cu toate tipurile de arme, de conducere a tuturor vehiculelor, autoturisme, camioane, tancuri, elicoptere. În aceste şcoli se pregăteau supermanii, urmărindu-se cu mare atenție evoluția lor fizică şi profesională, în care sens pledau şi draconicele texte de admitere: psihologice, de rezistență fizică, de inteligență, de forță, de perspicacitate şi autocontrol.

DIRECȚIA I-A a D.S.S.-ului

Direcția I-a sau U.M. 0610 constituia una dintre unitățile centrale ale D.S.S.-ului, având ca obiectiv contrainformațiile în rândul membrilor fostelor partide politice din România, supravegherea contrainformativă a culturii, învățământului, artei, presei şi centrelor de documentare de orice gen. De menționat faptul că această unitate avea competență teritorială numai în limitele granițelor României, pentru exterior fiind abilitat

Departamentul de Informații Externe, care avea în supraveghere toată dizidența politică din exil.

Ultimul şef al Direcției I-a fost colonelul Gheorghe Rațiu.

În 1950 Ministerul de Interne dispunea de două compartimente ale fostului Serviciu Special de informații – compartimentul „A" spionaj şi compartimentul „B" contraspionaj [35] . După înființarea în vara anului 1948 a Direcției Generale a Securității Poporului, S.S.I.-ul a mai rezistat doi ani până să fie înghițit de Pantiuşa cu serviciile sale. Acum cele două compartimente „A" şi „B" s-au transformat în două direcții ale D.G.S.P.-ului: Direcția de Informații (fostă „A") şi Direcția I Contraspionaj (fostă „B").

Proaspeții ofițeri de securitate, candidați, erau duşi în str. Sf. Ionică, în blocul Schuller, unde funcționa o şcoală a S.S.I.-ului. Comandant era un anume Giosan, un individ şchiop şi taciturn. Evreu ca şi locțiitorul său Raoul Demetrescu, căpitan.

Direcția I-a contraspionaj avea ca şef pe Petre Petrescu, ce purtase mai înainte numele de Gonciaruc Piotr. Provenea dintr-o familie de mici negustori evrei din Basarabia. Gonciaruc fusese mai înainte marinar în flota militară din Baltica, de unde NKVD-ul îl recrutase, folosindu-l mai întâi pe teritoriul URSS, după care fusese trecut peste

---

[35] Neagu Cosma; spionaj-contraspionaj, nr. 55, 1992.

Nistru, în România, cu misiuni de spionaj. Petre era un individ înalt, roşcovan, cu ținută atletică, pomădat şi parfumat, degajând optimism şi încredere în jur.

Locțiitor al colonelului Goncearuc Piotr, alias Petrescu Petre, era un medic ORL-ist, pe nume T. Eugen, evreu şi el şi care ajunsese în acest loc ca o recompensă pentru serviciul personal făcut lui Petea. Este vorba de o operație estetică: urechile clăpăuge îi fuseseră aduse într-o poziție normală.

Unitatea era organizată pe direcții de acțiune: spionaj american, spionaj britanic, etc. Serviciul I se ocupa cu anihilarea activităților spionajului american dus împotriva României şi era condus de colonelul H. Isidor. Serviciul II, cu aceeaşi misiune, împotriva spionajului britanic; îl avea ca şef pe Secuieşu, căruia i-a urmat M. Adam. Serviciul III era francez, IV țări mici (Belgia, Olanda, etc.) Serviciul V Turcia. Mai era serviciul „Evrei", serviciul germani şi austrieci, serviciul fugari (români aflați în străinătate).

În afara lui H. Isidor şi M. Adam, menționați mai sus, şefi de serviciu în perioada imediat următoare au mai fost prin anii 1954–1956 următorii: Dongoraz, Nenciu, Zavodnicu, Mircea Cacica Victor, Saşa alias Nicolau Victor, Popescu Gheorghe, Friediader Eugen, Zalman Marcu, etc.

DIRECȚIA A II-A

Direcția a II-a sau U.M. 0617 constituia unitatea

centrală de contra informații economice, componentă a D.S.S.-ului. Ofițerii acestei mari unități se ocupau cu supravegheatul fonic şi direct al salariaților, în vederea prevenirii actelor de spionaj economic şi spionaj industrial, când era cazul. Ofițerii de aici erau şi cei care avizau deplasările peste hotare, în interes de serviciu, ale personalului salariat, fie el director sau simplu salariat într-o întreprindere de stat.

DIRECȚIA A III-A

Direcția a III-a sau U.M. 0625-C.P. (Comerț, Protocol) era unitatea centrală care se ocupa de contraspionaj şi supravegherea contrainformativă în sfera comerțului exterior, a protocoalelor din instituțiile care lucrau cu străinii precum şi a străinilor sosiți în țara noastră ca turişti. De ofițerii de aici depindeau încadrările în serviciile întreprinderilor de comerț exterior sau relații internaționale precum şi a celor care deserveau serviciile de protocol destinate primirii şi convorbirilor cu străinii intrați pe teritoriul țării în interes de serviciu. În anul 1982, Direcția a III-a a fost împărțită în două: U.M. 0625 şi U.M. 0500, unitate nouă care a preluat întreaga competență în domeniul comerțului exterior şi protocolului, unitatea de bază rămânând mai departe supraveghetoarea contrainformativă a străinilor aflați temporar pe teritoriul României.

Ofițerii din U.M. 0625 aveau cea mai mare bătaie

de cap în timpul desfăşurării târgurilor internaționale din Bucureşti, moment în care hotelurile Capitalei erau populate jumătate cu străini, jumătate cu ofițeri aparținând acestui compartiment al securității interne.

DIRECȚIA a IV-a

Poseda numărul de cod 0644. Direcția a IV-a era unitatea centrală a Securității care se ocupa cu contrainformații militare, mai bine zis fiind vorba de ofițerii C. I. Din unitățile militare. Sediul unității era situat în clădirea vecină atât C.C.-ului cât şi Bibliotecii Centrale Universitare, unitate dispunând de autonomie în cadrul D.S.S.-ului, fiind direct subordonată Secției militare a C.C. -ului şi implicit lui Nicolae Ceauşescu. De aici şi zelul cu care armata a mitraliat clădirea acestei direcții de securitate, considerată de mulți conducători ai armatei drept depozitara unor documente compromițătoare la adresa lor.

DIRECȚIA A V-A

Direcția a V-a de securitate şi gardă din Ministerul de Interne a fost unitatea specializată în organizarea şi realizarea măsurilor de asigurare a securității preşedintelui României Potrivit legii, unitatea în cauză – ce îşi avea sediul pe strada Oneşti lângă C.C. În continuarea Bibliotecii Universitare – a avut misiunea de a asigura şi securitatea şefilor de stat străini sosiți în țară,

precum şi a membrilor lor de familie, realizându-se măsuri de specialitate similare cu cele luate în oricare alt stat cu o minimă organizare politico-administrativă. Ofițerii acestei unități s-au limitat numai la realizarea sarcinilor de cunoaştere şi prevenire a acelor fapte şi împrejurări care puteau pune direct în pericol securitatea înaltelor personalități române şi străine.

Laboratoarele şi tehnica aflate în dotare în sediul Direcției a V- a erau folosite pentru analize fizico-chimice şi controale sanitare ale produselor destinate consumului din sectorul „special", de care beneficiau personalitățile române sau străine, iar celelalte dotări tehnice se foloseau pentru transmisiuni şi asigurare a celorlalte măsuri de specialitate.

Unitatea purta numărul de cod 0666 şi era destinată în principal pazei cuplului prezidențial şi a demnitarilor, ofițerii din această unitate fiind frecvent văzuți pe traseele prezidențiale, cotidiene bucureştenilor sau în timpul vizitelor de „lucru" sau de distracție ale fostei nomenclaturi.

Avea organizat serviciul 1, ce cuprindea tineri antrenați în luptele de apărare corp la corp şi tinere femei cu grade de ofițeri (antrenate şi ele în sistemele de apărare individuală fără a face uz de arme) necesare acoperirii primei doamne în vizite în țară şi străinătate. La conducerea Direcției a V-a s-a aflat generalul Nicolae Stan.

În componența ei a fost recent înființată celebra

unitate antiteroristă 620, USLA cu competență de acțiune pe aeroporturi, puncte de trecerea frontierei, apărarea unor puncte strategice din țară şi străinătate.

DIRECȚIA A VI-A

Forța U.M. 0638 sau Direcția de Cercetări Penale din cadrul D.S.S.-ului, a rămas pe mai departe în funcțiune, astăzi fiind trecută sub autoritatea Inspectoratului General al Poliției, numai cu numele, ea ocupându-se în continuare cu cercetarea celor care aduc sau se presupune că aduc prin activitatea lor atingerea securității statului. Situați a în clădirea de tristă amintire din Calea Rahovei nr. 37–39, Direcția a VI-a a fost folosită de putere pentru anihilarea persoanelor incomode regimului. Oficial s-a afirmat că respectiva direcție a fost desființată, locul ei fiind luat de procuratură care va ancheta cazurile de atingere a securității statului, în baza rechizitoriilor făcute de S.R.I. Fără intermediul acestei direcții de tristă faimă.

Colonel Ilie Avădanei, fost locțiitor al şefului Direcției a VI-a a funcționat între 1975–1986. Licențiat al Facultății de Drept din Cluj şi cursuri postuniversitare din Bucureşti. Una din primele măsuri luate de Alexandru Drăghici în mai 1953, când a venit la conducerea M. A. I-ului a fost interzicerea bătăii ca presiune fizică în timpul anchetei. Că nu s-a respectat întotdeauna, că erau

oameni care încălcau această dispoziție, este altă problemă. Când afla Drăghici îi scotea din securitate pe cei vinovați. Existau şi directive scrise cum a fost Directiva 1150–1980, în care se stipula cu claritate conduita demnă, în spiritul legii, a anchetatorului în relația cu anchetatul.

SERVICIUL DE SECURITATE „K”

Pentru a-i lichida pe o parte dintre opozanții săi în timpul detenției lor din motive nepolitice, Nicolae Ceauşescu se folosea de serviciul de Securitate „K”, o componentă relativ redusă numeric, răspunzătoare de activitatea de contraspionaj din cadrul sistemului penitenciar național.

În România, acest organ era subordonat Ministerului de Interne sau Ministerului de Justiție. Creat de către sovietici în 1950, după modelul KGB-ului, Serviciul român „K” avea misiunea cea mai murdară, fiind îndreptat împotriva deținuților, pe care îi supraveghea cu ajutorul microfoanelor disimulate şi introducerea de „miei” informatori în celule cu scopul de a-i trage de limbă şi a obține date compromițătoare şi a-i determina în cele din urmă să facă declarații incriminatoare. În unele cazuri, acesta îi lichida în secret, înscenând pretinse sinucideri sau folosind otravă care producea o moarte aparent naturală.

În primăvara anului 1970, Serviciul „K” a apelat la substanțe radioactive, furnizate de KGB pentru

completarea arsenalului său mortal. Nicolae Ceauşescu însuşi i-a dat acestui procedeu numele codificat de „Radu”, obişnuind să dea ordine „trimite-l pe Radu la…” Dozajul radiațiilor urma să genereze o formă mortală de cancer.

Pentru suprimarea celor aflați în libertate, se amenajase o încăpere la parterul blocului situat vis-a-vis de sediul Securității. Camera era complet acoperită cu tablă de fier, cu o masă de zinc şi scaune metalice. Respectivul era adus şi pus să dea o declarație, fiind lăsat singur. În acest interval primea o doză mortală de radiații.

SERVICIUL „D” PENTRU DEZINFORMARE

Serviciul „D” era cunoscut în cadrul Securității de puținii inițiați ca fiind o mică unitate de „Arhivă Documentară”, iar sediul său se afla ascuns la etajul IV al clădirii izolate a Ministerului de Interne.

Generalul Mihai Ilie, şeful secției „D”, după război împreună cu consilierii sovietici ai KGB-ului a organizat procesul de, spionaj în care Vaticanul a fost prezentat publicului drept o rețea de spionaj, fiind în cele din urmă obligat să-şi retragă reprezentanții de la Bucureşti.

După câțiva ani, Ilie a devenit adjunctul şefului Direcției de Contraspionaj a Securității, răspunzând de țările de limba engleză. El era creierul aflat în spatele oricărei operațiuni mai importante împotriva S.U.A. Şi a ambasadei

britanice de la Bucureşti. Cariera lui în spionajul extern a început ca agent într-o stație din Londra şi s-a sfârşit ca director adjunct al D.I.E. Un diabet avansat şi o cirozã, i-au făcut pe medici să nu-i dea mai mult de doi ani de trăit, când pe la mijlocul anilor ’60 a fost trimis ca şef al stației din Paris, mai ales ca să poată beneficia de tratamentul medical. Era galben ca lămâia la față şi pe mâini şi extrem de abătut. Rezultatele activității sale din Oraşul Lumină ca şi cele ale adjunctului său Mihai Caraman au depăşit toate aşteptările. Două recrutări spectaculoase la sediile NATO au furnizat zeci de mii de documente militare occidentale ce e drept perimate dintre cele mai secrete aflate la arhiva care au fost transportate din România direct la Moscova cu ajutorul unui avion militar special, plata făcându-se cu monede de aur de către Kremlin.

Unul dintre funcționarii recrutați a furnizat sistemul codificat francez, de asemenea trimis imediat la Moscova.

Cariera externă a lui Ilie s-a terminat brusc, prin dezertarea agentului său preferat, Ion Iacobescu, care lucra la Paris sub acoperirea UNESCO şi care a cerut azil politic în SUA în 1969. Un an mai târziu, Nicolae Ceauşescu l-a numit pe Ilie şef al Serviciului de Dezinformare şi a ordonat ca D.I.E. Să-i plătească medicamentele şi medicii din străinătate. Acum nu lucra mai mult de patru ore pe zi, dar prezența sa la conducerea Serviciului de

Dezinformare i-a sporit evident eficiența. În ultima parte a vieții, după ce s-a retras la pensie la o proprietate ce o avea la Cheia, a scris şi publicat mai multe cărți de spionaj sub pseudonimul de I. Mocanu.

*

Principalul scop al serviciilor de dezinformare din blocul sovietic era de a ascunde puterea militară reală a țărilor componente, de a deforma adevăratele dimensiuni ale cantităților de arme, pentru a deruta guvernele şi mass-media occidentală cu privire la intențiile comuniştilor, punând în circulație poveşti închipuite şi lansând zvonuri în anumite scopuri tactice. Treptat, Ceauşescu a transformat dezinformarea românească în propriul său mareşal Potiomkin. Serviciul D trebuia să creeze documente secrete occidentale false prezentând România ca o țară independentă în cadrul blocului sovietic.

În decursul anilor, Serviciul D a colecționat sute de mii de semnături false, din tot Occidentul. Bazat pe procurarea directă de către D.I.E. Prin schimburi cu alte servicii ale Pactului de la Varşovia, precum şi cu iugoslavii şi libienii, colecția conține acum semnăturile celor mai mulți şefi de state necomuniste, conducători de guvern, miniştri şi figuri importante din serviciile secrete, partide politice, ziare şi reviste, firme particulare şi chiar instituții caritabile. Chiar şi Vaticanul era reprezentat. Există, de asemenea, o mare colecție

conținând copii de chei folosite la maşinile de scris ale acestor instituții occidentale în anumite perioade specifice de timp. Fiecare exemplar era verificat cu grijă, evaluat şi conservat.

Aceste materiale erau folosite pentru crearea documentelor „originale" occidentale conținând texte false, care erau multiplicate şi manipulate cu pricepere pentru un efect cât mai bun. În ultimii opt ani, de exemplu, Serviciul de Dezinformare a creat cu succes documente semnate de diverşi conducători occidentali. Toate aceste documente ating diferite probleme inofensive şi conțin, de asemenea, referințe întocmite cu grijă, care „confirmă" independența României față de Moscova, caracterul autentic al apropierii ei de Occident, dificultățile ei economice şi politice cauzate de afirmarea independenței în cadrul blocului sovietic şi importanța ajutorului occidental pentru România, încurajându-se crearea altor breşe în blocul sovietic. Purtând diferite niveluri de clasificare, astfel de documente „originale" au apărut la suprafață cu pricepere în alte țări decât cele în care se zice că ar fi apărut. Ele erau „uitate" într-o servietă lăsată într-un hotel de lux de o presupusă personalitate guvemamentală de nivel înalt, sau „văzut" pe masa vreunei oficialități occidentale, care era, agent secret român, sau discret transmise unui ziarist de către un civil occidental... D.I.E.

Dintre cele mai recente făcea parte un material

folosit în vizita oficială a cancelarului vest-german Helmut Schmidt la Bucureşti, în ianuarie trecut, la întoarcerea sa de la Cairo spre Bonn. Serviciul D a creat cu grijă un dosar despre Ceauşescu ce părea alcătuit de BND – Bundesnachrichtendienst – serviciul secret extern vest-german – ca material în rezumat pentru Schmidt. Pe lângă datele personale despre Ceauşescu şi familia lui, dosarul conținea comentarii critice cu privire la cultul personalității promovat de el, politica internă marxistă, ortodoxă, atitudinea lui față de emigranții germani din România şi politica lui cu privire la comerțul exterior. Dar el sublinia, de asemenea, independența autentică a lui Ceauşescu față de Moscova şi dificultățile economice ale României, generate de reacția sovietică în această privință. Scrisă pe o hârtie cu antetul B.N.D., clasificată „stren geheim", cu fiecare pagină numerotată, ştampilată şi înregistrată, dosarul putea fi luat cu uşurință drept real de cineva din afara B. N. D. Pe 8 ianuarie 1978, la numai câteva ore după plecarea lui Schmidt din Bucureşti, un occidental, în tranzit prin capitală, a găsit o copie uitată a acestui dosar cu aspect oficial vest-german, în camera lui din Hotelul Athenée Palace. O altă copie, a aceluiaşi dosar, împodobită cu propriile notații marginale ale lui Schmidt, a fost uitată într-un hotel din Cairo, unde au stat membrii delegației vest-germane. Colecția lui Leonte a

ajutat România să-şi reducă importurile pe valută forte din Occident. Prima operațiune de succes de acest fel s-a bazat pe îndelungata şi acerba rivalitate dintre firma franceză Schneier-Creusot şi un grup industrial vest-german, compus din AEG, Siemens şi Schifimann A. G. Rivalitate legată de exportul de echipament metalurgic în România. Fiecare document adus în Bucureşti de către reprezentanții francezi şi vest-germani în timpul multor luni de negocieri a fost fotografiat pe ascuns iar convorbirile telefonice şi telexurile au fost ținute sub observație continui. Spre sfârşitul discuțiilor tehnice şi începutul negocierilor financiare, ofertă făcută de grupul vest-german a fost lăsată inteligent să transpire la Schneider-Creusot, care a aflat astfel că prețurile acesteia erau cu peste 20 mai mari. Firma franceză a coborât prețurile în mod drastic, iar noua ofertă, cu prețuri mult mai mici decât cele actuale, a fost aflată de vest-germani. Acest gambit a continuat timp de câteva luni, iar Bucureştiul a obținut o reducere de prețuri de câteva milioane de dolari. În consecință, respectiva operațiune a fost reluată în zeci de cazuri, făcând posibil ca Bucureştiul şi se aleagă cu importante beneficii financiare.

DIRECȚIA GENERALĂ DE TEHNICĂ OPERATIVĂ

Era o unitate mare care avea ca obiectiv interceptarea telefoanelor, plantarea de microfoane şi cenzura poştei din întreaga țară. Se

mai ocupa cu intrarea clandestină în locuințe particulare şi în instituții publice, supravegherea ambasadelor şi reprezentanțelor occidentale din România, inclusiv comunicațiile lor prin radio şi telex, ținând sub observație comunicațiile NATO din zonă.

Creată la începutul anilor ’50 de către KGB, DGTO a sporit enorm în ultimii zece ani. Nicolae Ceauşescu o considera ca fiind cea mai importantă armă a lui pentru supravegherea populației civile, mult mai eficientă decât grupurile de agenți ai Securității create în cadrul fiecărei organizații şi decât informatorii din bloc şi de pe stradă, acoperind toate ariile sociale, economice şi rezidențiale. Ceauşescu s-a arătat mereu interesat de toate activitățile DGTO, dar mai ales de cele în care se foloseau microfoanele de ascultare la tot ce se discuta.

Fascinația lui Ceauşescu pentru microfoane a apărut pe la începutul anilor ’50, pe vremea când era comisarul politic al forțelor armate, responsabil cu înlocuirea armatei democrate române cu alta nouă, comunistă, după modelul Armatei Roşii Sovietice.

Direcția pentru contrainformații militare, cunoscută sub numele de Direcția a IV-a, a fost printre primele unități de spionaj pe care K.G.B.-ul le-a creat în România. Microfoanele, erau pe atunci, cele mai eficiente arme de care dispunea Direcția a IV-a. Când în anul 1954, generalul

Nicolae Ceauşescu, educat la Moscova, a devenit secretar al P.C.R. Răspunzând de forțele armate şi de securitate, a fost instruit personal de mai multe ori de către Nikita Hruşciov, Nicolae Ceauşescu a ordonat să fie construită o încăpere de supraveghere în spatele biroului său, astfel încât să poată personal verifica funcționarea telefoanelor.

Direcția Generală de Tehnică Operativă dispunea în martie 1978 de circa zece centrale şi 248 de centre periferice de supraveghere electronică automată, la care se mai adăugau 1000 de unități portabile pentru oraşele mici, stațiunile de vacanță şi monumentele istorice pitoreşti, preferate de turişti occidentali, precum şi 48 de unități de cenzurarea corespondenței.

Comandant al D. G. T. O. Era generalul locotenent, inginer electronist Ovidiul Diaconescu, iar şeful Institutului de cercetare din subordine, generalul maior Istichie Geartu[36].

CENTRUL DE TEHNICĂ OPERATIVĂ ŞI TELECOMUNICAȚII

C.T. O. T. Era una dintre unitățile independente aparținând Departamentului Securității Statului şi care avea ca obiectiv interceptarea convorbirilor telefonice, a corespondenței şi a expedierilor de colete din şi în străinătate. Unitatea îşi exercita

---

[36] *** Tinerama, 19-25 febr. 1993, pag. 8.

atribuția în baza unei cereri făcute ei de către celelalte unități ale departamentului, cereri aprobate în prealabil de către conducerea Ministerului de Interne sau a D.S.S.-ului.

Sediul acestui centru se afla pe strada Regală, în spatele C.C. al P.C.R. Cu care comunica. Comandantul unității era generalul maior Tencu Alexandru şi şeful comandamentului generalul locotenenți Diaconescu Ovidiu ce coordona activitatea de ascultare la nivel național.

Parte componentă a unui amplu program de măsuri vizând spionajul total (concept realizat inițial de Gestapo şi preluat ulterior de NKVD-KGB, exportat apoi în toate țările comuniste), această metodă a beneficiat în România de o realizare tehnică considerată la vremea respectivă ca o premieră mondială. Pe la începutul anilor ’70 în baza indicațiilor lui Nicolae Ceauşescu, în cadrul Comandamentului pentru tehnică operativă şi transmisiuni din Departamentul Securității Statului, un colectiv de specialişti sub comanda generalului maior Istichie Geartu, a primit sarcina de a crea mijloacele tehnice şi stabili metodele cele mai eficiente pentru ca înregistrările telefonice să poată fi la scară națională. Rezultatele i-au fost prezentate cuplului Ceauşescu în mai 1978, în cadrul unei expoziții organizate în localul D.S.S.Din oraşul Brăneşti, jud. Ilfov. Cu acest prilej, a fost prezentat un aparat telefonic prin intermediu căruia se putea

asculta discuțiile din încăperea în care se afla, chiar cu receptorul în furcă. Aparatul se diferenția de unul obişnuit prin introducerea unui minuscul amplificator şi a unui circuit cu diodă integrată. Imediat Nicolae Ceauşescu a ordonat ca în țara noastră să nu mai fie fabricate decât astfel de aparate, iar din toamna lui 1978 la întreprinderea Electromagnetica a început producția lor în serie. Până în decembrie 1989, au fost fabricate circa 1, 5 milioane aparate telefonice de acest tip.

Pentru ascultarea discuțiilor din apartamentul cetățenilor se proceda astfel: se verifica dacă persoana vizată poseda sau nu telefon sau avea cerere depusă de instalare. Apoi din centrala telefonică i se deranj a telefonul, fapt pentru care abonatul solicita serviciul Deranjamente. Se prezenta imediat un depanator care constata că aparatul era defect şi îl înlocuia cu unul modificat Din acest moment, prin cuplarea la masa de ascultare se puteau asculta în afara convorbirilor telefonice, tot ce se discuta în camera respectivă 24 de ore din 24, deoarece receptorul fiind în furcă, prin modificările făcute, microfonul rămânea deschis. Cu realizarea practică a interceptărilor telefonice a fost însărcinată Unitatea Specială „T" din Comandamentul pentru tehnică operativă şi transmisiuni.

L.M.Direcția Tehnică a D.I.E.

Era o unitate cu caracter special care lucra tot timpul şapte zile pe săptămână ca să dezvolte şi să

aplice tot felul de accesorii de spionaj, de la aparate de fotografiat ascunse într-un nasture de haină, până la emițătoare în miniatură capabile să transmită mesaje codificate la distanțe de mii de kilometri doar în câteva fracțiuni de secundă. Conducerea unității era asigurată de colonelul Aurel Iandu[37].

Brigada Tehnico-Ştiințifică

Unitatea specia în cadrul Departamentului de Informații Externe care se ocupa cu procurarea din Occident a unor documentații privind cercetarea ştiințifică în domeniul tehnic. A lucrat mult pentru edificarea operei lui Elena Ceauşescu. La începuturile ei, unitatea a fost folosită de sovietici pentru furtul de tehnologie occidentală, pusă sub embargo de unele state. A fost unitatea condusă de generalul maior Mihai Pacepa.

Acțiuni Valutare Speciale

Unitate specială ce făcea parte din cadrul Departamentului de Informații Externe şi avea drept scop realizarea de Acțiuni Valutare Speciale (A.V.S.) constând în aducerea de valută în țară fără export de produse româneşti. În acest sens se inițiau tratative cu diverse bănci occidentale de la care se obțineau credite, care la rândul lor, erau folosite drept împrumuturi pentru lumea a treia sau a patra, cu dobânzi mult mai mari decât cele percepute de băncile creditoare. Din diferența

---

[37] Neagu Cosma - Spionaj-contraspionaj, nr. 46, 1992, pag. 5.

dobânzilor se obțineau profituri care erau raportate drept realizări ale unității A. V. S. Şi folosite conform dispozițiilor lui Ceauşescu. Unitatea A. V. S. Nu era singulară în sfera economiei româneşti, ea având corespondenți în fiecare dintre întreprinderile de comerț exterior şi în Banca Română de Comerț Exterior prin aşa numitele servicii O. V. S. (operațiuni valutare speciale).

Brigada Ştiință-Dezvoltare

Unitate specială în cadrul Departamentului de Informații Externe specializată în procurarea prin mijloacele specifice muncii de informații externe, a documentelor tehnice necesare dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei naționale, precum şi racolării unor specialişti de înaltă clasă într-un domeniu sau altul şi care să acceadă la colaborarea cu statul român, în vederea dezvoltării unor ramuri de vârf în industria românească.

Serviciul special de contrainformații E.L. din cadrul unității „Emigrație"

Format din ofițeri D.I.E. (în special dintre cei readuşi de urgență în țară după plecarea generalului Mihai Pacepa), cât şi din ofițeri tineri, abia încadrați, sau aduşi din direcțiile securității interne, era obligată să organizeze, să coordoneze şi să preia în legătură toți agenții rețelelor interne şi externe care dispuneau de aşa-zisele posibilități pe linia contactării şi anihilării activității postului de radio Europa Liberă.

Central Național de Transmisiuni Cifrate (CNTC)

În România organizația numită „Serviciul H” a fost înființată ca o componentă ultrasecretă putând da socoteală numai unui trimis sovietic, care o păstra în cel mai deplin secret, pe baza unor reguli draconice. Misterul în jurul acestui serviciu „H” era atât de profund încât existau numai câțiva oameni, foarte atent selecționați, cărora le fusese permis să afle care este nucleul acestui sistem – teancurile de dosare de unică folosință conținând numere alese la întâmplare pentru codificare şi decodificare, venind periodic de la Moscova. Iar numărul celor care ştiam că în afară de broşurile cu perechi de cifre trimise la Bucureşti, mai rămânea întotdeauna o a treia copie la Moscova, pentru cazuri urgente, era şi mai mic. Mihai Pacepa a descoperit că sistemul de cifrare, în 1962, era descifrat de Kremlin. Opinia se baza pe faptul că tot mai mulți dintre agenții D.I.E. De valoare din Occident raportau că fuseseră recent contactați de ofițeri KGB acoperiți, ce încercau să-i ademenească să coopereze cu Moscova în loc de Bucureşti, oferindu-le garanții substanțiale mult mai mari decât cele pe care le primeau de la D.I.E.

Gheorghiu-Dej a ordonat ca un grup de ofițeri de securitate, strâns la repezeală, să înceapă să dea cu zaruri cu zece fețe cât e ziua de lungă, în schimburi, pentru a produce seriile româneşti de unică folosință. Mai târziu, el a introdus, în loc de zaruri, măsuri de tip loterie, dar sistemul a rămas

până în mijlocul anilor ’60. În 1964 a fost contactat „Reinert” proprietarul unei companii vest-germane numita EMI care producea maşini de codificare pentru forțele militare NATO, şi care ne-a aprovizionat şi pe noi. Maşinile au fost transformate de specialiştii români, sub numele de „Romcif”. Şeful CNTC-ului era însărcinatul D.I.E. Generalul Vasile Goga.

Trupele de securitate

Copiate după modelul sovietic, grupele române de securitate au devenit din anul 1950 o ramură a serviciilor speciale, separată de armata națională, de marină şi de forțele aeriene, având uniforme şi regulamente proprii şi fiind subordonate numai secretarului general al P.C.R. Prin ministrul de interne. Aceste trupe constituiau o forță militară comunistă de elită, puternic îndoctrinată – numărul comisarilor politici fiind de cinci ori mai mare decât în cea a Ministerului Apărării – având un echipament de luptă şi un standard de viață substanțial mai bun, aici existând însă şi o disciplină mult mai severă decât în alte unități militare româneşti. Principala lor sarcină era aceea de a apăra sediile partidului comunist, atât pe cel central, cât şi pe cele regionale, precum şi clădirea guvernului şi de a preveni căderea stațiilor naționale de radio şi televiziune în mâna eventualelor forțe ostile care ar dori şi comunice cu populația. Cu trecerea timpului armele lor uşoare din dotare au fost suplimentate cu piese de

artilerie şi vehicule blindate şi cu unităţi ultrasecrete chimice şi bacteriologice, adăugate din anul 1976. Partea cea mai importantă a forţelor de securitate nu mai era ţinută în jurul sediilor partidului comunist, ci în jurul persoanei lui Ceauşescu. Trupele erau staţionate la Băneasa ori la Snagov, pe ţărmul mării Negre în timpul lunilor de vară, atunci când acesta se muta la Neptun şi în munţii Carpaţi, pe timp de iarnă, atunci când reşedinţa şi biroul lui Ceauşescu se afla la Predeal sau Sinaia.

La Grădiştea funcţiona U.M. 0900, care era o şcoală de perfecţionare a cadrelor de securitate. Unitatea şi-a încetat activitatea la 24 decembrie 1989.

I.C.E. DUNĂREA: 0107

În 1972, pe strada Varşovia la nr. 4, timp de zece ani, până în 15 octombrie 1982, vila ce purta acest număr a devenit sediul spionajului tehnologic român, aici reunindu-se brigăzile T.S. şi S.D. ale D.I.E.

Din toamna lui 1982 până în martie 1990, clădirea a fost folosită drept sediu al întreprinderii de Comerţ Exterior „Dunărea”, preşedinte de D.I.E. Fiind unitatea 0107 a respectivului departament. Întreprinderea „Dunărea” a luat fiinţă în baza decretului nr. 382/1982 şi director coordonator a fost numit generalul locotenent Aristotel Stamatoiu locţiitor al şefului C. I. E. Şi

secretar de stat în Ministerul de Interne.

În 1984, după trecerea generalului Pleşiță în funcția de şef al Şcolii Ministerului de Interne de la Grădiştea, Stamatoiu din postul de şef al C. I. E. A predat ştafeta conducerii „Dunării" generalului locotenent Epifanie Amohnoaie, fost şef al Inspectoratului județean Bacău al Ministerului de Interne.

Colonelul Gheorghe Bădiță, anterior Dunării, deținea funcția de şef al brigăzii T. S. De care continuă să răspundă şi după numirea sa ca director adjunct în noua întreprindere. În 1978 a avansat la gradul de general maior şi trecut ca adjunct al ministrului comerțului exterior.

Maiorul Petre Moisă, absolvent al Facultății de Petrol şi Gaze – Bucureşti, ofițer de securitate lucrează o vreme la Institutul de Economie Mondială şi apoi la Agenția economică română de la Milano, îndeplinind sarcini pe linie informativă. Este promovat locțiitor al şefului brigăzii S.D. Şi uns ca director adjunct al Dunării. În 1985 este avansat la gradul de locotenent colonel, iar în 1986 devine director al Protocolului din Ministerul Afacerilor Externe, cel care însoțea ambasadorii străini atunci când aceştia erau primiți de Nicolae Ceauşescu.

Întreprinderea „Dunărea" a fost creată special pentru a procura devize destinate unor activități

ale fostului Minister de Interne[38]. A fost încadrată cu ofițeri şi subofițeri activi de securitate, care anterior lucraseră în sistemul Ministerului de Comerț Exterior, în Ministerul de Externe, la agențiile economice din străinătate etc. Spre deosebire de celelalte întreprinderi de comerț exterior (cu excepția I.C.E. Carpați şi I.C.E. Terra), I.C.E. Dunărea a avut cont în valută la B.R.C.E. Procurarea de devize s-a făcut cu precădere prin cedarea de către întreprinderile de comerț exterior (aparținând de ministerele economice) a unei cote-parte din devizele obținute la exportul de produse româneşti pe relația devize convertibile (cele de pe relația" cliring țări socialiste" nereprezentând interes pentru I.C.E. „Dunărea"). În anii 1983–1988 cota parte pentru I.C.E. „Dunărea" a fost de 50 la sută din încasările la export. Ulterior procentul s-a diminuat deoarece fostul viceprim-ministru N. Ibănescu a observat că există o mare diferență între volumele de export raportate de I.C.E.-uri şi cifrele încasărilor în devize convertibile vărsate la fondul centralizat al statului. Cota-parte pentru I.C.E.

- Dunărea era precizată de către fiecare întreprindere de comerț exterior pe documentul prin care se remitea la B.R.C.E.Documentele comerciale aferente livrărilor de mărfuri la export.

---

[38] România Liberă, 18 iulie 1990, pag. 3, articol semnat de Petre Mihai Băcanu.

Cedarea unei cote-parte de valută la I.C.E. „Dunărea” (în detrimentul valutei vărsate la fondul centralizat al statului) s-a făcut ca urmare a unor presiuni exercitate asupra conducerilor celorlalte I.C.E.-uri, care, dacă s-ar fi opus, ar fi riscat să nu primească vize de ieşire la deplasările în străinătate în interes de serviciu.

„Sprijinul” acordat I.C.E.-urilor de către personalul I.C.E. „Dunărea” în contul procentului de devize pe care îl încasa, se limita la a participa la tratativele comerciale pe care le susțineau delegații I.C.E.-urilor. La aceste tratative personalul I.C.E. „Dunărea” nu se angaja cu nicio semnătură pe documentele contractuale, fiind de fapt numai „ochiul şi timpanul M.I.” Este de reținut că reprezentanții I.C.E. „Dunărea” nu lipseau niciodată de la tratativele purtate în străinătate. Înainte de plecare ei nu făceau nicio pregătire profesională în vederea rezolvării cu succes a misiunii. Beneficiau însă de diurne de deplasare cel puțin duble (conform baremului M. I.), iar la întoarcere erau exceptați de la orice control vamal întrucât nu risca cineva să deschidă valizele delegaților I.C.E. „Dunărea” (identificați la sosirea pe aeroport de un delegat al M.I.)

S-a pus de multe ori întrebarea la ce au servit fondurile în valută depuse în contul I.C.E. „Dunărea” în detrimentul fondului centralizat al statului. Se cunoaşte că au fost folosite pentru finanțarea de publicații şi publicitate în

străinătate pentru „perechea prezidențială”, cât şi pentru finanțarea activității din străinătate a membrilor ambasadelor cu dublă subordonare (M. I. Şi M. A. E.) care se ştie că dispuneau de fonduri speciale.

Prin activitatea ocultă dusă de I.C.E. „Dunărea” nu numai că au fost legalizate sustragerile de valută din bugetul țării, dar România a pierdut de două ori, şi la import şi la export: – la import, unde în afară de privilegiile şi exclusivitățile acordate unor firme străine pe termen lung, partea română a fost nevoită să accepte şi materii prime de calitate inferioară, cu acordarea de creşteri de preț, întrucât aceste firme îşi impuneau condițiile lor, care să le asigure şi un beneficiu propriu suplimentar pentru aportul adus la constituirea de fonduri valutare în străinătate la dispoziția unor I.C.E. -uri sau persoane din România; – la export, datorită materiilor prime importate, necorespunzătoare calitativ, nu se puteau obține prețuri competitive şi nu se puteau realiza exporturi în condiții de eficiență.

Pentru operațiunile de comerț exterior, I.C.E. „Dunărea” primea un comision de 1,5 din valoarea contractului, sumă care se vărsa în contul securității prin concursul B. R. C. E.

Începând cu 19.01.1990 I.C.E. „Dunărea” a intrat în lichidare, iar la 01.03.1990 şi-a încetat complet activitatea.

Diamantele securității[39]

Acțiunea „Stele" numele codificat de fabricarea diamantelor sintetice, i-a fost încredințată brigăzii S.D., condusă de generalul maior inginer Teodor Sârbu, un bun specialist. Menționăm că la scurtă vreme după fuga lui Pacepa, generalul Sârbu care nu prea îşi ținea gura, a murit în urma unei explozii întâmplătoare la garajul său, eveniment petrecut în luna iulie 1984. Cu el dispare singurul om care cunoştea întreaga odisee a acțiunii „Stele".

Când Nicolae Ceauşescu a văzut primele diamante artificiale, a dat ordin să se facă o fabrică şi în România, care să le producă pe scară mare. A fost ales şi locul: un garaj părăsit pe strada Bujoreni din cartierul Drumul Taberei. Utilajele au fost achiziționate cu bani gheață şi aduse pe diferite căi în țară. Acțiunea a început în 1972–1973 şi a fost finalizate în 1977. Securitatea a cheltuit atâția bani în tot acest timp încât, de 26 ianuarie 1978 când Elena Ceauşescu le-a propus celor de la Interne să-i facă cadou tovarăşului un… borcan cu diamante, generalul Sârbu, când a văzut cele 10 kg de pietricele alături de o puşcă de vânătoare, cadouri pentru şeful cel mare, ar fi spus: „Prea scumpă această distracție". Şi reflecția a fost auzită de urechi indiscrete şi raportată. Urmarea o cunoaştem.

---

[39] Petre Mihai Băcanu, în „România liberă" 22 iulie 1992, pag. 5.

Cea mai secretă unitate industrială a țării, copilul Securității, a rămas să fie gestionată de Ministerul de Interne şi nu cum era normal de industria de mecanică fină. Pentru că conform ideilor lui Ceauşescu, ca şi în cazul drogurilor şi armelor, comerțul de contrabandă trebuia să fie efectuat de Securitate.

Prin urmare, în 1975, Ministerul de Interne înaintează o notă, cu acordul lui Gheorghe Oprea prim viceprim-ministru, prin care se arată că instalațiile de sinteză pentru diamante produc (60 kg) şi că a fost asimilată în întregime tehnologia de producere a acestora. Se solicita înființarea în cadrul Securității a unei unități de producție specială, organizată pe principiul bugetar. Personalului civil i se asigura o retribuție cu 20 mai mare decât primeau civilii din M. I. Precum şi alte sporuri. În mai 1976 Nicolae Ceauşescu semnează Decretul de înființare a unității militare „P. S.” (Producție Specială), care avea în schemă 140 de posturi – 13 ofițeri, 9 subofițeri şi 118 angajați civili. Într-un alt decret va fi mărit numărul de posturi la 526. Decretul purta nr. 163/29.12.1975 şi finanțarea se face conform articolului 55 „cheltuieli speciale”. Sediul: str. Bujoreni 5–7.

După aprobare Decretul nu va fi publicat în Buletinul Oficial al R. S. România. Decretul prezidențial prevede „contractarea de către Ministerul de Interne, în 1976–1978 a

echipamentelor şi utilajelor necesare dotării noii dezvoltări, precum şi trecerea fondurilor în valută, la B.R.C.E.Într-o poziție specială şi într-un cont separat". Securitatea era autorizată să cumpere echipamentele şi materiile prime, direct sau prin întreprinderi de comerț exterior. N-a fost omisă din Decretul 286/1976 nici cota de gaze naturale. Interesant este şi faptul că în anexa nr. 1 este specificat şi cursul de revenire brut: leu/leu valută.

Prin urmare, Tudor Postelnicu, pe atunci şeful D.S.S.Şi Gheorghe Oprea prim viceprim-ministru, au întocmit şi ei o „expunere de motive", în termeni cât mai oficiali, din care tot transpar dedesubturile afacerii. Postelnicu prinsese aripi: obiectivul „P. S." ajunsese la 2,92 milioane carate (885 kg) şi oferea mari disponibilități la export. De aceea solicita ca materiile prime – pirolita, cobalt, grafit – să fie aprovizionate prin mijloacele muncii speciale, cu derogare de la unele reguli generale de import.

Subliniem faptul că întrucât producerea diamantelor sintetice este protejată de patentele concernelor „General Electric Company" şi „De Beers", lucru care face prohibitivă vânzarea directă, s-a prevăzut ca valorificarea producției să fie efectuată prin firma „Sunitron" sau alte firme intermediare. Decretul secret 144/12.06.1978 dat de Ceauşescu pentru obiectivul „P. S." prevedea exceptarea de la controlul vamal intern, iar banii

vor fi vărsați în contul „O. V. 78”. Mai târziu, operațiunile comerciale vor reveni I.C.E. „Dunărea”.

L.M. LAGĂRE DE MUNCĂ

L.M.-urile au luat ființă în 1951 printr-o decizie comună a Biroului Politic (Gh. Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Luka Laszlo, Teohari Georgescu) şi a guvernului. Hotărârea nu a fost făcută cunoscută public, fiind cunoscută doar de aceia care erau chemați s-o aplice: unele compartimente din Securitatea Statului ca şi de la Miliție, Procuratură şi Justiție.

Începând încă de la rebeliunea legionară din ianuarie 1941 şi după terminarea războiului organele de represiune au arestat oameni, individual sau în grupuri, fără mandat de arestare şi fără nici-un ordin în ce priveşte durata şi condițiile de detenție, exceptându-i pe cei condamnați în procese penale. Până în anul 1951 când au luat ființă L.M.-urile, zeci de mii de oameni se aflau în tot felul de aresturi, în închisori şi colonii de muncă fără mandate şi fără să existe sentințe emanate de la o instanță de judecată. De fapt, cei mai mulți nu săvârşiseră nicio încălcare a legilor existente, fiind ridicați şi izolați pentru activitatea lor politică din trecut ori ca membri marcanți în unele instituții de stat Majoritatea erau legionari care, începând din 1944 în câteva valuri, au fost ridicați şi depuşi în închisori. Dintre

ei, însă, un număr apreciabil au fost arestați pentru fapte penale deosebit de grave. Pe la jumătatea anului 1947, Biroul Politic al C.C. al P.C.R. A hotărât desființarea partidelor politice şi trecerea lor în afara legii P.N.Ț., P.N.L. Şi altele, mai puțin P.S.D. care era lăsat pentru ca în februarie anul următor – 1948 – să fuzioneze cu P.C.R., dând naştere Partidului Muncitoresc Român. Principalii conducători ai partidelor trecute în afara legii au fost arestați şi acuzați de activitate subversivă, contrară ordinei şi siguranței statului. În luna mai 1948 a fost emis ordinul 26500 al Ministerului de Interne (atragem atenția că Securitatea încă nu luase ființă) care a avut ca prim rezultat arestarea tuturor liderilor politici ai partidelor desființate. Deşi în ordin se prevedea în mod expres arestarea tuturor foştilor conducători politici, au fost salvați Ghelmegeanu, Ralea, Ciolan, Bratu şi alții, fiind protejați de Dej, Groza şi Grigore Geamănu – secretar general la Ministerul de Interne. Siguranța, Brigada Mobilă, S. S. P. Penetrate masiv de elementele aparținând NKVD-ului, implementau în România unul dintre procedeele folosite pe scară largă în procesul de făurire a primului stat socialist din lume şi anume desființarea partidelor burghezo-moşiereşti şi întemnițarea conducătorilor lor. Modelul sovietic începuse să se aplice cu multă vigoare. Arestările au fost săvârşite de Siguranță, Brigada Mobilă şi S.S.I., în care rol de conducători aveau: Boris

Grumberg Alias Alexandru Nikolschi, şeful Brigăzii Mobile, Serghei Nikonov, alias Sergiu Nicolau, şefulS.S.I., generalul Popescu-Bâzdic, şeful Siguranței Generale şi subalternii acestora, dintre care mulți îşi primeau simbria şi de la NKVD.

Gheorghe Tătărăscu a fost pus sub pază, la moşia sa din Poiana Mare, rămânând acolo până în mai 1950, când a fost ridicat şi trimis la închisoarea din Sighet. Un alt lagăr funcționa la Craiova, destinat foştilor politicieni cu funcții mai mici. Printre deținuții politici se aflau şi circa 10–12 mii de țărani care se împotriviseră colectivizării. Una din cauzele care a inspirat hotărârea din anul 1951 de a interna în lagăre de muncă fără mandat de arestare şi fără o sentință judecătorească, consta în marele număr de arestați existent la acea dată şi a căror situație se impunea a fi legalizată, aplicându-se formula copiată după cea din URSS, a pedepsei administrative. La început pedeapsa administrativă a fost de 12 luni, după aceea de 36 luni, ajungându-se la 60 de luni. Era acum o bază legală.

CADRELE SECURITĂȚII

Cu problemele de cadre la C.C. al P.C.R. Se ocupa pe atunci tovarăşa Eliza Vass care avea grijă să aprobe repartizarea la securitate numai a oamenilor „siguri”, după criterii de etnie şi devotament față de măreața Uniune Sovietică.

Angajarea se făcea potrivit sloganului: „Aprecierea ofițerului român se face în raport cu gradul de devoțiune față de" Marea Uniune Sovietică". Şi în unitățile ajutătoare erau puşi în funcții cheie mari oameni asupra loialității cărora nu existau semne de întrebare.

Neagu Cosma, fost general maior în Securitate[40] ne prezintă date privind cadrele securității din perioada 1947–1980. Vom apela, cu îngăduința dreptului de a-l cita, la o serie de informații extrem de prețioase care nu pot fi omise.

„Şefii de serviciu, cu o singură excepție, erau toți conaționali ai lui Concearuc, Teişan, Szabo şi Holinger. Adam Mauriciu venit în contraspionaj din Direcția de Informații Interne, era absolvent al Academiei Comerciale, Marcu Zalman, tot absolvent al A. S. E. A emigrat ulterior în Israel, Lucian, jurist, s-a sinucis din motive necunoscute, soția şi sora lui, Lucian Tony şi Lucian Rodica, lucrau tot în contraspionaj, Nicolau Victor, fost coleg de studii în occident cu Nicolau Serghei, venit în contraspionaj din DA., Zavodnicu Mircea, originar din Iaşi, a făcut câțiva ani de închisoare până la 23 august 1944, în prezent plecat în S. U. A.; Hida Tiberiu, originar din comuna Hida-Sălaj, emigrat în Israel; Friediaender Eugen, absolvent al Facultății de limbi străine; Farcuş Mauder, originar din Ardeal, venit în contraspionaj din

---

[40] Zig -Zag nr. 35, 37 şi 41, 1900.

aparatul politic al Trupelor de grăniceri; Niculescu Martin, în prezent stabilit la Paris.”

În funcții subalterni de nivel, locțiitor şef serviciu şi mai mici precum şi translatori pe lângă consilieri sovietici, ofițeri ai NKVD-ului ataşați pe lângă conducerea unității, au fost următorii: Bucicov Mira, soția colonelului Bucicov Valeriu, fostul locțiitor al lui Pantiuşa la Serviciul 1 – organizare, anterior şeful Direcției a V-a; Tania Filipescu, fiică de ruşi albi refugiați în România după Revoluția din octombrie din Rusia; Gribici Voladia, originar din Basarabia, Adolf Kohner emigrat în Israel; Demetrescu Raul, emigrat în Anglia; Năvodeanu Luisa, Sadovici Mihail, originar din Basarabia, lansat în primăvara anului 1944 în România în zona Galați, îndeplinea funcția de şef al grupului de translatori; Maxinrenco Teodor, basarabean din Ismail. În 1941, după ce Basarabia a fost eliberată, el a rămas în spatele frontului cu misiuni de informare şi diversiune. Arestat, judecat şi condamnat la moarte, a scăpat datorită evenimentelor de la 23 august 1944. A rămas în România pentru a face parte după luarea puterii de către comunişti din nucleul Direcției Generale a Securității Poporului. A lucrat mai întâi în D.I.E. (D.A.) după care a trecut în contraspionaj. Ebner Silvia, fostă luptătoare într-o unitate israeliană din armata britanică în cel de al doilea război mondial. După terminarea războiului a făcut parte, în Palestina, dintr-un

comandou care acționa împotriva armatei britanice. Este trimisă în România şi încadrată în contraspionaj. A emigrat ulterior în Israel. Alexeev Ioska, basarabean trimis în misiuni în România prin anii 1934–1936, a fost arestat şi închis, eliberându-se la 23 august 1944. În 1948 a rămas în România şi a lucrat în D.G.S.P.

AGENȚI SECREȚI

Rațiunea formării şi infiltrării de agenți secreți în țările occidentale dezvoltate era aceea de obținere a unor documentații tehnice secrete privind ramurile de vârf ale industriei, facilitarea acordării României de credite bancare cu dobândă minimă, termene de rambursare maxime şi termene de garanție favorabile; încheierea de convenții comerciale cu parteneri români de către firme de marcă din Occident, în defavoarea altor țării socialiste (la ora aceea); achiziționarea de aparatură şi echipamente electronice sofisticate puse sub embargou de unele țări industrializate în defavoarea țărilor din lumea a treia sau socialiste; influențarea conducerilor unor state sau organizații internaționale în adoptarea unor decizii care să sprijine politica şi poziția României în unele probleme internaționale sau regionale (nu este lipsit de sens exemplul intervenției lui Ceauşescu şi pe lângă Willy Brandt pentru recunoaşterea lui Yasser Arafat şi al OEP-ului de către Internaționala socialistă şi unele țări vest-

europene).

Pentru atingerea obiectivelor ce vizau cu predilecție posturile de directori administrativi sau tehnicieni în luarea deciziilor directorale, consilierii acestora, şefii departamentelor cu greutate în luarea deciziilor directoriale, consilierii personali ai şefilor de partide, şoferii maşinilor personale ale unor lideri politici, şefii gărzilor personale, etc. Selecționarea agenților se efectua sub stricta îndrumare a lui Pacepa. Cel ales era obligat să-şi schimbe domiciliul din localitatea în care fusese recrutat şi venirea lui în Bucureşti sub diverse pretexte: încadrarea într-un post mai bine plătit, efectuarea unor cursuri de ridicarea calificării, iminența căsătoriei în capitală etc. Ajunşi în Bucureşti primeau cheile de la nişte garsoniere amplasate numai în zona centrală şi anume cea cuprinsă în perimetrul înconjurat odată de liniile tramvaiului 26 (linia de zi şi de noapte pe un traseu circular şi care unea Gara de Nord cu Oborul, Şoseaua Mihai Bravu, Şoseaua Olteniței, Viilor, Panduri şi Cotroceni). Aceste mici apartamente erau dotate cu tot strictul necesar, avându-se grijă să cuprindă, în primul rând, instalații şi tehnică de uz casnic adusă din Occident pentru obişnuința în mânuirea lor de către viitorii ofițeri agenți secreți. În aceste locuri se derulau, de regulă, acțiunile de instruire secretă şi practică, imaginându-se diverse scenarii pe baza documentelor întocmite din timp de ofițerii

instructori cu privire la tot ceea ce interesa activitatea obiectivului strategic occidental avut în vedere de conducerea D.I.E. Pentru plasarea agenților.

Documentele cuprindeau atât materiale scrise cât şi înregistrări pe bandă magnetică, familiarizând viitorul agent cu tot ce interesa mai mult de la viitorii săi colegi şi şefi, cu locurile unde erau stocate datele secrete care interesau România, accesul în obiectiv şi circulația dintre diverse compartimente ale acestuia, etc.

În sfârşit, dar nu pe ultimul loc, era documentarea juridică, însuşirea corespunzătoare a reglementărilor legale din statul respectiv, cunoaştere care trebuia să fie cel puțin la nivelul unui cetățean cu pregătire medie, în ceea ce priveşte, cadrul familiei, muncii şi cel penal, etc.

Componența practică a instruirii constă în mânuirea sistemelor de legătură pe care urmează să le folosească în corespondența sa viitoare cu Centrala D.I.E.

Regula la acest capitol era instruirea agenților cu toată gama mijloacelor de legătură, atât cele clasice cât şi cele moderne, opțiunea pentru unul sau altul din ele făcându-se după reguli stricte de conspirativitate şi condiționată de apariția unor situații neprevăzute în teren (țara unde urma să-şi desfăşoare activitatea agentul). Pentru folosirea oricăruia dintre mijloacele de legătură, elevul ofițer era pus să memoreze, ca pe Tatăl Nostru, un

cod personal de cifre şi un sistem de parole (cu răspunsurile respective) pentru tot atâtea situații speciale în care se presupunea că îl va folosi.

Noua sa casă, precum cea discutată mai sus, era garnisită şi cu aparatură de supraveghere video şi audio, prin care instructorii îşi supraveghea elevii şi le verificau loialitatea acestora față de serviciile române de spionaj. Erau folosite, de asemenea şi farmecele feminine ale unor colaboratoare ale securității care odată ajunse în camerele elevilor noştri, începeau să pună întrebări naive şi provocatoare, după un scenariu bine pus la punct de instructor. În alte cazuri, elevul era arestat de „miliție", anchetat şi molestat folosindu-se diferite pretexte, doar-doar va trăda legătura sa cu serviciile de spionaj, mai precis cu instructorul său, întrucât aceasta era regula: fantomele nu trebuiau să cunoască din aparatul D.I.E. Decât o singură persoană: instructorul care, mai târziu, devenea legătura sa personală cu centrala. Regulă instituită de Pacepa şi încălcată tot de el, în mai multe rânduri.

Odată trecute cu bine aceste examene, pregătirea intra în faza finală: „toaleta înainte de plecare, fază care presupunea folosirea identității false într-o serie de condiții date, urmându-se folosirea fără ezitare şi gesturi trădătoare a noii identități (nume, prenume, cetățenie şi profesie).

Pentru acomodarea şi facilitarea intrării în pielea personajului pe care urma să-l joace ani de-a

rândul elevul era dotat cu acte false de identitate şi trimis în delegație la anumite instituții din provincie, antrenând discuții pe marginea unor contracte externe, în calitate de reprezentant al unor firme străine, contactând familii din țară cu rude în exterior şi la care pretindea că aduce mesaje, etc. În cadrul acestui test, proba de foc era dată în hotelurile în care trebuia să rămână peste noapte. Dacă reuşea să inducă în eroare armata de colaboratori şi ofițeri de „obiectiv" care mişunau prin aceste locuri publice, făcându-i să creadă că este cetățean străin, drumul spre aeroportul internațional îi era larg deschis, putea să plece din moment în moment spre zările străine.

Ajunşi la destinație, după parcurgerea itinerariilor (ca să nu mai uzăm de scenarii) stabilite de Centrală, ofițerii-fantomă aveau obligația, printre altele, să se căsătorească cu localnice indicate de centrală şi verificate de securitate. Prin asemenea căsătorii se consolida credibilitatea de care se bucura fantoma din partea băştinaşilor, precum şi câmpul de relații de care aceştia aveau nevoie în demersurile sale. Din asemenea căsătorii au rezultat copii, nepoți, rude colaterale, etc.

Cum a sunat alarma, imediat după plecarea generalului Pacepa, aceste familii s-au văzut abandonate de urgență de către stâlpul casei, în mod misterios, asupra lor planând amenințarea că pot fi demascați de generalul fugar. Unele fantome

au sosit în țară la volanul unor maşini luxoase şi încărcate cu diverse obiecte de uz casnic, luate la repezeală de prin case, altele ajungând numai cu recuzita vestimentară în care i-a prins seismul Pacepa. În cazul rămânerii definitive în Occident unor ofițeri inferiori şi superiori, se ordona imediat încetarea activității lor secrete pe spațiul sau zona în care se produsese trădarea spionului şi aducerea în țară a tuturor ofițerilor cunoscuți în această calitate de cel care trădase. Fantomele nu erau însă alarmate. Ca măsură preventivă erau numai avertizate împotriva unor provocări la care se puteau deda serviciile de contraspionaj din Occident, pentru a depista rețelele de spionaj române, în special şi socialiste, în general. În ce constau aceste provocări? Printr-un reportaj dedicat, chipurile, actului de trădare, se dădea ştirea falsă că respectivul spion român a emis autorităților polițieneşti occidentale una sau mai multe liste cuprinzând rețele de spionaj românesc infiltrate în diverse medii. Poliția respectivă, în marea ei considerație, pentru respectarea drepturilor omului invita pe toți cei care vor să nu suporte rigorile legi, situându-se pe respectivele liste, să se predea singuri autorităților sau să părăsească în 24 ore statul în care activau ca spioni. Cei slabi de îngeri cădeau pradă acestor anunțuri şi se predau poliției sau forțau nota la aeroporturi pentru întoarcerea la bază moment în care forțele de ordine îi pescuiau, făcând mare

publicitate în jurul cazului, în speranța nemărturisită că alții vor cădea în plasa întinsă panicarzilor.

Tratamentul special de care se bucurau fantomele în cazul defecțiunilor de grad inferior în rețelele de spionaj se datora faptului că ele nu erau cunoscute decât de doi ofițeri ai Centralei – cel care îl instruia şi apoi pe timpul misiei, îi asigura legătura cu baza, şi al doilea „tovarăşul Prahoveanu" alias generalul Pacepa cel care verifica personal potențele informative ale fiecărei fantome şi dădea sau nu OK-ul pentru plecarea sau nu în exterior. În cazul în care ar fi trădat un ofițer instructor, rămânând peste hotare era adusă de urgență în țară fantoma aflată în legătura sa, fiindcă ofițerul instructor avea legătura personală numai cu o fantomă rare fiind cazurile în care se aproba preluarea a două sau trei. Cum însă Pacepa îi cunoştea personal pe toți cei care acționau în străinătate, defecțiunea produsă de el aparatului securității a făcut necesară aducerea de urgență în țară a tuturor ofițerilor agenți secreți răspândiți pe mapamond.

Cine avea şansa să pătrundă de bună voie, în acel labirint de clădiri unde se pregăteau cu tenacitate şi răbdare viitori spioni ai României, nu mai puteau ieşi din universul obligațiilor „strict secrete, de importanță deosebită" pe care şi le asumau, numai cu picioarele înainte, între patru scânduri, fără inscripții…

Programul de muncă oficial începea la ora 900 şi se termina la ora 2300, cu o pauză de două ore 15–17 zilnic iar sâmbăta se încheia la ora 1600. El era însă mult prelungit peste orele menționate. O precizare se impune: toate şedințele organizației de partid, ale celei de tineret ori administrativ-profesionale se țineau după orele de program aşa că nu de puține ori îi prindeau zorile prin unitate.

Reflectorul era unul dintre procedeele diabolice de anchetă importat de la KGB. Începând cu anul 1952, când Alexandru Drăghici a preluat conducerea Ministerului de Interne, deci şi a Departamentului Securității, metoda cu reflectorul a fost interzisă.

Candidatul la recrutare a agentului informator era aşteptat în zorii zilei la un colț de stradă pe traseul de la domiciliul acestuia spre locul de muncă şi acostat sub un pretext oarecare de doi ofițeri în civil şi invitat să între în autoturismul „Ford” aflat lângă bordura cu portierele larg deschise. Până ce „candidatul” realiza despre ce era vorba era împins brutal în maşină, motorul ambalat la maximum demara ca un bolid, dispărând de la locul evenimentului. Omului, destul de şocat, i se acopereau ochii cu ochelari negri, opaci. Explicația era simplă: nu trebuia să afle casa în care a fost condus fiind conspirată. Omul trebuia îngenuncheat prin diminuarea voinței şi a puterii sale de rezistență, ori metoda săltării de pe stradă, plimbarea lui cu ochelari

negri şi introducerea între patru pereți, despre care se putea presupune orice, inclusiv că acolo se afla un abator uman, trezea în cel ajuns într-o asemenea situație dorința fierbinte de a scăpa de acolo cu orice preț. Iar prețul cerut era colaborarea cu securitatea. Metoda se pare că a fost abolită printr-un ordin expres al lui Alexandru Drăghici.

Nu existau prin anii ’50 instrucțiuni ori directive operative. Totul se transmitea prin viu grai. Primele documente scrise care au apărut în direcția de Contraspionaj au fost lecțiile privind rețeaua informativă: cum se crea şi cum se dirija această rețea. Se insista cu deosebire pe modalitățile multiple de atragere la colaborare a unei persoane.

Se insista până la obstinație pe construirea pragului psihologic peste care dacă ofițerul reuşea să-l treacă pe candidat, recrutarea putea fi socotită ca o reuşită. Cum creai acel prag şi cum îl trecea candidatul, făcea şi face parte din profesia ofițerului specialist în arta informațiilor.

Se intra apoi într-o perioadă de pregătire intensă: trageri cu armamentul de tipuri variate, din orice poziție şi în orice condiții de timp, învățarea alfabetului Morse şi manipularea aparatului t. F. F. Inclusiv cifrarea şi descifrarea, cum se pregăteşte un exploziv şi cum se foloseşte el pentru a distruge o fabrică, un pod, etc săritul cu paraşuta în condiții de lipsă de vizibilitate şi de la joasă altitudine cum se falsifică documente de

identitate, cum se scapă de urmărire.

Inițial novicele trebuia să lucreze pe lângă o ambasadă, pentru a-şi perfecționa limba, pronunția, după care era zvârlit în luptă, în armat – dacă era posibil – cu un statut de imunitate diplomatică.

Prima lecție într-o aşa de sinistră clasă, în care elevii nu aveau permisiunea să-şi cunoască numele, strigându-se între ei cu numărul atribuit fiecăruia de şeful cursului, demara cu: „Istoria spionajului mondial", ce începea cu sublinierea că „spionajul dragi tovarăşi, a existat dintre cele mai vechi timpuri, suferind schimbări, în mod dialectic, în ce priveşte doar forma şi metodele uzitate. În descrierea acestei activități discrete trebuie să plecăm de la Rahab, care l-a informat pe Isus Navin de situația militară din Jerihon, ca primă manifestare a acestei îndeletniciri. Despre" ochii şi urechile împăratului „din perioada lui Darius I, care a avut în componența armatei o subunitate de spionaj militar, de cercetaşi infiltrați în teritoriul inamic în fiecare noapte şi folosiți cu succes inclusiv în campania împotriva satelor (514–513 î. Hr.). Apoi Dalila, o spioană care a obținut informații prețioase cu privire la puterea miraculoasă a lui Samson şi tăindu-i acestuia şapte şuvițe din păr, l-a deposedat de miraculoasa forță. Hannibal, maestru în arta deghizării, îşi îmbrăca oştenii în blănuri de animale, şi-i trimetea în tabăra duşmană, alături de turme întregi de oi,

de ale căror coame lega torțe aprinse, creând o teribilă panică nocturnă, împrejurare în care" spionii „lui acționau. Inchiziția, care a folosit cumplitele suplicii şi ascultarea permanentă a dialogurilor regale şi imperiale, în spatele tronurilor fiind chilii secrete, unde se auzea tot ce vorbeau capetele încoronate. Apoi perioada de înflorire a Veneției, când spionajul a avut un rol tot atât de important. Epoca lui Friederich al II-lea, care obişnuia să spună că el preferă să plece la luptă cu o sută de spioni, decât cu o sută de bucătari. Revoluția franceză, cu aşa zisul său „cabinet negru", care controla întreaga corespondență, episod ce ne apropie ceva mai mult de spionajul modern... Poate că nici steaua lui Napoleon nu s-ar fi înălțat aşa de sus, dacă n-ar fi existat celebrul Schulmaister, care a înscenat un conflict cu marele împărat al Franței şi a ajuns în contact cu statul major Austriac... Nu omitem nici moştenirea franceză denumită „maşina infernală". Pentru prima dată în istorie, această denumire a fost aplicată la Paris unui... butoi, în ziua de 24 dec. 1800, când regaliştii au pus la cale un atentat împotriva primului consul Napoleon Bonaparte. Butoiul, plin cu artificii şi proiectile, a fost aşezat pe o căruță la intrarea în strada Saint-Nicaise, pe unde Napoleon venea în mod obişnuit spre Tuileries. Explozia s-a produs la câteva secunde după trecerea lui Bonaparte. Consecința: 8 persoane au fost omorâte şi 46 de case avariate şi

incendiate. Apoi episodul plin de romantism al dansatoarei orientale Margareta Gertruda Zelle, supranumită ”Mata Hari” apreciată a fi fost cea mai periculoasă spioană a epocii sale, Karl Haus Loid versatul spion naval; ceva mai aproape de noi, misteriosul Sorge din Orientul îndepărtat.

CADRELE CARE AU SERVIT SECȚIILE SECURITĂȚII

Direcția a II-a Contraspionaj, avea la conducerea sa pe colonelul Gluvacov Andrei, iar de prin anii 1952–1953, pe Breban Nicolae, venit din aparatul C.C. al P.C.R., cu gradul de colonel.

Direcția a III-a (ulterior D. I.) Informații interne, inițial condusă de colonelul Birtaş Ianoş. Acesta a fost înlocuit după câțiva ani de Aranciz Pavel, originar din Braşov.

Direcția a IV-a Contrainformații Militare, condusă de la înființare de generalul Grigorii Naum, cel care a fost lansat cu paraşuta în munții Predealului, în cadrul grupului „Carpați” grup pe care-l conducea. Printre adjuncții să îl menționăm pe colonelul Rangă şi pe colonelul Mănescu.

Direcția a V-a Securitate şi Gardă (pază sedii şi escortă demnitari) era condusă de colonelul Mladin Ştefan, cel care s-a aflat în fruntea echipei de chelneri care l-a preluat pe mareşalul Antonescu din seiful în care-l sechestrase regele Mihai în după amiaza zilei de 23 august 1944 şi l-a transportat în casa conspirativă din Vatra

Luminoasă – Bucureşti. Aici, lui Antonescu şi celorlalți demnitari arestați, echipa lui Mladin cu el în frunte, le-a asigurat paza sub supravegherea lui Emil Bodnăraş, venit de peste Nistru cu misiuni de spionaj, până când prizonierii au fost predați autorităților sovietice.

Locțiitor al lui Mladin a fost numit Bucicov Valeriu, care a preluat comanda după moartea şefului. Lui i-a urmat generalul Neagoe.

Direcția a VI-a – Transporturi, condusă de generalul maior Mazuru Vladimir (Mazuran) venit şi el de dincolo de Prut. Unitatea se ocupa de informații şi prevenirea sabotajelor în transporturi, care luaseră o mare amploare pe direcția URSS. Se transporta din România în URSS pe calea ferată, pe calea apei şi a aerului, mult din ceea ce producea economia românească. Sovromurile fuseseră create cu scopul pompării de materii prime. Generalul Mazuru cu oamenii săi aveau misiunea ca transporturile să ajungă bine la destinație.

Ulterior această direcție s-a desființat.

Direcția de Anchete Penale (ulterior Direcția a VI-a) era cea care finaliza, dădea un sens eforturilor celorlalte direcții menționate. Aici ajungeau oamenii de care se ocupaseră informativ direcțiile, se confirmau sau nu dovezile procurate de lucrătorii operativi. O bună parte dintre ei erau specialişti în deschideri pe domicilii, percheziții şi ridicări (arestări) de persoane.

Şeful unității a fost, inițial, Dulgheru şi apoi colonelul Butika Francisc, trimis de la C.C. al P. CR., în acelaşi timp cu Breban şi Szabo, pentru a întări unitățile de securitate.

Serviciul tehnic, care se ocupa cu interceptarea telefoanelor, folosirea mijloacelor electronice de ascultare şi a altor mijloace tehnice care fac parte din dotarea serviciilor de contrainformații – era condus de maiorul Hirsch, alias Haiducu, alias Forestiere Mathieu. Locul maiorului Hirsch l-aluat colonelul Szaczko Sandor a cărui îndeletnicire era să bea votcă.

Serviciul „K” avea în preocupările sale controlul informativ al cadrelor securității şi era condus de către Petruc Mişa, venit şi el de peste Nistru cu misiuni de spionaj în România, a scăpat la 23 august 1944.

Şeful Serviciului filaj şi investigații a fost inițial Milea, emigrat în Israel, succedându-se mai mulți şefi printre care colonelul Leibovici şi generalul Kovacs Pius.

Şeful cifrului a fost numit colonelul Scherler Şandor, ajutat de colonelul Ady, al cărui frate a devenit general; ministru adjunct al M. I. Ocupându-se de serviciile de înzestrare şi financiare unde şeful compartimentului „Servicii” era colonelul Hary Bogdan.

Şcoala de ofițeri Băneasa, comandată de colonelul Voiculescu Ervin, care a emigrat în Israel; Mazilu a fost şi el comandant aici.

Şeful Casei de cultură a fost numit Fux Beria iar al spitalului M. I. Dr. Herscovici.

În fruntea regiunilor de securitate au fost numiți: la regiunea Bucureşti – generalul Stancu Aurel, un spaniol care venea din Spania în ’44, a fost încadrat ca ofițer în NKVD ajungând şef de serviciu. Tot la regiunea Bucureşti celelalte posturi de conducere au fost ocupate de către maior Weiss Isidor, maior Hâncu – emigrat în Israel, maior Kohn Bernard, maior Edelstein şi maior Rodelstein.

La regiunea Ploieşti, după 1944 a fost comandant Coco Mănescu, căruia i-a urmat Ştrul Mauriciu, la Braşov colonelul Kalanşek Koloman care ulterior a fost mutat la Criova, la Piteşti colonelul ulterior avansat general Nedelciu care de la Piteşti a fost mutat la Cluj iar de aici în aparatul central, şef al arhivei operative.

Generatul Stamatoiu, şeful secției de spionaj extern din Direcția Securității Statului.

Generalul Mortoiu, şeful secției contraspionaj.

Generalul Emil Macri, şeful Direcției a II-a din D.S.S.Implicat în procesul de la Timişoara.

Colonel Ilie Avădanei, fost locțiitor al şefului Direcției a VI- a. Licențiat al Facultății de Drept din Cluj şi cursuri post-universitare în Bucureşti. A început în anul 1952 când a intrat în şcoala de ofițeri de securitate şi a ieşit la pensie în 1986. A ocupat funcția între 1975–1986.

Colonelul Filip, şeful Agenției comerciale române

din R. F. Germania, ilegalist din Timişoara, om cinstit, şi-a găsit refugiul în pahar.

Generalul Nicolae Pleşiță, a fost mulți ani şeful serviciului de pază a lui Nicolae Ceauşescu, promovat în funcție de adjunct al ministrului de interne. Şeful Direcției a V-a.

Colonelul Băjenaru, şeful gărzii de corp al lui Nicolae Ceauşescu.

Colonelul Filipescu, şeful biroului anchete, era parcă născut pentru activitatea secretă, având o inteligență nativă, cu o extrem de bogată imaginație şi intuiție. Cu câțiva ani mai târziu transferat la Direcția de Informații din Marele Stat Major, va aduce un serviciu deosebit de valoros în domeniul spionajului militar din Turcia.

General Gheorghe Zagoneanu mai întâi şef al unui inspectorat județean de miliție, îl va înlocui pe Mihai Pacepa ca locțiitor al şefului D.I.E. Şi secretar de stat în cadrul Ministerului de Interne.

Nicolae M. Nicolae inginer mecanic strălucit (ca pasiune cânta excelent la vioară). Ministrul Comerțului Exterior. În 1972 Nicolae Ceauşescu i-a acordat în secret gradul de colonel în serviciul de spionaj şi apoi de general, iar în mai 1976 l-a trimis în Statele Unite ca ambasador. În urma unui conflict intern, a fost compromis cu prilejul vizitei lui Ceauşescu în Statele Unite. A fost rechemat în țară unde i s-a dat o funcție la Consiliul Național al Cercetării Ştiințifice şi pensionat.

Remus Dima, istoric, specialist în istoria mişcăriilor muncitoreşti din Oltenia, îl va înlocui pe generalul Gheorghe Dănescu. Odată cu instalarea la pupitrul D.I.E. Se trece la organizarea serviciului de spionaj după o concepție originală. Au fost schimbate cifrurile şi rebotezate unitățile componente ale departamentului, D.I.E. Trecând în C. I. E., Centrul de Informații Externe. Şeful unității C. I. Colonelul Moț a introdus regula ca cel care deținea o informație putea să se adreseze direct oricărui comandant care crede de cuviință.

Calica Victor (Nicolau) evreu. Şeful cabinetului (secretariatului) S.S.I., vechi ilegalist din 1928, a lucrat cu Sergiu Nicolau încă din Belgia, unde a fost recomandat în partid chiar de Sergiu. Incoruptibil, fiind expus celor mai rafinate manevre şi oferte ademenitoare pentru a fi tras de partea acelora care începeau să organizeze lovitura împotriva şefului său, Nicolau.

Colonel Moise Virgil, evreu, şeful secției filaj din S.S.I. Provenit dintr-o familie înstărită, el intră în legătură cu activitatea de partid ilegală. Îşi întrerupe studiile superioare pentru a-şi consacra întregul timp muncii ilegale. Ajunge ca şi Filipescu, după ani petrecuți în S.S.I. La Direcția de Informații din Marele stat Major unde devine şeful secției de Tehnică Operativă şi, unde cu o mână de ofițeri extrem de inimoşi (Ferenz, Georgescu, Deneş, Galambaş) să facă reale minuni.

Mitea, agent KGB, împreună cu alți agenți sovietici a fost paraşutat împreună cu alți agenți sovietici în luna martie 1944 în munții Predealului cu misiunea de a face cercetare strategică în spatele frontului inamic. Acest Mitea a devenit mai târziu un membru al „Brigăzii mobile”, embrionul viitoarei securități. Îndeplinea în cadrul acestei echipe de cercetare funcția de cifrator şi radiotelegrafist (istoriografia comunistă a prezentat pe aceşti paraşutişti sovietici drept „Grupul de partizani Carpați”.

După eliberarea Ardealului, Mitea a primit sarcina de a fi şoferul şi garda personală a lui Pantiuşa. A luat parte la asasinarea lui Foriş, fost secretar al P.C.R. Şi a altor oameni nevinovați. Făcea chefuri cu tatăl lui Ana Pauker, ce locuia pe strada Apolodor.

Colonel Constantin Olcescu, însărcinat cu afaceri externe române şi şeful stației D.I.E. Din Liban. La 1,60 m, bine clădit dar nu gras, cu părul închis la culoare şi pielea foarte bronzată, îmbrăcat ca de obicei cu haine de cea mai bună calitate, dar frizând neglijența, semăna cu un palestinian. Mulți ani fusese însărcinatul cu afaceri externe al României în Liban, şef secție D.I.E. Şi agentul de legătură al lui Ceauşescu pe lângă conducătorul Yasser Arafat. Om plin de energie şi întreprinzător.

GENERALUL EMIL BODNĂRAŞ

Mai întâi portretul: chip viril, buze cărnoase,

ochi albaştri metalici, păr negru, ondulat, de statură potrivită, bine proporționat, alură de militar în gesturi şi atitudini. General de armată, membru al Biroului Politic, fost ministru al Apărării Naționale, Emil Bodnăraş a cunoscut o ascensiune fulgerătoare şi un spirit învăluit în mister. Membru secret al K.G.B. -ului lui Lavrente Beria, Emil Bodnăraş şi-a transferat la un moment dat, loialitatea față de Ceauşescu[41].

Ca tânăr ofițer, locotenent, după absolvirea şcolii de artilerie şi geniu în calitate de şef de promoție, a delapidat o sumă de bani şi a fost nevoit să dezerteze din armată. Nutrind vederi politice ferme de stânga, în 1934 se înscrie în Partidul Comunist din România şi încearcă să dispară în Est via Ungaria, Austria şi Germania. Este prins de Siguranță şi condamnat la închisoare. Când se eliberează trece ilegal granița în URSS de unde se întoarce pentru a conduce o rețea de spionaj până în 1936, când este descoperit, arestat şi condamnat la opt ani de închisoare pentru spionaj.

Din închisoare este trimis la lagărul de la Târgu Jiu, unde îi va cunoaşte pe Gheorghiu Dej, Chivu Stoica, Ceauşescu; ia legătura cu preotul Marina din Rm. Vâlcea, viitorul patriarh Justinian. Cu ajutorul acestuia din urmă organizează fuga din lagăr a deținuților comunişti, în frunte cu

---

41 Eleador Focşeneanu – Strict-secret, nr. 110, 1992, p. 2.

Gheorghiu-Dej.

Mare iubitor de chiolhanuri şi aventuri nocturne, se împrieteneşte mai întâi cu Dej şi după aceea cu Nicolae Ceauşescu, căruia li va deveni un tovarăş credincios, deşi în cele din urmă acesta îl va suprima. Prietenia cu Ceauşescu avea la bază trecutul comun din puşcărie, idealurile politice şi mai ales maniera de a strivi fără milă opoziția.

În 1942, Bodnăraş este eliberat din închisoare şi reia imediat legăturile cu agenții Kominternului şi NKVD-ului, îşi procură bani şi împreună cu Florica, soția sa, vine în Bucureşti şi închiriază o vilă în Vatra Luminoasă. Între timp, la intervenția Anei Pauker, Centrala din Moscova îl dezavuează pe Ştefan Foriş secretarul general al Partidului Comunist aflat în România, hotărându-se îndepărtarea acestuia din funcție. În această vreme are loc desființarea Internaționalei a III-a. Zeci de spioni şi agenți sabotori sovietici sunt paraşutați în munți, căpătând mai târziu denumirea de „partizani români". În iureşul acestor evenimente se ține o furtunoasă şedință ilegală în care Foriş este îmbrâncit şi amenințat chiar cu moartea de unii tovarăşi. Secretariatul partidului este acaparat de Constantin Pârvulescu, Iosif Rangheț şi Emil Bodnăraş. Nu după multă vreme, după cum am văzut, Foriş va fi executat de tovarăşi săi.

Calitatea sa de fost ofițer îi conferă pretenția de

a dirija din cadrul partidului planul pentru răsturnarea dictaturii antonesciene. Lipsit de competență militară va trăi clandestin din banii cedați de K.G.B. Arogându-şi şi calități pe care nu le avea, se întâlneşte de câteva ori cu Lucrețiu Pătrăşcanu şi cu diverşi reprezentanți ai P.N.Ț., P.N.L. Şi P.S.D., dar îşi evidențiază inferioritatea față de rolul pe care şi-l aroga, punându-se singur în situații jenante. Ca urmare L. Pătrăşcanu îi preferă cu parteneri pe alți comunişti, cu o platformă intelectuală mai largă, cum ar fi de exemplu Constantin Agiu şi Petre Constantinescu-Iaşi.

Emil Bodnăraş nu va uita şi mai ales nu va ierta umilința şi îşi va spune cuvântul în procesul intentat lui Lucrețiu Pătrăşcanu. Va lua atitudine fermă şi împotriva lui Vasile Luca, Iosif Chişinevski şi Ana Pauker, membri ai gărzii Kominterniste veniți de la Moscova[42]. Este epoca kominformului când bolşevismul trebuia să capete un iz autohton, cu prețul oricărui sacrificiu.

În seara zilei de 23 august 1944, Bodnăraş îl caută pe colonelul Dămăceanu la telefon. Negăsindu-l, se duce la Palat Primise misiunea să-i aresteze pe cei doi Antoneşti. Bodnăraş nu avea maşini şi nici arme care se aflau într-o ascunzătoare situată în zona Chitila şi

---

[42] Pavel Perfil - Dezertorul Bodnăraş, Tinerama, 12-18 iunie 1992, pag. 12.

Pantelimon. Îşi căuta câțiva colaboratori care să-l ajute; încropeşte câțiva proapspeți comunişti, în frunte cu fratele său Manole şi soția. Pe la ora 1,00 noaptea (24 august) împreună cu echipa unui tovarăş Mladin iau o dubă de la Palat şi două autoturisme şi-i transportă pe cei doi Antoneşti într-o casă conspirativă din Vatra Luminoasă. Se făcuseră orele 3 dimineața. Adresa nu o cunoştea nici Dămăceanu şi nici camarila regală. Antoneştii au fost predați ruşilor în ziua de 3 septembrie, la puțină vreme de la intrarea lor în Bucureşti. Sunt duşi mai întâi într-o datcea lângă Moscova, apoi la închisoarea Lublianka, în subsolurile NKVD-ului.

După 23 august 1944, cu arme capturate de la germani şi cu ajutoare sovietice (arme furate din depozite militare româneşti) Emil Bodnăraş a închegat primele echipe de şoc comuniste, mulți dintre membrii acestora fiind foşti legionari. Activitatea acestora era dirijată de la Moscova. Când a căzut guvernul Sănătescu, oamenii înarmați ai lui Bodnăraş erau în stradă. La fel s-a întâmplat şi în zilele când Vâşinski, comisar adjunct la externe al U.R.S.S. a venit la Bucureşti să impună guvernul Dr. Petru Groza. O contribuție importantă a hoardelor sale înarmate şi-a mai adus-o şi la realizarea reformei agrare, când i-au schingiuit pe țărani. Numărul combatanților gărzilor atinseseră circa 70. 000 iar Bodnăraş cerea într-una sporirea armamentului şi menținerea lui chiar cu prețul rezistenței armate.

„Băieții” vor mai da o mână de ajutor cu prilejul alegerilor, făcând să câştige Blocul Partidelor Democrate, care au deschis orizontul terorii comuniste în România.

După ce Armata Roşie a intrat în România un grup de ofițeri INU, îmbrăcați în uniforma poliției secrete sovietice, l-au însoțit pe Emil Bodnăraş la sediul S.S.I.-ului şi în fața ofițerilor adunați în sala de şedințe, l-au instalat pe Bodnăraş la conducerea S.S.I. Plin de zel, conform indicațiilor primite de la Kremlin, el a început opera de infiltrare în S.S.I. a câtorva zeci de foşti prizionieri de război români ce fuseseră recrutați de organele INU în lagărele din Uniunea Sovietică. Aceştia primiseră în prealabil o instruire intensivă în tainele muncii de informații externe. Conducătorul grupului era Todiriu Ismail, devenit mai târziu general în D.I.E.

În septembrie 1945, Bodnăraş a infiltrat în S.S.I. Câteva zeci de membri de partid, ce primiseră o pregătire intensivă predată de rezistența INU din România. Grupul era condus de Munteanu Constantin – devenit ulterior general în D.I.E. - şi Zeides Emanuel – colonel în D.I.E. - consilier politic.

Comuniştii infiltrați în S.S.I. Au primit sarcina din partea lui Bodnăraş de a sustrage din arhivele S.S.I.-ului dosarele ce priveau pe ofițerii ilegali şi agenția INU, trimişi cu misiuni informative în România sau recrutați din rândul cetățenilor

români. A doua sarcină a constat din îndepărtarea tuturor ofițerilor burghezi din S.S.I. Amândouă sarcinile fuseseră trasate de la Moscova. Pe la sfârşitul anului 1946, absolut toate dosarele privitor la activitatea informativă a INU în România, erau subtilizate din arhivele S.S.I. Şi predate lui Pantuşa. Comunității infiltrați în S.S.I. Au arestat circa 1000 de ofițeri ai acestui organ, în noaptea de 19 august 1948, în cadrul unei operații de mare anvergură condusă de Pantiuşa şi Bodnăraş şi tot atâția ofițeri burghezi din Siguranța Statului – serviciul de Securitate al României. A doua zi, S.S.I.-ul şi Siguranța au fost desființate printr-un decret lege şi la puțin timp, în semn de recunoaştere pentru meritele sale deosebite în anihilarea aparatului de stat burghez, Emil Bodnăraş a fost numit membru în Biroul Politic al P.C.R. Şi ministru al apărării naționale.

La 30 august 1948 a fost creată Direcția Generală a Securității Poporului, instituție care a unit într-o singură organizație serviciile de informații interne şi externe ale României, constituind nucleul central al ministerului de Interne, care-l avea ca ministru pe Teohari Georgescu. Organul era conceput după modelul sovietic, încât şi salariile erau plătite în ziua de 20 ale lunii, pentru a comemora ziua de 20 decembrie 1917, zi când a fost creată Comisia Extraordinară de combatere a contrarevoluției şi sabotajului – CEKA – Conducerea securității era formată din

ofițeri de informație sovietici iar Pantiuşa a fost numit general locotenent şi prim adjunct al ministrului de interne şi şef al Direcției Generale a Securității Poporului. Adjuncții săi erau alți doi ofițeri ilegali ai INU: Alexandru Nikolski şi Gheorghe Mazuru, comunişti din perioada anilor ’30.

Cu prilejul participării la sfârşitul lunii septembrie la Varşovia la formarea Internaționalei a IV-a, Jdanov îi sugerează lui Gheorghiu- Dej că România a rămas singura țară estică unde mai conduce monarhia. Drept urmare, la 29 iulie este dizolvat P.N.Ț. Şi sunt arestați conducătorii lui, iar la 1 septembrie Bodnăraş are grijă să treacă în rezervă 37 de generali, un contraamiral şi mii de ofițeri. Tătărăscu, ministrul de externe este scos din guvern la 5 noiembrie 1947. Se instalează la conducere Ana Pauker (la externe), Vasile Luca (la Finanțe), Gheorghe Vasilichi (subsecretar la Educație Națională). Urmează rândul lui Emil Bodnăraş care la 23 decembrie este numit ministrul Apărării Naționale în locul generalului Mihail Lascăr. Începe asaltul final. În dimineața zilei de 30 decembrie garda regală este înlocuită cu oameni de încredere aparținând diviziilor „Tudor Vladimirescu” şi „Horea, Cloşca şi Crişan”, oameni instruiți în şcolile sovietice. Regele e silit să abdice şi ia drumul străinătății. Drumul este deschis de acuma în fața lui Emil Bodnăraş, care îşi continuă ascensiunea netulburat. La Congresul

I al P. M. R. (al VI-lea al P.C.R.) din februarie 1948, Bodnăraş rămâne în C.C. Luptă cu mult zel la destrămarea armatei române, care nu mai are niciun sens pentru că sovieticii nu ne sunt duşmani... M.Ap.N. Devine M. F. A. La Congresul al II-lea al P. M. R. (VII-lea P.C.R.) rămâne tot între membrii C.C. La fel şi la următorul congres, din 1960 deşi şi vechiul său prieten Dej o iubea în egală măsură pe cântăreața de muzică populară. Venirea lui Ceauşescu nu-i modifică ascensiunea, ci doar sfârşitul: ministru al M.Ap.N., ministru al transporturilor şi telecomunicațiilor, prim vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, vicepreşedinte al Consiliului de Stat, etc.

*

Redăm în continuare un episod mai puțin cunoscut din viața lui Bodnăraş.

În plină ascensiune politică are o întrevedere cu Nicolau, care i se plânge că este supravegheat, telefonul îi este ascultat şi că e supus la numeroase provocări. Bodnăraş era superiorul lui Nicolau din punct de vedere ierarhic. Bodnăraş îi replică:

- Tu, care eşti spion sovietic?

Generalul Nicolau îi redă conflictele avute cu consilierii sovietici ce țineau de Beria. Bodnăraş a rămas uimit de cele auzite. Drept urmare întreprinde pe cont propriu o verificare a celor spuse de Nicolau, nebănuind că atât securitatea, respectiv Pacepa cât şi Ceauşescu, îi urmăresc

toate mişcările, i le limitează şi controlează. Această inițiativă a lui Bodnăraş de a clarifica o problemă extrem de suspectă şi periculoasă pe cont propriu a atras după sine condamnarea sa la moarte!

Imediat, la foarte scurt timp, între Bodnăraş şi Drăghici au apărut neînțelegeri. De asemenea între Drăghici şi Nicolau. Bodnăraş şi Nicolau erau amândoi oamenii Moscovei. Era firească această dispută pentru că Drăghici a scos din securitate şi armată pe toți oamenii KGB-ului, pe toți cei căsătoriți cu rusoaice şi pe toți maghiarii şi evreii ce s-au dovedit a fi neloiali față de România (şi aceasta în condițiile în care soția lui Drăghici, Magda, era evreică de interne, Alexandru Drăghici. De reținut că atât Bodnăraş cât şi Nicolau erau ofițeri cu grade mari în K.G.B.

Din momentul când Bodnăraş şi-a început propriile cercetări a început procesul treptat de îndepărtare a sa de la conducere, sfera lui de activitate reducându-se continuu şi în mod destul de suspect s-a îmbolnăvit de o maladie ce necesita un tratament laborios şi îndelungat. În cele din urmă s-a recurs la serviciul unui medic chinez, care a venit special pentru acest caz în România. Pentru un interval scurt de timp Bodnăraş s-a restabilit şi a început chiar scurte plimbări prin parc, însoțit întotdeauna de un colonel de securitate, care sub pretextul că îi asigura paza, nu-l părăsea nici-o clipă. Într-un cerc foarte intim

a devenit cunoscută o întâmplare cu ocazia unei vizite a lui Apostol la Bodnăraş acasă. Apostol s-a angajat cu Bodnăraş într-o discuție în bibliotecă; colonelul de securitate nu pleca din încăpere. Atunci enervat, Bodnăraş l-a poftit afară; acesta l-a refuzat categoric, spunându-i:

- Tovarăşe Bodnăraş, eu am ordinul să vă asigur paza personală şi din acest motiv nu vă pot părăsi!

Urmarea a fost un scandal de proporții. Fapt este că Bodnăraş devenise un prizonier şi după un timp nu prea îndelungat a murit în circumstanță foarte suspecte.

A fost oare aceasta o a doua crimă politică, după cea împotriva lui Chivu Stoica? Se pare că această cercetare pe cont propriu a acțiunilor duşmănoase duse de Mihai Pacepa împotriva lui Nicolau şi a Direcției de Informații, respectiv împotriva armatei, a condus la condamnarea la moarte a lui Bodnăraş. Nu se ştie dacă Bodnăraş a realizat până la urmă faptul că, încercând să clarifice problema Pacepa, el a deranjat sfera cea mai intimă a clanului Ceauşescu.

Nu este exclus ca Mihai Pacepa să fi lucrat şi pentru sovietici. Cu consimțământul acestora – dacă ținem seama că Bodnăraş îi trădase pentru Ceauşescu – a fost sacrificat Bodnăraş, Pacepa fiind conjunctural mai de folos G.R.U. -ului.

Emil Bodnăraş s-a stins din viață în 1976 şi a fost înmormântat la Iaslovăț (lângă Suceava) satul natal, cu dric tras de boi înzorzonați. Un

monument de pomină se ridică peste răposat şi multă vreme foştii consăteni au crezut că Emil al lor a fost un om de bine.

Am amintit mai sus de o posibilă crimă politică, aceea împotriva lui Chivu Stoica.

În preajma morții preşedintelui Consiliului de Stat Chivu Stoica, se cunoştea că a existat un scandal de proporții între Chivu Stoica şi Ceauşescu. Stoica a fost unul dintre vechii comunişti de la Doftana şi Caransebeş, unde Ceauşescu era un fel de fată la toate pe lângă Chivu Stoica, de la mici alergături de curierat până la curățenia în celulă şi W. C. Curățatul pantofilor etc. Acum, după mulți ani, devenind prim-secretar al partidului nu a trecut mult timp şi cu o obrăznicie greu de imaginat a început să dea ordine şi dispoziții vechilor mutanți. Ori dacă un Maurer nu se cobora la nivelul limbajului scabros al gângavului Ceauşescu, Chivu Stoica îl înfrunta cu un limbaj pe măsură, de vechi muncitor ceferist care ştia exact că Ceauşescu era un perfid, un parvenit, care printr-o întâmplare, o absolută întâmplare a ajuns între deținuți politici de la Doftana; aşadar acesta nu se sfia să-l facă de două parale chiar în prezența altora.

În această atmosferă de încordare, de tensiune s-a întâmplat acel incident care a dus la un sfârşit tragic.

Chivu Stoica avea desigur bagajul său apreciabil de lipsuri – şi erau puține plăceau femeile şi era

încurcat cu o tânără actriță. A fost motivul şi momentul din care Ceauşescu, moralistul de conjunctură, i-a făcut lui Chivu, în mod demonstrativ, un important act de acuzare. Se pare că schimburile de cuvinte au fost de o maximă duritate şi Chivu Stoica nu s-a reținut cu nimic să-l demaşte pe parvenit.

În această conjunctură opinia publică află cu stupoare că Chivu Stoica s-a sinucis!

Generalul Nicolau, analizând faptele, susține că a fost vorba de o crimă politică, executată cu sânge rece de specialişti, care au răspândit zvonul sinuciderii lui Chivu Stoica, întrucât i s-ar fi pus în joc carnetul de partid!

Când Chivu Stoica a fost expus pe catafalcul mortuar, a existat, un „ceva" ieşit din comun: a fost aşezat la o înălțime atât de mare încât nu putea fi privit decât de la mare distanță în acelaşi timp nici nu se permitea apropierea de catafalc.

Al doilea argument susținut de generalul Nicolau, care l-a cunoscut foarte bine timp de mulți ani, pe Chivu Stoica, încă din închisoarea de la Doftana, este faptul că acesta era un om căruia îi plăcea în mod deosebit viața, era un om care munca foarte mult, dar căruia în momentele libere îi plăcea un pahar cu vin şi o femeie, iar acest tip de om este departe de a fi tipul de sinucigaş.

A fost ucis? Chivu Stoica?

GENERALUL MIHAI ION PACEPA

Ion Mihai Pacepa s-a născut la 27 august 1928 în Basarabia. Urmează cursurile Facultății de Chimie Industrială din Bucureşti.

În cartea sa „Orizonturi roşii" face afirmația că a intrat în serviciul secret încă din anii 1946 şi că prima lui misiune a fost să se infiltreze în munți, unde se aflau grupuri răzlețe de legionari şi de foşti ofițeri anticomunişti care trebuiau depistați şi localizați pentru a fi prinşi, misiune de care s-a achitat cu succes.

El va fi amestecat şi în acțiunile antisemite care s-au derulat în anii 1958–1960 pe scena proceselor politice din România.

Nu ştim dacă cele de mai sus sunt exacte, dar în mod cert în anii '50 se afla în rândurile nou formate Securități a statului.

Datorită inteligenței sale ieşite din comun, dotat fiind şi cu o memorie excepțională – fapt care e contrazis de Bela Simon Titus – precum şi a modului exemplar în care-şi îndeplineşte misiunile încredințate, Pacepa se face remarcat şi în 1965 devine unul dintre cei mai importanți consilieri ai lui Ceauşescu, fiind numit şef al Departamentului de informații externe din cadrul securității şi înaintat la gradul de general locotenent.

Locuia într-o vilă cu un nivel, pe Bd. Zoia la nr 28, la parter, într-un apartament luxos şi dispunea de o grădină mare, cu piscină. Etajul, cu

grădină pe terasă, era locuit de fiul cel mai vârstnic al dr. Petru Groza.

Dintre realizările lui Mihai Pacepa am enumera următoarele: reuşeşte să-l angajeze în slujba lui Ceauşescu pe Sabry Khali Bana, alias Abu Nidal, unul dintre cei mai căutaţi terorişti internaţionali, conducătorul grupului terorist „Iunie cel Negru”; înfiinţează la ordinul lui Ceauşescu secţia „K” a Securităţii, secţie responsabilă cu activitatea de contraspionaj din cadrul sistemului naţional al penitenciarelor din România; în 1970, adaugă arsenalului mortal de otrăvuri ale secţiei „K” (otrăvuri care cauzează aparent moartea naturală) substanţe radioactive furnizate de către KGB şi cunoscute sub numele codificat „Radu” (la ordinul lui Ceauşescu „Radu” era administrat deţinuţilor politici incomozi); împiedică în 1972 o tentativă de asasinare la Bucureşti a fostului prim-ministru israelian Golda Meir, de către un grup de terorişti egipteni; iniţiază în 1974 o colaborare intensivă cu forţele de securitate libiene; în 1975, obţine, la cererea şefului statului, tehnologia şi echipamentul necesar producerii diamantelor sintetice, iniţiază la ordin, în 1976, o tentativă de asasinat îndreptată împotriva crainicului de la radio „Europa liberă” – Emil Georgescu, realizată cu ajutorul a doi traficanţi de droguri francezi racolaţi de către D.I.E., pune la punct în comuna Brăneşti, o şcoală de spionaj destinată instruirii viitorilor agenţi ai D. I. E; participă la realizarea

proiectului IPRSII – versiunea românească a sovieticului oraş al microelectronicii –, oraş construit din ordinul lui Ceauşescu şi unde se construiau şi experimentau noi tehnologii militare şi sisteme de arme, procurate pe baza spionajului efectuat în vest; grație unor operațiuni de spionaj conduse personal, reuşeşte să procure pentru Ceauşescu circuite militare integrate, de la roboți până la echipament de aviație militară, furându-le din Statele Unite; vinde arme româneşti pentru lumea a treia şi face contrabandă cu droguri în vest; înființează Direcția Generală de Tehnică Operativă a Securității, direcție ce s-a ocupat cu interceptarea telefoanelor şi microfoanelor, cenzura poştei, supravegherea ambasadelor străine, a reprezentanților occidentale, comunicații radio, telex, precum şi a comunicațiilor NATO din zonă (GDTO avea, până în martie 1978, 10 centrale şi 248 de centre de supraveghere automată, plus 1000 de unități portabile pentru oraşe mici, sate de vacanță, mănăstiri istorice şi 48 de unități de cenzură a poştei); la 28 martie 1978, îi raportează lui Ceauşescu că la dispoziția sa şi a securității se află 3 milioane de aparate telefonice în 3 modele cu 5 culori, construite special pentru a putea permite ascultarea convorbirilor purtate atât prin telefon cât şi în apartament, după încheierea conversației telefonice; creează pentru Ceauşescu „botnița” (echipament pentru convorbiri secrete peste

hotare), precum şi o secție specială de confecții în cadrul Direcției a V-a a Securității, însărcinată cu confecționarea hainelor foştilor guvernanți ai României aşa încât ei să nu fie nevoiți să poarte un costum sau o rochie mai mult de o singură dată; reuşeşte infiltrarea în sediul postului de radio Europa liberă a unei funcționare germane racolată de D. I. E, care ocupa funcția de secretară personală a directorului diviziei centrale şi ştirilor stațiilor de radio aflate în posesia guvernului S.U.A.; răspunde direct de păstrarea pentru România a clauzei națiunii celei mai favorizate acordată de către Statele Unite, reuşind sistematic influențarea, prin diferite mijloace, a unor senatori americani; stabileşte contacte cu Mafia italiană şi americană şi cumpără cu bani grei diplome, titluri, bijuterii şi blănuri din Occident pentru Elena Ceauşescu; pune în aplicare planul operațiunii „Orizont" inițiată de Ceauşescu cu scopul de a da Vestului iluzia că România este o țară comunistă independentă de Moscova şi de a obține fonduri; reuşeşte recrutarea în slujba serviciilor române de spionaj a unei înalte oficialități americane din Departamentul Agriculturii.

Căpitanul de securitate Ion Mihai Pacepa şi-a început cariera de spion, în 1956, în Germania Federală. La acea dată România nu avea ambasadă în Germania, astfel că „eroul" a fost acoperit ca negustor în reprezentanța comercială română de la Bonn. Conducătorii sovietici ai

securității Kominterniste îl propulsaseră în funcție pentru faptul că le era credincios. Spre ghinionul său, în acelaşi timp funcționa la Bonn şi căpitanul Simon Bela Titus, ofițer de informații al Marelui Stat Major. Studiindu-şi cu atenție „colegul" abilului ofițer nu i-a fost greu să descopere faptul că Pacepa era un trădător. Simon a raportat Direcției de informații militare că Pacepa trădează, fiind recrutat de către germani. S-a speculat în presă că prețul recrutării sale ar fi fost un... casetofon! Este greu de crezut că ar fi fost aşa.

Informația lui Simon a ajuns în dosarele contraspionajului român, confirmându-se realitatea cazului: Pacepa fusese recrutat de sovietici şi infiltrat în serviciul de contraspionaj german, devenind agent dublu, sovieto-german. Ulterior americanii l-au preluat de la germani.

Pacepa şi-a început activitatea de dublu trădător. A raportat Centrului din țară că situația din Germania permite infiltrarea de agenți ilegali. Ca urmare Centrala a trimis în misiune doi ofițeri Ciuciuliu şi Horobeț, care abia ajunşi pe pământ german, au fost arestați.

Iată cum au decurs lucrurile: în vara anului 1959, Pacepa şi şoferul său au plecat într-o zi la aeroportul din Frankfurt, unde urmau să întâmpine doi reprezentanți ai Oficiului de Control al Mărfurilor (întreprindere de comerț exterior), ce aveau funcții mari în cadrul D.I.E. Şi unul dintre ei era chiar şeful lui Pacepa. A doua zi, unul dintre

cei doi – Ciuciuliu – a fost arestat de organele de contraspionaj vest-german iar după câteva ore a fost arestat şi al doilea – Horobeț.

Cei doi arestați au fost prinşi în flagrant delict cu ocazia încercării recrutării soției unui colonel C.I.A. ca agentă. Se pare că totul fusese montat şi pregătit cu multă abilitate de contraspionajul german şi american. În acelaşi timp existau de acum destule indicii că Pacepa era bănuit de conlucrare cu C.I.A. Şi că ar fi avut o contribuție majoră în predarea celor doi ofițeri români ai D.I.E. După un timp, în urma unor tratative, cei doi ofițeri au fost schimbați cu şase agenți secreți vest-germani aflați în închisorile româneşti.

Pacepa a fost mai mult de patru ani şeful grupului de securişti din R. F. Germania unde îndeplinea aceeaşi misiune ca peste tot: otrăvirea sau uciderea unor dezidenți, poeți sau scriitori (Paul Goma la Paris), atentate teroriste cu bombe, tentative de crime împotriva lucrătorilor de la Europa liberă (Georgescu, Monica Lovinescu, Nöel Bernard) şi suprimarea unor aşa-zişi legionari.

Pacepa a stat în Germania în intervalul 1956–1960, împreună cu soția şi fiica sa.

Revenind la cei doi ofițeri capturați de contraspionajul german, se pare că nemții au folosit nişte procedee nu tocmai democratice pentru spargerea celor doi ghinionişti: le-au smuls firele de păr din mustață cu penseta, determinându-i să desconspire misiunea şi

oamenii implicați în ea. Simon a revenit cu un nou raport privitor la trădarea lui Pacepa care a urmat aceeaşi filieră – şefii sovietici şi cazul de hârtii – contra-spionajul militar la arhivă.

Mai mult, încă din anul 1958, căpitanul Simion Turcu, cadru al Direcției de Informații a Armatei, aflat la post în R. F. Germania a raportat că deține date că Pacepa a fost racolat de B. N. D. Având contacte directe cu şeful acestui serviciu, generalul Reinhard Gehlen, care l-a pasat apoi C.I.A. -ului. Raportul a ajuns în mâinile lui Pacepa care s-a desmințit că nu ar fi trădat. Simion Turcu a fost trecut în rezervă şi tratat informativ.

În anul 1964 sursa „Otto" din legătura colonelului Mosan Vasile (nume conspirativ) a atras atenția asupra faptului că Pacepa fusese recrutat de spionajul american. Generalul Doicaru, superiorul lui Pacepa, căruia i-a parvenit informația, l-a pus în gardă pe Pacepa iar contra ofițerului care a furnizat informația au început persecuțiile.

Alte două surse – una din Bucureşti şi alta din Tulcea – au atenționat că Pacepa colaborează cu spionajul american. Ambele informații au fost prezentate generalului Doicaru şi predate de acesta lui Pacepa.

O informație şi mai concludentă privind trădarea lui Pacepa a fost obținută de la un informator român care lucra în Franța. Episodul este cunoscut sub numele de cazul Jean. Iată-l pe

scurt [43] . Contraspionajul român atrăsese la colaborare un cetățean francez domiciliat în Paris, care avea bune posibilități de supraveghere şi informare asupra unor activități organizate din Franța şi care puneau în pericol siguranța națională a României. Timp de mai mulți ani informațiile parvenite de la această sursă au permis contraspionajului român de a face față cu succes unor acte dăunătoare dacă acestea eventual s-ar fi produs. Persoanele care-i cunoşteau identitatea agentului francez erau în număr de patru.

Le respectase cu strictețe modul de lucru cu sursa. Astfel, ofițerul care realizase recrutarea şi dirijarea sursei fusese felicitat de superiorii săi în repetate rânduri pentru modul în care acționase. Şi s-a produs inevitabilul: presa franceză dezvăluie că Jean a fost arestat şi dat în judecată, fiindu-i dovedită activitatea pusă în slujba securității române.

Contraspionajul român se întreba acum cum de aflaseră autoritățile franceze despre informator? Cu toate eforturile depuse, enigma nu a fost dezlegată decât abia peste doi ani, odată cu ieşirea de la închisoare a lui Jean. La un interval de trei luni, în care timp Jean s-a readaptat la viața normală, a solicitat ofițerului român căruia îi

---

[43] Neagu Cosma, Spionaj-contraspionaj nr. 1, sept 1991, pag. 2 Miron Niculescu – Spionaj-contraspionaj, nr. 2, 1991, pag. 6

furniza informațiile, o întrevedere urgentă, cu mențiunea că îi va face nişte comunicări deosebit de importante.

Se punea întrebarea firească: era sincer Jean sau nu cumva era teleghidat de spionajul francez şi încerca să-i întindă o cursă ofițerului secret român? Ce atitudine trebuia să fie luată? Să se ia sau nu legătura cu el? Dacă cumva avea cu adevărat de făcut comunicări importante? Poate că se va lămuri cauzele care au. Condus la căderea lui neaşteptată. Oricum, a răspunde la solicitarea agentului informator era o problemă pentru ofițerul dirijor. În cele din urmă s-a luat decizia că înfruntându-se cu luarea tuturor măsurilor de rigoare, să aibă loc întâlnirea cu Jean, care în cele din urmă s-a petrecut, decurgând normal. A meritat asumarea riscului încât avea să se facă dovada că în serviciile secrete române se află un trădător. Cum a dovedit Jean trădarea? oferind fotocopiile chitanțelor olografe obținute din dosarele procesului, prin care atesta că a primit o anumită sumă de bani drept răsplată pentru informațiile furnizate. Chitanțele, în original se aflau la dosarul lui Jean din seiful ofițerului de contrainformații român, scrise de agent în momentul când i s-au dat banii.

Cum ajunseseră fotocopiile unora dintre ele la contraspionajul francez?

În cercul bănuiților se includeau cei patru ofițeri din contraspionaj care erau în temă cu cazul Jean.

Cine era trădătorul? Cine mai putea fi inclus în cercul bănuiților? Şi datorită căror motive? în cele din urmă, după îndelungi tatonări, a mai fost inclus încă unul: generalul Ion Mihai Pacepa. Cum a intrat acesta în rândul suspecților?

Unele din informații furnizate de Jean interesau compartimentul de spionaj din securitatea română (D.I.E.), fiind trimise, pentru exploatare, conducerii acelui compartiment, conducere din care făcea parte ca adjunct şi Mihai Pacepa. În decursul timpului uzând de măsurile specifice muncii informative, Pacepa a reuşit să-l identifice pe Jean. Arborând un tupeu ieşit din comun, Pacepa a solicitat şi a obținut dosarul lui Jean doar pentru câteva ore, timp suficient pentru a-l xerocopia în biroul său. La circa şase luni după această întâmplare, agentul a fost arestat şi judecat. Cazul de mai sus demonstrează în mod cât se poate de concludent că Ion Mihai Pacepa se afla în slujba C.I.A. El a trădat pe Ciuciulin şi Horobeț şi probabil încă pe mulți alții, despre care poate nu se va şti niciodată...

Pacepa în anii 1957–1958 pe Când se afla în R.F.G. Este de presupus că era deja recrutat de C.I.A. Unul dintre motive îl constituie momentul arestării în R.F.G. A celor doi ofițeri de securitate cu rol de conducere în D.I.E. În acel moment toți ofițerii de securitate de la postul din Frankfurt şi-au făcut valizele şi au dispărut peste noapte, mai puțin Pacepa care era şeful, a rămas în R.F.G.,

deşi era pericolul ca cei prinşi să-l demaşte. El a rămas fără frică, mai mult ca sigur prin faptul că avea acoperire, fiind deja recrutat de către C.I.A. Ba mai mult, în țară a raportat că cei doi arestați la anchetă nu au vorbit nimic, când în realitate ei au divulgat absolut tot organelor de Contraspionaj din R.F.G.

Pacepa, recrutat fiind de C.I.A., a făcut cunoscute slăbiciunile cuplului Ceauşescu: goana după procurarea de tehnologie de vârf şi aviditatea după documentații şi lucrări gata pentru a fi publicate, titluri onorifice şi decorații. Serviciul secret, prin Pacepa, a oferit toate acestea Ceauşeştilor, el câştigându-şi în acest mod funcția de consilier prezidențial.

Acum, prin poziția pe care a dobândit-o, dispunea practic de acces la orice dosar al oricărui om, indiferent de funcție, din țară. Ori este cunoscut că de multe ori nu părăsea biroul zile şi nopți, dispunând de un dormitor special amenajat pe lângă biroul său, iar în acest birou erau depozitatei timp de săptămâni şi luni de zile, zeci şi sute de dosare ale oamenilor de conducere din stat, industrie şi economie. Fotocopierea lor era un joc de copil; predarea acestor fotocopii stăpânilor săi străini era tot aşa de simplă: cu prilejul deplasărilor efectuate în occident în interes de serviciu. De selecționarea acestui material, de studierea persoanelor ce prezentau interes şi de recrutarea lor se ocupau alții.

Concomitent cu eforturile pentru a ajunge în grațiile cuplului prezidențial Pacepa a acționat cu perseverență pentru a mulțumi şi pe C.I.A. [44] Astfel în 1972, cu prilejul unei noi reorganizări a instituției, Pacepa a fost numit prim-adjunct al directorului general, urmând a coordona compartimentul T. S. Al cărui şef fusese înainte de promovare şi alte două compartimente: tehnică operativă şi probleme de învățământ Celelalte compartimente, reorganizate sau nou înființate, au fost subordonate altor trei adjuncți numiți în acelaşi timp cu Pacepa. Este însă adevărat că în lipsa şefului unității Pacepa îi ținea locul.

Cu toate acestea, această delimitare a atribuțiilor l-a incomodat, întrucât îl stânjenea să cunoască direct date şi informații asupra a cel puțin două treimi din activitatea D.I.E. Pentru a se pune la curent cu problemele în care, oficial, nu avea atribuții, Pacepa apela la tot soiul de găselnițe. Iată câteva exemple: în perioada când şeful D.I.E. Lipsea din unitate, Pacepa rămânând la comandă, sub pretextul că i se solicitau de sus rapoarte şi situații cât mai exhaustive asupra surselor externe, pe zone geografice şi țări, cu rubrici pe care le concepea într-o asemenea natură încât sursele respective să poată fi. Cât mai uşor identificate.

Pacepa mai solicita date statistice referitoare la

---

[44] România Mare, 2 august 1991, pag. 16.

numărul şi numele lucrătorilor aflaţi în diferite misiuni în străinătate, pe ţări şi cu atribuţiunile fiecăruia, motivând că i se cer la „conducere”. Mai mult, sub pretextul încercării vigilenţei şefilor de subunităţi, al eficienţei măsurilor de apărare, a folosit aparatul tehnic ce-i era subordonat pentru a filma şi fotografia intrarea şi ieşirea cadrelor din sediile în care îşi desfăşurau activitatea. Astfel Pacepa şi-a completat arhiva cu fotografiile unui mare număr de lucrători şi sedii.

Tot în lipsa şefului marii unităţi Pacepa organiza de urgenţă analize pe probleme şi domenii pe care nu le cunoştea, pretextând mereu necesitatea impulsionării activităţii. În realitate urmărea să între în posesia de date la care în mod normal nu avea acces. Un alt exemplu îl constituia activitatea depusă în ajunul fugii sale. Pentru a obţine date şi informaţii care-i lipseau din zona ţărilor arabe a convocat pe şeful compartimentului respectiv şi i-a cerut să-i raporteze situaţia la zi.

Având în spate familia prezidenţială, Pacepa sprijinit de Doicaru, care apare evident că nu era străin de activitatea desfăşurată de acesta, a acţionat decisiv pentru a distruge duşmanul din interior – contraspionajul – care era în măsură să-i pună capăt activităţii de trădare. Pentru a îndepărta acest pericol, Doicaru şi Pacepa au acţionat direct pentru distrugerea contraspionajului. S-au încrâncenat cu atât mai mult cu cât contraspionajul obţinuse dovezi

privind greşelile grave ce se comiteau în activitatea de informații externe. Când contraspionajul a tras alarma că rezidența din R. F. Germania a spionajului român se află sub controlul serviciilor secrete vest-germane şi americane, toate cadrele noastre de informații externe fiind deconspirate iar sursele de informare controlate integral de adversari, Doicaru şi Pacepa au trecut la distrugerea definitivă a organelor de contraspionaj român. Ce dovadă mai concludentă poate fi că generalul Doicaru nu era la curent cu activitatea clandestină dusă de Pacepa? Doicaru şi Pacepa, devenind consilierii soților Ceauşescu, i-au convins pe aceştia să-l scoată din funcție pe şeful contraspionajului, organizând după aceea un control de fond asupra activității unității. Se urmărea în acest fel găsirea şi confiscarea materialelor şi surselor aflate în această unitate care se refereau la trădarea din Direcția de Informații Externe, sub dirijarea celor doi, şi să ia în final sub controlul lor şi contraspionajul, lucru care până la urmă s-a realizat în final.

Astfel în 1973 datorită combinațiilor menționate mai sus, contraspionajul a fost decapitat, începând să-şi revină abia după 1978 când Doicaru şi Pacepa au fost înlăturați de la comanda D.S.S.-ului. Până atunci, întreaga conducere a Direcției de contraspionaj a fost îndepărtată, împreună cu o serie de cadre valoroase. Printre măsurile instituite, menționăm: numirea ca şef al

contraspionajului a unui general subaltern supus şi colaborator credincios al lui Doicaru şi Pacepa; numirea ca locțiitor al activității pe linie americană a unui colonel din D.I.E., om de încredere al lui Pacepa, instituirea unei activități riguroase de control contrainformativă asupra aparatului de contraspionaj, coordonată de un alt colonel D.I.E. Oare se subordona direct lui Pacepa; limitarea câmpului de activitate a contraspionajului, făcându-i imposibilă îndeplinirea sarcinilor de serviciu; plasarea în posturi de comandă a unor cadre D.I.E., credincioase lui Pacepa, care să paralizeze activitatea contraspionajului.

Grație unei acțiuni de dezinformare susținută, majoritatea aparatului de contraspionaj precum şi în proporție de peste 50 la sută din filaj şi tehnica operativă din D.S.S.Au fost puse să urmărească cazuri-fantomă de spioni. Dintre acestea în prim plan se afla simularea existenței în aparatul de contraspionaj a unei rețele de trădători care trebuia descoperită. Această acțiune paralizatoare pentru ce mai rămăsese din contraspionaj a fost declanşată cu ajutorul unei surse, cunoscute sub numele conspirativ de „Preotu” pe care Pacepa a predat-o ca legătură noului şef al contraspionajului. Acesta din urmă, împreună cu unul dintre adjuncții săi venit din D.I.E. Să întărească contraspionajul şi cu maiorul Diaconescu Gheorghe, şeful Serviciului de contraspionaj pe linie americană; au organizat

exploatarea informativă a lui Preotu" şi pe baza informațiilor furnizate de acesta, fără verificările necesare care ar fi demascat uşor farsa, au organizat urmărirea unui număr mare de suspecți de trădare, inclusiv dintre generali şi ofițeri. Drept consecință, după puțină vreme, o mare parte din potențialul afectat demascării spionului străin se ocupa de demascarea acestuia. Pe lângă consumarea inutilă a unei energii de luptă a contraspionajului, această diversiune avea menirea de a îndepărta suspiciunile existente privind pe generalul de securitate care trădează. În acest timp KGB-ul l-a informat pe Ceauşescu că în securitatea română există un general care trădează. Ori Pacepa şi Doicaru trebuiau să demonstreze existența unui trădător. Maiorul Gheorghe Diaconescu dând dovadă de mare fantezie, susținea diversiunea, fapt pentru care Pacepa ceruse expres ca de descoperirea generalului trădător să se ocupe Diaconescu.

*

La data de 23 iulie 1978, Mihai Pacepa a fost trimis în Germania pentru a sonda posibilitatea de construire în România a avioanelor Fokker. Deşi lasă în România familia, o soție şi o fată la care ținea enorm, ştiindu-se pe punctul de a fi descoperit, solicită azil politic Ambasadei Americane din Bonn. La 27 iulie pleacă în secret din R.F.G. La bordul unui avion Hercules al forțelor americane. După numai 24 de ore,

coboară din avion la baza Andrews a forțelor aeriene americane de lângă Washington. Ținând seama de valoarea, numele şi funcția dezertorului, colaborarea cu C.I.A., autoritățile americane îi acordă statutul de azilant politic.

Consecințele fugii sale sunt imense pentru regimul politic al lui Nicolae Ceauşescu: 22 de ambasadori schimbați, o treime din Consiliul de Miniştri înlocuită, mai mult de o duzină de ofițeri de securitate cu grad înalt arestați iar alții asasinați. S-au înregistrat dezertări masive ale agenților D.I.E. Aflați în Occident, însăşi D.I.E. Fiind desființată după aproape un an din cauza dezertării.

Timp de 3 ani generalul Pacepa a fost nevoit să se supună zilnic unui interogatoriu luat de către membrii Agenției Centrale de Informații a Statelor Unite (C.I.A.) După aceasta lui Pacepa i se fac câteva operații estetice, i se schimbă identitatea şi primeşte cetățenie americană, acordându-i-se şi o funcție de răspundere în cadrul C.I.A.

În țară, Pacepa este condamnat la moarte şi sute de agenți ai securității române răscolesc întreaga Americă, fără a-i da de urmă. S-a încercat recrutarea de foşti agenți C.I.A. Care ar putea furniza informații despre existența sa. S-au încercat tentative de asasinat cu ajutorul kilerilor lui Araffat şi Ghadafi, dar totul a fost zadarnic.

La 14 iulie 1979, Dana Pacepa, artist plastic, se căsătoreşte cu sculptorul Radu Dămăceanu,

înaintând la 5 iulie 1985 o cerere de emigrare în Statele Unite, cerere înregistrată sub nr. 2668. Este refuzată.

În dimineața de 22 decembrie 1989 în condiții extrem de misterioase, Dana Pacepa Dămăceanu, împreună cu soțul ei, reuşesc să părăsească România cu destinația S. U. A. Reuşind să obțină viza de emigrare numai în câteva ore de la o ambasadă, deşi granița îşi închisese porțile.

La începutul anilor ’85 Dana Pacepa află noutăți despre tatăl său prin intermediul unei scrisori deschise care îi era adresată, scrisoare publicată în Franța, în care generalul Pacepa îşi anunța fata că nu a fost găsit mort într-o stație de metrou new-yorkeză, aşa cum se zvonise în Bucureşti şi că luptă pentru libertatea ei.

În decembrie 1987, apare la Editura Regnery cartea lui I. M.

Pacepa, „Orizonturi roşii” care redă activitatea autorului în cadrul Securității. Cartea, după apariția în limba română, a suscitat aprige controverse, dintre care îl citățm pe Simon Bela Titus.

*

Rădăcinile ascensiunii lui Ion Mihai Pacepa în securitate au fost implantate de KGB, al cărui agent era, tulpina i-a fost confecționată de către CIA. (al cărui agent devenise), însă coroana i s-a dezvoltat grație ajutorului cuplului Ceauşescu. Faptul că ulterior s-a dezis de cei cărora le jurase

credință, defineşte cu exactitate profilul moral al trădătorului.

Pe mulți i-a obsedat întrebarea cum de a reuşit Pacepa să ajungă până la funcția de consilier al preşedintelui Ceauşescu. Lămurirea era foarte simplă: Ceauşescu ştiuse din capul locului că Pacepa era agent dublu (sovietic şi american) însă considerase că situația putea fi exploatată în favoarea țării noastre Dacă l-ar fi desconspirat şi arestat, i-ar fi sărit în cap SUA şi URSS cu care nu avea niciun rost să se războiască. Pe de altă parte, ambii stăpâni îi pompau lui Pacepa informații şi mostre de produse pentru a-l ridica în ochii lui Ceauşescu şi a-i uşura ascensiunea. Desigur, multe din informații erau cunoscute numai de dictator sau marii şefi. Iată unul dintre motivele pentru care Ceauşescu a trebuit să fie lichidat rapid: dacă ar fi trăit, ar fi desconspirat lucruri ce ar fi deranjat SUA şi URSS. Cel puțin acestea sunt afirmațiile lui Pavel Coruț, fostul şef al Biroului de contraspionaj militar din Direcția de Informații a Marelui Stat Major al Armatei.

A treia zi după anunțarea oficială a fugit lui Pacepa, ataşatul militar american acreditat la Bucureşti s-a prezentat la Secția legături externe a Ministerului Apărării Naționale cu o propunere neobişnuită: pentru menținerea bunelor relații cu România, SUA se ofereau să-l extrădeze pe Pacepa. Probabil americanii sesizaseră că Mihai Pacepa era şi agent sovietic şi intraseră într-o

combinație de verificare. Or, descoperind că valoarea generalului era cu mult sub aşteptări, se hotărâseră să-l sacrifice. Cei doi din partea română care au participat la tratative au fost generalul Dumitru I. Dumitru, şeful Direcției Informații a Armatei şi căpitanul de rangul I Luca Andrei, plecat ulterior în SUA.

Pentru acoperirea către americani a adevăratei fețe a lui Pacepa s-au jucat cărți dure: ataşatul american a fost întâmpinat cu un refuz categoric şi s-a trecut la schimbări la toate nivelele, începând cu Consiliul de Miniştri, generali şi ofițeri de securitate şi diverse ministere (mai cu seamă Ministerul Comerțului Exterior şi Ministerul Afacerilor Externe).

GENERALUL SERGIU NICOLAU

Pe numele său adevărat Serghei Nikonov, de origină evreiască, şeful Direcției Informațiilor din Marele Stat Major (fostul SSI). Poreclit „bătrânul", era un personaj cu talie înaltă, bine făcut, cu o privire vie, pătrunzătoare, cu mişcări lente ce degajau o mare vitalitate şi stăpânire de sine[45].

S-a făcut remarcat pentru capacitatea sa de a transforma situații operative încâlcite şi netransparente într-o astfel de măsură încât cei

---

[45] Titu Simion – Din culisele serviciilor secrete româneşti, Casa Editorială ODEON, Bucureşti, 1992.
N. T. Suhăreanu – Spionaj-contraspionaj, nr. 54, 1992, pag. 4 şi nr. 53, 1992, pag. 5.

prezenți la discuții observau deodată variante noi, mai clare pe înțelesul tuturor. Reuşea să transforme această complexă artă operativă informațională, cu o simplitate dezarmantă în ceva simplu, clar, să cunoască în fața noastră fapte şi elemente aparent disparate şi imposibile în nişte variante care meritau să fie studiate.

Avea un respect deosebit față de oameni, când te chema să prezinți o situație te lăsa să vorbeşti, dar te observa atent, deşi cu o privire şi o atitudine foarte destinsă, îți cântărea fiecare vorbă, fiecare nuanță, fiecare substrat al unei argumentări, iar la sfârşit ştia exact cât valorezi. La bază stătea o vastă experiență în munca informativă.

Dispunea de acea capacitate a unor oameni de a recunoaşte dinainte modul de gândire şi acționare al subalternilor, de a cântări în sinea sa, de a simți dinainte cu ce grad de profesionalism va reuşi subalternul în cauză să se achite de un anumit ordin primit şi în acelaşi timp să prevadă posibile greşeli pe care eventual le-ar putea comite, datorită specificului caracterului ofițerului în cauză. Aceasta impunea luarea din timp, paralel cu execuția unei misiuni secrete, a unor măsuri suplimentare care să contracareze un anumit eşec. Avea un instinct care nu dădea greş în ceea ce privea mai ales cinstea.

În cursul lunii noiembrie 1944, în clădirea ce aparținea ambasadei poloneze, situate pe Aleea Alexandru, a avut loc o consfătuire în cerc

restrâns, la care au luat parte Gheorghe Gheorghiu-Dej, Emil Bodnăraş, Teohari Georgescu, Sergiu Nicolau şi un reprezentant al Comandamentului superior sovietic, ofițer superior din Direcția operativă de Informații. La început Gheorghe Gheorghiu-Dej a prezentat o scurtă analiză a situației politice a momentului, prezentând principalele măsuri organizatorice imediate şi de perspectivă ce le avea în vedere conducerea. În continuare a evidențiat că în această fază importantă de luptă şi mai ales pentru evenimentele decisive ce vor urma, era necesară o temeinică muncă de informare care să cuprindă toate sferele societății, evenimentele publice interne şi internaționale. Din acest motiv se impunea preluarea cât mai grabnică a Serviciului Special de Informații, în fruntea lui urmând să fie numit, Sergiu Nicolau, un vechi profesionist în domeniu, având la activul său o vastă experiență în activitatea muncii secrete de informații.

Cine era Sergiu Nicolau? Un vechi ilegalist încă din anii 1930, membru al partidului comunist din Belgia şi Franța, activist în conducerea locală a comuniştilor din Marsilia şi vechi membru al Partidului Comunist din România, fost şef al uneia dintre cele mai eficiente rețele de informații sovietice de dinaintea celui de al doilea război mondial, un multilateral profesionist al muncii de informații.

După ani de activitate, a fost prins, judecat şi condamnat la închisoare pe viață. Era candidatul cel mai indicat pentru a prelua conducerea SSI-ului. Spre stupefacția celor prezenți, ofițerul sovietic prezent nu a fost de acord cu propunerea lui Gheorghiu-Dej, spunând că Sergiu Nicoalu a acționat mai mulți ani în străinătate şi a avut un frate în Basarabia care a fost condamnat la moarte şi executat atunci când armata sovietică s-a retras de acolo. Conform principiului că în asemenea munci nu pot fi promovați cei care au activat mai mulți ani în străinătate şi că a avut un frate executat în Basarabia, ofițerul sovietic contestă această candidatură.

Cei prezenți la şedință au rămas muți şi atmosfera era înăbuşitoare. Nimeni nu avea curajul să ia cuvântul sau să întrebe ceva. Gheorghiu-Dej, fără a-şi pierde calmul, a găsit o ieşire din situație:

„Noi nu putem decât să luăm act de cele relatate, dar asta nu înseamnă că până la proba contrarie noi ne schimbăm părerea despre Sergiu Nicolau. Până ce ne veți comunica rezultatul verificărilor dumneavoastră, voi lua pe Nicolau cu mine la Ministerul Căilor Ferate."

Verificările au durat un an de zile, timp în care Gheorghiu-Dej a intervenit de două ori în scris şi verbal pentru grăbirea lor. Răspunsul a fost afirmativ. Ce se întâmplase? Doar Sergiu Nicolau fusese agent al KGB-ului? Ieşise din grațiile

Moscovei, care avea în vedere pe altcineva mai ataşat? Probabil că explicația este pe aici pe undeva. Nu este exclus ca Nicolau să fi dovedit o îndepărtare de stăpânii săi de la Kremlin.

În perioada cât Nicolau a funcționat ca director de personal, începând cu data de 6 martie 1945 când Gheorghiu-Dej a fost numit ministrul Telecomunicațiilor iar Manea ministru adjunct, şi s-a efectuat verificarea sa, colonelul Stupineanu a fost numit provizoriu ca şef al SSI-ului, rol pe care a fost inapt să-l îndeplinească. Stupineanu provenea din Divizia Tudor Vladimirescu, fiind şeful Secției de cercetare a trupelor. Acum, colonelul Stupineanu era subordonat preşedintelui Consiliului de Miniştri, respectiv lui Emil Bodnăraş.

În decembrie 1946, Sergiu Nicolau a preluat funcția de director al Serviciului Secret de Informații. În luna martie 1954 generalul Nicolau a devenit şeful Direcției Informațiilor din Marele Stat Major.

Existând subordonarea SSI-ului față de Consiliul de Miniştri, respectiv față de Bodnăraş, au apărut divergențe de principii în probleme de fond între şeful SSI-ului Nicolau şi Bodnăraş. Un caz care va ilustra acest fapt a fost ordinul lui Bodnăraş de a fi arestat şi executat un şef de la SSI, aparținând vechilor cadre, pe numele de Georgescu. Acesta s-a dovedit că a lucrat pentru ruşi, însă în acelaşi timp a fost agent dublu.

Bodnăraş a primit probabil indicații de la ruşi, în acest sens. Şi Bodnăraş aparținea NKVD-ului. Georgescu se ocupase înainte de 23 august 1944 de Uniunea Sovietică în domeniul informativ. Oare, Bodnăraş prin crima împotriva lui Georgescu, ne întrebăm dacă nu cumva nu a dorit să şteargă o urmă care l-ar fi pus într-o lumină cumva defavorabilă şi periculoasă pentru viața şi cariera sa? Nu comisese acte de trădare față de stăpânii săi de la Kremlin? Da şi Nul Nicolau avea convingerea că acel Georgescu l-a recrutat pe tânărul locotenent Bodnăraş, cunoscător al limbilor germană şi rusă, tip sportiv, extrem de curajos, pregătindu-l pentru o misiune de informații împotriva Uniunii Sovietice, ceea ce până la urmă s-a şi întâmplat.

Deci Georgescu era acel şef de secție din SSI care a organizat întreaga operație: studierea candidatului apt pentru o asemenea misiune periculoasă, recrutarea lui, pregătirea viitorului agent, organizarea pătrunderii agentului în Uniunea Sovietică şi dirijarea lui permanentă. Ce s-a întâmplat cu Bodnăraş în continuare, care e versiunea reală, nu se cunoaşte. O ştia doar Georgescu din SSI, dar acesta a fost suprimat întrucât ar fi deranjat o serie de stări de fapt politice ce s-au aşezat în România. Bodnăraş să fi fost un spion împotriva Uniunii Sovietice? El tocmai care acum era agent NKVD?

Sergiu Nicolau preluând SSI-ul a preluat de fapt

vechiul aparat în care se aflau o serie de cadre de mare valoare, menținute în cadrul organismului şi care în marea lor majoritate s-au dovedit a fi oameni cinstiți şi hotărâți să lupte. Mulți au fost însă îndepărtați ca necorespunzători din diverse motive. Dar chiar între cei menținuți în SSI din vechile cadre, au existat destul de multe rateuri. A reieşit că unii erau oameni fără randament, care căutau să profite de conjunctura creată, care frânau activitatea, iar în unele cazuri chiar au prevenit organele de spionaj străine, intrând în slujba lor.

Sergiu Nicolau, şeful SSI-ului a transformat treptat acest organ al serviciului secret român într-o organizație combativă, vigilentă şi extrem de operativă. A avut loc treptat un proces de reorganizare şi s-au înființat secții noi. Lărgirea organizatorică a obligat mutarea SSI-ului de pe actuala stradă Hristo Botev nr. 17 într-un grup de vile de pe strada Amiral Bălcescu nr. 26 şi 31 precum şi în vilele de pe strada alăturată.

Până în 1948, armata sovietică dispunea pe teritoriul român de propriul său serviciu secret de informații, după acea dată punând la dispoziția părții române cadrele de care se folosise. Oamenii au fost împărțiți între Organele Securității şi SSI.

Consilierul sovietic a cerut insistent ca SSI-ul să înființeze în fiecare regiune a țării (România dispunea pe atunci de 12 regiuni) câte o filială cu o grupare de 15–20 de ofițeri operativi precum şi

de un nucleu administrativ, la aceştia se adăugau şi maşinile din dotare, astfel că se ajungea la un număr de peste 50 de oameni la fiecare filială, deci, practic se dubla întregul aparat al SSI-ului.

În cele din urmă, se pare că situația s-a liniştit şi că ruşii au renunțat la planul de extindere al SSI-ului şi s-au luat, până la urmă, măsurile fireşti şi anume ca M. A. I-ul să se ocupe de problemele de informații în provincie, iar SSI-ul să se ocupe de problemele sale specifice externe şi anume culegerea de informații din străinătate.

Până în februarie 1951, Sergiu Nicolau era directorul general al Serviciului Secret Român de Informații (SSI) şi respectiv directorul general la Preşedinția Consiliului de Miniştri; de la această dată a fost avansat general, instituția militarizându-se.

Treptat generalul Sergiu Nicolau a rămas numai cu Secția I-a, care se ocupa cu culegerea de informații în străinătate şi numai era SSI-ul care îl crease. Principalul rezultat al acestor manevre treptate a fost că secretarul general al partidului, Gheorghiu-Dej, nu mai dispunea de niciun serviciu de informații, în timp ce gruparea Ana Pauker, Teohari Georgescu, Vasile Lucaşi Chişinevski şi-au aservit o bună parte din Serviciul Secret.

M.A.I.-ul a preluat secția a II-a din SSI, secția de contrainformații, contraspionaj, considerându-se că această problemă intră strict în atributele M. A.

I-ului, contraspionajul ocupându-se de probleme interne. După scurt timp a fost preluat de la SSI, tot de către M.A.I., şi serviciul tehnic, parcul de maşini şi baza materială, secția de filaj, dar aceasta fără colonelul Moise.

În anii 1953–1954 Secția I-a de Informații cu care rămăsese generalul Nicolau, a fost transformată în Direcție, Nicolau devenind director de direcție, cu grad de general subordonat lui Pintilie.

În luna martie 1954, generalul. Nicolau a fost chemat de către Emil Bodnăraş, care l-a anunțat că a fost trecut la Direcția de Informații (Serviciul Secret Militar) din Marele Stat Major, întrucât cu actualul şef al Direcției de Informații, generalul Mirea Stan s-a petrecut un caz grav, care-l face inapt să mai conducă serviciul secret de informații. Generalul Nicolau va rămâne în această funcție până la finele anului 1960. La începutul anului 1961, generalul Nicolau a fost numit şeful Direcției de Control din Comandamentul Serviciilor, subordonat ministrului adjunct Burcă.

Astfel, generalul locotenent Sergiu Nicolau a fost scos definitiv din Direcția de Informații Militare. Drăghici s-a dus în acea vreme la Gheorghiu-Dej şi a pledat teza că generalul Nicoalu este un spion sovietic. Drept urmare, în decembrie 1963, generalul Ioniță, pe atunci adjunct al ministrului Forțelor Armate, l-a chemat pe Sergiu Nicolau şi l-

a anunțat că a fost pensionat.

Se pare că în anii 1951–1952, când a apărut discuția dintre Gheorghiu-Dej şi Nicolau despre viața uşoară pe care o ducea Lica – Nicolau primise misiunea s-o supravegheze şi acesta i-a raportat lui Dej cele constatate – apăruseră şi tensiuni între consilierii sovietici şi Nicolau, iar o arestare a lui Nicolau în acele timpuri grele ale teroarei staliniste şi a lui Beria, nu era exclusă, dar totuşi Dej nu vroia ca Nicolau să cunoască chiar prea multe din viața intimă a sa.

Pe aceeaşi temă, Nicolau a avut o discuție cu Posteucă (pe numele adevărat Postansky), şeful Gospodăriei de partid, care era în relații de prietenie încă de la Doftana şi l-a dojenit că îşi permite să-i dea bani lui Lica pentru viața ei uşoară. Posteucă, un om cu o serie de reale calități, avea însă un defect fundamental: servilismul față de Dej, manifestat încă de la Doftana, servilism care s-a amplificat după 23 august 1944.

În momentul când au apărut greutățile în viața lui Nicolau cu consilierii sovietici, Posteucă a fost primul care a răspândit zvonul despre iminenta arestare a lui Nicolau, prietenul său de la Doftana. Posteucă i-a întors spatele şi când se întâlneau din întâmplare pe stradă, trecea de cealaltă parte a trotuarului.

*

Prezentăm în continuare câțiva dintre principalii

colaboratori ai generalului Sergiu Nicolau:

Colonelul Moise Virgil, fostul şef al Secției de Filaj din SSI, adus de generalul Nicolau la Direcția Informații unde a devenit şeful Serviciului Tehnic, căruia i-a imprimat o nouă vitalitate. Sediul îl avea într-o vilă verde, boierească ce se afla vis-a-vis de Direcția Informații, adică exact unde se găseşte astăzi Institutul de Proiectări „Carpați", pe strada Ştirbei Vodă.

Colonelul Filipescu, fostul şef al Secției anchete din SSI, cu sediul la Malmaison. Va da rezultate frumoase în Turcia.

Colonel Dănescu, şeful Secției cercetare, s-a remarcat a fi unul dintre cei mai buni cercetaşi din câți a avut armata română.

Colonelul Cristeseu, fost ofițer instructor la şcoala de ofițeri, numit şeful Secției I-a din Drecția de Informații, secție ce se ocupa cu exploatarea informațiilor ce veneau pe toate căile posibile din străinătate (ataşați militar, agenturi, schimb de informații cu armatele prietene) a realizat din această secție un organ extrem de eficient. Exploatau orice detaliu dintr-un articol vag şi general la prima vedere, care părea să nu indice nimănui că poate fi o parte componentă dintr-un secret. Dacă urmărim cu răbdare timp de luni de zile în continuare toate detaliile ce apar despre aceeaşi temă, vom constata că aceste amănunte de ordin general se pot aşeza perfect într-un întreg oferindu-ți o imagine din ce în ce mai clară şi chiar

dacă îți lipseşte ici sau colo un amănunt, acesta poate fi completat fără efort, iar în final problema de cercetat, care undeva într-o capitală străină este păstrată sub şapte lacăte, apare la noi într-o formă mai mult sau mai puțin completă, suficientă pentru a-ți face o imagine clară.

Filip, inginer chimist, era şeful reprezentanței comerciale a României din Köln; originar din Timişoara. Soția sa Marghit răspundea de problemele Prodexportului. Ambii vorbeau binişor germana.

Colonelul Botezatu era şeful Secției a II-a. A venit în Bucureşti de la țară, singur, copil fiind s-a angajat la Centrala Armatei ca ucenic. În timpul uceniciei învăța meseria de ucenic mecanic, dar totodată s-a înscris în particular şi la liceu, pe care l-a terminat cu forțe proprii, neajutat şi neîndrumat de nimeni. Au urmat anii grei de după război şi a ajuns la şcoala de ofițeri, iar la absolvire după câteva stadii intermediare, a ajuns la Direcția de Informații din Marele Stat Major. Va termina Academia Militară şi Academia de Ştiințe Economice. Ajunge colonel şi se ia de piept cu generalul Dincă, şeful Direcției Superioare Politice a Armatei.

*

Generalul Nicolau s-a îmbolnăvit de cataractă la un ochi. Când au început tulburările de vedere, s-adus la Policlinica nr. 10, la care avea dreptul. Doctorul oftalmolog renumit în acei ani, fiind şi

oftalmolog la spitalul Elias, dr. Bernescu, după ce l-a examinat l-a liniştit spunându-i că nu este niciun pericol, că trebuie să aştepte până ce cataracta îşi va face evoluția normală. A urmat o temporizare suspect de lungă, cu diverse picături, controale regulate şi interminabile amânări. Cu toate că generalul Nicolau îi spunea că nu mai vede cu un ochi şi că au început tulburările şi la celălalt ochi, doctorul nu a luat nicio măsură şi din păcate Nicolau nu a bănuit crima dirijată şi pusă la cale împotriva sa cu concursul medicului. Desigur şi prietenii inconştienți îi spuneau ceea ce era unanim cunoscut, că o cataractă are nevoie de o evoluție anumită până să ajungă la punctul de opaciere suficientă a cristalinului, care să permită operația. Între timp s-a mai asociat şi un glaucom, pe care dr. Bernescu l-a trecut sub tăcere. Normal ar fi fost să meargă la un alt medic oculist, dar cine şi-ar fi imaginat că sindicatul crimei va ajunge până acolo încât să-i folosească pe unii medici ai policlinicii de partid împotriva propriilor indezirabili?

Doctorul Bernescu locuia în aceeaşi vilă cu fostul ministru de interne Pintilie, care a făcut atâta rău la mii şi mii de oameni cinstiți, printre care se număra şi Nicolau.

Acest Pintilie zis Pantiuşa, era de acuma grav bolnav şi îşi trăia ultimele zile. Generalul Nicolau şi-a călcat pe inimă şi s-a hotărât să-l viziteze la patul de moarte. Deşi aflați în tabere opuse, l-a

cunoscut bine de-a lungul unei vieți de om. Poate că Pantiuşa şi-a simțit sfârşitul şi poate că ros de remuşcări, înainte de moarte, cu prilejul acestei vizite, pe lângă unele afirmații banale de circumstanță, i-a spus:

- Sergiu, n-am putut să procedăm altfel, eram doar o simplă roată, dințată făcând parte dintr-o maşină criminală; trebuia să mă mişc cu întreg mecanismul!

Tristă confesiune!

A fost ultima întrevedere dintre generalul Nicolau şi fostul ministru adjunct şi şef al Departamentului Securității, Pintilie, figură de tristă amintire. La ieşirea din locuința lui Pintilie, pe culoarul aceleiaşi vile, generalul Nicolau a avut o întâlnire zguduitoare. S-a întâlnit față în față cu doctorul Bernescu, oftalmologul care locuia în aceeaşi vilă. Acesta l-a oprit pe generalul Nicolau, uitându-se la el cu multă tristețe şi i-a cerut să-l ierte că-l reține pentru câteva clipe, însă pentru el această întâlnire întâmplătoare are o semnificație divină, întrucât îi va permite o spovedanie care poate îi va uşura moartea în pragul căreia se află.

- Tovarăşe general, am lipsit mult timp din țară, am fost trimis la Paris la tratament şi eventual pentru o operație, eu având o boală incurabilă. Operația nu m-a putut salva, mi s-au dat maximum şase luni de viață. Cu toate că sunt şi eu ilegalist, sunt un om credincios şi doresc să mor cu sufletul împăcat. Am fost amenințat, am

fost forțat să comit o crimă josnică! Oamenii lui Pacepa m-au obligat să vă temporizez cataracta şi glaucomul până la pierderea vederii. Mi s-a spus că sunteți un duşman al poporului iar eu am fost amenințat cu moartea dacă procedez altfel. Această crimă nu o pot repara prin nimic, dar am simțit că trebuie să mă spovedesc şi să încerc să mai uşurez din povara aceasta imensă care mă apasă, mă chinuie şi-mi transformă nopțile în iad".

GENERALUL MINEA STAN

Generalul Minea Stan a fost şeful Serivicului Secret Militar. Profesionist, cu experiență în anii războiului de intervenție din Spania, a plecat să lupte împotriva regimului franchist.

Radio-telegrafist în spatele frontului trupelor lui Franco, în cadrul unei agenturi, după terminarea războiului s-a retras împreună cu alți luptători în Franța unde au fost internați în lagăre; în cele din urmă a ajuns în Uniunea Sovietică unde a devenit crainic la postul românesc de radio-emisie. La scurt timp după paraşutare a fost cuprins de evenimentele de la 23 august 1944. A lucrat un timp ca redactor adjunct la „România liberă" şi după 1950 a fost trimis în armată să organizeze Serviciul Secret Militar, sarcină deosebit de grea.

Generalul Minea Stan nu a dat satisfacție ritmului şi exigențelor impuse de conducerea de stat, de Bodnăraş şi în ultima instanță de

consilierii sovietici din domeniul informațiilor. La această situație s-a adăugat şi faptul că frumoasa sa soție, funcționară la Ministerul de Externe, s-a încurcat, după unii cu un diplomat străin, după alții cu un scriitor român. În aceste condiții generalul Minea Stan nu mai putea ocupa funcția de şef al Serviciului Secret Militar. A primit funcția de şef al Procuraturii Militare.

ALEXANDRU DRĂGHICI

După iunie 1952 pentru desfăşurarea activității de siguranță şi ordine internă au fost create două ministere noi: Ministerul Securității Statului (M. S. S.) şi Ministerul Afacerilor Interne (M.A.I.) M. S. S. A preluat direcțiile şi serviciile independente, informative şi logistice din Departamentul securității Statului (D.S.S.), care a fost desființat, trupele de securitate, cele de grăniceri şi Direcția Generală a Miliției. M.A.I., condus de Pavel Ştefan şi-a menținut în componență Pompierii, Trupele de pază, Direcția Generală a Arhivelor Statului, Direcția Generală a Paşapoartelor şi structurilor auxiliare. Ca minisiru al securității statului a fost numit Alexandru Drăghici, iar printre adjuncți îl avea pe Gheorghe Pintilie (Pantiuşa, fost şef al D.S.S., acum desființat

Cu prilejul judecării lotului al cincilea de criminal de război 13–21.VI.1945, tânărul maior Alexandru Drăghici îşi va face debutul public în justiție. Fostul ucenic de la Atelierele C.F.R. Buzău

nu mai avusese de a face cu această instituție decât în calitate de inculpat şi condamnat Dar ucenicia politică pe care a făcut-o pe lângă Gheorghe Gheorghiu-Dej se va dovedi mult mai folositoare. Câteva luni după acest proces, Alexandru Drăghici va fi cooptat ca membru supleant în C.C. al P.C.R. În 1952, după căderea grupului A. Pauker – V. Luca- T. Georgescu, va conduce Ministerul Securității Statului, apoi Ministerul de Interne.

În aceste funcții va servi cu un complet zel, în parte încă necunoscut, care va conduce printre altele la o rapidă creştere a densității populației pe m. P. De celulă sau lagăr de muncă. Pentru aceste merite în 1963 i se va conferi titlul de „Erou al muncii socialiste".

După numirea sa, fapt greu de explicat, dar real, Alexandru Drăghici a întreprins o serie de măsuri pentru instaurarea ordinii şi legalității în activitatea organelor de securitate. În primul rând, s-a dispus ca întreaga activitate ce implica măsuri privative de libertate şi de anchetare să se desfăşurare numai în limitele prevederilor legale şi regulamentare.

Pentru a se îndepărta premisele continuării unor practici ilegale existente în compartimentele de cercetări penale preluate de la D.S.S. Şi instaurarea ordinii şi disciplinei în activitatea de cercetare penală, s-a dispus îndepărtarea din aparatul de securitate a ofițerilor fi subofițerilor

care, în cadrul D.S.S.Săvârşiseră fapte ilegale ori neregulamentare în tratarea arestaților. Aceasta a condus la îndepărtarea unui număr mare de cadre, în frunte cu şeful Direcției de Anchete, Dulbergher-Dulgheru.

La începutul anului 1953, la M. S. S. A avut loc o consfătuire la care au participat Pavel Ştefan ministrul de interne, Gheorghe Diaconescu, ministrul Justiției, Tatu Jianu, procurorul general şi Alexandru Drăghici, precum şi cadre de conducere din instituțiile amintite. Deschizând şedința, Drăghici a informat că, din dispoziția lui Gheorghiu-Dej, trebuie luate de urgență măsuri pentru a se pune capăt abuzurile şi ilegalităților ce continuau să fie comise împotriva persoanelor arestate, în special a celor aflate în anchetă, dar şi în faza de judecare ori de ispăşire a pedepsei. Cu acel prilej a fost prezentat" fenomenul Piteşti" – o acțiune criminală, începută în penitenciarul din Suceava şi conținută în cel din Piteşti şi în alte închisori, prin care unii deținuți legionari, în interesul legiunii torturau ori ucideau alți deținuți, invocând nevoia de ordine[46].

În octombrie 1991 Alexandru Drăghici părăseşte țara, plecând la Budapesta, sub pretextul urmăririi unui tratament medical. În 1992 i se deschide un proces, cerându-se extrădarea sa.

Conform unui articol semnat de Coman Sică

---

[46] Vasile Crăciunescu: Spionaj-contraspionaj, nr. 32, 1992, p. 5.

(România liberă din 18. 09. 1993, p. 160 ar mai fi existat o sosie a lui Alexandru Drăghici, celebrul călău, fostul ministru de interne, unul dintre cei mai fioroşi nomenclaturişti ai lui Gheorghiu Dej şi Ceauşescu, omul care discuta cu pistolul pe masă.

Această dublură a lui Alexandru Drăghici – şi care nu mai trăieşte nici el astăzi – s-a născut într-o comună de lângă Bacău în anul 1909, provenind dintr-o familie numeroasă cu nouă frății, dintre care doar unul mai este azi în viață, numit Drăghici Teodor în vârstă de 77 de ani şi care trăieşte într-o mică comună situată în apropiere de Piteşti.

Sosiei îi plăcea foarte mult pescuitul, vânătoarea şi mai ales creşterea porumbeilor, pe care obişnuia să-i omoare prin ruperea gâtului. Face facultatea de litere în Bucureşti, după care urmează o şcoală militară în Germania unde a petrecut 5 ani şi jumătate. Lui Alexandru Drăghici i se acordă carnetul de membru de partid cu nr. 3 în anul 1993. Soția sa Drăghici Ecaterina, nume conspirativ, luat în România, ea fiind de origine maghiară, divorțează în anul 1975, când i se acordă domiciliu forțat în comuna sa. Pleacă împreună cu cei doi copii, o fată juristă şi băiatul inginer, la o întreprindere din Bucureşti.

Pe când era încă în viață îşi construieşte un cavou în cimitirul din comuna care îi poartă numele. Pe cruce se poate vedea o fotografie care îl înfățişează îmbrăcat în uniformă de general de

armată, cu patru stele pe umăr. La moartea sa a fost prezent prim-secretarul oraşului Piteşti împreună cu o delegație trimisă din partea C.C. al P.C.R. Împreună cu o coroană. Fotografia ceremoniei a fost păstrată de fratele său Drăghici Teodor.

Amintim că printr-un Decret Prezidențial, dat de Nicolae Ceauşescu în anul 1978, Alexandru N. Drăghici a fost reabilitat. Asemănările cu personajul decedat la Budapesta sunt uimitoare.

GENERAL LOCOTENENT GHEORGHE PINTILIE

Primul şef al securității a fost generalul-locotenent Pintilie Gheorghe, pe numele său rusesc Bodnarenco Pantelei Pantiuşa. Originar din Transnistria, de naționalitate evreu, de cetățenie rusă, ofițer al NKVD-ului. A activat la Tiraspol în 1928 când şefii săil-au trimis clandestin în România pentru a organiza o agentură de spionaj în favoarea URSS. Contraspionajul român îl descoperăşi-l arestează. În închisoare a venit în contact cu comuniştii români şi cum era ofițer NKVD a primit însărcinarea de la aceştia să se ocupe cu munca informativă şi de protecție a colectivului de comunişti, să descopere informatorii Siguranței strecurați printre ei.

Venind la putere, comuniştii l-au desemnat cu organizarea securității. Astfel în august 1948 a primit gradul de general locotenent, fiind numit şef al Direcției Generale a Securității Poporului. I s-a

solicitat să organizeze rețele, să penetreze în instituțiile româneşti pentru ale supraveghea şi controla din interior, în organizațiile politice indiferent de culoarea lor, în orice fel de organizație – sindicală, profesională, culturală, etc. Scopul era unul şi acelaşi: supravegherea şi contracararea oricăror tentative de nealiniere la noile condiții politice şi economice.

Totodată mai trebuia să organizeze compartimente de luptă cu serviciile de spionaj străine. A fost ajutat de şefii săi de la Moscova pe două căi: a) rețeaua existentă în România formată din cadre şi agenți ai NKVD-ului condusă de Pantiuşa, rețea care continua să activeze clandestin, a fost scoasă parțial la suprafață şi angajată în funcții cu grade mari, în D.G.S.P. De fapt, o bună parte dintre agenți fuseseră deja infiltrați în siguranță, poliție şi S.S.I. Încă din toamna anului 1944 şi primăvara lui 1945. Printre aceştia îi putem cita pe Nicolsky Alexandru, Mazuru Vladimir, Nedelciu Mihailov, Serghei Nicolau, etc. Pantiuşa înțelegea greu limba română şi o vorbea şi mai greu. În închisori nu a învățat româneşte întrucât vorbea ruseşte cu alți deținuți ca şi el: Buciucov, Rudenco, Goncearuc, Alexeev, Protopopov, Gribici, Petruc şi alții veniți de peste Nistru. Când a devenit şeful D.G.S.P. Avea aproximativ 45 de ani, în plină putere fizică şi profesională. Stătea la serviciu şi după program. Fuma țigări plugare, aprinzându-le una de la alta,

fumând zilnic peste 100 de țigări. Bea vodcă, indiferent de marcă. Dimineața se dregea cu bere. Pleca des în teritoriu, cu autoturismul condus de Gheorghiță, un fost prizonier la ruşi. Dar Pantiuşa deseori pleca fără şofer, afirmând că-i face plăcerea să conducă. O făcea de fapt de fiecare dată când nu voia ca şoferul să cunoască cu cine s-a văzut şi unde a mers şeful.

Când era la C.C. al P.C.R. Se ocupa mai cu seamă de confiscarea de valori din România şi trecerea lor peste Prut. În perioada respectivă îl avea şofer pe Mitea, ofițer NKVD şi cetățean al URSS. Mitea fusese lansat cu paraşuta în iarna anului 1944 în munții Predealului, în cadrul grupului de partizani „Carpați", el fiind radistul grupului. Dar, după un timp Mitea s-a întors acasă în Rusia.

S-a căsătorit cu Ana (Anuța) Toma, şi ea ilegalistă, care o perioadă a condus Ministerul Comerțului Exterior. Printre altele, Ana Toma s-a ocupat cu acuzarea lui Lucrețiu Pătrăşcanu, susținând fără argumente şi fără să convingă pe cineva că Pătrăşcanu a fost agent englez. Pantiuşa a organizat D.G.S.P. După modelul NKVD-ului, grupând la un loc toate instituțiile informativ-contrainformative tradiționale ale României. Serviciul Special de Informații s-a transformat în două direcții de D.G.S.P.: Direcția I-a spionaj şi Direcția a II-a contraspionaj. În viziunea lui Pantiuşa şi a NKVD- uluii sovietic o mare pondere

au căpătat-o unitățile şi subunitățile (direcții, servicii, birouri) centrale şi teritoriale care se ocupau cu activitățile politice propriu-zise, poliția politică. Unități care se ocupau cu lichidarea organizației legionare, P.N.Ț., P.N.L., P.S.D., etc inclusiv clase şi grupuri sociale care priveau dezvoltarea României după modelul sovietic. Pantiuşa a mai creat o puternică unitate de anchete penale. Şi-a ales colaboratori pe măsura sa ca Mazuru, Serghei, toți NKVD-işti. Direcția a VIII-a de anchete penale era condusă de Dulberger Mişu, secondat de Aritonovici Samy (Anterim). În arhiva P.C.R. S-a găsit un proiect de scrisoare (neterminată, nesemnată şi nedatată) în care Foriş cerea partidului să lămurească situația lui. El arăta că atunci când Bodnăraş i-a adus la cunoştiință, la 4 aprilie 1944, că s-a hotărât destituirea lui din funcția de secretar general al partidului, s-a supus în mod disciplinar acestei hotărâri şi a aşteptat să i se lămurească situația.

În iunie 1944 i s-a cerut (de către conducerea provizorie a partidului) să înceapă să lucreze la compartimentul cultural-educativ al partidului şi el s-a angajat în îndeplinirea sarcinilor pe această linie, fiind convis că suspiciunile în legătură cu el s-au lămurit. Dar a rămas surprins când, în septembrie 1944, devreme ce P.C.R. Nu se mai afla în ilegalitate, i s-apus în vedere că nu mai are de îndeplinit nicio sarcină şi că numai are voie să între în sediul partidului.

Din alte note găsite în arhivă reiese că după destituirea lui, Foriş a fost supravegheat în mod discret până în iunie 1944. Când s-a constatat că nu desfăşoară nicio activitate suspectă s-a decis atragerea lui în activitatea cultural-educativă (era ziarist de profesie). S-a achitat în mod conştiincios de sarcinile primite pe această linie, în septembrie 1944, când Gheorghiu-Dej a ajuns în Bucureşti, s-a interesat ce s-a făcut cu Foriş şi s-a supărat tare când a auzit că, de la destituire, a fost lăsat în libertate şi mai rău, ulterior a fost atras şi în munca de partid. A dat dispoziții ca imediat să i se interzică a mai intra în sediile partidului şi să nu mai fie folosit în nicio muncă.

Pornind de la cele de mai sus, am dedus că nu e străină fosta conducere a partidului de dispariția lui Foriş. Am bănuit că este posibil ca Foriş să fi fost adus în sediul partidului sau a venit acolo din proprie inițiativă şi apoi a fost sechestrat. Pentru a lămuri această bănuială am căutat şi am găsit persoana care a făcut parte din sistemul de pază al sediului central al partidului comunist Unul dintre paznici nu ştia mare lucru, dar cunoştea doi colegi care păzeau pe cineva, nu ştie pe cine, care era închis într-o cameră de la primul etaj al corpului administrativ aflat în fundul curții. De asemenea, ştia că, timp de mai multe zile, a venit la intrarea sediului central al partidului o bătrână care susținea că e mama lui Ştefan Foriş. Făcea gălăgie, cerea să i se dea băiatul. De vreo 2–3 ori a

discutat Pantiuşa cu ea.

Într-una din zile i-a făcut legătura bătrânei cu o persoană care venise cu maşina la sediul central al partidului. Bătrâna s-a urcat în maşină alături de acea persoană şi au plecat împreună. De atunci bătrâna n-a mai apărut la sediul partidului. Au fost găsiți şi sechestrați cei doi menționați că făceau de pază la camera în care o persoană era sechestrată. Unul dintre ei a recunoscut că, timp de mai multe luni, în toamna şi iarna anilor 1944–1945, a făcut de pază la camera unde era închis Ştefan Foriş. A ştiut de la început pe cine păzeşte, deoarece i s-a spus dar i s-a atras atenția să păstreze secretul, în tot acel timp Foriş a fost foarte ascultător, docil. I s-a cerut să stea liniştit, să nu strige şi să nu se apropie de fereastră, iar acesta a respectat cu strictețe ce i s-a cerut. De multe ori discutaseră amândoi unul din interior, iar celălalt din afară, având uşa închisă sau puțin întredeschisă. Foriş îşi exprima încrederea că se vor lămuri problemele în legătură cu el şi vor fi spulberate toate suspiciunile. Prin februarie 1945, când trebuia să între în schimbul de pază, colegul lui i-a spus că nu se mai face de pază acolo, deoarece Pantiuşa l-a anunțat că nu vor mai trebui să-l păzească pe Foriş, deoarece problemele au fost lămurite.

Al doilea paznic a relatat că, după mai multe luni de ținere sub pază a lui Foriş, într-una din zile din iarna 1945 a fost anunțat de către şoferul lui.

Pantiuşa să-l ducă pe Foriş la Pantiuşa jos (avea biroul la parterul clădirii şi chiar sub camera unde era sechestrat Foriş). L-a luat pe Foriş şi a coborât scările la parter unde l-a întâmpinat Pantiuşa care l-a luat în primire pe Foriş iar lui, pazniculuі, i-a spus să meargă sus şi să aştepte. După un timp de aşteptare, a venit Pantiuşa şi i-a spus că nu vor mai face de pază acolo deoarece s-au lămurit problemele în legătură cu Foriş. Întrebat totuşi ce s-a întâmplat mai departe cu Foriş, a exprimat convingerea că acesta a fost ucis de către Pantiuşa şi de către şoferul acestuia, un rus care ulterior, a plecat în URSS (Este vorba de Mitea, ofițer NKVD, paraşutat în iarna anului 1944 în munții Predealului împreună cu generalul Naum Grişa şi cu Jean Keller). Privise tot timpul pe geam de la etaj la intrarea de la parter pentru a vedea când va ieşi cineva cu Foriş. După mai multă vreme a ieşit şoferul singur, iar mai târziu a ieşit Pantiuşa. Or, Pantiuşa nu era omul care să lase singur în biroul lui o persoană suspectă până atunci. Din biroul lui Pantiuşa nu exista altă ieşire decât cea supravegheată de paznic şi nici nu era vreo legătură cu altă încăpere decât cu o magazie de materiale (fostă bucătărie) în care se intra din biroul lui Pantiuşa (aceasta era camera în care a fost ucis şi îngropat Foriş). Mai târziu Pantiuşa a recunoscut că l-a ucis pe Foriş. Foriş a fost ținut sechestrat într-o cameră de la etajul I al aceleiaşi clădiri unde a fost ucis şi îngropat. Sediul central

al P.C.R. A fost în actuala clădire a Ambasadei poloneze, în 1945–1946 a început construirea sediului propriu al P.C.R. După terminarea construcției, ambasada poloneză s-a mutat în sediul propriu care până în 1944 a fost deținut de Gestapo, iar după 23 august 1944 a fost preluat de P.C.R. S-a stabilit cu exactitate că Foriş a fost asasinat de Bodnarenko Pantelei Pantiuşa, alias general locotenent Pintilie Gheorghe, ofițer NKVD, care a devenit primul şef al Direcției Generale a Securității Poporului din România, împreună cu Mitea. Această crimă s-a petrecut în str. Polonă, fost sediu al P.C.R. Şi nu în sediul central care se afla pe Aleea Alexandru. Pantiuşa îşi avea biroul permanent în str. Orlando nr. 10 dar mai avea un birou ocazional în str. Polonă, clădire în care au fost deținuți şi arestați Foriş, Neamțu şi încă o persoană. Tot în această clădire a fost sechestrat şi ultimul director al închisorii Doftana. În motivația adresată ambasadei poloneze pentru a obține aprobarea să se efectueze săpături la parterul clădirii respective s-a explicat că se dețin informații precise că Gestaopoul a ucis şi îngropat acolo pe ultimii patrioți români.

În timpul investigațiilor legate de soarta lui Ştefan Foriş, Pantiuşa a afirmat că pe mama acestuia n-a ucis-o el, dar că ştie cine şi cum a ucis-o. În acest sens, el a relatat că, după mai multe luni de la lichidarea lui Foriş, era vară de acum, a apărut la sediul central al partidului o

bătrânică care susținea că e mama lui Foriş Ştefan şi cerea cu insistență să i se spună unde e fiul ei, susținând că sunt criminali cei aflați în sediul central al P.C.R. Pintilie a chemat-o la el în birou şi a încercat s-o liniştească, explicându-i că la sediul central al P.C.R. Nu se ştie nimic de Foriş şi că el n-a mai trecut de multă vreme pe acolo şi că, probabil se ascunde pe undeva sau poate a fugit din țară. Bătrâna a replicat că ea îşi cunoaşte fiul şi nu poate fi laş să se ascundă sau să fugă din țară, că e convinsă că unii din conducerea partidului comunist ştiu de soarta fiului ei. Neputând să o convingă pe bătrână, Pintilie a folosit prilejul că într-una din zile, Când bătrâna venind din nou în fața sediului şi făcea scandal, în clădire se afla şi un conducător al organizației P.C.R. Din Oradea. S-a gândit să apeleze la respectivul pentru a ajuta la îndepărtarea acestei bătrâne. Ca urmare, a discutat cu acest şef comunist să o ia în maşină pe bătrână şi s-o ducă la Oradea sau unde crede el şi s-o facă să tacă, lucru pe care şeful comunist în cauză l-a acceptat. Pintilie a relatat că, ulterior, întrebându-l pe şeful comunist respectiv ce a făcut cu bătrâna, acesta i-a relatat că a dat-o pe seama a doi inspectori de poliție care ulterior au raportat că au dus-o şi au aruncat-o în apă. Unul din cei doi foşti polițişti a relatat că, pe baza dispozițiilor primite de la şeful de partid, au preluat-o pe bătrână, şi au dus-o în afara oraşului, într-un loc izolat, la un curs de

apă, i-au legat o piatră de gât şi au aruncat-o. Susținea că, de fapt, bătrâna murise înainte de a fi aruncată în apă, că atunci când au preluat-o era pe moarte. Au dus-o într-o cameră unde bătrâna a murit chiar în cursul acelei nopți. Au procedat aşa, justifica el, deoarece nu aveau altfel cum să scape de cadavru, neavând niciun act al bătrânei şi neputând justifica cum a ajuns cadavrul la el ca să-l poată îngropa legal.

Pintilie a explicat că a reuşit s-o convingă pe bătrână să se urce în maşină şi să plece la Oradea, spunându-i că a aflat de undeva că fiul ei se găseşte în zona Oradea iar omul cu care pleacă cunoaşte precis locul unde se află şi o va duce la el.

Ucigaşul lui Foriş.

În anii 1966–1968 a fost instituit un colectiv care să cerceteze „cazul Lucrețiu Pătrăşcanu". Aşa cum arată generalul în rezervă Grigore Răduică. În cotidianul independent „Datina" nr. 52 din martie 1990, colectivul a fost condus de domnia sa, ca şef al Secției militare şi justiție, din el mai făcând parte reprezentanți ai Procuraturii, Ministerului de Interne, Colegiului de partid. Coordonarea activităților acestui colectiv o avea Vasile Patilineț, secretar al C.C. În materialele cercetate a fost întâlnit frecvent numele lui Foriş Ştefan, fostul secretar general al P.C.R., îndepărtat în aprilie 1944 pentru a face loc lui Gheorghiu-Dej.

Răduică a primit dispoziție de la Ceauşescu prin

Patilineț să se intereseze ce s-a întâmplat cu Foriş, despre care nu se mai ştia nimic. El, Răduică, a convocat la o discuție pe Bodnarenco Pantelei, alias Pintilie Gheorghe, Pantiuşa fostul şef al Direcției Generale a Securității Poporului şi anterior imediat după 23 August 1944 cel care a organizat şi a răspuns de paza sediului C.C. al P.C.R. Şi a locuinței conducătorilor partidului. Era evreu din Transnistria, fost ofițer NKVD, trimis în România cu misiuni de spionaj. A fost arestat şi condamnat, executând închisoare împreună cu Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Ceauşescu până la 23 august 1944, când a fost pus în libertate. În legătură cu Foriş, Pantiuşa a declarat că în toamna anului 1944, din ordinul lui Gheorghiu-Dej el ajutat de unii colaboratori ai săi l-au răpit de pe stradă, sechestrându-l în sediul C.C. Din Aleea Alexandru într-o cameră din apropierea biroului lui Dej. La începutul anului 1959 şi Gheorghiu-Dej l-a chemat în biroul lui pe Pantiuşa, spunându-i că Moscova l-a anunțat că şcolile partidului vor fi controlate de Comisia Aliată de Control care nu trebuie să-l găsească pe Foriş sechestrat „Şi ce trebuie să fac?” l-a întrebat Pantiuşa. „Descurcă-te”, a venit răsunsul lui Dej. „Fă-l să tacă”.

Pantiuşa l-a mutat pe Foriş în clădirea din Aleea Zoe, proprietate a statului polonz, fost sediu al Gestapoului pe timpul războiului. În perioada la care ne referim clădirea se afla în administrația

C.C. al P.C.R. În luna februarie 1945 Pantiuşa ajutat de Mitea şoferul său, ofițer NKVD paraşutat în anul 1944 în România, în munții Predealului, în cadrul grupului „Carpați” cu misiunea de spionaj şi diversiune în spatele frontului şi de încă o persoană, l-a asasinat pe Foriş, zdobindu-i capul cu o rangă. Aceasta s-a petrecut într-o anexă a clădirii menționate care se afla în construcție. Acolo au îngropat cadavrul. Pantiuşa i-a adus la cunoştință lui Dej abia peste 2 luni, spunându-i laconic: L-am terminat. Dej, care se afla la biroul său de lucru, a stat puțin pe gânduri după care şi-a continuat în linişte lucrul său, ca şi cum aflase o veste oarecare, banală.

„Marea descoperire” cu uciderea lui Foriş i-a fost adusă la cunoştință lui Ceauşescu prin Patilineț. Acesta a dat dispoziție să se verifice dacă Pantiuşa nu cumva, din cauza consumului excesiv de aclool îndrugă poveşti. S-a dat dispoziție să fie dezgropat scheletul lui Foriş. Întrucât în acea clădire funcționa (funcționează şi acum) ambasada Poloniei, pe linia Ministerului de Externe s-au întreprins diligentele necesare obținerii acordului. Polonezii au pus două condiții: să se lucreze noaptea şi să nu se facă publicitate. Condiții care au fost respectate. În toamna lui 1968 echipa formată din reprezentanți ai Ministerului de Interne, Ministerului de Externe şi ai Procuraturii, în prezența lui Pantiuşa au săpat şi au găsit în afară de osemintele lui Foriş în aceiaşi groapă,

două schelete. Pantiuşa a explicat că el i-a ucis pe toți trei dar că, în afară de Foriş, despre ceilalți doi nu ştie cine au fost La insistențe, şi-a reamintit că unul se numea Neamțu, că era de prin Timişoara şi că îl deranja pe Gheorghiu-Dej încercând să-l şantajeze cu ceva. Dej l-a chemat pe Pantiuşa şi a pronunțat formula magică: Fă-l să tacă! Iar Pantiuşa i-a crăpat capul cu ranga şi l-a aruncat peste cadavrul lui Foriş. Cine era cea de a treia victimă nu a ştiut sau nu a vrut să spună. A susținut ca nu-şi mai aduce aminte, dar în mod sigur, tot el îi crăpase capul. Scheletul lui Foriş a fost identificat la Institutul Medico-Legal, în baza datelor antropometrice, a fost incinerat iar cenuşa a fost depusă într-o criptă la fostul Monument al Eroilor clasei muncitoare din actualul Parc Carol. Celelalte două schelete au fost îngropate fără niciun fel de ceremonial de aceeaşi echipă care le dezgropaseântr-un cimitir din Bucureşti. Ceauşescu nu a admis să se ia măsuri împotriva odiosului criminal care a fost Bodnarenco Pantelei Pantiuşa. Ba, mai mult, la mai puțin de un an de la aflarea faptelor sale mârşave, a fost decorat de Ceauşescu cu unul dintre cele mai înalte ordine ale României. El a ținut ca personal să-i prindă de haină decorația, într-o ceremonie cu mai mulți participanți (membrii Biroului Politic, guvernului, etc). Prin gestul acesta a demonstrat că era de acord cu crimele lui Gheorghiu-Dej pe care le demascase, iar călăul, executorul multora din

comenzile acelor ani, Pantiuşa, merita decoraţii şi gratulări oficiale. Pare de neînţeles atitudinea lui Ceauşescu, dar numai pentru aceia care nu ştiu că însuşi Ceauşescu a fost un criminal[47].

TUDOR POSTELNICU

Ministru secretar de stat şi şef al Departamentului Securităţii Statului – avea în subordine şi serviciile secrete – nu făcea altceva pe linie de spionaj decât să semneze diverse ordine cu caracter administrativ privind avansările în grad, volumul fondurilor în lei sau valută ale DIE, trimiterea sau retragerea din misiuni a ofiţerilor afiaţi peste hotare, premierea de 23 august sau 30 decembrie etc.

În ceea ce priveşte plicurile sigilate care treceau de la DIE către Ceauşescu, via cabinetul său, Postelnicu nu cunoştea conţinutul lor, el neavând competenţa legală de a cenzura asemenea corespondenţă specială destinată înaltelor foruri ceauşiste.

GENERALUL NICOLAE DOICARU

În baza dispoziţiei maiorului Nicolae Doicaru, şeful Regiunii de securitate Constanţa, în 1952 a fost arestat inginerul Gh. Topazlău, unul din conducătorii şantierului Canalului Dunăre-

---

[47] C. Iulian – Spionaj-contraspionaj, nr. 17, 1992, pag. Gr. Răduică – Spionaj-contraspionaj, nr. 12, 1992, pag. 3.

Mareaneagră. Timp de şase luni a fost supus unor anchete dure cu intenția de a se scoate de la el mărturii în legătură cu „sabotajul” care s-ar fi desfăşurat pe şantier. Omul a reuşit să demonstreze că nu purta vina, că o mare parte din tehnica de lucru mai mult stătea decât funcționa, datorită proastei calități şi a lipsei pieselor de schimb. În fața acestei evidențe Doicaru s-a văzut nevoit să scrie pe dosar: „Să fie pus în libertate” omul nu are nicio vină. Dar lucrările la canal mergeau din ce în ce mai prost şi conducerea țării simțea nevoia unei justificări. Dej a ordonat lui Pantiuşa, acesta lui Doicaru şi inginerul Topazlău s-a văzut din nou în anchetă. De astă dată împreună cu mulți alții. Anchetele dure, tip NKVD, au sfârşit prin a smulge mărturii de la cei arestați, inclusiv de la inginerul Topazlău, cum că ei sunt sabotori, aceasta fiind cauza pentru care lucrările nu înaintează şi că sabotau pentru că erau legionari. A urmat procesul cu sentințele comandate şi cinci oameni, printre care şi inginerul ghinionist, au fost executați. Dacă după prima arestare maiorul Nicolae Doicaru (ulterior general-colonel şi erou al muncii socialiste) scrisese cu propria-i mână că inginerul Topazlău era nevinovat, acum a ținut ca personal să comande plutonul de execuție. Câtă satisfacție o fi avut ştiind că face o aşa de mare bucurie stăpânilor săi.

Doicaru vroia să se pună bine cu stăpânirea şi

avea motive s-o facă, întrucât el fusese legionar. A fost şef de cuib legionar, cu cotizația la zi şi cu activitate pe măsura funcției ce o deținea în organizație. El mai avea o proptea solidă şi pe linia NKVD-ului, ca urmare a devotamentului demonstrat la canal şi în alte partide. Pantiuşa a propus ca Doicaru să fie promovat la Bucureşti într-o funcție superioară. Decizia trebuia să o ia Biroul Politic, care la precizarea lui Dej, că deşi a fost legionar, el a demonstrat că s-a desprins cu totul de acea organizație, împuşcând cu mâna lui legionari, drept urmare propunerea s-a aprobat şi Doicaru a devenit adjunct al şefului Direcției de Informații Externe (DIE). Când nu mai era Gheorghiu-Dej, Vasile Patilineț, secretarul CC al PCR, cu atribuțiuni asupra aparatului de securitate, i-a prezentat lui Ceauşescu fişa lui Doicaru din care rezulta că acesta a fost legionar şi a săvârşit grave abuzuri cât a lucrat la Constanța. Printre altele i se imputa organizarea procesului, condamnarea şi executarea unor specialişti de la Canal. Ceauşescu văzând toate acestea a răspuns: „A executat ordine… Şi-a făcut datoria… a demonstrat ataşament față de partid…” L-a promovat în funcția de adjunct al ministrului de Interne şi ceva mai târziu, de consilier personal al preşedintelui.

Cum se justifică atitudinea lui ceauşescu?

După ce a pus mâna pe frânele conducerii a ordonat cercetarea abuzurilor securității, inclusiv

a cazului Lucrețiu Pătrăşcanu. Măsura luată de Ceauşescu avea un dublu scop: demascându-l pe Dej, îşi întărea propria sa poziție, pozând în omul cu respect față de lege şi scăpa de Drăghici, ca fost instrument docil al lui Dej, care avea asupra lui Ceauşescu o ascendență vizibilă. Tactica i-a reuşit pe deplin, dar şi cu concursul lui Doicaru. Şi iată cum în plenara în care au fost demascate abuzurile securității şi ale lui Drăghici, Ceauşescu a fost pus la colț de Drăghici, care l-a acuzat de crime odioase împotriva țăranilor. „Eu am dat ordin unui subaltern să mă scape de un turc, care mă sâcâia şi nu-i vina mea că ăla l-a împuşcat Eu nu-i cerusem asta, dar tu ai dat ordin şi ai participat personal la uciderea a peste 70 de țărani din județele Buzău şi Argeş...” Doicaru, invitat special la plenară, cu care Ceauşescu se pusese în prealabil de acord, a sărit în ajutorul acestuia, acuzându-l pe drăghici de tot ce-i trece prin cap. Martorii de la plenară spun că Ceauşescu îi sorbea vorbele, era de-a dreptul încântat de urzeala potrivnică lui Drăghici prezentată cu patos de Doicaru. Cine putea să cunoască mai bine faptele lui Drăghici decât subalternul său cu o funcție atât de mare în Ministerul de Interne?

Doicaru se pusese bine cu noul patron, aşa că putea sta liniştit, aşteptând reconfirmarea care nici nu a întârziat să vină. Mai întâi că pentru crimele de la Canal nu a fost nimeni sancționat. Şi nici pentru altele, de altfel explicându-se că toate

au intrat în prescripție. S-au luat măsuri administrative; toți ofițerii (mai puțin Doicaru) găsiți vinovați au fost trecuți în rezervă.

La numai trei luni după ce a fost schimbat şi numit în funcția de ministru al Turismului, a fost degradat la gradul de soldat neinstruit şi scos din funcție pentru vina că nu a sesizat intenția fostului său subordonat, Mihai Pacepa, de a trăda.

Nicolae Doicaru prins şi el în hățişul conspirației, a devenit, imediat după evenimentele din 22 decembrie '89, prim-consilierul domnului Voican. Vechea securitate acreditase ideea că Doicaru era bănuit, încă din anii '70 că ar fi fost omul KGB-ului. Ulterior Doicaru s-a sinucis la... vânătoare. După alte păreri, este vorba de o crimă mascată. După revoluție Gelu Voican ajunge vice prim-ministru, având sarcina de a se ocupa de fostul DSS[48].

VASILE PATILINEȚ

Vasile Patilineț, aflat în conducerea partidului, ani de zile a răspuns în C.C. De Secția M.A.I.-M. F. A., fiind mâna dreaptă a lui Drăghici, iar împreună i-au întărit legenda spionului Pacepa, l-au împins, l-au ajutat să urce scările ierarhice ale puterii. Patilineț, omul care în tandem cu Drăghici a dat o lovitură nimicitoare Direcției de Informații din Marele Stat Major, Patilineț care era încărcat

---

[48] C. Iulian – Spionaj-contraspionaj, nr. 17, 1992, pag. 2

cu povara a nenumărate fărădelegi ale securității împotriva poporului român.

Generalul Nicolau a avertizat despre pericolul trimiterii lui Patilineț ca ambasador în Turcia. Avertismentul a fost respins energic şi dur de către Petre Lupu, unul dintre locotenenții ceauşi şti. Ce a căutat Patilineț în Turcia? Se pare că nu vom afla niciodată cu exactitate, întrucât cei doi principali protagonişti, Ceauşescu-Patilineț sunt morți, iar instrucțiunile primite de Patilineț de la şeful său în mod cert nu au fost scrise, ci s-au dat verbal între patru ochi, în grădina cu trandafiri. Patilineț a fost plimbat prin diverse funcții, numit în anii 1970 ministru al economiei forestiere şi a materialelor de construcții, deci undeva în eşalonul doi al puterii, fără a mai putea influența decisiv pârghiile puterii. După fuga lui Pacepa se prea poate să se fi dus la Ceauşescu ca să-şi ofere serviciile, subliniind că îl cunoaşte bine pe Pacepa şi eventual ar putea intra în contact cu el, ar putea negocia cu acesta. Pentru clan exista o bază de negocieri, şantajul: fiica lui Pacepa, Dana, era la Bucureşti. Nu este exclus să mai fi existat şi alte pârghii în mintea puternicilor zilei prin care să încerce să acționeze împotriva lui Pacepa. În afară de aceasta, este cunoscut că s-a oferit un substanțial premiu în dolari pentru prinderea sau lichidarea fugarului. Cum a acționat în mod concret Patilineț la Ankara, de la venirea la post şi până la imprevizibila sa moarte în acel accident de

maşină, nu se ştie, putându-se face doar presupuneri. Moartea ambasadorului român în Turcia ne demonstrează fără tăgadă că s-a lăsat antrenat în jocul serviciilor secrete, fără a dispune de vreo şansă de reuşită.

Pacepa nu mai acționa de mult pe cont propriu. Devenise de acum o rotiță într-un angrenaj politic important. În spatele său acționa de acuma un puternic serviciu secret care conducea cu mână sigură ostilitățile.

Apărând la Ankara Patilineț care nu a realizat nicio clipă măcar complexitatea jocului în care a intrat şi care încercând să se lege de Pacepa a deranjat jocul ocult al serviciilor secrete. Se poate presupune că Patilineț mai mult ca sigur avea unele puncte vulnerabile bucurându-se de respectul serviciului secret străin: de pildă cadourile primite de la Pacepa, lucru ce putea fi exploatat de serviciul secret străin. Nu este exclusă ipoteza ca Patilineț să se fi opus acestei tentații, ceea ce până la urmă ar fi atras condamnarea sa la moarte.

Se ştie că ambasadorii români (şi în general lucrul este valabil la toți înalții diplomați) la post în străinătate sunt supuşi la o serie de restricții, au un anumit cod de comportament, impus de nişte reguli mai mult sau mai puțin stricte. Ne vom referi la una singură, dar pe care regulă Patilineț, ambasadorul României la Ankara, a încălcat-o. Un ambasador la post în străinătate nu conduce

singur un automobil. Automobilul de serviciu al ambasadei era condus de un şofer profesionist, de cele mai multe ori ofițer de securitate. Explicația este simplă: ar fi neplăcut şi s-ar solda cu complicații, dacă un ambasador al unui stat în misiune ar provoca un accident de maşină care s-ar solda şi cu victime, toate din vina ambasadorului respectiv. Patilineț începe să conducă singur maşina, fără şofer, călcând astfel regula impusă. De ce ne întrebăm? Pentru că avea de îndeplinit întâlniri conspirative, de mare importanță la care nu era dorită nici măcar prezența şoferului, un ofițer de securitate! Orice întâlnire Pacepa-Patilineț era dăunătoare lui Ceauşescu. A avut loc un accident de maşină, care s-a soldat cu moartea ambasadorului român. Versiunea oficială a fost că ar fi făcut un infarct în timpul conducerii maşinii. Accidentul a fost fără îndoială montat, deducând faptul că Patilineț a încercat să se bage prea adânc în activitatea ocultă a serviciilor secrete. A încercat să-l şantajeze pe Pacepa folosind existența fiicei sale la Bucureşti şi prin aceasta a deranjat nu atât pe Pacepa cât serviciul secret american, sau după altă ipoteză a existat chiar o tentativă ratată de recrutare a ambasadorului român şi acesta s-a opus şantajului, cert este că indiferent de scenariu, Patilineț a trebuit să plătească cu viața. Este cert că Pacepa a fost amestecat; fiind unul şi principalul obiectiv al lui Patilineț. S-a demonstrat

astfel câtă dreptate a avut generalul Nicolau când a avertizat în legătură cu trimiterea lui Patilineț ca ambasador în Turcia, că este un pericol pentru acesta. La scurt timp după moartea lui Patilineț, şi-au mai pierdut viața alți câțiva diplomați români aflați la post la Ankara, sau şi-au pierdut viața în mod ciudat după întoarcerea lor în țară. Era în pericol secretul în legătură cu depunerile de fonduri în străinătate? A comis Patilineț vreo indiscreție față de un colaborator mai apropiat de la Ankara? Problema rămâne deschisă.

GENERALUL MIHAI CARAMAN

De numele generalului Mihai Caraman este legată una dintre cele mai reuşite afaceri de spionaj efectuată de serviciile secrete române între anii 1960–1969, având ca obiectiv pătrunderea sacrosanctului N.A.T.O. Şi, într-adevăr, Caraman a reuşit o performanță puțin obişnuită: înjghebarea unei rețele extraordinar de eficiente prin care s-au scurs informații deosebit de valoroase pentru Tratatul de la Varşovia. De fapt, Mihai Caraman fie că o ştia sau nu pe atunci, lucra mai mult pentru serviciile sovietice K.G.B. ş i G.R.U. Astăzi, când dosarele secrete ale războiului invizibil inerent celuilalt război, rece, încep să fie scoase la lumină şi de o parte şi de cealaltă, aflăm că antenele ce erau plasate în avant-posturile muncii informative sovietice, se aflau trei servicii, până la un timp satelite: al R.D. Germane,

cehoslovac şi… românesc!

Căderea rețelei Caraman „, după numele celui care i-a fost artizan, nu s-a datorat cum s-a crezut la vremea respectivă şi încă mult timp după aceea vreunei greşeli, ci trădări cauzate la origine de nişte mişcări făcute" undeva" în cadrul serviciilor secrete sovietice, la nivel de conducători de zone de acțiune. Amănunte şi detalii nu se ştie niciodată dacă se vor cunoaşte. Şi poate că nici nu mai prezintă importanță…

Mihai Caraman a sosit la Paris, în decembrie 1958. Acoperirea sa era cea rezervată numai acelora care se bucurau de o trecere deosebită din partea conducerii organelor fostei Securități. Trebuie şi spunem că numai în cazul unor operațiuni de extremi importanți, ce implicau riscuri mari, se acorda acoperirea diplomatici. Într-adevăr, Mihai Caraman ocupa postul de prim secretar şi consilier economic comercial. Timp de unsprezece ani va conduce antena serviciilor speciale în Franța.

Celor care îi întâlneau pentru prima oară, Mihai Caraman le oferea imaginea unui bărbat înalt, cu corp atletic, elegant îmbrăcat şi cu o figură inteligentă şi plăcută. Locotenent-colonel la treizeci de ani, Mihai Caraman promitea o carieră strălucită. Provenea dintr-o familie cu suficientă stare materială, beneficiase de o cultură solidă şi vorbea o franceză fără cusur. Comportându-se disciplinat cu superiorii, îndeplinea ordinele aşa

cum prevedea regulamentul, fără a ştirbi vanitatea acelora care urcaseră treptele ierarhice prea repede şi fără merite deosebite, poate doar decât cele de ordin politic... Energic şi exigent cu subordonații, se dovedise un bun organizator şi un om plin de dinamism. Sensibil la sexul frumos, nu-i erau indiferente toate acele „amănunte" ce fac viața frumoasă.

În inexpugnabilul N.A.T.O., Caraman utiliza trei agenți pe care îi recrutase: Imre Nahit, ofițer turc, Robert Van de Wiele şi Francis Rousilhe, doi funcționari francezi[49].

Ianuarie 1960. Parisul era înghețat şi posomorât. Pe străzile pe care se circula anevoie, o maşină ducea patru diplomați români la Primărie. Printre ei – Mihai Caraman. Cei patru aveau să-şi reprezinte țara la una dintre recepțiile oficiale care marchează tradițional Anul Nou. Festivitatea conta printre cele mai importante, nu din pricina bufetului, ci pentru că la ea participa întregul corp diplomatic.

Recepție la Primăria Parisului. Maiestuoasa clădire, patinată de vreme, este luminată a giorno. Risipa de lumină este multiplicată de apele bijuteriilor ce scânteiază orbitor. Domni şi doamne

---

[49] Surse folosite: România liberă din 8. 08. 990, nr. 183 s. N. Rețeaua Caraman de Pierre Accoce şi Jean-Daniel Pouget (vezi Zig-Zag Magazin) Jean-Paul Mauriat, Historia, hors serie, 23, 1971 pag. 2 D. I. Dumitru – Spionaj-contraspionaj, nr. 9, 1991, pag. 8.

îmbrăcați elegant formează un amalgam ce se mişcă pe fundalul unei muzici discrete. Convorbirile în toate limbile pământului sunt întretăiate de clinchetul cupelor de cristal pline cu şampanie. Consiliul municipal al Capitalei Franței a primit corpul diplomatic. Este prezentă floarea diplomației mondiale. Sălile sunt neîncăpătoare, atmosfera este destinsă, se discută, se fac noi cunoştințe, se schimbă impresii, se leagă prietenii, chiar şi sentimentale…

Mihai Caraman era mohorât; până atunci nu făcuse progrese în adevărata lui activitate. În şaptesprezece luni în care căutase să găsească agenți de recrutat, nu izbutise nimic. Cei vreo zece posibili agenți, care nici nu bănuiseră măcar că fuseseră urmăriți, cântăriți şi studiați cu minuțiozitate, nu-l satisfăcuseră. Cum însă reuniunile mondene sunt uneori terenuri prielnice pentru astfel de vânători, Caraman acceptă să-l însoțească pe ambasadorul Nicuță la serata de la Primărie.

În anul acela, autoritatea pariziană care invita la recepția respectivă era Pierre Devraigne. Medic şef al centrului de luptă împotriva sterilității, era un practician renumit, care din martie 1959 devenise preşedintele consiliului municipal, adică, întrucâtva, primarul Parisului, calitate în care îi primea acum pe diplomații străini.

Secondat de un secretar, doctorul Devraigne veghea canid unul dintre invitați să nu se

plictisească. Astfel l-a abordat pe Mihai Caraman, care era singur, şi i-a prezentat o vagă cunoştinţă, pe Robert Van de Wiele, funcţionar al N.A.T.O.

Lângă unul dintre bufete, în mijlocul unui grup de sud-americani zgomotoşi, un bărbat mic de statură, vioi, de circa 35 de ani, se întreţinea politicos cu un străin, foarte „latino-american". Aşa cum se obişnuieşte, mai ales după o seară plăcută, la despărţire cei doi au făcut schimb de cărţi de vizită. Şi omul nostru plin de viaţă şi bine dispus, Robert Van de Wiele, a descoperit că prietenul său pe care îl credea columbian, este în realitate diplomat şi se numeşte… Mihai Caraman.

Peste câteva zile, pe la începutul lui ianuarie 1961, a sunat telefonul în apartamentul lui Van de Wiele. Era Caraman.

- Aş vrea să vă fac o invitaţie… Dar nu ştiu când sunteţi disponibil?

- Sâmbătă.

- Atunci de acord, la Prunier, la ora…

Van de Wielhe avea o fire prietenoasă şi lega uşor contacte, mai ales acum, când se simţea foarte flatat de a fi în compania unui diplomat dintr-o ţară răsăriteană.

Pentru ofiţerul de informaţii, obişnuit să analizeze cu luciditate şi obiectivitate calităţile şi mai cu seamă punctele slabe ale caracterului viitoarei sale victime, la sfârşitul recepţiei aproape că nu mai încăpea nicio îndoială că Van de Wielhe trebuia urmărit îndeaproape şi recrutat.

A urmat o perioadă de tatonări, de rapoarte trimise de Caraman şefilor de la Bucureşti, cifrat, desigur, prin care îi ținea pe aceştia la curent pas cu pas, cu progresele înregistrate în subjugarea victimei sale.

La fiecare dintre întâlnirile sale cu funcționarul N.A.T.O., ofițerul român de informații dezvolta aceleaşi, idei: înțelegea, spunea el, că orânduirea, comunistă îi poate speria pe occidentalii care țin la economia liberală cu avantajele ei. El credea, totuşi, că oamenii de dreapta şi de stânga erau mai puțin îndepărtați unii de alții decât se părea şi că pot colabora la instaurarea unei societăți mai drepte şi mai bune pentru toți. Nu era vorba doar de a repartiza mai bine bogățiile, domeniul rezervat economiştilor, ci fiecare poate veghea la salvarea autonomiei țării sale, poate să o facă mai bine cunoscută altora care îşi fac o imagine falsă despre vecin. Asta ar însemna o pace fără însă a fi pusă în discuție de marile puteri. Adevăratul duşman este expansionismul, cel al Statelor Unite, la fel de funest ca şi imperialismul Uniunii Sovietice. De când se afla în Franța, el, Caraman, se considera destul de bine plasat ca să poată aprecia situația. Era evident că influența americană copleşea Europa. Totul se petrecea ca şi cum Washingtonul urmărea să canalizeze în folosul său politica externă a democrațiilor occidentale, ca să le transforme în sateliți care ar deveni, totodată, bazele lui…

Abia după trei luni, când între cei doi s-a ajuns la un anumit grad de încredere, francezul i-a mărturisit între două păhărele de calvados lui Caraman, că lucrează de peste nouă ani, la N.A.T.O. Bineînțeles, Caraman, s-a arătat foarte surprins, şi chiar neîncrezător. Punctul critic a fost apoi trecut foarte repede, mai ales că legenda era convențională: „totul pentru binele şi pacea între națiuni" şi pentru a se înăbuşi cel mai mic scrupul, a trecut repede dintr-un buzunar în altul circa un milion de franci vechi, în trei patru reprize - Domnule Wiele nu sunt pretențios, aduceți tot ce vă cade sub mână şi ce găsiți la N.A.T.O., chiar dacă nu vi se pare interesant...

Van de Wiele deținea un post bine situat la serviciul de documentare, unde sorta materialele în pachete, sute de documente secrete sau confidențiale care priveau fie bugetele militare ale Organizației, cât şi infrastructura sau lista funcționarilor. Când serviciile secrete sovietice au început să primească materialele obținute de Caraman, au rămas, se spune, surprinse. Depăşea orice imaginație.

Van de Wiele a început să realizeze în ce afacere se băgase, de fapt aşa cum se întâmplă de obicei, abia atunci când agentul român a început să-l preseze, solicitându-i tot mai mult. Pentru „serviciile"

sale primea lunar un milion de franci. Pentru a scăpa de cursa în care căzuse, nu a găsit altă

soluție decât să demisioneze la circa opt luni după prima lor întâlnire. După câteva luni de întrerupere a legăturii dintre cei doi, aceştia s-au reîntâlnit de două ori în 1962. În septembrie sau octombrie când a avut loc ultimul rendez-vous, într-un mic bar de lângă Madeleine, Caraman i-a cerut să-i prezinte un înlocuitor.

Atunci Van de Wiele s-a gândit la unul dintre vechii săi foşti colegi din N.A.T.O. De la serviciul de documentare. Era vorba de o femeie în vârstă de 48 de ani, ce avusese o serie de probleme financiare şi pe care voia să le rezolve vânzând un tablou de valoare. Cei doi au pus la cale modalitatea de a fi abordată. Şi soluția a fost găsită, fiind cât se poate de simplă şi banală: Caraman a fost prezentat ca un eventual client amator să cumpere tabloul.

Pentru agentul român tratativele şi discreția ce au urmat nu au servit decât ca un pretext pentru a-şi studia victima şi a găsi fisura prin care s-o abordeze direct pe doamna D. Caraman a trecut la atac şi i-a propus direct să-i furnizeze informații privind N.A.T.O. Bineînțeles, în schimbul unei remunerații substanțiale! Brusc, surprinsă de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, doamna D. S-a adresat Serviciului de securitate al N.A.T.O. (noiembrie 1962), care, la rândul său a încunoştințat rapid D. S. T. -ul.

Caraman nu ştia nimic de cele întâmplate şi a continuat să recruteze noi agenți. În aceeaşi lună

– noiembrie – a făcut cunoştinţă cu Francis Roussilhe, funcţionar şi el la N. A. T. O şi care figura pe lista dată de Van de Wiele ca posibil să fie recrutat. Caraman, prudent s-a dat drept negustor grec de conserve de paté de ficat de gâscă, o delicatesă mult apreciată de francezii gurmanzi.

Anchetat de D. S. T., la 16 ianuarie 1963, Van de Wiele a fost eliberat după aceea. A găsit de cuviinţă să-l anunţe pe Caraman de cele ce i se întâmplase şi i-a cerut o întâlnire. Rande-vous-ul fiind supravegheat de D. S. T., la câteva zile a fost convocat din nou şi supus unor interogatorii strânse. Probabil fiind evidente, va fi judecat şi condamnat treisprezece luni mai târziu, la 2 martie 1964, la un an închisoare cu suspendare, conform articolului 79 paragraful 6 din Codul Penal francez.

Mai bine de un an şi jumătate se scursese de când se închegase „colaborarea" dintre Roussilhe şi Caraman. Timp în care „obiectivul" a fost studiat cu minuţiozitate. Şi roadele nu au întârziat să se arate.

Roussilhe era mai tânăr cu un an decât Caraman. Corpolent, iubitor de trai bun şi mese copioase stropite cu vin de marcă, nu dispreţuia prezenţa femeilor tinere şi darnice, pe care înţelegea să le răsplătească generos. Pentru fizicul său – avea craniul ras – şi mai ales firea sa, colegii şi prietenii îl porecliseră Taras Bulba.

Plăcându-i să se facă remarcat, să fie mereu şi pretutindeni în centrul atenției celor din jur şi al societății în general, putea fi găsit foarte uşor: în sindicate, societăți de ajutor reciproc, asociații sportive (era un apreciat campion de tir şi de... Karate), iar cu ocazia sărbătorilor şi festivităților făcea afaceri frumuşele vânzând şampanie şi paté. Vă întrebați poate pentru ce făcea toate acestea: simplu, să strângă ban lângă ban, pentru a-şi realiza visul vieții, o mică fermă în plaiurile sale natale, Lot.

A intrat în serviciu la N.A.T.O. În 1952, bineînțeles pe bază de recomandare, ca ofițer de securitate. Conştiincios şi remarcabil observator, a contribuit la identificarea şi prinderea unui ziarist italian ce confecționa pentru serviciile secrete cehoslovace, documente false şi ştampile ale N.A.T.O. Afacerea a stârnit multă vâlvă la vremea respectivă când a avut loc procesul la Paris, la 6 martie 1958. Ca recompensă, a fost avansat şef al pazei şi mai târziu trecut într-o muncă administrativă, ca documentarist.

Când N.A.T.O. În 1967, în urma împrejurărilor cunoscute datorate poziției Franței, s-a mutat la Bruxelles, Roussilhe şi-a schimbat şi el domiciliul, păstrându-şi aceeaşi funcție. Presa a relatat în acei ani cu multe amănunte procesul Roussilhe insistând asupra detaliilor cum acesta făcea comerț cu paté de ficat adus din România.

Începusem să spunem că agentul român se

fixase asupra unui nume aflat pe lista posibililor colaboratori, înmânată de Van de Wiele. Pretextul contactării sale, de astă dată, a fost următorul: Caraman, pentru a evita orice risc, s-a prezentat sub numele de Michel contactându-l pe Roussilhe direct la domiciliul acestuia. I-a propus simplu să-i livreze cu regularitate diverse cantități de paté de ficat „extra”. Era în decembrie 1962. S-au derulat mai multe tranzacții ce au adus beneficii francezului de peste 300 mii franci. Când a considerat că Roussilhe a „muşcat”, Caraman i-a propus direct să lucreze pentru el.

Pentru primul document remis, aprimit 25.000 de franci vechi. Era în august 1963 şi materialul în ochii francezului, după propria sa părere nu prezenta o prea mare importanță: descria conservarea alimentelor în stocurile strategice N.A.T.O. Din Europa. Probabil că şi-a spus, frecându-şi satisfăcut mâinile în fața unui pahar de Bourbon: „cum aruncă pe fereastră banii serviciile secrete!” Dar nu era câtuşi de puțin aşa…

Francisc Roussilhe nu-şi pusese asemenea probleme. Dosarul cerut de Caraman exista, aşa că l-a luat şi l-a scos pur şi simplu din sediul N.A.T.O. În servietă. Ştia că nu riscă prea mult, pentru că serviciile de securitate ale Alianței Atlantice îi cunoştea bine servieta, care adesea dimineața îi era plină cu pateu de ficat de gâscă.

Nici colegii de serviciu ai lui Roussilhe, nici vecinii lui n-a observat atunci nimic suspect în

comportarea lui. Psihologii în domeniul informațiilor explică faptul: atunci când are loc o manipulare cu consimțământul victimei, primii ani ai delictului nu au importanță pentru cel manipulat, ci, dimpotrivă, generează o stare de amețeală, exaltă instinctul puterii propriu fiecărui individ. În acest răstimp, spionul e în strânsă legătură cu ofițerul recrutor care-l teleghidează. El se bucură de o plăcere secretă: sentimentul de bucurie că înşală autoritățile şi legile, că influențează evenimentele internaționale, că se deosebeşte de cei creduli şi inconştienți, fără să-l bănuiască cineva. Abia după aceea apar îndoielile, senzația morbidă că a fost doar un instrument, conştiința vulnerabilității şi, în sfârşit, frica.

Roussilhe a operat astfel vreme de şase ani. Tot ce-i cădea sub mână era bun. Până în 1967, data mutării sediului N.A.T.O. Într-o suburbie a oraşului Bruxelles, tehnica sa de escamotare a dosarelor era asemănătoare celei a lui Van de Wiele, predecesorul şi, fără îndoială, inițiatorul său. Misiunea sa de documentarist consta în a asigura materialele pentru întocmirea studiilor şi dărilor de seamă necesare pentru înalții funcționari ai țărilor membre: scotea documentele originale din arhive, le fotocopia, le încredința persoanelor respective pe timpul discuțiilor, apoi, după ce ele se întorceau în serviciul lui, distrugea fotocopiile. La acest nivel deturna Roussilhe materialul pentru Caraman, scoțându-l în

servietă.

Multe dosare treceau prin mâna lui... De la rapoarte neînsemnate privind gestiunea cantinelor N.A.T.O. Până la dări de seamă stenografiate ale adunărilor Comitetului militar ce întruneau reprezentanții forțelor americane, franceze şi engleze. Roussilhe nu neglija nimic. Nici buletinele interne editate de fiecare dintre țările membre ale N.A.T.O., nici materialele privind reuniunile secrete ale miniştrilor acestora, nici bilanțurile şi sintezele referitoare la bazele militare ale Alianței Atlantice, nici planurile de apărare ale acesteia până în anul 1975.

Cu un agent de asemenea calibru, Mihai Caraman era foarte mulțumit. Niciuna dintre dorințele lui nu rămânea nesatisfăcută.

Începând din 1964, Caraman a schimbat modul de retribuire a agentului său. Recompensele băneşte creşteau repede, de la 700 de franci la început, au ajuns la 3000, apoi la 5000 de franci. Temându-se că Roussilhe o să-şi schimbe prosteşte nivelul de viață, ofițerul român a hotărât să-l plătească în napoleoni, ceea ce constituia un calcul judicios: monedele de aur pot simboliza mai bine bogăția decât bancnotele şi stimulează spiritul de economie. Până în 1967, Caraman nu a fost decepționat. El îi înmâna direct banii lui Roussilhe la ieşirea din stația de metrou „4 Septembrie”, schimbând uneori locul de întâlnire, dar alegându-l întotdeauna pe linia dintre Porte

des Lilas şi Pont de Levallois. Tot atunci francezul îi înmâna şi microfilmul.

„Banii sunt ca bălegaru, care nu slujeşte la nimic dacă nu e împrăştiat pe câmp". Proverbul e cunoscut în provincia Lot, iar Roussilhe îl practica bine. El a început să investească în terenuri banii care se înmulțeau pe măsura trădării sale. În 1965, visul de a deveni proprietar prindea viață, funcționarul N.A.T.O. Cumpărând de la unchiul său proprietatea de la Gorse unde petrecuse trei ani pe vremea copilăriei şi terenul stâncos împreună cu petecul de pădure din vecinătate. E adevărat că l-a plătit foarte scump – cu 80.000 de franci, ceea ce a făcut gurile rele să bârfească spunând că „mulți bani trebuia să mai aibă Roussilhe ca să-i arunce pe fereastră" şi „cu siguranță că nu face afaceri doar cu pateu de ficat de gâscă".

Roussilhe a început o viață nouă în octombrie 1967, când N.A.T.O. Şi-a mutat sediul la Bruxelles. Lăsându-şi soția şi copiii la Paris, funcționarul francez a început să se afişeze tot mai frecvent în cabarete cu o funcționară a Alianței Atlantice; a devenit de o generozitate cu care până atunci nu-i obişnuise pe colegii săi cărora acum le oferea adesea şampanie la restaurantul Organizației.

În afara relațiilor de serviciu, a devenit posomorât, ciudat, nu mai răspundea la salut, reacționa agresiv şi imprevizibil, astfel că şi vecinii

de la Paris găseau că s-a schimbat Caraman, fireşte, sursa vădită a acestor schimbări era totuşi singura față de care nu îşi schimbase comportarea.

Se întâlneau frecvent începând din 1967, la Paris, unde ofițerul român ceruse să aibă loc operația de înmânare a microfilmelor dosarelor N.A.T.O., când funcționarul francez venea să-şi vadă familia.

Legătura dintre cei doi a luat o turnură serioasă abia în 1964, când Caraman i-a înmânat lui Roussilhe un aparat „Minox". Este vorba de o capodoperă a tehnicii, de dimensiunile unei brichete, ce se reglează automat şi poate executa şi fotografii de documente, dispunând de un obiectiv cu totul special. Prereglat, fără a mai folosi lanțul ce măsoară distanța – cca. 30 de cm. – aparatul execută la lumina unei lămpi de birou, fotografii de o claritate ieşită din comun. E drept, costul său este destul de ridicat, dar nu există serviciu secret de pe glob care să nu-l aibă în dotare, în zeci de exemplare.

De atunci, la fiecare 4 sau 5 săptămâni, Roussilhe era exact la orele 19 la ieşirea din stația de metrou „Quatre-septembre" sau la o altă stație, dar aparținând aceleaşi linii, cu o servietă grea în mână, plină până la refuz cu documente strict secrete N.A.T.O.

Caraman îşi făcea apariția, după ce mai întâi se asigurase că francezul nu avea nicio „coadă" şi în

învălmăşeala pasagerilor grăbiți, îi lua geanta fără măcar să fi schimbat niciun cuvânt. Exact a doua zi, în aceleaşi condiții, ea îi era remisă înapoi, de astă dată puțin mai grea, datorită bancnotelor sau monedelor de aur ce reprezenta plata spionului. Roussilhe punea la loc documentele şi se pregătea pentru o nouă recoltă.

Documentele sustrase astfel se numărau cu miile şi se refereau la absolut toate problemele ce preocupau N.A.T.O.: reuniuni ale diverselor comisii, informații asupra personalului, etc. Fiecare lot furnizat era plătit cu 40–50 mii de franci vechi, din care valoare 80 în aur. La toate aceste sume se adăugau îndemnizațiile în timpul concediilor când normal nu se mai lucra, precum şi banii necesari cumpărării unui automobil elegant. Roussilhe de jobul lui. După faze de teamă şi nesiguranță, devenise netemător şi încrezător în steaua sa. Noua îndeletnicire nu-i răpea mai mult de două ore de „muncă" pe săptămână. Cât priveşte banii, primea incomparabil mai mult decât salariul său.

Roussilhe găsi că trebuie să-şi uşureze munca şi trecu la metode mai directe: utilizarea Minox-ului. El fotografia documentele în biroul său, camuflat în spatele unui teanc enorm de cărți şi dosare. Aparatul îl ascundea apoi într-un loc sigur, într-o cameră ce servea drept depozit şi în care avea acces mai multe persoane. Pentru a fi şi mai sigur, un fix de păr servea drept sigiliu şi marca faptul

dacă cineva umblase acolo. Introducerea şi scoaterea microfilmelor nu constituia o problemă, dat fiind faptul că salariații nu erau niciodată percheziționați. Şi chiar dacă ar fi fost aşa, un mosorel de dimensiunea unei monezi divizionare se putea ascunde cu uşurință.

Despre adevărata identitate a lui Caraman şi mai ales a naturii serviciului său, Roussilhe nu avea să ştie decât foarte târziu. La drept vorbind nici nu-l interesa: primea banii cu regularitate, conform înțelegerii şi cu un efort minim. Nimic nu părea că va tulbura activitatea sa, iar banii se adunau în contul său la bancă, apropiind ziua în care va fi fericitul posesor al mult visatei ferme din Lot.

Lovitura de teatru s-a produs în ultimele luni ale lui 1968, odată cu arestarea în septembrie a ofițerului turc Imre Nahit. Ajunşi în acest punct vom face o paranteză în derularea întâmplărilor, pentru a prezenta cum s-a ajuns aici şi care erau legăturile între serviciile secrete răsăritene ce activau în Occident.

Un agent sovietic se predă

Berlinul occidental, 9 octombrie 1967. La consulatul Statelor Unite situat pe Clay Alee nr. 170 o voce de femeie telefonează, solicitând urgent să vorbească cu viceconsulul James Martin, şeful antenei C.I.A. La Berlin. Perplexitate: cum de se ştia acest lucru. Pentru a da mai multă greutate spuselor sale, persoana de la celălalt capăt al

firului oferă o serei de amănunte stupefiante: în linii mari, totul despre Martin. După această introducere ce avea rolul să demonstreze seriozitatea şi „greutatea” propunerii, necunoscuta intră în subiect: soțul ei deține documente ce interesează Occidentul şi doreşte să le ofere spre examinare în chiar acea zi.

După câteva ezitări, Hugh Clement, prim-secretar al viceconsulului Martin, acceptă propunerea necunoscutei şi stabileşte modul de contactare: soțul acesteia va fi acostat în Grădina zoologică din Berlin la intrarea în sera şerpilor şi va fi adus la hotelul Kempinski de o echipă de agenți ce vor avea şi misiunea de a dejuca o eventuală încercare de urmărire.

În după-amiaza acelei zile 5 oameni trecură la acțiune: doi o luară în direcția Grădinii zoologice, cu mult timp înaintea orei fixate pentru întâlnire pentru a examina împrejurimile, iar trei în frunte cu Clement închinară la etajul doi de la hotelul Kempinski de pe Kurfürstendamm, camera 217.

Lucrurile au decurs fără niciun incident: în camera de hotel îşi făcu apariția un bărbat puțin agitat şi transpirat – urcase pe scară – care se prezentă simplu şi scurt: Evgheni Evghenievici Runge, locctenent-colonel în KGB, responsabil de organizarea şi gestiunea unei divizii a sectorului Europa din cadrul Centralei. Venise cu mâinile goale, dar îşi asigură interlocutorii că dispune de informații de cel mai înalt interes. Documentele se

află într-o geantă lăsată la biroul de bagaje de la Aeroportul Internațional Tempelhof. Se hotărâse să facă acest pas întrucât îşi dăduse seama că şefii săi, din motive necunoscute deocamdată pentru el, hotărâseră să-l lichideze. Nu avea timp mult la dispoziție, locuința nu mai era în siguranță şi trebuia să acționeze neîntârziat. Solicită în schimb să i se asigure existența undeva peste ocean lui, soției Valentina, care telefonase şi copilului lor în vârstă de 8 ani, Andrei.

Până să fie luată o hotărâre în acest sens, cei trei fugari au fost găzduiți într-o pensiune discretă, supravegheați de C.I.A. Bineînțeles că acțiunea a primit aprobarea şi Runge a intrat pe filiera obişnuită a prelucrării timp de câteva săptămâni mai întâi în R. F. Germania şi apoi în S. U. A. Printre altele, el a furnizat şi datele unui important agent secret ce lucra în cadrul N.A.T.O. La serviciile financiare şi spiona pentru Est.

Evgheni Ruge a făcut mai multe dezvăluiri anchetatorilor săi – nu numai celor americani, dar şi celor din serviciile franceze de contraspionaj chemați de la Paris în acest scop – cu privire la agenții folosiți de el.

Pentru anihilarea ofițerilor recrutori care manipulau în Franța rețeaua de spionaj ce acționa în folosul KGB-ului, americanii – în urma declarațiilor lui Runge – i-au sfătuit pe ofițerii francezi să investigheze în zona ambasadei României la Paris.

Direcția de supraveghere a Teritoriului (D. S. T.) şi Serviciul Francez de Contrainformații care funcționează pe teritoriul Franței au început o vastă operație de reexaminare a tuturor dosarelor emigranților din România şi de supraveghere a diplomaților români.

La jumătate lui iulie 1969, un bărbat însoțit de o femeie şi de un copil se prezintă la ambasada Angliei. Ca şi Runge, venea să ceară azil politic şi era ofițer al unui serviciu de spionaj dintr-o țară răsăriteană.

„Mă numesc Dan Iacobescu, spuse el. Oficial, îndeplinesc funcția de secretar trei al Misiunii române la UNESCO. Dar asta este acoperirea. În realitate, sunt ofițer de informații cu gradul de căpitan în Securitatea română. În misiune de mai mulți am în Franța, urma să fiu rechemat la Bucureşti sub pretextul plecării în concediu. Nu mai pot rămâne aici. Mă tem pentru viața mea. Sunt la dispoziția dumneavoastră".

Controlul rapid efectuat de englezi dovedi că transfugul nu minți se, cel puțin în ceea ce privea identitatea lui şi postul la UNESCO. Şi, deoarece era convenabil să i se acorde azilul cerut, înainte de a se cunoaşte mai multe cu privire la motivele dezertării lui, se hotărî să fie dus în Marea Britanie.

Familia Iacobescu trecu astfel Canalul Mânecii într-un charter cu turişti, escortată de doi agenți ai serviciului englez de contraspionaj în

străinătate.

Şase zile mai târziu, la 20 iulie, Direcția Supravegherii Teritoriale primea la Cartierul ei general din Paris un mesaj din partea autorităților britanice, care o informau că un diplomat român în post la Paris ceruse azil politic Angliei şi că fusese adăpostit în Scoția. După cum se dădea de înțeles, transfugul accepta să fie interogat de francezi, astfel că era la dispoziția lor.

Ocazia era minunată şi nu trebuia scăpată. Comisarului André Guérin, care se ocupa de ancheta determinată de mărturisirile lui Rungen, i se păru că această cerere de azil political spionului român se încadrează perfect în cercetările pe care este însărcinat să le facă. Trei comisarii plecară în Scoția să-l vadă pe Iacobescu. Aceştia îi aştepta într-unul din micile castele din zonă cu Highlands. Mărturisirile lui au furnizat, de la bun început, date extrem de bogate. El a recunoscut că a practicat o activitate ilegală pe teritoriul francez, vreme de vreo 10 ani, a vorbit de existența unei rețele active şi bine structurate, cuprinzând mulți spioni, afirmând că el era brațul drept al şefului rețelei şi manifestându-şi dorința de a le spune anchetatorilor săi cine sunt ofițerii recrutori şi agenții manevrați, obiectivele, țelurile atinse, incidențele politice şi legăturile cu KGB- ul, deoarece el, a arătat el, „lucrăm pentru U.R.S.S.”.

Când audierea unui transfug începe într-un ritm atât de susținut, cel în cauză nu intenționează să

ascundă nimic. Căpitanul Dan Iacobescu explică interlocutorilor săi motivele fricii care pusese stăpânire pe el. Totul începuse cu zece luni în urmă, în septembrie 1968, când Siguranța Belgiană arestase la Bruxelles pe unul din agenții manipulați de rețea, turcul Imre Nahit, infiltrat în N.A.T.O. Îngrijorarea echipei de ofițeri recrutori români crescuse simțitor după o lună, când în R.F. Germania mai multe persoane bănuite de spionaj – printre care un fost contraamiral în N.A.T.O. Şi un general – mureau în mod misterios iar anchetele concluzionau că este vorba, fie de sinucideri pricinuite de depresiuni nervoase, fie de morți accidentale.

Iacobescu le precizează trimişilor speciali ai D. S. T. Că rețeaua română lucra în colaborare cu agenții germani care muriseră toți, denunțați în Occident de un ofițer superior sovietic, coordonator al informațiilor primite de la ei.

Şeful rețelei sale crezuse că el, adjunctul său, e vinovat de starea de spirit proastă a oamenilor săi, demoralizați de căderea confraților vest-germani, şi-l prevenise că va cere rechemarea lui la Bucureşti.

Întocmai ca şi Runge în fața agenților C.I.A., căpitanul Dan Iacobescu din Securitate, făcu dezvăluiri amănunțite comisarilor de la D. S. T., veniți special în Scoția ca să-l interogheze. Aşa cum făgăduise, el spuse totul, inclusiv numele şi funcțiile foştilor săi colegi: Mihai Simula, născut la

Huedin, secretar II la UNESCO, Mihail Georgescu, născut la Bucureşti, secretar II la ambasadă, George Ionescu, născut la Cornetu – Prahova, secretar II de ambasadă, Eugen Vişan, născut la Bucureşti, secretarii la ambasadă, Pavel Cismaru născut la Petroşani, secretar I la ambasadă, Constantin Minea, născut la Curtea de Argeş, secretar II la ambasadă, Ion Păduraru născut la Casimcea, secretarii la UNESCO, Marin Negrea născut la Voila, secretar II la ambasadă, Mihai Ilie născut la bucureşti, prim-consilier la ambasadă şi în sfârşit, Mihail Caraman, şeful rețelei. Toți erau tineri, cca. 30 de ani. Era un comando de şoc, ai cărui membri făcuseră cu toții studii diplomatice înainte de a fi trimişi în Franța, dar şi studii de ofițeri de informații.

Identitatea şi misiunea reală a acestor spioni legali, raporturile lor cu fiecare dintre agenții manevrați de ei, dovezile cu privire la activitatea lor, toate acestea au fost comunicate de D. S. T. Judecătorului de instrucție Michel Leloir. Toți însă se bucurau de imunitate diplomatică, astfel că nu mai rămânea altceva de făcut decât să fie declarați indezirabili pe teritoriul francez şi expulzați.

Afacerea spionilor români se singulariza prin dimensiuni. Niciodată până atunci contraspionajul francez nu avusese de-a face cu un contingent atât de numeros de ofițeri recrutori străini, invulnerabili din pricina convențiilor internaționale, demascați în bloc, într-o singură

rețea. Afacerea, după cum am arătat, căpăta proporții insolite, şi impunea cel puțin un protest formal.

Mihai Caraman împlinise 30 de ani când se instală la Paris, în decembrie 1958, însoțit de soția sa Maria. În cei peste 10 ani de serviciu în Franța, el va ocupa pe rând trei locuințe: pe rue de l'Exposition 7, o casă în vecinătatea ambasadei, apoi în rue Brémontier 17 şi, în sfârşit, în bulevardul Malesherbes 161. În umbra lui Constantin Nicuță, ambasadorul Republicii Populare Române, Caraman va fi, în 1958, secretar I, însărcinat cu probleme economice. Sub oblăduirea aparentă a lui Victor Dimitriu şi apoi a lui Constantin Flitan, succesorii lui Nicuță, el va deveni prim-consilier. Aceasta era fațada. La adăpostul onorabilității ei, Caraman va crea şi exploata cea mai activă rețea de spionaj care a funcționat vreodată în Franța.

Nimeni nu i-a dat vreo atenție diplomatului român când a debarcat pe aeroportul Le Bourget Serviciile de securitate franceze aveau alte griji. Țara trece printr-o criză gravă, sfâşiată fiind de războiul din Algeria care dura de patru ani.

Generalul De Gaulle luase puterea la 3 iunie 1958, investit de Adunarea Națională cu 239 de voturi contra 224.

Arestarea spionului indicat de Runge a avut loc la 12 septembrie 1968, la orele 18, la Bruxelles la sediul Organizației Pactului Nord Atlantic. Patru

agenți ai serviciului de securitate au deschis cu un şperaclu uşa biroului unde lucra Imre Nahit, ofițer de naționalitate turcă, ce ocupa un grad înalt în ierarhia administrativă a N.A.T.O. Şi anume şef al controalelor financiare. Avea gradul A 7, fiind retribuit cu un salariu net de peste 10.000 lire sterline pe an.

Spre nenorocul său, agenții l-au surprins în flagrant delict, având în mână clasicul Minox, iar pe biroul său de lucru documente ultrasecrete. Nu a avut ce să mai obiecteze. Încadrat de agenți, a fost imediat predat celor împuterniciți ai Siguranței belgiene ce aşteptau afară într-o limuzină încăpătoare. Totul a decurs fără nici cel mai mic incident Spionul turc a recunoscut totul, motivându-şi trădarea prin nevoia de bani, în ciuda unui salariu neobişnuit de mare. În ultima perioadă se dovedise extrem de nervos şi începuse să bea.

Nahit fusese pus sub urmărire încă de la jumătatea lunii iulie 1968, după ce Runge divulgase americanilor identitatea sa. Agenții N.A.T.O. A instalat imediat camere de filmat şi microfoane în biroul său şi acasă, surprinzându-l fără echivoc pe Nahit în timp ce fotocopia fără să-şi dea seama, documentele Pactului.

Filmele erau developate seara, acasă, în baia transformată în atelier fotografic. Microfilmele erau apoi disimulate în mici tuburi etanşe şi de două ori pe lună le depunea în anumite locuri,

începând cu crăpături în ziduri, copaci, sub bănci în parcuri sau în bazinele de apă din W. C. -urile cafenelelor. În total peste 1500 microfilme!

Predat țării sale, de fapt al cărui reprezentant şi era, Nahit a fost judecat de un tribunal militar de la Ankara, care l-a condamnat la 20 de ani închisoare.

Urmărindu-l pe Nahit, agenții de securitate ai N.A.T.O. Au descoperit pe cel ce ridica materialul depus de acesta: Mihail Tincu, secretar II la Ambasada română. Nu se ştia atunci, întrucât Nahit refuzase să-şi denunțe partenerul, că lucra de fapt pentru Caraman. Din acel moment funcționarii Ambasadei au fost puşi sub o urmărire discretă.

Să revenim la Roussilhe. Pe la începutul lui decembrie 1968, cu prilejul unei întâlniri într-o cafenea elegantă situată pe avenue Opera, Caraman i-a explicat francezului că este obligat să se întoarcă grabnic acasă şi că-i va face cunoştință cu succesorul său. Roussilhe s-a arătat surprins şi stânjenit, dar nu avea de ales, trebuia să continue jocul. A fost de acord şi la un semn al lui Caraman, cineva s-a ridicat de la o masă apropiată. Domnul Jean. S-au făcut prezentările de rigoare şi domnul Jean, alias Tomescu, secretar II la UNESCO, l-a înlocuit pe predecesorul său. Dar Roussilhe se legase de Caraman pe care-l considera tipul perfect al gentleman-ului. Jean era rece, năzuros şi ştia să ceară cât mai mult. Şi i-a

furnizat în mai puțin de 6 luni, 30 microfilme pentru care a primit aproximativ 2 milioane franci vechi.

Tomescu nu era un novice în materie, dimpotrivă. Cu un an înainte de a-l înlocui pe Caraman la manipularea lui Roussilhe procedase la fel, succedându-i lui Dorobanțu la manipularea lui Rocheron.

Originar din regiunea Bordeaux, înalt, bine clădit, cu frunte ce se pierdea într-un început de calviție, Pierre Rocheron şi-a început cariera în administrație ca inspector de poliție în 1954 la informațiile generale din Tunisia. Avea pe atunci 23 de ani. În 1960 a fost admis prin concurs la E. N. A.; După terminarea şcolii şi-a ales cariera externelor şi în august 1963 a fost repartizat la Ambasada Franței la Washington, mai întâi ca ataşat şi apoi ca secretar de ambasadă, era un bărbat inteligent, pasionat de munca de informații – denumire pudică şi profesională în acelaşi timp a spionajului – fapt care l-a determinat să-şi aleagă ca temă a proiectului de absolvire la E. N. A., acest subiect. În ciuda tuturor acestor calități evidente, nu dispunea de un caracter ferm şi nu avea, ceea ce se cheamă, noroc la bani.

Fiind la post la Washington, pe când frecventa clubul corpului diplomatic, a cunoscut pe Dorobanțu, secretar II la Ambasada română. De vârste apropiate, s-au simpatizat şi împrietenit. Dorobanțu era, bineînțeles agent al Securității.

Timp de doi ani prietenia lor s-a rezumat la lucruri absolut fireşti şi colegiale. Într-un bar din Washington, pe care-l frecventa uneori, Pierre Rocheron a cunoscut-o pe Eva, o superbă femeie de culoare, ce trăia singură cu cei patru copii... Voia să se căsătorească cu ea dar până în ziua mult aşteptată întreținea cu ea o legătură pe cât posibil de discretă.

Dificultățile şi neplăcerile au început în 1965. Eva a rămas gravidă. Rocheron, care nu dispunea de mijloacele financiare care să-i permită un eventual voiaj în Mexic pentru un chiuretaj, s-a destăinuit bunului său prieten Dorobanțu care i-a împrumutat 3000 de dolari. Şi aşa au început împrumuturile, bineînțeles contra unor chitanțe, căci Rocheron era tare strâmtorat.

Într-o zi, Dorobanțu i-a vorbit, la început pe ocolite, apoi direct, despre posibilitatea unei cooperări. Îi solicita mici servicii, documente la care naționalitatea sa... Blocul Răsăritean etc, etc. Nu-i permitea accesul. În schimb Eva era tot mai pasionată. Schimbul documentelor era realizat prin camuflarea acestora în reviste iar banii în plicuri, operație ce se făcea cu prilejul dejunurilor pe care le luau împreună. Astfel „cooperarea" a durat aproape 2 ani, practic până în august 1967 când Pierre Rocheron a revenit în Franța.

La Paris, Rocheron a primit un post la Banca Mondială şi aproape îl uitase pe prietenul său Dorobanțu. Într-o zi a primit un telefon la birou.

Necunoscutul s-a prezentat a fi drept un prieten al lui Dorobanțu. Dorea un rendez-vous. Rocheron a refuzat, dându-şi seama de jocul ce-l aştepta. Necunoscutul nu s-a dat bătut şi a insistat să se întâlnească, şi astfel în cele din urmă au făcut cunoştință. Până în vara lui 1969, o dată pe lună, Rocheron îi va transmite lui Tomescu documentele secrete.

Pretextând că România a început demersuri oficioase în vederea admiterii sale în cadrul Băncii Mondiale, Tomescu îi solicită lui Rocheron un studiu detaliat privind avantajele şi inconvenientele acestei posibile participări, studiu pe care dorea să-l prezinte în țară. Dar cererile sunt curând extinse şi privitor la relațiile economice cu țările din Est în vara anului 1968, agenții est-europeni ce acționau în Europa erau neliniştiți. Ceva se întâmpla. Căderile se succedau într-un ritm neobişnuit De fapt se petreceau lucruri care te amețeau la gândul că ar fi putut avea vreo legătură între ele. Şi totuşi...

Dintr-o bază N.A.T.O. Aflată în apropiere de Neuburg (R.F.G.) a dispărut o rachetă Sidewinder. „Hoții" o expediase în afara granițelor – avea să se constate – din Hamburg, ca pe un simplu colet prin poştă.

La 8 octombrie 1968, pe la amiază, secretarul generalului Wendiand, numărul doi al serviciilor de contraspionaj vest-germane, a intrat în biroul şefului său. Cu capul sprijinit de tăblia biroului,

generalul părea că ațipise, doborât de oboseală. Dar nu dormea: era mort Decesul, conform versiunii oficiale, se datora unei „depresiuni nervoase”. „Analiza toxicologică a conținutului stomacal a pus în evidență faptul că generalul absorbise conținutul câtorva tuburi cu barbiturice…”, se menționa în raportul medicolegal. Dar, o mână de oameni ştia prea bine care era adevărata cauză a morții ofițerului superior.

La nici câteva ore mai târziu, o altă ştire ce avea să provoace senzație s-a răspândit ca fulgerul. Contraamiralul Luedke se sinucidea şi el, în acelaşi mod. Luedke fusese şef adjunct al serviciilor logistice ale S. H. A. P. E. (Cartierul general N.A.T.O. De la Bruxelles). Prin funcția sa, avea acces la documentele cele mai secrete, denumite codificat „COSMIC” (ce cuprindea în special, printre altele, modalitatea eventuală de efectuare, în cazul unui conflict mondial, a unei mobilizări a țărilor membre N.A.T.O.

Şi iarăşi… aparatul de fotografiat! La Bruxelles, Luedke trecea drept un om căruia îi plăcea să trăiască bine şi nu lăsa să-i scape nicio plăcere care se putea oferi unui bărbat de vârsta şi talia sa. Printre altele era pasionat de fotografie. Filmele găsite în locuința sa conțineau reproducerea unor documente ultraconfidențiale ale N.A.T.O. Printre ele figurau domnişoare foarte puțin… îmbrăcate!

Sarabanda sinuciderilor suspecte, o adevărată

molimă, a continuat. Era rândul lui Hans Schenk, funcționar la Ministerul Economiei din Bonn. Acest bărbat perfect-sănătos până atunci, în decurs de mai puțin de 24 ore, cade pradă unei depresiuni psihice ce-l va determina să-şi pună capăt zilelor, spânzurând-se în apartamentul său. Depresiune nervoasă... se va auzi pronunțându-se diagnosticul devenit, se pare, la moda.

Edeltraut Grappentin era funcționară la serviciul de presă al Guvernului. La începutul lunii noiembrie 1968 a fost atinsă de o... depresiune nervoasă! Şi, ca urmare, a absorbit o doză mortală de barbiturice.

În aceeaşi perioadă colonelul Johannes Grimm a ales, la rândul său, pentru a se sinucide, un mijloc mai bărbătesc: un foc de revolver în tâmpla dreaptă. Şi el a fost victima diagnosticului la modă: depresiune nervoasă...!

Dar această „epidemie", mai mult decât ciudată, nu a scutit să-l contamineze nici pe Gerhard Boehm, un modest funcționar la Ministerul Apărării. După ce scrie câteva rânduri de rămas bun soției sale, el se aruncă în Rin; nu ştia să înnoate. Corpul lui va fi regăsit abia după 10 zile.

A venit apoi rândul unui funcționar la Ministerul Agriculturii, Arnold Willerding; al unui portar la acelaşi minister, Bernard Dudek; al lui Ruedinger Herold, funcționar al Ambasadei R. F. Germania la Haga.

Cu un umor negru, ziarele vremii se întrebau

dacă nu cumva era cazul să se întreprindă o anchetă în privința motivelor acestor sinucideri în serie, aparent datorate aceloraşi cauze: depresiune nervoasă, urmare a unui climat neprielnic şi a unei activități profesionale excesiv de… epuizante!

În ianuarie 1969, comandantul Schiller a luat, într-o seară, la culcare, atât de multe somnifere, încât nu s-a mai sculat niciodată. Acest ofițer de aviație în vârstă de numai 35 de ani avusese acces şi manipulase dosare strict secrete… în februarie, acelaşi ani, un caz de sinucidere prin spânzurare: Eric Wollf, ofițer de telecomunicații în cadrul forțelor aeronavale.

În iulie a fost arestat un industriaş extrem de bogat, miliardar din regiunea Ruhr-ului, pe nume Hans Heinz Post, în vârstă de 46 de ani. Lucra pentru serviciile secrete est-europene.

Dar epidemia de sinucideri misterioase, a fost urmată sau s-a produs aproape concomitent cu una din dispariții tot aşa de misterioase. Astfel, pe la începutul lunii martie 1968, peste 20 de persoane au dispărut în cursul nopții, Frankfurt-ul. Hamburg-ul, Karisruhe şi Bonn-ul fiind oraşele în care locuiau şi aveau serviciu. Agenții secreți din Est s-au reîntors acasă. Semnalul transmis prin radio a fost cât se poate de anodin: „Congresul se distrează”.

Toate aceste întâmplări aparent inexplicabile se datorează faptului că agenții germani care

muriseră fuseseră denunțați în Occident de un ofițer superior sovietic, coordonator al informațiilor primite de la ei.

Pe la jumătatea lunii iulie 1969, un bărbat însoțit de o femeie şi un copil, se prezentară la Ambasada americană de la Paris. Solicitau azil politic; era căpitanul Dan Iacobescu ce funcționa ca secretar III al Misiunii române la UNESCO. Transportat în Anglia a fost supus unei anchete severe. Printre altele, a mărturisit că lucra în cadrul unei rețele române conduse de Mihai Caraman şi care colabora cu agenți est-germani. De mai multe luni, Iacobescu se simțea supravegheat de colegii săi. Şeful rețelei din care făcea parte, crezuse că el, adjunctul său, e vinovat de starea de spirit proastă a oamenilor săi, demoralizați de căderea confraților vest-germani şi-l prevenise că va cere rechemarea lui la Bucureşti, lucru care s-a şi întâmplat, pretextându-i-se că i s-a acordat concediul legal.

Arestările au început în iulie 1969, primul căzut fiind Francis Roussilhe. 14 persoane au fost anchetate, dintre care 9 erau francezi, funcționari la Externe, Economie, Finanțe, Armată, Poliție şi N.A.T.O., un funcționar internațional O. C. D. E., un scriitor şi 4 refugiați români, unul având o falsă identitate franceză. O femeie s-a sinucis.

Operațiunile declanşate au fost urmate imediat de 16 rechemări ale diplomaților români în țară, de la Ambasada din Paris şi U. N. E. S. C. O. Şapte

inculpări au fost pronunțate, dintre care şase de către Curtea de Siguranță a Statului şi una pentru corupție a unui funcționar. Trei condamnări: 8 ani de închisoare pentru Van de Wiele, la 19 noiembrie 1970; 20 de ani pentru Roussilke la 20 ianuarie 1971 şi 3 ani închisoare cu suspendare pentru Rocheron, la 4 iunie 1971. La începutul verii lui 1969 Mihai Caraman se va întoarce la Bucureşti.

Epilog: Profesionist de înaltă clasă, cu vechi state de serviciu, cum se obişnuieşte să se spună, Mihai Caraman nu este un necunoscut pentru cei ce studiază istoria serviciilor secrete. Rival al generalului Pacepa, după unele sure Mihai Caraman a fost marginalizat o lungă perioadă de timp, în ciuda faptului că s-a dovedit a fi un ofițer destoinic de informații, după părerea unor autori. Până la sfârşitul lunii decembrie 1989, a fost adjunctul şefului Secției „F" care se ocupa de contrainformații externe.

După înlăturarea lui Ceauşescu şi reorganizarea fostei Securități, Mihai revine în actualitate pentru o scurtă perioadă de timp, deşi era trecut de vârsta pensionării. A fost numit în fruntea Serviciului de Informații Externe pentru scurt interval, fiind înlocuit cu generalul Ioan Talpeş, fost consilier prezidențial.

În privința valorii informațiilor furnizate de rețeaua Caraman există şi păsări contrare. De pildă generalul Dumitru I. Dumitru, într-un articol publicat în Spionaj – contraspionaj, afirmă că

valoarea informativă a materialelor respective era depăşită, deoarece Caraman, aşa cum se ştie din presa franceză a timpului, fuseseră date în păstrare la arhivă, *adică nu mai erau de actualitate.*

În acest spirit se formulau şi aprecierile scrise care, menționând de regulă numai valoarea documentară a lor, au început să supere şi au contribuit la înăsprirea în continuare a relațiilor dintre cele două organe. Ca o reacție a nemulțumirii D.I.E., un colectiv numeros format din grade mari de la departamentul respectiv din Ministerul de Interne şi de la Secția pentru probleme militare şi justiție de la C.C. al P.C.R., a descins la Marele Stat Major să verifice şi să se convingă de realitate şi seriozitatea aprecierilor făcute asupra materialelor primite. Era urmarea consecinței incompetenței în plan militar a celor care obțineau şi mânuiau aceste materiale la Ministerul de Interne şi care le atribuiau valori deosebite. Acel colectiv de control a cerut detalii, a investigat mulți specialişti din Marele Stat Major şi din Ministerul Apărării Naționale, a comparat cu materiale informative furnizate de sursele proprii ale Marelui Stat Major, transformând controlul respectiv de documentare într-o veritabili anchetă. Se pune chiar problema dacă nu cumva cineva are interesul şi compromită prestigiul organismului omniprezent condus de generalul Doicaru şi de umbra sa, generalul Pacepa. Dar lucrurile s-au

lămurit repede. Aprecierile erau supărător de fundamentate, temeinic şi corect prezentate şi colectivul de control s-a retras ruşinat N-a căzut nici-un cap. Încă o dată Securitatea a fost înfrântă pe propriul ei teren.

GENERALUL GHEORGHE MIREA

Element extrem de destoinic, s-a făcut repede remarcat şi a avansat în grad, ajungând general maior. La sfârşitul anilor ’50, un om de afaceri britanic pe nume Henry Jacober, care avusese în trecut legături comerciale cu România şi fusese recrutat de D.I.E. Ca agent, a solicitat urgent o întrevedere. Jacober i-a mărturisit lui Gheorghe Mirea, care se ocupa de el, că a informat serviciul de spionaj extern israelian referitor la contactul său cu spionajul român şi că urma să i se încredințeze o misiune într-o operațiune specială foarte secretă. Mesajul său consta în faptul că serviciul israelian era gata să plătească guvernului român o anumită sumă de bani, confidențială, pentru fiecare evreu lăsat să emigreze, totul fiind bazat pe o înțelegere nescrisă, amiabilă între Jacober şi Gheorghe Mirea.

La început Bucureştiul a respins, considerându-l drept o provocare, dar Jacober a insistat. Câteva luni mai târziu, el a propus construirea unei ferme de pui, automatizată, în România, pe gratis, cu condiția ca 500 de familii de evrei să capete permisiunea să emigreze. Conducătorul român de

atunci, Gheorghe Gheorghiu-Dej a aprobat în cele din urmă propunerea ca experiment unic. Înainte de sfârşitul anului o fermă de pui modernă a fost instalată cu discreție la Periş, pe proprietatea deținută de Ministerul de Interne. Când Gheorghiu-Dej a făcut o vizită după câteva zile, i-a plăcut foarte mult şi a aprobat imediat 500 de cereri de vize de ieşire pentru evrei, dând ordin să se mai construiască încă cinci ferme de pui.

Până la sfârşitul anului 1964, Ministerul de Interne devenise cel mai mare producător de carne de pasăre din România. Posedau feme de pui, ferme de curcani şi ferme de porci, producând zeci de mii de animale pe an, câteva ferme de vite şi alte ferme de animale, numărând aproximativ 100.000 de oi – toate fiind prevăzute cu abatoare automatizate, dotate cu congelatoare şi instalații de ambalare igienică a cărnii.

Pentru transportul cărnii ambalate dispunea, de asemenea, de un parc de autocamioane TIR frigorifice, marca Mercedes.

Pe la începutul anului 1965, o fabrică de fulgi de porumb construită de Kellog s-a adăugat sectorului alimentar al ministerului.

Toate aceste ferme şi uzine de produse alimentare au fost plătite de către Henry Jacober, în schimbul vizelor de ieşire pentru evreii români. Ele au fost construite în aceeaşi zonă a Perişului şi deservite de deținuți politici, o sursă de la care ministerul de interne îşi putea lua veterinarii şi

inginerii necesari.

„Dacă nu poți găsi în închisoare oamenii de care ai nevoie, atunci arestează-i pe cei de care ai nevoie şi apoi foloseşte-i" era răspunsul obişnuit dat de Gheorghiu-Dej, atunci când ministrul de interne, Alexandru Drăghici, se plângea că fermele reclamă mai multă forță de muncă decât poate el să asigure. Adjunctului său, Alexandru Dănescu i s-a dat exclusiv sarcina de a se ocupa de ferme, a căror producție era destinată numai exportului în Occident. Henry Jacober a ajutat acest export atât direct cât şi indirect. Începând din anii '60, numărul anual de vize pentru emigrare date evreilor români depindea în întregime de ouăle, puii, curcanii, porcinele şi fulgii de porumb ce se exportau în Occident an de an, D.I.E. S-a implicat tot mai mult în emigrarea evreilor. Trebuia nu numai să mențină „înțelegerea amiabilă Jacober-Mirea" dar să şi obțină cele mai bune rase de animale şi să le transporte în România cu avioane închiriate, plătite tot de Jacober. Valiza diplomatică transporta mai multă spermă de taur obținută cu ajutorul şi banii lui Jacober, decât informații secrete.

Totuşi, de departe cea mai spectaculoasă tranzacție cu vite condusă de către DIE a avut loc între anii 1958 şi 1965 prin care se scoteau prin contrabandă din Danemarca, cu ajutorul lui Jacober, porci danezi Landrace, vii, necastrați. Porcul Landrace alb, cu urechile pleoştite, ce

putea fi întâlnit în europa Centrală şi de est, fusese transformat în Danemarca, într-un porc superior prin încrucişare selecționată. Porcii Landrace erau comercializați în Anglia, la Wietshire. Din aceştia se făcea şuncă, aceasta fiind dată comerțului exterior danez. Danemarca şi-a menținut monopolul şi prețurile extrem de mari interzicând cu strictețe exportul de porci Landrace pentru creştere. Totuşi, timp de şapte ani, DIE a adus prin contrabandă mii de purcei din danemarca. Aceştia erau anesteziați şi transportați la început în automobile diplomatice, apoi în valize diplomatice speciale, iar în cele din urmă în camionete TIR mari protejate de sigilii diplomatice. Până la începutul anului 1965, România producea 50. 000 de porci Landrace pe an, toți exportați în Occident în chip de şuncă şi slănină cu ajutorul lui Jacober.

Înțelegerea confidențială Jacober-Mirea a fost ținută în cel mai mare secret. Primul ministru, Ion Gheorghe Maurer, care era de asemenea cel mai bun prieten al lui Gheorghiu-Dej, nu ştia absolut nimic despre această afacere. Ceauşescu însuşi a aflat de afacere abia în 1965, când a venit la putere după moartea lui Gheorghiu-Dej. El a denunțat-o ca fiind „scandaloasă”, a desființat-o, a transferat fermele de animale în cadrul Ministerului Agriculturii, l-a concediat pe Mirea din DIE şi a redus drastic emigrarea evreilor.

Doi ani mai târziu, lui Ceauşescu i-au venit alte

gânduri şi a întrebat dacă Jacober mai trăieşte. La puțin timp, generalul Mirea a fost reînrolat în DIE, promovat în grad (general) şi funcție, dându-se ordin în secret să ia din nou legătura cu Jacober. De această dată, totuşi schimbul nu mai consta în ferme de animale, ci din valută forte, dolari. Acum operațiunea a devenit mai secretă ca oricând.

După ce Jacober a murit de cancer, directorul adjunct al agenției de informații israeliene pentru imigrare, personaj născut în România şi având paşaport diplomatic israelian pe numele de Ytzhak Yesahanu, a devenit noul partener în înțelegerea confidențială. În 1972, după ce a pus mâna pe serviciul de spionaj, supraveghindu-l îndeaproape, Ceauşescu a hotărât să înlăture numele DIE din noua înțelegere confidențială Yesahanu-Mirea. O poveste menită să dezinformeze a fost împrăştiată cum că Mirea fusese scos din DIE.

Noua şi nescrisa înțelegere confidențială Yesahanu-Mirea prevedea ca României să-i fie plătită o anumită sumă de bani gheața pentru fiecare individ în funcție de vârstă, nivel de instruire, profesie, slujbă şi statut familial, pentru fiecare evreu căruia i se va permite să emigreze. În iulie 1978 de plată a fost între 2000 şi 50. 000 de dolari de persoană. În câteva cazuri individuale i s-a cerut lui Yesahanu să plătească până la 250. 000 de dolari. Întâlnirile dintre Mirea şi Yesahanu aveau loc lunar la ambasadele României din

Germania de Vest, Austria sau Elveția, unde Mirea aducea listele cu numele evreilor cărora li se dăduse aprobarea să emigreze, iar Yesahanu oferea valize cu dolari. În 1974, una dintre aceste valize s-a pierdut la aeroportul din Zürich, unde a fost găsiți până la urmă, după două zile. Era încă intactă, conținând peste 1 milion de dolari. În decursul anilor, înțelegerea Yesahanu-Mirea a adus Bucureştiului un venit net de milioane de dolari, precum şi nenumărate credite avantajoase pe termen lung către diferite bănci occidentale, cu dobânda plătită de Yesahanu.

Încurajat de rezultate, Ceauşescu a ordonat ca DIE să inițieze o operațiune similară pentru vânzarea etnicilor germani. Acesta i s-a părut potențial chiar mai avantajoasă, România având aproximativ un milion de etnici germani în interiorul granițelor sale. Vânzarea cetățenilor români de etnie germană a fost aranjată în cadrul aceloraşi parametri, totul bazându-se pe o înțelegere personală între acelaşi Mirea şi „Eduard”, care se înfățişa ca agent de spionaj infiltrat şi reprezentant personal alui Hans Dietrich Genscher, ministrul de interne vest-german, care a fost implicat direct în facilitarea operațiunii de emigrare a germanilor din Europa de Est. Eduard a jucat în continuare acest rol secret chiar după 1977 când a spus că fusese ales în Bundestag. Valize pline cu dolari erau aduse lunar la Bucureşti cu liniile aeriene române

TAROM, iar credite speciale cu o parte din dobândă plătită de Eduard, erau acordate pentru a menține emigrarea.

La sfârşitul lui 1977, Ceauşescu s-a hotărât să mai stoarcă un profit din comerțul său cu ființe omeneşti: i-a dat ordin lui Yesahanu să-i furnizeze arme occidentale în schimbul unei creşteri a emigrației evreilor. Un tanc american sau britanic era prima sa prioritate.

După 1980 generalul Gheorghe Mirea a primit funcția de director general adjunct la un institut, funcție care-i servea drept paravan pentru a-şi duce mai departe activitatea sa ocultă. Cazul Pacepa avea să-i influențeze hotărâtor cariera, fiind transferat la o şcoală de ofițeri de lângă Bucureşti.

GENERALUL IULIAN VLAD

Este ultimul dintre promotorii învățământului modern de poliție, informații şi contrainformații din România. Şi-a început cariera în 1951 ca instructor cu probleme de învățământ în cadrul Ministerului de Interne, parcurgând, ierarhic toate treptele de comandă pe această linie. În aceste funcții face demersurile necesare şi obține, cu sprijinul ministrului învățământului, acad. Ilie Murgulescu introducerea învățământului superior juridic în Şcoala Militară de ofițeri activi M. I. De la Băneasa (Bucureşti) a cărei comandă o preia în 1974. În 1977 având gradul de general-locotenent

este numit secretar de stat la M. I. Calitate în care se ocupă de organizarea şi apoi dezvoltarea unităților de luptă antiteroriste (USLA) după modelul celor mai perfecționate unități de profil din Occident. În acest scop, împreună cu un grup de ofițeri, face o vizită de studiu şi schimb de experiență în R.F.G. În 1984, avansat la gradul de general colonel, este numit adjunct al ministrului de interne, iar la 3 octombrie 1987, ministru secretar de stat şi şef al DSS. În timpul evenimentelor din decembrie 1989, din ordinul generalului Vlad, întregul efectiv al aparatului de securitate se alătură maselor revoltate împotriva dictaturii familiei Ceauşescu. La 31 decembrie 1989 generalul Vlad este arestat şi întemnițat la Jilava iar un an şi jumătate mai târziu, condamnat.

Personalitate controversată, generalul Vlad Iulian trebuie să răspundă la întrebările: a servit sincer comunismul şi personal, lui Ceauşescu? Este implicat în masacrul din 22 decembrie? Timpul va răspunde.

La sfârşitul anului 1993, Vlad Iulian, grav bolnav, a fost pus în libertate, după ispăşirea unei părți din pedeapsa acordată, după unele opinii pe nedrept.

COLONELUL GHEORGHE ARDELEANU

Pe numele adevărat Moise Bula, s-a născut la 26 martie 1938. A lucrat ca locțiitor al Direcției a 3-a

Contraspionaj, apoi a fost mutat la U.M. 0544, unitatea „U” care se ocupa cu lansări şi infiltrări de agenți în străinătate, sub diferite pretexte.

Colonelul Ardeleanu a însoțit un important transport de lingouri de aur în Elveția, efectuat cu cinci avioane AN-24, într-o singură zi, în 1986. În acelaşi an, după ce rețeaua de spionaj română din Germania a picat, Gh. Ardeleanu a fost transferat la USLA, unde a devenit comandant. A fost cunoscut ca un om dur care amenința cu „tăiatul gâtului”. Când intra în birou îşi arunca pantofii şi-i punea pe subalterni să-i lustruiască. Se manifesta cu o slugărnicie fără margini cu superiorii, dar mai ales cu perechea prezidențială pe care a însoțit-o în Iran, în decembrie 1989. S-a spus că cunoştea multe din secretele conturilor lui Ceauşescu. La întoarcere a luat parte la reprimarea demonstranților din Piața Universității, fiind comandantul dispozitivului de reprimare a manifestației din 21 decembrie. Ajungând în Bucureşti, la Comitetul Central, striga ca un apucat: „Dați-mi Gela”, „Dați-mi Gela”. Gela este denumirea unei petarde cu care Gheorghe Ardeleanu a aruncat în demonstranții de la Intercontinental. Se afla în conflict cu colonelul Trosca, care atunci când a fost trimis cu ABI-urile să apere M.Ap.N., s-a exprimat cam aşa: „Dacă nu mă mai întorc, împuşcați-l pe Ardeleanu”. La rândul său, Gh. Ardeleanu a prezentat la M.Ap.N. Un raport, din care reieşea că

Trosca ar intenționa să-l omoare pe dl. General Militaru.

După ce pe 21 decembrie 1989 ordonase reprimarea manifestațiilor din Piața Universității, colonelul Gheorghe Ardeleanu, la acea dată comandant al trupelor USLA, a fost solicitat ca martor în procesul generalului Iulian Vlad, mărturie cerută de către apărare.

În şedința publică a Curții Supreme de Justiție, Secția Militară, colonelul Ardeleanu face următoarea declarație:

„În perioada 13–20 decembrie 1989 am fost plecat din țară în misiune în Iran. Pe generalul Vlad l-am văzut în după-amiaza zilei de 21 decembrie 1989 în jurul orei 15, 30–16, 00 pe str. Oneşti în dreptul intrării B. Acesta m-a întrebat dacă am probleme şi răspunsul meu a fost negativ. Eu am stat în dispozitiv până după împrăştierea manifestanților, după care m-am retras la unitate de unde am revenit a doua zi, de astă dată cu efectivele îmbrăcate în uniformă. În ajun aceştia acționau în civil. După aflarea veştii în legătură cu generalul Milea am primit ordin de la generalul Vlad să mă retrag în unitate şi să iau măsurile care se impuneau pentru asigurarea pazei la ambasade, a securității aeroporturilor şi a sediilor noastre. La venirea din Iran locțiitorul la comandă mi-a spus că sunt evenimente la Timişoara, că e interzisă luarea legăturii cu această localitate şi că unitatea se află în situația II urmând să primească

ordinul. În zilele de 21–22 decembrie 1989 nu s-au primit ordine ca USLA să acționeze în alte localități. Atunci când mi-a dat dispoziție să plec la unitate, generalul Vlad mi-a spus că are date că a doua zi vor veni mase importante de oameni, că nu vede ce se mai poate face şi că în rândul demonstranților au fost şi străini, chiar diplomați. În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 am primit ordin de la generalul Vlad să întocmesc şi să-i prezint un plan de capturare a lui Ceauşescu şi a soției acestuia, să am grijă de aeroporturile civile, pentru că în situația în care vor fugi, folosind vreunul din acestea, voi fi trimis în judecată".

În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, Gheorghe Ardeleanu a intrat în Comitetul Central în camera unde se aflau componenții noii puteri, anunțându-l pe Sergiu Nicolaescu că în curând urmează să se tragă în interiorul clădirii.

După ce a participat efectivi la reprimarea manifestanților, colonelul Ardeleanu a primit titlul de luptător pentru victoria revoluției, trecând astfel în rândurile celor în care a ordonat să se tragă!

Col. Gheorghe Ardeleanu este cel care în timpul evenimentelor din 1989 a trimis grupul Toțca la Ministerul Apărării Naționale pentru a-i asigura protecția. Totodată, el a participat la şedința de constituire a CFSN-ului din ziua de 22 decembrie 1989.

Colonelul Ardeleanu a fost numit, după decembrie 1989, vicepreşedinte al „Comisiei Superioare pentru Regulament şi Structură” în M.Ap.N. La data de 5 februarie 1991 a fost trecut în rezervă cu drept de pensie. Colonelul Ardeleanu a fost beneficiarul unui brevet de luptător pentru victoria revoluției, cu toate drepturile ce decurg din prevederile Legii nr. 42.

În ziua de 15 iunie 1993, Gheorghe Ardeleanu, în vârstă de 55 ani, a decedat în Spitalul orăşenesc” Ştei” din județul Bihor.

Gheorghe Ardeleanu, fostul comandant USLA, n-a pus niciodată mâna pe o sapă şi nici n-a lucrat la prăşitul cartofilor. Povestea cu moartea sa, care s-ar fi datorat unei substanțe chimice contra gândacilor de Colorado pe „ogorul familiei” este pentru naivi. Insecticidul „Karate” (produs de firma engleză „ICI”) devine dăunător pentru om dacă este inhalat în spații închise, sau dacă este băut direct din sticlă. Bănuim că experimentatul colonel de la USLA nu s-a apucat să bea insecticidul (de bunăvoie) ca pe o răcoritoare. Este adevărat că medicii de la Spitalul din Ştei (fostul oraş Dr. Petru Groza) au făcut tot ce-au putut ca să-l salveze, dar – vorba aceea – ce mai poți face când dl. Ardeleanu s-a dus direct pe câmp şi a fost sinucis cu „Karate”?

Cu toate că, imediat după ce a ajuns la spital, colonelului Ardeleanu i s-a făcut o electrocardiogramă, doctorul Mihai Stanciu

declară că nu a observat niciun fel de tulburare a ritmului cardiac. Tot el, prieten vechi al fostului comandant USLA, nu ştia absolut nimic despre o evenutală suferință cardiacă a colonelului Ardeleanu.

Deplasându-se în Ştei, medicul legist din Oradea, Virgil Spiridon, a luat probe toxicologice, angajându-se ca, în decurs de câteva zile, să comunice directorului spitalului orăşenesc rezultatul analizelor. (!) La scurt timp după deces, medicul care l-a asistat, doctorul Galea, ne-a declarat că fostul comandant a murit în urma unei intoxicații puternice cu o substanță toxică folosită la combaterea gândacilor de Colorado. Luni 14 iunie, el stropise cu substanța de import „Karate" cartofii din grădina proprie. Inhalarea substanței a dus la o intoxicație acută ce s-a manifestat prin insuficiență respiratorie severă. Tratamentul medical specific, aplicat timp de o oră, nu a dat rezultate, colonelul Ardeleanu decedând marți, la ora 13.

Luând legătura cu directorul spitalului, doctorul Mihai Stanciu, acesta ne-a declarat, în cursul dimineții de ieri, cu totul altceva. Cauza decesului este un infarct miocardic.

În urma efectuării autopsiei, medicul legist Virgil Spiridon a constatat „un cord obosit, fleşcăit şi moale".

Personalul spitalului „Petru Groza" a confirmat decesul dar a refuzat să comenteze diagnosticul.

Reporterul Vlad Pufu, luându-i un interviu gen. Militaru, acesta când a aflat de moartea colonelului Ardeleanu, a rămas stupefiat, după care s-a recules şi a făcut următoarea declarație:

„Gheorghe Ardeleanu şi Iulian Vlad sunt singurii oameni care puteau să dea un răspuns la tot ceea ce s-a întâmplat în decembrie 89. Îmi pare rău că odată cu dispariția lui Ardeleanu s-au înmormântat şi foarte multe răspunsuri despre acele evenimente decembriste. Cineva, probabil, a urmărit acest lucru pentru că vreodată col. Ardeleanu ar fi putut să vorbească.

L-am cunoscut pe Ardeleanu şi nu cred că a fost atât de prost să nu-şi dea seama că se otrăveşte singur cu acea substanță. În 1990 m-am întâlnit cu el întâmplător, era împreună cu familia. Mi-a spus că este urmărit în permanență de cineva şi că în viitor o să ne întâlnim pentru a discuta câteva lucruri mai pe larg.

Moartea lui Ardeleanu ar trebui să fie un semnal de alarmă pentru Iulian Vlad.

Cristian Botez, de la „România liberă", a relatat următoarele:" Miercuri seara (17.06) la ora 20,10, era aşteptat să sosească pe aeroportul Băneasa, de la Oradea, corpul neînsuflețit al colonelului Gh. Ardeleanu, decedat marți, la reşedința sa din comuna Petran (Bihor). Sicriul urma să fie însoțit de văduva colonelului, căreia itenționăm să-i solicităm câteva lămuriri asupra cauzei decesului. În aşteptarea avionului am intrat în vorbă cu

militarii din garda aeroporului, care ne-au spus că sicriul va fi păzit de un pluton de jandarmi… La ora 20,25, duba tip T.V., cu numărul 21-B-4826 părăseşte în trombă şi cu farurile aprinse aeroportul. Containerul funerar se afla înăuntru. Însoțită de un ARO 4×4, duba traversează Bucureştiul până la Cimitirul Militar Ghencea, unde sosiseră între timp alte maşini cu membrii şi apropiați ai familiei… Sicriul a fost depus la capela cimitirului… Unul dintre cunoscuții familiei decedatului, dl. I. C., văzându-ne cu aparatul de fotografiat, s-a apropiat de noi cu un ziar fluturând în mână, manifestându-şi nemulțumirea față de „minciunile înşirate acolo”, spunându-ne totodată că fotografia publicată în respectivul ziar este trucatăântr-un mod grosolan.

„Gheorghe Ardeleanu nu a primit certificat de revoluționar” – a spus cetățeanul. „Este vorba de altcineva… Cât timp a trăit nu a venit nimeni să-i ia interviuri, să-l întrebe ce s-a întâmplat. De aia a şi murit, de supărare. A făcut un atac. Chestia aia cu insecticidul e o minciună”.

Ca şi Ceauşescu, avea mania să se spele pe mâini, ori de câte ori atingea o clanță, temându-se să nu fie otrăvit. Este exclus ca el să fi fost atât de neglijent cu insecticidul „Karate”. Cel mai mult, fostul şef al USLA se temea de numeroşii agenți aflați în străinătate, care l-au amenințat că dacă îi desconspiră, va fi omorât. Pe cât i-a stat în putință, colonelul Ardeleanu le-a „spălat”

dosarele, dar n-a reuşit chiar pentru toți.

SERVICIILE SECRETE AZI…

România dispune în prezent de şapte servicii secrete. După unii autori, numărul ar fi mai mare. Acestea sunt: Serviciul Român de Informații (S.R.I.) condus de Virgil Măgureanu, adjunct general Cristea; Serviciul de Informații Externe, condus de generalul Ion Talpeş; Serviciul de Informații al Ministerului de Interne (U.M. 0215); U.M. 0400 (Serviciul de Informații al Ministerului Justiției; Direcția de Informații a Armatei şi Direcția de contraspionaj a Armatei. Din punct de vedere teoretic atribuțiile fiecăruia sunt clar delimitate. În realitate ele desfăşoară activități de multe ori asemănătoare şi chiar identice. U.M. 0215 cuprinde Diviziunea Contraspionaj şi Diviziunea Informații. Aceasta din urmă, condusă de colonelul Condoiu (provenit din S.R.I.), face cam acelaşi lucru pe care le face şi S.R.I. -ul. Are un Serviciu de luptă şi intervenție antihuliganică, altul care se numeşte Delicvență şi Parazitism, precum şi un serviciu de informații economice. Şi S.R.I. -ul desfăşoară activități identice. Persoane care au lucrat şi în S.R.I. ş i în U.M. 0215 spun că acestea se mai calcă pe picioare într-un domeniu: acela al supravegherii activității partidelor. În S.R.I. Există o diviziune specială, alcătuită din trei sute şi ceva de oameni, care se ocupă de partide.

E condusă de un anume colonel Mureşan.

Înainte a fost condusă de colonelul Dumitru Spătaru, unul din artizanii Berevoieştiului. Teoretic, se ocupă de partidele extremiste, practic de toate care sunt mai importante. Şi la 0215 exişti în cadrul diviziunii conduse de colonelul Condoiu, un asemenea serviciu. Prin 1991, D. V. Ursu l-a desființat, dar el a fost refăcut apoi în mod cu totul secret, sub altă denumire.

U.M. 0400 a Ministerului Justiției, unitate condusă de colonelul Pistol, trebuie, teoretic, să protejeze cadrele de penitenciare. Să le ferească, adică, de primejdia de a fi racolate. Practic, face acelaşi lucru ca şi U.M. 0215: culege informații din domeniul infracțional şi ie prezintă organelor de Poliție.

D.I.A. ş i S.I.E. Fac lucruri asemănătoare: culeg informații din afara țării.

Serviciul de Pază şi Protocol, unitate subordonată preşedintelui şi condusă de proaspătul general Iliescu, nu se ocupă numai cu protecția demnitarilor şi paza obiectivelor. Culege informații despre personalități militare din S.R.I., M.I., S.I.E., M.Ap.N. verifică fidelitatea acestora (generalii mai importanți cu funcții de răspundere) şi avizează numirile în funcții de la vârf. Niciun general nu scapă. De verificat, verifică şi cei de la Contraspionajul Militar în atribuțiile căruia intră filarea şi ascultarea cadrelor militare, precum şi a altor persoane importante pentru armată.

De exemplu, ministrul Apărării Naționale e

verificat de S. P. P. E protejat însă informativ de contraspionajul militar şi din când în când, urmărit de S.R.I. Şi Virgil Măgureanu poate fi urmărit de contraspionii militari.

S. P. P. -ul se subordonează preşedintelui S.R.I.-ul se află sub controlul Parlamentului, U.M. 0215 e a Ministerului de Interne, deci e sub controlul Executivului. De curând. La conducerea Ministerului de Interne sa aflat, generalul George Ioan Dănescu. În prezent M. I este este condus de dl. Ioan Tărăcilă. În fruntea U.M. 0215 se găseşte colonelul Dan Gheorghe, fost şef de divizie în S.R.I., apropiat colaborator al lui Virgil Măgureanu. La conducerea S.I.E. se află generalul Ioan Talpeş, fost consilier prezidenţial. Direcţia de contraspionaj militar este condusă de generalul Decebal Irina, promovat în funcţie de generalul Marin Pancea, fost personaj important la Preşedinţie, în prezent trecut în rezervă.

Interesant de remarcat că toate aceste servicii nu colaborează între ele. Nu fac schimb de informaţii. S.R.I. -ul este deţinătorul bazei de date a fostei Securităţi. Centrul de Informare-Documentare deţine date necesare şi celorlalte organisme informative. Domnul Virgil Măgureanu, directorul nu aprobă să se dea ceva. Sau dacă totuşi consimte, verifică şi semnează personal. Aspectul acesta îi nemulţumeşte pe colegii de la Contrainformaţii militare sau de la U.M. 0215.

Referitor la S.I.E. Este necesară o precizare: pe

lângă spionajul economic, serviciul secret extern, a cărui activitate nu a fost prea mult afectată de schimbările intervenite după decembrie 1989, dispune de agenți de influență în mass-media occidentală sau chiar în unele instituții publice, de agenți de supraveghere a opoziției din diaspora, de agenți care au rolul de a o dezbina, de a o intoxica sau de a-i construi conducătorului statului o nouă imagine în lumea liberă.

Cu excepția spionajului, toate celelalte activități țin de domeniul poliției politice, cu alte cuvinte sunt îndreptat împotriva drepturilor omului. În această categorie se află şi cazul B. B. C. -ului, în care se află introdus şi acționează cel puțin un agent secret român.

Ziarul „Adevărul" din 14 martie 1991 menționa: în interviul acordat domnul Silviu Brucan afirmă că textul „scrisorii celor şase" a fost pus la dispoziția Securității române de către un agent acoperit plasat în redacția secției române a B. B. C. Zilele trecute autorul a făcut unele declarații. Inițial a făcut să ajungă două exemplare ale „scrisorii celor şase" ambele conținând aceeaşi eroare: (Grigore Răceanu era semnat I. Răceanu) un exemplar a fost pus la dispoziția redacției române a B. B. C., cel de al doilea predat unui consilier de la Ambasada S. U. A. Din Bucureşti cu rugămintea expresă ca după transmiterea textului la Departamentul de Stat originalul să fie distrus. După câteva zile remarcând că mass-media nu a

difuzat nimicşi-a imaginat că scrisoarea transmisă la B. B. C. A încăput pe mâna Securității şi a redactat al treilea text neconținând de astă dată eroarea menționată, pe care l-a expediat Biroului Associated Press din Viena. Ulterior, deci cu întârziere. Secția română a B. B. C. A transmis textul „scrisorii celor şase" dar nu în integralitatea lui. La ancheta făcută de Securitate, lt col. Rădulescu i-a prezentat domnului Silviu Brucan primele două texte, cele conținând eroarea amintită. Nu încape nicio îndoială că un redactor B. B. C. A pus la dispoziția Securității române acest text. Că cel de al doilea exemplar al scrisorii nu a fost distrus de consilierul american şi a putut fi astfel însuşit de către un funcționar român, agent şi el al Securității.

Deocamdată păstrând firul relatării, trebuie să remarcăm că S.I.E. Instituție căreia îi aparțin aceştia este realmente interesat să nu fie divulgați pentru a-i putea utiliza în continuare.

Este adevărat sau nu că în decembrie 1989 au dispărut dosare? După intrarea trupelor sovietice în Cehoslovacia în 1968, ofițerii din țara agresată care au avut drept misiune urmărirea agenților KGB au fost împuşcați de ruşi în fața fişetelor cu dosare. Amintirea a rămas trează. Din 22 până în 25 decembrie 1989 ofițerii de securitate care aveau sarcini similare la noi au distrus numeroase dosare ale unor corespondenți de presă, tehnicieni şi alți agenți care lucrau pentru KGB şi fuseseră

urmăriți. Se lansase, şi nu întâmplător, zvonul că vor veni trupele sovietice „să ne salveze de teroriştiˮ. În felul acesta s-a încercat protejarea ofițerilor şi a celor care au contribuit la strângerea acestor materiale. Au mai fost probabil furate de persoane sus-puse unele dosare care le priveau sau care li vizau pe potențialii adversari.ˮ

Domnul general (r) Nicolae Militaru se bucura de o atenție deosebită din partea Direcției a IV-a de Contrainformații militare a Departamentului Securității Statului[50]. Numele lui conspirativ era Milică. Făcea parte din grupul conspirativ Corbii, bănuit că se afla sub controlul KGB-ului şi urmărea înlăturarea clanului Ceauşescu de la conducerea statului român. Din grup măi făceau parte: general maior Ştefan Kostyal (cu numele conspirativ Corbul), căpitanul de rangul I Radu Nicolae, (Rodion), general de armată Ion Ioniță, ambasadorul Vasile Patilineț, general maior Dumitru Pletos (Petre). Generalul Nicolae Militaru avea la sediul Direcției a IV-a un vraf de dosare de circa un metru înălțime. Toată activitatea lui zilnică. - ieşiri din casă, întâlniri, piața, convorbiri telefonice – era înregistrată pe hârtie, pe momente operative, cu exactitate militară. De mai multe ori – se cunoaşte – acesta s-a întâlnit în Parcul Herăstrău cu Ion Iliescu. De întocmirea dosarelor

---

[50] Ion Bodunescu, Ion Rusu-Sirianu: Descifrarea unei istorii necunoscute, Editura Militară, Bucureşti 1975, vol. III, p. 27.

se ocupa un grup de ofițeri format din locotenent colonel Mircea Tănăsescu, şeful biroului care se ocupa de „rezervişti” – ofițeri superiori trecuți în rezervă – maior Aurel Georgescu, maior Nicolae Iosub, căpitan Alexandru Constantin, aflat sub directa îndrumare a generalului locotenent Gheorghe Vasile, şeful Direcției a IV-a. Aceştia se ocupau şi de una din fiicele generalului Militaru, înregistrată cu numele conspirativ Irina. În primăvara anului 1989, aceşti ofițeri i-au făcut o percheziție, în combinație cu Miliția economică şi cu un ofițer de la Direcția a VI-a de cercetări penale a D.S.S.-ului. În urma percheziției, la domiciliul acesteia s-a găsit valută. A fost anchetată, i s-a întocmit dosar penal, apoi a fost tot timpul supravegheată. În ziua de 21 decembrie 1989, grupul de ofițeri care se ocupa de „corbi” a fost trimis de generalul Gheorghe Vasile la Direcția a VI-a de cercetări penale, în Calea Rahovei, unde au anchetat revoluționarii arestați în cursul zilei în Piața Universității. Au „lucrat” toată noaptea. A doua zi dimineața, ofițeri s-au întors la sediu. Acolo au urmărit la televizor desfăşurarea evenimentelor. Când a apărut pe micul ecran generalul Militaru şi s-a adresat armatei, au intrat în panică. Au realizat că dacă acesta va prelua conducerea armatei, atunci vor fi traşi la răspundere pentru activitatea lor ostilă până atunci față de general. Imediat a trecut la arderea dosarelor compromițătoare pentru ei (şi pentru

general), într-un butoi metalic, în balconul din curtea interioară a sediu-lui. Au păstrat doar dosarul în care erau consemnate convorbirile telefonice. În data de 30 decembrie 1989, locotenent colonel Mircea Tănăsescu a fost chemat la Ministerul Apărării Naționale de către ministrul Militaru. Acesta s-a interesat de dosarul lui. Nu ştia că a avut mai multe. Tănăsescu a raportat că dosarele au fost distruse, păstrându-se doar cel cu convorbirile telefonice. Militarul a pus mâna pe acest dosar. O perioadă de timp după aceea, ofițerii au fost chemați, chiar şi noaptea, şi interogați de ministru în legătură cu conținutul dosarelor. A mers până acolo încât a trimis ofițerii de contrainformații să caute rămăşițe ale dosarelor în butoiul metalic şi să-i aducă monstre pentru a se convinge că dosarele au fost distruse. În 15 februarie 1990, Militaru i-a trecut pe toți în rezervă. Pe 16 şi-a semnat demisia.

DIVERS D p PRESS S.R.L.

Istoria serviciilor secrete româneşti, o lucrare originală, care prezintă evoluţia serviciilor secrete de la înfiinţarea lor de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza şi până la Revoluţia din decembrie 1989.

Pentru prima oară este descrisă şi analizată pe larg fosta securitate şi cadrele mai importante care au slujit-o.

O lucrare sobră, ştiinţifică, fără idei preconcepute şi părtinire, scrisă de un specialist al genului, profesor doctor PAUL ŞTEFĂNESCU, autorul trilogiei "În slujba vieţii şi adevărului" şi a numeroaselor lucrări despre spionaj, apărute în "Editura militară"

ISBN 973-95965-3-X

LEI 3000